COMITETUL DE STAT
PENTRU CULTURĂ ȘI ARTĂ

REVISTA MUZEELOR

3

ANUL I — 1964

APARE SUB ÎNGRIJIREA
COMISIEI MUZEELOR
ȘTIINȚIFICE DIN C. S. C. A.
Redactor șef: LUCIAN ROȘU

Redacția: str. Fundației nr. 4, ralonul 30 Decembrie, București, telefon 12 17 70

Administrația: str. Brezoianu nr. 23—25, telefon 14 67 99

Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii" — Piața Scînteii Nr. 1

https://biblioteca-digitala.ro

P. 38
INV. 984

Universitatea București
SEMINARUL DE ARHEOLOGIE
„VASILE PÂRVAN"

REVISTA MUZEELOR

Nr. 3 Anul I 1964

BIBLIOTECA ARHEOLOGIE
NR. INVENTAR
Inv. 4832/984

https://biblioteca-digitala.ro

Consacrat măreței sărbători a poporului nostru — cea de-a XX-a aniversare a eliberării patriei de sub jugul fascist — numărul de față al REVISTEI MUZEELOR înfățișează cititorilor săi succesele deosebite înregistrate de instituțiile muzeale în anii regimului democrat-popular pe tărîmul cercetării, muncii educative și de păstrare a comorilor culturale și științifice.

https://biblioteca-digitala.ro

EXPOZIŢIA: „20 DE ANI DE LA ELIBERAREA PATRIEI"

În cinstea aniversării a 20 de ani de la eliberarea patriei de sub jugul fascist, s-a deschis, la 22 august 1964, în sala Dalles din Bucureşti, expoziţia „20 de ani de la eliberarea patriei" **— organizată de Institutul de istorie a Partidului de pe lîngă C.C. al P.M.R. şi Muzeul de istorie a P.M.R. Peste 1 000 de exponate, printre care numeroase documente originale, manifeste şi ziare editate de partid în perioada ilegalităţii şi după eliberare, precum şi facsimile, fotografii, reproduceri, evocă lupta poporului, condus de partid, pentru făurirea istoricului act de la 23 August 1944, pentru instaurarea puterii populare şi construirea socialismului în patria noastră.**

La începutul expoziţiei sînt prezentate exponate care ilustrează marile bătălii revoluţionare din februarie 1933, în cursul cărora clasa muncitoare, sub conducerea partidului comunist, s-a afirmat ca apărător devotat al intereselor vitale ale întregului popor, luptă care a îmbogăţit experienţa revoluţionară a muncitorimii, a maselor. Ele au scos în evidenţă remarcabilele calităţi politice şi organizatorice a numeroşi militanţi revoluţionari, în frunte cu tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej, care aveau să călăuzească poporul în marile bătălii antifasciste din perioada următoare.

Graficele economice, datele statistice arată că în perioada 1934—1940, cca. 75 la sută din capitalul societăţilor anonime industriale aparţinea monopolurilor străine, ca urmare a politicii de aservire economică a ţării, dusă de cercurile reacţionare ale burgheziei şi moşierimii romîne.

Articolele din presă, fotografiile fac cunoscute marile demonstraţii şi greve muncitoreşti care au avut loc în aceşti ani : greva generală de la Anina, marea demonstraţie în front unic de la „Malaxa" şi „Titan", greva celor 4 000 de textilişti de la Buhuşi, greva de la fabrica „Astra", demonstraţia din 31 mai 1936 din Bucureşti, răscoala ţăranilor din Valea Ghimeşului etc. Printr-un grafic se ilustrează în mod semnificativ creşterea numărului conflictelor colective de muncă în anii 1934—1936.

În fruntea forţelor care luptau împotriva politicii de fascizare a ţării, pentru apărarea intereselor poporului, pentru apărarea culturii de obscurantismul fascist, se afla partidul comunist. Metodele folosite de partidul comunist în această perioadă, priceperea cu care el a îmbinat diferite forme ale muncii ilegale cu cele legale şi semilegale, îşi găsesc ilustrarea în activitatea desfăşurată, sub îndrumarea partidului, de un şir de organizaţii antifasciste legale, printre care: Blocul pentru apărarea libertăţilor democratice, Liga muncii, Uniunea muncitorilor şi ţăranilor maghiari (MADOSZ), Amicii U.R.S.S. etc. În expoziţie sînt expuse exemplare originale din cele peste 200 de ziare ilegale şi legale editate de P.C.R. între anii 1934—1938, pentru desfăşurarea unei intense propagande antifasciste şi antirăzboinice: Scînteia, Lupta de clasă, Tînărul leninist, Noi vrem pămînt, Clopotul, Critica, Studentul romîn, Lupta tineretului, Goarna **etc.**

Este marcată, de asemenea, colaborarea stabilită între P.C.R. şi Frontul Plugarilor — organizaţie condusă de către dr. Petru Groza — şi încheierea la sfîrşitul anului 1935 a acordului de Front

https://biblioteca-digitala.ro

Popular Democratic între Frontul Plugarilor, Blocul pentru apărarea libertăților democratice și Partidul Socialist. Ziare originale ilustrează victoria obținută de candidații desemnați în comun de Frontul Democratic în alegerile parlamentare parțiale din februarie 1936, în județele Mehedinți și Hunedoara.

Acorduri economice, încheiate în timpul dictaturii regale, ilustrează subordonarea țării intereselor Germaniei hitleriste.

Articole și fotografii înfățișează acțiunile de protest ale maselor populare împotriva politicii de aservire economică, de fascizare a țării, cum a fost de exemplu puternica demonstrație a populației din București de la 1 mai 1939.

În vara anului 1940, după o perioadă de penetrație economică și politică, Germania hitleristă atacă direct integritatea și suveranitatea de stat a Romîniei prin dictatul de la Viena, dictat ce a însemnat ruperea din trupul țării, în favoarea Ungariei hortiste,

Documente privind insurecția armată de la 23 August 1944 (aspect din expoziție)

a unei părți din teritoriu. Sînt expuse numeroase documente și fotografii din care rezultă că, la chemarea Partidului Comunist, masele populare din Cluj, Timișoara, Oradea, Brașov, București etc., au ieșit în stradă manifestîndu-și revolta împotriva acestui odios dictat.

O mare parte a primei săli din expoziție este consacrată luptei eroice a partidului dusă în condițiile extrem de grele ale dictaturii militaro-fasciste, instaurată în septembrie 1940, și a războiului hitlerist. Exponatele ilustrează că deveneau din ce în ce mai grele condițiile de trai ale muncitorilor, țăranilor, meseriașilor, imensei majorități a intelectualilor, se accentuau restrîngerea drepturilor și libertăților democratice, atmosfera de silnicie și teroare. Fotografii și documente scot la iveală aspecte din crimele, jaful, pogromurile săvîrșite în timpul sîngeroasei dictaturi militaro-fasciste.

Împingerea Romîniei, la 22 iunie 1941, alături de Germania hitleristă, în războiul antisovietic, război nedrept, nedorit și urît de popor, a dus la adîncirea situației de mizerie a celor asupriți din țara noastră, la pustiirea și secătuirea bogățiilor patriei, la pieirea pe front a sute de mii de tineri pentru o cauză străină poporului romîn, la împînzirea țării cu lagăre și închisori. Dintr-un tabel statistic rezultă că, în timp ce marile monopoluri obțineau profituri fabuloase, gradul de exploatare a muncitorilor a crescut de 3 ori în 1944 față de 1938. Prin documente este ilustrată accentuarea mizeriei și foametei la care erau condamnați oamenii mun-

https://biblioteca-digitala.ro

cii în anii odiosului război hitlerist. Pe harta Romîniei sînt însemnate principalele închisori şi lagăre unde au fost deţinuţi cei mai buni fii ai poporului. În timpul războiului, cea mai mare parte a cadrelor de bază ale P.C.R. se aflau în spatele gratiilor şi al sîrmelor ghimpate. Aici s-a format adevăratul nucleu conducător al partidului, forţa însufleţitoare a rezistenţei antifasciste. Platforma din 6 septembrie 1941 a Partidului Comunist din Romînia — expusă în original — a chemat toate partidele, grupările, personalităţile politice să-şi unească toate eforturile, într-un front patriotic, pentru eliberarea naţională a Romîniei de sub jugul fascist. Comuniştii, cu riscul vieţii şi împotriva voinţei trădătorilor strecuraţi în conducerea partidului, mobilizau şi conduceau masele, organizau sabotarea maşinii de război hitleriste, uneau în jurul lor forţele patriotice. Numeroase materiale prezintă creşterea stării de spirit antifasciste în rîndurile clasei muncitoare, ţărănimii, intelectualităţii, meseriaşilor şi funcţionarilor. Aceasta îşi găsea reflectarea într-un şir de acţiuni revendicative şi proteste, greve şi acte de sabotaj care loveau maşina de război hitleristă. Astfel, pe un tabel luminos, sînt trecute principalele întreprinderi unde muncitorii au desfăşurat acţiuni de sabotare a producţiei de război în anii 1941—1942: „Lemaître", „I.A.R. Braşov", „Ford Romînă", „Concordia", „Uzinele Reşiţa", „Anina", „Malaxa", „Căile ferate" din Moldova, „Mîrsa-Sibiu" etc., iar alături se află un alt tabel cu marile întreprinderi în care au acţionat celule de partid în timpul războiului, ca: „Griviţa C.F.R.", „Lemaître", „Malaxa", „Leonida", „S.T.B.", „Wolff", „Arsenalul Armatei", „I.A.R.", Reşiţa, Moreni, „Nicolina" Iaşi, Hunedoara etc.

În lupta împotriva fascismului şi a războiului hitlerist au căzut în mod eroic luptători de frunte din rîndul clasei muncitoare, a poporului nostru, ca: Filimon Sîrbu, Petre Gheorghe, Ada Marinescu, Francisc şi Lili Paneth, dr. A. Kronhauser, Justin Georgescu, Ştefu Pompiliu, Nicolae Mohănescu, Suzana Pîrvulescu, Bernat Andrei, Lazăr Grünberg, Josza Béla, Vasile Tudose etc., ale căror portrete sînt în expoziţie.

În iunie 1943, a fost creat Frontul Patriotic Antihitlerist la care, alături de P.C.R., au participat: Frontul Plugarilor, avînd în frunte pe marele patriot dr. Petru Groza, Uniunea Patrioţilor, s-au alăturat ulterior organizaţii locale ale P.S.D., MADOSZ, precum şi Partidul Socialist-Ţărănesc. Alături se află în original primul număr al ziarului patriotic Romînia liberă, apărut la 28 ianuarie 1943.

Panourile următoare, prin documente originale, facsimile, hărţi, fotografii, scheme, obiecte, înfăţişează principalele momente ale pregătirii de către P.C.R. a insurecţiei armate.

„În anul 1943 — se arată într-un text — cadrele de bază ale partidului, în frunte cu tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej, analizînd multilateral situaţia politică şi militară internă şi internaţională au stabilit obiectivele şi tactica partidului în aceste condiţii, măsurile menite să asigure răsturnarea dictaturii militaro-fasciste, scoaterea Romîniei din războiul hitlerist, întoarcerea imediată a armelor împotriva Germaniei fasciste".

O măsură importantă în înfăptuirea planului a fost înlăturarea din conducerea partidului a clicii trădătoare în frunte cu Foriş, acţiune care s-a realizat la 4 aprilie 1944. În fotocopia scrisorii trimisă la 16 aprilie 1944, tovarăşului Gheorghe Gheorghiu-Dej şi altor tovarăşi din lagăr, de tovarăşii din afară, se scrie: „În toate ne-am condus de sfaturile voastre. Îndeosebi sfaturile lui F... (Fieraru, numele conspirativ al tovarăşului Gheorghe Gheorghiu-Dej) au fost determinante pentru alcătuirea întregului plan...". Subliniind însemnătatea înlăturării elementelor duşmănoase din conducerea partidului, tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej, în scrisoarea adresată la 25 aprilie 1944 tovarăşilor din afară, — expusă în fotocopie — scria: „Cu rîndurile strînse, cu unitatea adevărată a partidului, vom putea păşi hotărît pe calea îndeplinirii sarcinilor ce stau în faţa clasei muncitoare şi a poporului romîn în acest

https://biblioteca-digitala.ro

Vizitatori într-una din sălile expoziției

sector atît de important pentru desfășurarea evenimentelor militare și politice".

După acțiunea de la 4 aprilie, partidul a trecut la reorganizarea întregii sale activități, spre a-și putea îndeplini sarcinile ce-i reveneau în pregătirea insurecției. Printr-un tabel sînt prezentate întreprinderile principale în care s-au refăcut organizațiile de partid. Expoziția, prin numărul și varietatea materialelor expuse în original, reușește să ilustreze imensa muncă de propagandă și agitație, desfășurată de P.C.R. în anii războiului hitlerist. Broșuri, manifeste, apărute cu coperte mascate ca: „Îndrumar pentru probleme moderne de șah", „Cele mai populare cîntece patriotice romînești", ziare, fluturași și piese originale de tipografie, redau aspecte din această muncă.

În prima jumătate a lunii aprilie 1944, pe baza înțelegerii încheiate de P.C.R. cu P.S.D., a luat ființă Frontul Unic Muncitoresc, care a constituit coloana vertebrală a coalizării tuturor forțelor politice hotărîte să lupte pentru eliberarea țării. Manifestul din 1 mai 1944, precum și o serie de manifeste originale ale comitetelor patriotice, înfățișează constituirea Frontului Unic Muncitoresc.

Acțiunile împotriva mașinii de război hitleriste și a dictaturii militaro-fasciste, ale forțelor patriotice, în frunte cu clasa muncitoare, au luat o mare amploare în lunile premergătoare insurecției armate. Lupta antifascistă a maselor găsea un puternic impuls în evoluția situației de pe front. Victoriile Armatei Sovietice, — înfățișate în Expoziție pe o hartă, — sfărîmau mașina de război nazistă, agravau criza politică a dictaturii militaro-fasciste, dădeau aripi mișcării de rezistență. Numeroase exponate relatează despre acțiunile de sabotaj ale muncitorilor, lupta țăranilor, ati-

https://biblioteca-digitala.ro

tudinea intelectualității față de războiul hitlerist, cazuri de neexecutare a ordinelor pe front. Astfel, sînt expuse ziarele Buletinul Capitalei, Romînia liberă cu articolele: „Muncitorii se opun robirii și jefuirii țării", „Țăranii romîni luptă împotriva hitleriștilor", „Memoriul profesorilor universitari către Antonescu", precum și un număr original al ziarului Informația zilei, confiscat chiar în ziua tipăririi, de către cenzură, pentru publicarea pamfletului Baroane de Tudor Arghezi.

În condițiile creșterii luptei maselor populare, a stării de spirit antifasciste și antirăzboinice, a avut loc, în noaptea de 13—14 iunie 1944, o consfătuire organizată din inițiativa P.C.R., la care au participat reprezentanți ai partidului comunist, ai armatei și ai palatului. În această consfătuire a fost adoptat în unanimitate planul de organizare a insurecției armate propus de P.C.R. și s-a constituit un comitet militar. Pe unul din panouri sînt expuse pagini din documente despre problemele discutate la consfătuire și alte materiale. Cercurile din jurul regelui vedeau în participarea acestuia la o acțiune de scoatere a țării din războiul dus alături de Germania fascistă, calea pentru a scăpa monarhia de răspunderile grele ce-i reveneau pentru împingerea țării în acest război. Aceleași motive au determinat șefii P.N.L. și P.N.Ț., să accepte constituirea, la 20 iunie 1944, a Blocului Național Democrat propus de Frontul Unic Muncitoresc. Declarația publicată cu această ocazie în ziarul Romînia liberă, sublinia că partidele care au format B.N.D.-ul nu au renunțat la ideologia lor.

O altă temă tratează pregătirea militară a insurecției. În vara anului 1944, P.C.R. a intensificat munca de organizare, înarmare și pregătire militară a formațiunilor de luptă patriotice al căror nucleu îl constituiau muncitorii călîți în lupta de clasă și antifascistă. Pe un tabel sînt prezentate regiunile din țară și întreprinderile în care au fost organizate și au acționat formațiunile de luptă patriotice. Telegrame și note informative ale organelor represive semnalează strîngerea de armament de către muncitori, crearea de depozite de muniții. Alte documente și fotografii înfățișează aspecte din lupta grupelor de partizani „Carpați" și „Mărăști".

Articole originale din presa ilegală de partid, manifeste, alte documente și tabele, înfățișează intensa activitate desfășurată de P.C.R. în rîndurile Armatei Romîne, creșterea stării de spirit antihitleriste a soldaților și ofițerilor, crearea, în mai multe unități militare, a grupurilor antifasciste de soldați și ofițeri conduse de comuniști. Pe un panou special este expusă o hartă originală a Bucureștiului, pe care au fost marcate, de către Comitetul militar, organizat de P.C.R., principalele obiective ce urmau să fie ocupate în momentul declanșării insurecției armate. Alături se află fragmente din planurile întocmite de Comitetul militar în vederea ocupării acestor obiective.

În cadrul ansamblului de măsuri întreprinse de P.C.R. pentru pregătirea insurecției armate, un rol de mare importanță l-a avut organizarea evadării din lagărul de la Tîrgu Jiu a tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej, care a avut loc în noaptea de 12—13 august 1944, și a altor tovarăși.

Expoziția acordă un spațiu larg momentului culminant al luptei îndelungate, aspre, plină de grele sacrificii, dusă de forțele patriotice ale poporului romîn în frunte cu Partidul Comunist — insurecția armată antifascistă de la 23 August 1944. Un perete întreg cu hărți, ziare, fotografii, obiecte și tabele înfățișează, oră de oră, desfășurarea în Capitală, iar pe altul se poate urmări desfășurarea în restul țării, a evenimentelor din august 1944.

Începutul insurecției armate este marcat de arestarea, în după amiaza zilei de 23 august 1944, a membrilor guvernului de dictatură militaro-fascistă în frunte cu I. Antonescu, conform planului stabilit de către P.C.R. Principalele evenimente din zilele de 23—24

https://biblioteca-digitala.ro

august 1944 — primele ordine militare date de Comandamentul Militar al Capitalei în vederea intrării unităților în dispozitivul de luptă, formarea noului guvern, proclamația regală difuzată la radio, al cărei text fusese în prealabil pus de acord cu reprezentantul P.C.R., ocuparea principalelor obiective și instituții din Capitală, atacarea obiectivelor și trupelor hitleriste de către formațiunile de luptă patriotice și unități ale armatei, — sînt prezentate prin diverse mijloace grafice. Aici se poate vedea — în original — primul număr legal al ziarului Romînia liberă apărut în zorii zilei de 24 august 1944, care a răspîndit în mase largi chemarea înflăcărată a Comitetului Central al Partidului Comunist: „În ciocnirea inevitabilă cu forțele hitleriste, Partidul Comunist din Romînia cheamă muncitorimea, țărănimea, intelectualii și pe toți cetățenii Romîniei la luptă fără cruțare, cu toate armele, împotriva dușmanului de moarte al poporului romîn, pentru asigurarea viitorului său". În fotocopie este prezentat Apelul Comandamentului formațiunilor de luptă patriotice către toți cetățenii patrioți. Alte ziare originale cuprind chemări ale P.C.R. și Manifestul Blocului Național Democratic din 26—27 august 1944. O serie de documente originale arată că, în zorii zilei de 24 august, la ora 4 dimineața, formațiunile de luptă patriotice și unitățile militare romîne au deslănțuit atacul împotriva obiectivelor militare hitleriste din București și din zona apropiată. În aceeași zi au început lupte împotriva hitleriștilor și în alte regiuni ale țării. Întreaga armată română a întors armele împotriva Germaniei hitleriste.

Fotografii și documente înfățișează pe larg lupta formațiunilor patriotice și ostașilor romîni pentru lichidarea ultimelor rezistențe hitleriste din interiorul Capitalei și zdrobirea grupării hitleriste din zona Băneasa-Otopeni. În ziua de 26 august 1944, forțele insurecționale au lichidat ultimele rezistențe hitleriste din interiorul Capitalei, iar la 28 august au fost zdrobite trupele hitleriste concentrate în satele și pădurile de la nordul Bucureștiului. Un tabel remarcă faptul că în timpul luptelor de eliberare a Capitalei forțele patriotice au pierdut cca. 1 400 de oameni.

Pe o mare suprafață este prezentată harta orașului București și a împrejurimilor, pe care este redată situația luptelor de la 23—28 august 1944.

Materialele expuse în continuare prezintă pe larg amploarea luată de insurecția armată în întreaga țară, în zilele de 23—31 august 1944. O schiță, împreună cu articole și documente originale, fac cunoscute vizitatorilor înverșunatele lupte purtate în Valea Prahovei, unde hitleriștii aveau masate importante forțe militare. Alături de unitățile Armatei Romîne, muncitorii petroliști, încă în noaptea de 23 spre 24 august, au preluat, împreună cu gărzi militare, paza sondelor și a rafinăriilor, pentru a împiedica pe hitleriști să arunce în aer instalațiile petrolifere.

Extrase din jurnalele de operații ale unităților Armatei Romîne înfățișează aspecte ale luptelor purtate împotriva hitleriștilor în Dobrogea, Cîmpia Dunării, Brașov, Oltenia, Banat etc. Alte documente marchează sprijinul acordat de populația civilă luptei armatei romîne pentru zdrobirea trupelor hitleriste. Printr-un ordin de zi al Ministerului de Război, 57 de muncitori de la uzinele Tohan-Brașov au fost citați pe armată pentru lupta eroică purtată împotriva naziștilor.

Pe o mare hartă luminoasă este redată, în sinteză, desfășurarea operațiilor militare pe teritoriul țării, în ultima decadă a lunii august 1944. Harta prezintă acțiunile trupelor romîne pentru nimicirea și dezarmarea trupelor hitleriste, acoperirea granițelor de către trupele Armatei I Romîne pentru împiedicarea pătrunderii trupelor hitleriste, precum și direcțiile de deplasare ale forțelor sovietice și romîne spre noile poziții de luptă cu trupele hitleriste. Alături de hartă se află un tabel care indică pierderile provocate trupelor germane în zilele de 23—31 august 1944 : 56 455 prizonieri și 5 048 morți.

https://biblioteca-digitala.ro

Un panou central prezintă fotografii-diapozitive de la primele mitinguri legale ale Partidului Comunist Romîn, din 29—30 august 1944. Un manifest original al C.C. al P.C.R. din 28 august 1944, ca şi manifeste, expuse în fotocopii, ale Comitetului judeţean Constanţa şi Comitetului regional Banat, cheamă masele la continuarea luptei împotriva rămăşiţelor fasciste. La marele miting de la 30 august 1944, din faţa sediului C.C. al P.C.R., tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej arăta: „Am cucerit libertatea, dar ea trebuie consolidată şi rolul de frunte în această consolidare revine clasei muncitoare şi luptei sale".

În ziua de 30 august, primele trupe, iar la 31 august mari unităţi ale Armatei Sovietice din Frontul 2 Ucrainean au fost primite în Capitală. La 30 august a venit şi Divizia de voluntari „Tudor Vladimirescu", constituită pe teritoriul U.R.S.S. din foşti prizonieri romîni. Ziare originale şi fotografii-diapozitive înfăţişează primirea entuziastă făcută ostaşilor Armatei Sovietice de către populaţia Capitalei.

Pe un postament special amenajat sînt expuse: drapele ale unităţilor Armatei Romîne din garnizoana Bucureşti, care au participat la luptele împotriva hitleriştilor în zilele de 24—28 august 1944; arme folosite în timpul insurecţiei armate; uniforme ale unui ostaş din Regimentul 2 Artilerie şi ale unui muncitor din formaţiunile patriotice.

Ecoul internaţional al răsturnării dictaturii militaro-fasciste, al ieşirii Romîniei din războiul antisovietic şi alăturării ei la coaliţia antihitleristă este ilustrat pe un mare panou. Expoziţia prezintă materiale din presă, comentarii ale posturilor de radio din diferite ţări. Ziarul Pravda **scria la 25 august 1944 :** „Ieşirea Romîniei din axă are importanţă covîrşitoare nu numai pentru această ţară, ci pentru întreaga regiune a Balcanilor, deoarece prin această lovitură se prăbuşeşte întregul sistem de dominaţie german din sud-estul Europei". **Într-o relatare asupra desfăşurării situaţiei militare, postul de radio Londra arăta la 24—25 august că** „fapta Romîniei constituie un act de mare curaj şi acest act va grăbi sfîrşitul războiului. Situaţia Germaniei în Balcani se apropie de o catastrofă îngrozitoare... Armatele romîne şi sovietice îşi vor crea acum drum spre Budapesta..." **„Glasul Americii" aprecia că** „atunci cînd se va scrie istoria, actul de la 23 August va fi consemnat ca un factor important în desfăşurarea acestui război".

Apreciind importanţa actului de la 23 August 1944, tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej arăta : „Insurecţia armată victorioasă din august 1944 a deschis o eră nouă în istoria poporului romîn, a însemnat începutul revoluţiei populare, care a schimbat din temelii viaţa ţării".

O altă sală cuprinde un număr însemnat de exponate în care vizitatorii întîlnesc imagini şi documente semnificative care evocă lupta oamenilor muncii, conduşi de partid, după 23 august 1944, pentru înfăptuirea revoluţiei populare, cucerirea puterii de către clasa muncitoare în alianţă cu ţărănimea muncitoare, participarea Romîniei la războiul antihitlerist, înlăturarea monarhiei şi proclamarea Republicii Populare Romîne.

În decurs de cîteva luni după 23 August 1944, sub conducerea Partidului Comunist, s-au strîns în jurul clasei muncitoare toate forţele patriotice şi democratice, formîndu-se un larg front al forţelor populare întruchipat în Frontul Naţional Democrat. Masele luptau pentru susţinerea frontului antihitlerist, democratizarea vieţii de stat şi a întreprinderilor, înfăptuirea reformei agrare, instaurarea unui guvern democrat. Numeroase articole originale din ziare înfăţişează reorganizarea Partidului Comunist Romîn pe

https://biblioteca-digitala.ro

baze legale, reorganizarea mișcării sindicale pe baza Frontului Unic Muncitoresc, reorganizarea mișcării de tineret, constituirea Frontului Național Democrat la 12 octombrie 1944. Printr-o schemă se arată că Partidul Comunist avea 11 organizații regionale care reuneau 58 de organizații județene. În original sînt expuse : primul număr legal al ziarului „Scînteia" apărut la 21 septembrie 1944, proiectul de platformă F.N.D. elaborat de C.C. al P.C.R., ziare ale organizațiilor P.C.R. județene și regionale, ale Uniunii Tineretului Comunist și mișcării sindicale etc.

Documente originale și fotografii înfățișează lupta maselor populare conduse de P.C.R., care au ieșit în stradă, au organizat puternice acțiuni revoluționare, hotărînd cursul evenimentelor, soarta luptei pentru putere. La 4 noiembrie 1944 a fost răsturnat primul guvern Sănătescu, formîndu-se un nou guvern în care reprezentanții F.N.D. au ocupat o treime din portofolii. Postul de vicepreședinte al Consiliului de Miniștri a fost ocupat de dr. Petru Groza, iar la conducerea Ministerului Comunicațiilor a venit tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej. Alte exponate ilustrează lupta oamenilor muncii pentru ocuparea prefecturilor, preturilor și primăriilor, instalînd în fruntea acestora reprezentanți ai poporului, lupta pentru alungarea elementelor reacționare din aparatul de stat și din conducerea instituțiilor și întreprinderilor.

În decembrie 1944, valul luptei revoluționare a înlăturat cel de-al doilea guvern Sănătescu. În noul guvern, prezidat de N. Rădescu, reprezentant al reacțiunii interne și externe, Frontul Național Democrat și-a consolidat pozițiile cucerite.

Pe un panou special sînt prezentate aspecte de la Congresul General al Sindicatelor Unite din ianuarie 1945, care a hotărît crearea Confederației Generale a Muncii.

La 27 ianuarie 1945, Frontul Național Democrat a lansat Programul de guvernare — expus în original și diapozitiv — care a chemat masele populare să intensifice lupta pentru instaurarea unui guvern democrat. Nenumărate articole prezintă puternicele demonstrații din prima jumătate a lunii februarie 1945. Alte documente și fotografii înfățișează trecerea la înfăptuirea reformei agrare pe calea revoluționară, în timpul căreia s-a făurit alianța dintre clasa muncitoare și țărănimea muncitoare. Pînă la 6 martie 1945, în 45 de județe, din totalul de 58, începuse înfăptuirea reformei agrare.

Lupta pentru un guvern democratic creștea nestăvilit. Mase largi de oameni au participat la marile demonstrații de stradă care au cuprins întreaga țară, zădărnicind încercarea cercurilor reacționare de a declanșa un război civil. În expoziție sînt prezentate aspecte de la puternica demonstrație din București de la 24 februarie 1945, cînd Rădescu a ordonat deschiderea focului asupra manifestanților. Întreaga țară s-a ridicat la luptă hotărîtă împotriva forțelor reacțiunii. Un tabel și numeroase documente prezintă numărul de participanți la manifestațiile care au avut loc în această perioadă în principalele orașe ale țării.

În lupta pentru dezvoltarea țării pe drumul democrației și progresului, forțele populare, în plină desfășurare revoluționară, sub conducerea Partidului Comunist, au înfrînt împotrivirea reacțiunii, instaurînd la 6 martie 1945 guvernul democratic prezidat de dr. Petru Groza — guvern în care clasa muncitoare avea rol precumpănitor. Un panou special redă în mod sugestiv importanța acestui eveniment.

Expoziția oglindește, în același timp, mobilizarea de către partid a maselor muncitoare la sprijinirea cu toate forțele a luptei antihitleriste, la înfăptuirea lozincii „Totul pentru front, totul pentru victorie". Înlăturînd dictatura militaro-fascistă, poporul romîn a devenit un participant activ, cu toate resursele umane și

https://biblioteca-digitala.ro

economice, la războiul antihitlerist. Muncitorii, țăranii, meseriașii, intelectualii și-au mobilizat toate forțele, au acceptat cu bărbăție orice privațiuni pentru a asigura resursele și mijloacele necesare frontului. Numeroase exponate ilustrează efortul susținut al muncitorilor ceferiști, minieri, metalurgiști etc. pentru mărirea producției în vederea sprijinirii frontului, caravane ale „Apărării Patriotice" ducînd alimente și îmbrăcăminte ostașilor de pe frontul antihitlerist. Fotografii, hărți luminoase, comunicate de război, ziare originale, precum și obiecte care au aparținut eroilor, înfățișează lupta dîrză a Armatei Romîne, cot la cot cu Armata Sovietică, în războiul pentru izgonirea de pe teritoriul patriei a trupelor fasciste și apoi dincolo de granițele țării, pe teritoriul Ungariei și Cehoslovaciei, pînă la zdrobirea definitivă a Germaniei hitleriste.

La 1 septembrie 1944 Armata Romînă, alături de Armata Sovietică a început pregătirea și apoi desfășurarea ofensivei pentru eliberarea Transilvaniei de Nord, care s-a terminat la 25 octombrie 1944. Alături de documente și fotografii privind scene de luptă, este prezentat un mare număr de portrete ale unor comandanți și eroi care și-au jertfit viața în lupta împotriva fascismului: căpitan Fătu Ion, locotenent de marină Lupu Dinescu, Bojani Ion, sublocotenent Turturică Gheorghe, căpitan Petre Romulus, muncitorul Dumitru Cadiș, Eftimie Croitoru, soldat Belghiru Constantin, sergent Elena Chiriță, sublocotenent post-mortem Godeanu Constantin, utecistul Alexandru Rusu, Mărceanu Viorel, căpitan Constantin Racoțeanu, caporal Petcu Ștefan etc. În vitrine sînt expuse: vesta aparținînd soldatului erou Eftimie Croitoru, carnetul de elev al lui Virgil Iovănuș, căzut în luptele de la Păuliș-Arad, carnetul de C.F.R. și foaia de decorare ale lui Godeanu Constantin, brevetul de radiotelegrafist de bord al lui Jipa Victor. Drapele ale unităților Armatei Romîne participante la războiul antihitlerist sînt și ele mărturie vie a jertfelor aduse de poporul romîn în lupta de zdrobire definitivă a fascismului.

Tabele luminoase arată contribuția armată, economică, financiară a Romîniei la obținerea victoriei de către coaliția antihitleristă în cel de-al doilea război mondial. Timp de opt luni, Armata Romînă cu un efectiv de peste 360 000 de ostași și ofițeri a luptat împotriva Germaniei hitleriste, cot la cot cu Armata Sovietică. Trupele romîne au pătruns peste 1 000 km în dispozitivul hitlerist, au eliberat 3 831 de localități dintre care 53 de orașe, au făcut aproximativ 118 000 de prizonieri și au provocat inamicului pierderi mari în tehnica de luptă. Jertfele de sînge ale poporului romîn în acest război just, eliberator, s-au ridicat la aproape 170 000 de morți, răniți și dispăruți. Contribuția economică a Romîniei la războiul antihitlerist (valoarea armamentului, a muniților, a subzistențelor, a carburanților, a mijloacelor de transport și a altor materiale militare, inclusiv valoarea pagubelor cauzate bunurilor publice și private de trupele fasciste) a fost de cca. 767 500 000 de dolari, valuta anului 1938.

Tot în aceeași sală sînt prezentate principalele evenimente care au avut loc în anii 1945—1947. Guvernul democrat, instaurat la 6 martie 1945, a trecut la înfăptuirea unor profunde reforme și a unor măsuri cu caracter democratic, care au dus la întărirea regimului democrat-popular, a legăturilor sale cu masele. Fotografii, articole din presă, afișe originale, grafice, înfățișează însemnătatea deosebită a legiferării reformei agrare, prin care moșiereasca a fost lichidată. Un loc important îl ocupă Conferința Națională a Partidului Comunist Romîn, din octombrie 1945, care a trasat un vast program pentru refacerea și dezvoltarea economiei naționale, pentru consolidarea regimului democrat-

https://biblioteca-digitala.ro

popular. Sînt expuse ziare originale care conţin Rezoluţia Conferinţei, Raportul politic al Comitetului Central prezentat de tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej, precum şi un afiş din timpul conferinţei intitulat: „Înainte pentru reconstrucţia ţării".

Alte documente şi fotografii redau aspecte din lupta grea a forţelor democratice dusă cu reacţiunea. Regele refuză să contrasemneze decretele emise de guvern; la 8 noiembrie 1945, elementele reacţionare au organizat acţiuni anarhice, urmărind tulburarea ordinei de stat.

În alegerile parlamentare, care au avut loc în noiembrie 1946, Blocul Partidelor Democrate, înfruntînd partidele reacţionare care erau sprijinite activ de legionari, a obţinut o victorie hotărîtoare, înfăţişată printr-o serie de documente, fotografii, afişe şi caricaturi originale. Succesul categoric obţinut de forţele Blocului Partidelor Democrate a marcat falimentul politic al partidelor reacţionare şi a dat o lovitură puternică monarhiei, confirmînd că guvernul este expresia voinţei şi intereselor profunde ale maselor largi, că ele se bucură de încrederea deplină a poporului.

P.C.R. a concentrat forţele clasei muncitoare şi ale maselor largi spre lichidarea haosului economic, a sabotajului capitalist, spre refacerea economiei naţionale. Printr-o schemă, însoţită de documente şi fotografii, sînt prezentate principalele măsuri iniţiate de P.C.R. pentru îmbunătăţirea situaţiei economico-financiare a ţării, printre care: etatizarea Băncii Naţionale, organizarea Controlului Economic, stabilizarea monetară şi lichidarea inflaţiei etc. Înfruntînd nenumărate greutăţi, oamenii muncii au înfăptuit cu succes aceste măsuri ducînd la apariţia primelor elemente de stabilitate economică. Toate acestea au slăbit poziţiile reacţiunii şi au întărit regimul democrat, creînd condiţii pentru înlăturarea monarhiei.

Proclamarea Republicii Populare Romîne la 30 decembrie 1947, însemnătatea deosebită a acestui eveniment, sînt înfăţişate pe un panou ce ocupă o mare suprafaţă. Printre alte materiale se pot vedea în fotocopie „Legea pentru constituirea statului romîn în Republica Populară Romînă", sigiliul original aplicat pe acest document.

Un factor deosebit de important pentru consolidarea realizărilor obţinute şi trecerea cu succes la opera de construire a socialismului a fost înfăptuirea unităţii politice, ideologice şi organizatorice a clasei muncitoare, prin unirea P.C.R. şi P.S.D. şi făurirea, în februarie 1948, a Partidului Muncitoresc Romîn, unificarea avînd la bază ideologia marxist-leninistă. Alături sînt prezentate exponate ilustrînd naţionalizarea principalelor mijloace de producţie la 11 iunie 1948 şi lucrările istoricei plenare a C.C. al P.M.R. din 3-5 martie 1949, care a marcat începutul transformării socialiste a agriculturii.

Ultima sală ilustrează sintetic marile progrese realizate de poporul romîn, sub conducerea partidului, în anii construirii socialismului, traducerea în viaţă cu succes a însufleţitorului program de desăvîrşire a construcţiei socialiste trasat de Congresul al III-lea al P.M.R.

Documentele, fotografiile, obiectele din Expoziţia „20 de ani de la eliberarea patriei", metodele de expunere folosite constituie un exemplu pentru muzeele de istorie în vederea îmbunătăţirii şi organizării secţiilor de istorie contemporană. Ea este un valoros loc de studiu al unuia din momentele istorice ale poporului nostru. Expoziţia are un larg ecou în rîndurile oamenilor muncii.

G. SARAFOLEAN şi S. POPESCU

https://biblioteca-digitala.ro

Muzeul de Istorie naturală „Gr. Antipa" între anii 1944—1964

Colţ din „Expoziţia de material ştiinţific şi publicaţii realizate prin schimburi internaţionale" în anii 1944—1964

Cel de-al doilea război mondial ne-a lăsat o moştenire grea. Nu numai clădirea muzeului a suferit grav de pe urma bombardamentelor fasciste, ci şi expoziţia şi colecţiile în ansamblu au fost în mare măsură distruse.

Colectivul restrîns pe care-l avea pe atunci muzeul (numărul a oscilat între 15—20 oameni, de la 1940—1948, din care doar 6—7 specialişti — cu totul), lucrînd cu o rară abnegaţie şi dragoste de instituţie, reuşeşte totuşi — trecînd prin faza cartonului gudronat drept acoperiş, a tablei şi a placajelor în loc de ferestre, uşi şi vitrine — să refacă muzeul şi să-l redea poporului chiar din anul 1948.

Pe lîngă activa colectare de pe teren a animalelor, cu care s-au înlocuit parţial exponatele din Romînia distruse, chiar în timpul grelei munci de refacere, s-au făcut paşi viguroşi spre progresul instituţiei: separarea completă a faunei indigene de cea străină, separare care a crescut enorm valoarea instructiv-educativă a muzeului. S-a eliberat sala actuală de conferinţe; s-au creat 9 laboratoare; s-au achiziţionat vestitele colecţii de fluturi străini Aristide Caradgea **şi cea de fluturi băştinaşi** Ostrogovici; **s-au făcut planşe şi etichete explicative la majoritatea exponatelor şi s-a editat prima călăuză populară a muzeului (chiar în anul redeschiderii, 1948).**

Numai cine a muncit la refacerea unor colecţii distruse în parte de un bombardament îşi poate imagina ce-a însemnat redeschiderea, în timp record, a marelui Muzeu „Gr. Antipa". Lucrul a fost posibil numai în elanul pe care partidul a ştiut să-l imprime peste tot muncii de reconstruire a ţării răvăşite de război.

A urmat apoi o perioadă de lucru mai puţin grăbită (1949—1956), în care s-au reluat şi schimbat piesă cu piesă, vitrină după vitrină, spre a le îmbunătăţi prezentarea. După multe dibuiri, s-a realizat o circulaţie în sens unic în muzeu, în parte urmînd firul evoluţiei fiinţelor, fapt ce-a dat posibilitatea unei mai ordonate şi mai instructive vizitări a muzeului. S-au subliniat punctele nodale ale evoluţiei. Colecţiile faunei ţării au sporit între timp cu cca 35 la sută; a apărut o secţie a Mării Negre.

Sala de conferinţe atrăgea tot mai mulţi oameni, cicluri susţinute de conferinţe s-au succedat an de an; unele în colaborare cu S.R.S.C., altele făcute numai de personalul ştiinţific al muzeului. Personalul muzeului ţine un prim curs pentru muzeografi.

Alte două ediţii de călăuze, tot mai complete, au fost editate. Numărul vizitatorilor — mai ales al celor veniţi în grupe organizate — a crescut mereu, pînă la aproape 250 000 anual (232 437 în 1960 de exemplu).

Pe baza materialelor muzeului s-au putut înjgheba primele expoziţii Originea şi evoluţia omului, **la Bucureşti şi în alte oraşe.**

Cum vedem, o muncă muzeologică susţinută, variată, din ce în ce mai bună, datorită unui personal ce crescuse între timp la 56 salariaţi din care 25 cu pregătire superioară.

În sfîrşit, a urmat perioada actuală, care corespunde aproximativ cu ultimul deceniu; în acest timp s-a putut relua activ

https://biblioteca-digitala.ro

și munca științifică — celălalt aspect principal al activității muzeului pe linia bunei tradiții și direcții pe care i le-a imprimat creatorul său Dr. Gr. Antipa. Cu sprijinul Ministerului Învățământului se editează — pentru prima oară în istoria de peste un veac a muzeului — o revistă proprie de specialitate Travaux du Museum, ajunsă la al V-lea volum ; în ea s-au publicat și se publică lucrări de valoare, rezultatul cercetărilor de laborator al specialiștilor muzeului în primul loc.

Biblioteca, datorită acestei reviste proprii a putut să-și sporească numărul periodicelor primite în schimb, de la 50 (înainte de 1944) la 500 (din 76 țări), fiind de un ajutor tot mai simțit pentru cercetători, cu cele 42 000 volume ale sale.

S-a editat un Album al Muzeului, care a contribuit și el la înmulțirea schimburilor cu străinătatea.

S-au activat și schimburile de materiale cu diverse muzee și institute de biologie ale lumii. Astfel s-au obținut colecții valoroase de pești din Canada, S.U.A., U.R.S.S., pentru a nu mai vorbi de insectele primite din Cuba, Japonia, Africa, Cehoslovacia etc.

Muzeul a participat la o expoziție belgo-romînă de moluște și faună marină (Bruxelles, 1963).

Specialiștii muzeului, mereu mai bine cunoscuți peste hotare, primesc colecții străine pentru studiu. Astfel s-au studiat și se studiază la noi colecții de Cumacei din abisurile Oceanului Atlantic și Pacific, colectate de nava Vema și trimise de S.U.A. ; colecții de alți crustacei trimiși din apele Mediteranei, în special din Israel, ale Floridei, ale Franței etc.

Se studiază material de pești (Cobitis) trimis, la cerere, din zeci de alte țări, în vederea unei monografii. Ca rezultate ale cercetării acestor materiale primite spre studiu, s-au descris zeci de animale noi pentru știință, s-au publicat peste 20 de lucrări în revistele străine (Mayer, Marcus, Dumitrescu, Weinberg, Popescu-Gorj, Băcescu, M., Tălpeanu, Paladian, ș.a.), contribuind astfel la faima cercetătorilor romîni peste hotare.

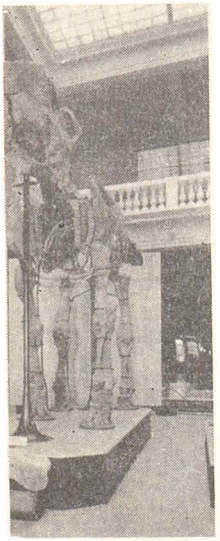

Deinotherium gigantissimum (unicul exemplar întreg din lume)

Pe linia bunei tradiții de studiu începută de Dr. Antipa, în muzeu s-a continuat nu numai munca de cercetare în domeniul cunoașterii faunei țării, în cel al hidrobiologiei și ihtiologiei sau a ecologiei marine, ci și aceea din domeniul folclorului zoologic. S-au publicat astfel 2 volume critice despre nomenclatura peștilor și a păsărilor (M. Băcescu). Numeroase forțe tinere s-au format, publicînd 18 lucrări asupra faunei marine, 10 despre pești, 15 despre păsări, 9 despre mamifere, 4 fascicule din Fauna R.P.R., peste 100 lucrări numai în volumele muzeului ; în total s-au publicat 256 lucrări științifice și 130 de popularizare în cei 20 de ani de la eliberare.

Tot mai mult ia parte muzeul la mișcarea științifică mondială, participînd activ la congrese, prin comunicări sau prezențe (Congresul 13 de Limnologie, Congresul al 14-lea de Zoologie — Paris, Comisia pentru exploatarea științifică a Mediteranei ș.a.). Oameni de valoare străini vizitează mereu muzeul nostru, găsind vorbe de laudă pentru valoarea exponatelor și forma lor de expunere (Acad. K. Vodianițki, Prof. K. Vinogradov, Ivanov, Svetovidov, Bezrukov etc). Iată bunăoară cum se exprimă despre el acad. prof. L. A. Zenkevici, care l-a vizitat chiar în iunie 1964 : „Muzeul face o impresie excelentă prin colecțiile sale, prin faptul că se simte o foarte mare dragoste a colaboratorilor muzeului pentru făurirea lui, pretutindeni se păstrează încă amprenta excelentului om de știință și mare organizator Dr. Gr. Antipa".

Alți oameni de știință vin special pentru a cerceta vastele colecții de fluturi amintite ; astfel, numai în anii 1962—1964, 4 specialiști străini (Dr. A. Zaguleajev — Institutul de Zoologie din Leningrad, Dr. J. Razovski — Muzeul din Cracovia ; L. Gozmany —

https://biblioteca-digitala.ro

Muzeul din Budapesta, Dr. G. Friese — Institutul Entomologic de la Berlin) au lucrat în laboratoarele noastre luni de zile, descriind multe specii noi.

În ultimul an s-a trecut la reorganizarea expunerii secțiilor de palcontologie și anthropologie : erele geologice și etapele mai importante ale evoluției omului s-au prezentat în chip de microdiorame. Această prezentare este deosebit de atrăgătoare prin colorit, prin mulaje de animale și plante în proporția lor naturală, prin rigoare științifică și frumusețea artistică cu care au fost realizate. Expunerea Originea vieții s-a reorganizat și ea, actualizînd-o cu ultimele date ale științei. S-a introdus lumina fluorescentă în majoritatea sălilor, este în curs de aranjare parcul din jurul clădirii. În cinstea marii aniversări a 20 de ani de la eliberare, muzeul a organizat o Expoziție de material științific și publicații realizate prin schimburi internaționale, între 1944—1964.

În ultimii ani s-a intensificat munca de teren, munca de colectare de animale, fosile etc., spre a avea noi baze de schimb cu

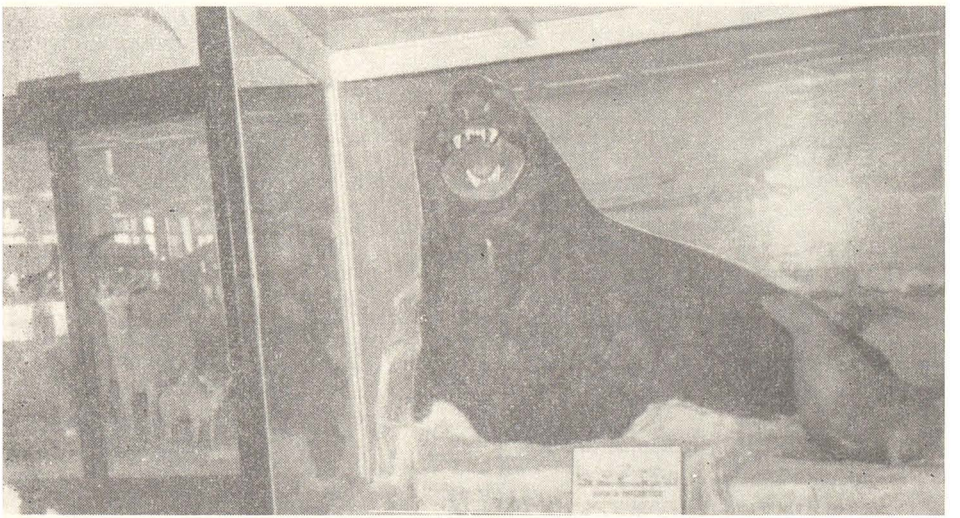

Focă — elefant

străinătatea. Numai în 1964 s-au strîns peste 20 000 insecte, mii de animale marine, sute de păsări, amfibieni și pești, zeci de serpi, șopîrle și multe piese paleontologice, printre care o bună parte dintr-un schelet de Elephas.

Sperăm să facem curînd și un alt salt calitativ, pe această linie, organizarea de expediții științifice în alte țări, pentru a strînge direct fauna din acele părți ale globului.

Cum vedem, de la haosul lăsat de războiul al II-lea mondial, în muzeul cu o atît de bine cunoscută faimă, s-a ajuns, în cei 20 de ani ai puterii populare, la un muzeu complet refăcut, reorganizat, cu colecții reînnoite și mărite, cu o expunere nouă și cu o activitate științifică din ce în ce mai bună, calitativ și cantitativ, atît pe plan intern cît și extern.

Dr. MIHAI BĂCESCU

https://biblioteca-digitala.ro

Cel mai vechi muzeu din Capitală: Muzeul Național de Antichități

Portret de femeie descoperit la Tomis (Constanța), sfîrșitul sec. II e.n. Artă romană

Muzeul Național de Antichități, care, — de la înființarea, în anul 1954, a Institutului de arheologie al Academiei R. P. Romîne funcționează ca o secție a acestuia — a fost, de-a lungul unui întreg secol, și continuă să fie și astăzi muzeul central al țării în domeniul antichităților. De altfel, dacă data oficială a înființării Muzeului Național de Antichități este aceea a Decretului Domnitorului Alexandru Ioan Cuza din noiembrie 1864, nucleul primordial a fost alcătuit cu trei decenii mai înainte cînd, la sugestia banului Mihalache Ghica, fratele său, domnitorul Ghica a semnat primul decret pentru adunarea și păstrarea monumentelor arheologice.

Colecțiile Muzeului Național de Antichități din București sînt, fără îndoială, nu numai cele mai numeroase dar și cele mai variate din țară, pe de o parte datorită faptului că ele cuprind piese din aproape toate regiunile țării și, pe de altă parte, tocmai pentru că ele au fost adunate de-a lungul a mai bine de un secol.

Sarcinile colectivului Muzeului Național de Antichități fiind multiple, s-a căutat — începînd din 1956 de cînd funcționează în cadrul Institutului de arheologie, după cum am amintit — să se dea muzeului o organizare adecvată.

Colecțiile muzeului sînt expuse și păstrate, în chip firesc, în funcție de orînduirile sociale și de epocile istorice, începînd cu colecțiile paleolitice și sfîrșind cu acelea din feudalismul dezvoltat. Înainte de 23 August și chiar pînă în 1949 — dată la care a fost reorganizată munca de cercetare arheologică — colecțiile muzeului, atît cele expuse, cît și cele păstrate în depozite nu treceau dincoace de începuturile așa-numitei perioade a migrațiilor (epoca prefeudală) și de altfel chiar această ultimă perioadă era destul de slab reprezentată. Dar, odată cu trecerea săpăturilor arheologice sub conducerea Academiei R. P. Romîne și cu executarea lor în funcție de un plan bine chibzuit și unitar, pe toată țara, colecțiile privind perioada prefeudală și chiar acelea referitoare la perioada feudală au sporit într-o proporție apreciabilă. În felul acesta ponderea lor în colecțiile muzeului este astăzi destul de importantă. Totodată și în ceea ce privește epocile mai vechi — unele dintre ele destul de bine reprezentate și mai înainte — săpăturile ultimilor 15 ani și achizițiile recente au îmbogățit mult colecțiile, dînd astfel posibilitatea unei expuneri mai complete și mai variate, cu destul de puține lacune.

Se poate spune că actualul muzeu — expoziție permanentă — diferă total din punct de vedere al felului cum sînt expuse piesele față de ceea ce era înainte de 23 August 1944 și se deosebește, în același timp, în proporție de cel puțin 75% în ceea ce privește exponatele înșeși.

Nu ne putem propune, firește, să descriem în aceste pagini colecțiile și piesele mai importante, aceasta fiind menirea unui ghid special al muzeului, ghid care a fost de altfel întocmit și așteaptă numai să fie tipărit. De aceea, înainte de a trece și la unele aspecte ale muncii colectivului muzeului, ne vom mulțumi să amintim foarte pe scurt numai cîteva dintre ele.

https://biblioteca-digitala.ro

Aspect din Expoziția „20 de ani de la eliberarea patriei"
(deschisă în sala Dalles din București)

https://biblioteca-digitala.ro

Intr-una din sălile de artă romînească contemporană, la Muzeul de Artă al R.P.R.

https://biblioteca-digitala.ro

Pentru viața cetelor paleolitice primitive, dinainte de începuturile închegării societății gentilice a comunei primitive, sînt foarte semnificative uneltele de piatră cioplită din valea Dîrjovului (raionul Slatina) aparținînd „culturii de prund", care dovedesc că și teritoriul patriei noastre a făcut parte din vasta zonă a antropogenezei. Desigur și celelalte serii de unelte paleolitice sînt foarte instructive pentru cunoașterea vieții acestor îndepărtate vremuri, de acum cîteva sute de mii de ani. Pentru perioadele următoare ale comunei primitive amintim minunatele produse ceramice ale culturilor neolitice Vădastra (Oltenia), Boian (Muntenia) și mai ales Cucuteni (Moldova) — acestea din urmă constituind unele dintre cele mai desăvîrșite realizări ale neoliticului european — ca și statuetele de lut ars ale culturilor Hamangia (Dobrogea), Vinca (Oltenia), Gumelnița (Muntenia) și Cucuteni. În special, unele dintre statuetele culturii Hamangia din Dobrogea („Gînditorul" și perechea sa dintr-un mormînt de la Cernavoda) sînt adevărate capodopere neolitice. Dar nici statuetele stilizate de la Rast (cultura Vinča) și ale culturii Cucuteni nu sînt mai puțin importante pentru evoluția artei sculpturale neolitice și pentru cunoașterea unora dintre aspectele suprastructurale ale culturilor respective.

Din epoca bronzului trebuie semnalate pe de o parte numeroasele depozite de unelte, arme și obiecte de podoabă, între care depozitul de apă (regiunea Maramureș) conține piese deosebit de fin decorate, iar depozitele de la Drajna se remarcă prin marele număr de piese (aproape 300). Pe de altă parte, spada de bronz de la Roșiorii de Vede dovedește legăturile de schimburi materiale și de influențe culturale cu lumea egeeo-miceniană, iar spada-pumnal de aur de la Perșinari (raionul Tîrgoviște) legături și mai îndepărtate spre sud-est. Un loc deosebit îl ocupă ceramica diferitelor culturi ale epocii bronzului — și în special aceea a culturilor Monteoru (Muntenia de nord-est și Moldova centrală și de sud) și Gîrla Mare-Cîrna (Banat și Oltenia de sud-vest) ; din necropola de la Cîrna (raionul Băilești), aparținînd ultimei culturi amintite, provin și o serie de zece statuete feminine de lut ars, constituind o colecție unică în lume, foarte instructivă și pentru studierea vechimii costumului feminin care se păstrează și acum în portul popular romînesc.

Prima epocă a fierului, în afară de unele depozite de bronzuri, este ilustrată în primul rînd prin uneltele, ceramica, armele și obiectele de podoabă ale culturilor Basarabi și Ferigile, iar a doua epocă a fierului prin antichitățile geto-dace din secolul al IV-lea î.e.n. — secolul I e.n., ca și prin obiectele de artă scitică sau de artă geto-tracă cu influențe scitice. Printre ultimele sînt de amintit : coiful de aur de la Poiana Prahova, cu ornamentare „en repoussé" de scene de sacrificii, animale fantastice de inspirație orientală etc. — piesă unică în lume ; tezaurul funerar — coif, cnemide, vase de argint etc. — din tumulul unei căpetenii getice de la Hagighiol (Dobrogea) ; tezaurul de piese de harnașament de la Craiova, precum și multe alte tezaure dacice de obiecte de podoabă și de monede din secolele I î.e.n. — I e.n. Din ultima perioadă a statului dac liber datează și o importantă colecție de unelte de producție de fier și de ceramică specifică de la Grădiștea Muncelului (regiunea Hunedoara). În ceea ce privește monedele din diferite perioade, deși în muzeu sînt expuse numai cîteva serii documentare și unele tezaure, trebuie amintit că sectorul numismatic al Institutului posedă aproape 100 000 de monede, majoritatea de argint și de bronz, dar destul de numeroase și de aur.

Pocal de argint din tezaurul mormîntului tumular de la Hagighiol (Dobrogea).

Cele mai prețioase piese ale sclavagismului greco-roman sînt, pe de o parte, seriile de obiecte — în special ceramică și statuete — provenite din săpăturile întreprinse timp de jumătate de secol la cetatea Histria de pe țărmul lacului Sinoe (Dobrogea), iar pe de altă parte numeroasele monumente funerare, sculpturale și ar-

https://biblioteca-digitala.ro

Coiful de aur de la Poiana Prahova (sec. IV î.e.n.). Artă geto-tracă cu influențe scitice

hitectonice, mai ales romane, chiar dacă nu întotdeauna ele pot fi considerate adevărate reușite artistice. Acestea din urmă, în număr de circa 1 600, constituie Lapidariul muzeului și provin în marea lor majoritate din Dobrogea, mai puține din Oltenia, numai cîteva piese fiind din Transilvania. Desigur însă că și printre piesele minore — unelte, ceramică, sticlărie, statuete de bronz etc. — sînt multe de o deosebită valoare, cum ar fi, de pildă, masca funerară de bronz descoperită la Hîrșova.

Perioada migrațiilor, sau prefeudală — atît de importantă pentru problema formării limbii și poporului romîn — este acum bine documentată în muzeu. Amintim piesele aparținînd culturii carpodacilor din Moldova, pe acelea sarmatice, ca și pe acelea ale culturii Sîntana de Mureș — Cerniahov ; dar, desgiur, cele mai importante sînt acelea ale celebrului tezaur de la Pietroasa — „Cloșca cu puii de aur" — produs al artei nord-pontice, îmbinare de elemente de artă greco-romană, getică și sasanidă-orientală. Și acest tezaur este unic în lume prin numărul pieselor și prin valoarea lor artistică, pentru a nu mai vorbi și de aceea materială (18 kg. de aur !).

Secolele care urmează, pînă la întemeierea statelor feudale romînești, sînt și ele bine oglindite în colecțiile muzeului — cele mai bogate serii provenind din așezarea Gărvăn — Dinogeția (raionul Măcin) de pe Dunăre. Iar inscripția slavonă de la Mircea Vodă (Dobrogea), datînd din anul 943, este cea mai veche inscripție slavă de pe teritoriul patriei noastre și una dintre cele mai vechi din întreaga zonă de răspîndire a populațiilor slave.

În sfîrșit, pentru epoca feudală romînească, piesele ceramice de la Zimnicea (secolele XIV—XV) ca și bogatele serii de unelte, arme, ceramică, etc., de la cetatea de scaun Suceava (secolele XIV—XVIII), mi se par cele mai demne de menționat în această foarte succintă trecere în revistă. Iar pentru a încheia, amintim că muzeul posedă și o serie de colecții de piese străine — egiptene, cipriote, daneze și mai ales grecești — dintre care unele sînt chiar expuse. Colecția de vase pictate grecești cuprinde cîteva sute de piese, unele de mare valoare artistică.

★

Continuîndu-se o activitate mai veche, în cursul celor opt ani de cînd muzeul funcționează în cadrul Institutului de Arheologie, s-au făcut progrese mari în domeniul inventarierii și catalogării sistematice, atît a colecțiilor vechi cît și a seriilor de obiecte predate muzeului de diferite șantiere. Prin inventarierea a peste 120 000 de piese s-au încheiat de curînd operațiile de inventariere a tuturor colecțiilor vechi ale muzeului, lucrare destul de dificilă, deoarece, din pricina vicisitudinilor prin care a trecut muzeul înainte și în timpul ultimului război mondial, a trebuit să se procedeze mai întîi la reidentificarea obiectelor, pentru a li se putea reconstitui starea civilă. Paralel cu aceasta s-au redactat circa 15 000 fișe științifice de catalog, conținînd toate datele cunoscute în legătură cu piesele respective. Între acestea trebuie semnalate cele circa 1 600 fișe de catalog pentru piesele sculpturale, epigrafice și arhitectonice ale Lapidariului, fiecare din acestea reprezentînd un mic studiu al monumentului respectiv.

Paralel cu aceasta s-a socotit utilă întocmirea, în vederea publicării, a unor cataloage științifice ale cîtorva dintre principalele colecții — așa cum procedează de altfel cele mai multe dintre marile muzee — și a unui ghid general al muzeului. În afară de ghid, a cărui redactare este de mult terminată, s-a început lucrul pentru trei cataloage de colecții : vasele grecești, monumentele sculpturale și arhitectonice și colecția Butculescu. Vasele grecești, al căror studiu a fost încheiat, vor fi publicate în curînd în primul fascicol romînesc al vestitei colecții „Corpus vasorum antiquorum".

https://biblioteca-digitala.ro

editată sub auspiciile Uniunii academice internaționale. Redactarea primului volum din „Catalogul monumentelor sculpturale și arhitectonice ale Muzeului Național de Antichități" va fi terminată în toamna aceasta, iar volumul va fi predat editurii în cursul anului viitor. În sfîrșit, a treia lucrare de acest fel — „Catalogul colecției Butculescu" — este într-un stadiu avansat de redactare și va fi terminată în cursul anului viitor.

Cît privește munca de popularizare a muzeului și a colecțiilor sale în masele largi ale oamenilor muncii, în afară de un pliant ilustrat — care se distribuie gratuit — și de o serie de panouri și afișe, s-a organizat în ultimii ani o expoziție volantă, compusă din patru mari panouri de fotografii reprezentînd piesele cele mai caracteristice ale diferitelor orînduiri sociale, însoțite de texte explicative ; această expoziție a fost instalată cîte o lună sau două într-un mare număr de întreprinderi și de instituții din Capitală. În anul 1964 a fost deschisă la Biblioteca Academiei R. P. Romîne o expoziție cu tema : „tezaure și podoabe geto-dace".

În ultimii ani, în cadrul muzeului a fost organizată și o fototecă pentru înregistrarea și păstrarea sistematică a clișeelor tuturor pieselor din muzeu și din depozite ; totodată, fototeca face aceleași operații și pentru toate clișeele executate de laboratorul fotografic al Institutului, înregistrîndu-se pînă acum peste 11 000 clișee. În afară de registrul-inventar s-a întocmit și un registru-repertoriu pe localități de proveniență a pieselor respective și se lucrează la întocmirea unor fișe de fototecă pentru toate fotografiile pieselor expuse în muzeu.

Statuetă feminină de lut ars din necropola epocii bronzului de la Cîrna (Oltenia)

★

Cele arătate mai sus oglindesc în chip rezumativ unele dintre aspectele muncii desfășurate în cadrul Muzeului Național de Antichități și dintre problemele ce i se pun. Această activitate, legată de sarcini și obiective muzeistice și științifice, este împlinită de un colectiv de cercetători științifici și de muzeografi care — în afară de aceasta — participă în chip susținut și la cercetarea de teren, alături de colegii lor de la celelalte secții ale Institutului de arheologie. Prin săpăturile întreprinse și prin studiile redactate ei contribuie astfel la îndeplinirea în bune condiții a planului de lucru al Institutului, a cărui conducere a acordat din plin tot sprijinul activității bogate a colectivului muzeului.

VLADIMIR DUMITRESCU

Muzeul de Artă al R. P. R.

Milioanele de vizitatori care au trecut pragul Muzeului de artă al R.P.R. au confirmat, de-a lungul anilor, rostul înalt și rolul acestei instituții de cultură estetică.

Miile de vizitatori străini, de specialiști în muzeografie, de artiști, veniți de pe toate meridianele lumii, duc peste granițe, la întoarcerea pe meleagurile lor, amintirea vie a operelor de artă românească și străină aflate în colecțiile Muzeului de artă, cea mai importantă realizare în domeniul muzeal din țara noastră, în anii regimului democrat-popular. Instalat în aripa dreaptă a fostului palat regal, amenajată special acestui scop și dotată cu aparatură

https://biblioteca-digitala.ro

I. Irimescu. Odihnă

specială pentru aer condiționat și ghidaj acustic, muzeul reunește la data actuală peste 80 000 de piese de artă provenite din fosta colecție regală, și în parte, din colecțiile Pinacotecii Statului, Muzeului Municipal, Muzeului Simu, întregul Muzeu Toma Stelian și Muzeul Kalinderu, din transferuri de bunuri artistice cedate de către diferite departamente și, în același timp, din numeroasele achiziții finanțate de către stat și al căror volum crește din an în an.

În ceea ce privește fosta colecție regală, ea a fost cumpărată de coroană din veniturile enorme, dobîndite prin exploatarea poporului romîn, în special de la fostul consul Felix Bamberg. La rîndul ei, colecția acestui diplomat, care era dublat de un istoric și un teoretician de artă, provenea din Galeria spaniolă a regelui Ludovic Filip, desfăcută prin licitație publică în 1853, la Londra, precum și din fostele colecții ca cea a marchizului de Las Marismas, a marchizului de Salamanca, a mareșalului Soult și din colecția Pereyre. Risipită în diverse palate și castele ale monarhiei, colecția coroanei rămînea inaccesibilă poporului din a cărui trudă fusese achiziționată. Pentru prima oară ea a putut fi admirată în Muzeul de artă al R.P.R.

Acesta din urmă funcționează cu mai multe secții, și anume : Secția de artă feudală romînească, Secția de artă romînească modernă și contemporană, Galeria de artă universală, Secția de grafică, Secția de expoziții, Secția de popularizare și îndrumare și Atelierul central de restaurare.

Prima secție care și-a deschis expoziția de bază a fost cea de artă modernă și contemporană romînească, la 20 mai 1950, unde este prezentată arta plastică a țării noastre — pictură și sculptură — de la finele secolului al XVIII-lea pînă în zilele noastre. Aici sînt expuse operele primilor pictori de șevalet autohtoni și ale celor veniți din străinătate în țară în pragul veacului al XIX-lea, ale clasicilor picturii romînești — Th. Aman, N. Grigorescu, I. Andreescu, I. Georgescu, Șt. Ionescu-Valbudéa, ale artiștilor care s-au afirmat în primele patru decenii ale secolului nostru (Șt. Luchian, O. Băncilă, D. Paciurea, C. Ressu, N. Tonitza, G. Petrașcu ș.a.) și, în sfîrșit, ale artiștilor care s-au afirmat după 23 August 1944.

Un an mai tîrziu, la 20 iunie 1951, s-a deschis și expoziția Galerici universale. Din punct de vedere muzeografic, ea a fost concepută ca o expoziție complexă în care, pe lîngă lucrări de pictură și sculptură, pot fi admirate obiecte de artă aplicată și decorativă care completează astfel imaginea de ansamblu a dezvoltării artei în anumite țări, la o anumită epocă.

https://biblioteca-digitala.ro

Patrimoniul secției cuprinde opere de artiști străini, începînd din veacul al XIII-lea și pînă în veacul nostru, enumerînd lucrări celebre ca Omul cu tichia albastră de **Jan van Eyck**, Ecce Homo de **Roger van der Weyden**, două portrete de **Hans Memling**, Venus și Amorul de **Lucas Cranach**, Răstignirea de **Antonello da Messina**, Suzana și cei doi bătrîni de **Tiziano Vecellio**, Portretul lui Filip al IV-lea de **Velasquez**, Sfîntul Mauriciu și Adorația păstorilor de **El Greco**, Haman cerînd iertare Esterei de **Rembrandt**, Saltimbancii de **Daumier**, Camille de **Monet** ș.a.

Ca o diviziune a Galeriei universale funcționează și o expoziție de artă orientală și extrem orientală, care s-a inaugurat tot la 20 iunie 1951. Este singura colecție cu un asemenea profil din țara noastră și cuprinde un număr destul de important de piese de artă chineză, japoneză și persană.

Cîțiva ani mai tîrziu și-a deschis expoziția și Secția de artă feudală românească. Cele mai valoroase lucrări din patrimoniul ei sînt : fresce din veacurile XIV—XVII, icoane, textile, ceramică etc. De această secție este dependentă expoziția de artă feudală românească din secolul al XVIII-lea din Palatul de la Mogoșoaia, una din construcțiile celebre ale domnitorului Constantin Brîncoveanu.

De secția de grafică depinde cabinetul de stampe constituit sub forma unui depozit care conservă aproximativ 36 000 de lucrări de grafică — desene, pasteluri, acuarele, guașe, gravuri în diferite tehnici etc. — grafică românească și străină, și o mică sală pusă la dispoziția celor care vor să cerceteze colecția.

O altă secție a muzeului o constituie Atelierul central de restaurare, înființat în anul 1952, numai cu un atelier de restaurare de pictură pe pînză, căruia i s-au alăturat pe parcurs cele de sculptură, țesături, ceramică și grafică.

Cele mai recente secții sînt : Secția de îndrumare și popularizare și Secția de expoziții, ambele unice în sectorul muzeal din țara noastră, prima ocupîndu-se de îndrumările din muzeu și de organizarea conferințelor și publicațiilor, cea de-a doua organizînd expoziții de artă în țară și străinătate.

Toate aceste secții conlucrează permanent pentru a se completa colecțiile muzeului cu lucrări artistice valoroase. Datorită acestei griji permanente, în ultimii 2 ani Secția de artă feudală românească a reușit să-și îmbogățească patrimoniul cu cîteva țesături și icoane din secolul al XVII-lea, cea de artă modernă și contemporană cu circa 400 lucrări, unele înscriindu-se printre cele mai importante realizări ale pictorilor N. Grigorescu, I. Andreescu, N. Tonitza, G. Petrașcu ș.a., secția de grafică cu circa 2 500 lucrări, iar Galeria universală cu circa 70.

Un rol important în activitatea noastră l-a avut și îl are organizarea de expoziții temporare, în incinta muzeului sau în alte săli de expoziții ale Capitalei, cu lucrări din patrimoniul nostru.

Astfel, aproape anual Secția de artă românească modernă și contemporană a organizat importante expoziții retrospective și comemorative care au contribuit la valorificarea creației unora dintre cei mai însemnați artiști români : J. Al. Steriade (1953), Barbu Iscovescu (1954), O. Băncilă (1954), Sava Henția (1954), C. Ressu (1955), I. Georgescu (1956), I. Iser (1956), Th. Pallady (1956), M. Bunescu (1956), D. Paciurea (1957), Gh. Petrașcu (1957), Schweitzer Cumpăna (1957), C. Brâncuși (1957), Șt. Luchian (1957), N. Grigorescu (1957), Șt. Dimitrescu (1959) și N. N. Tonitza (1964).

Dintre expozițiile organizate de celelalte secții merită, în mod deosebit, să fie semnalate : Expoziția de ceramică românească (1955), Expoziția de argintărie și broderii din Țara Românească în secolele XIV—XVIII (1956), Miniatura de carte (1964), Expoziția pictorilor progresiști francezi Mireille Miailhe și Boris Tazlitzki, Expoziția de artă franceză (veacurile XIII—XX), Expoziția de de-

https://biblioteca-digitala.ro

sen satiric și caricatură romînească, Expoziția Goya, Expoziția Stenlein ș.a.

În trecut muzeele noastre se rezumau la conservarea patrimoniului și la prezentarea cît mai estetică a acestuia, în cadrul expozițiilor permanente sau temporare. Rareori, în această activitate se depășea stadiul empiric, practicismul îngust. Actualmente popularizarea patrimoniului este o sarcină principală în activitatea noastră.

Noi căutăm să asigurăm o cît mai temeinică și mai amplă popularizare a cunoștințelor despre artă, adăugînd vizitelor făcute de public din proprie inițiativă, vizite organizate și conduse de către îndrumători, excursii în muzeu, care sînt întovărășite de explicații mai ample și cicluri de conferințe. Numai anul acesta, ciclul de conferințe pe tema „Artistul și epoca sa", ținut în sala mică de concerte a Palatului Republicii, a fost audiat, prin abonament, de 500 de persoane. În afară de acest ciclu s-a organizat împreună cu C.R.C.C.S. ciclul de conferințe „Istoria artei (secolele XIV—XX)" pentru muncitorii din sindicatul sanitar.

Scopul acestei activități este să prezentăm publicului (în semestrul I al anului acesta s-au înregistrat 101 007 vizitatori) arta unei epoci, existența unor curente antagonice în cadrul acesteia, măsura în care ele exprimă lupta de idei.

Tot în acest scop ne străduim să dezvoltăm activitatea editorială, tipărirea unor albume, pliante etc. care însoțesc expozițiile.

La 20 de ani de la eliberarea patriei noastre de sub jugul fascismului, cînd facem bilanțul pe toate ramurile de creație socialistă, putem și noi, muzeografii Muzeului de artă al R.P.R., să arătăm efortul nostru, ca unii care am încercat să fim prin devotamentul nostru, printre creatorii culturali ai exigenței socialiste în viața artistică.

M. H. MAXY

Aspect din expoziția de artă universală

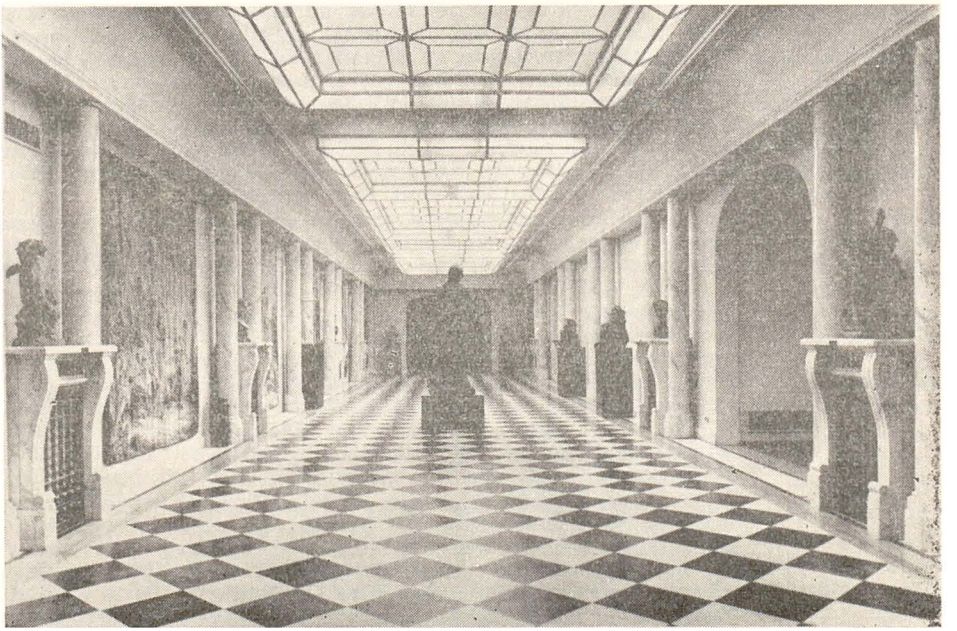

https://biblioteca-digitala.ro

Muzeul Militar Central

Muzeul Militar Central împlineşte anul acesta 41 de ani de existenţă. Cu toate aceasta se poate spune că abia în anii puterii populare a cunoscut o adevărată dezvoltare, marcantă în ambele domenii care definesc existenţa unui muzeu : organizarea expoziţiei de bază şi activitatea lui.

De la început trebuie arătat că Muzeul Militar are un profil tematic mai larg decît îl sugerează titlul şi că, atît conţinutul tematic cît şi forma de organizare a colecţiilor de bază, sarcinile educative, activitatea multiplă etc. îl deosebesc structural de vechiul muzeu. Într-adevăr, în cele 30 de săli cu un mare spaţiu de expunere, un număr însemnat de documente şi obiecte originale oglindesc principalele evenimente politice şi sociale din istoria poporului nostru, împletite armonios cu dezvoltarea artei militare la romîni. Dintre aceste evenimente, formarea poporului romîn şi continuitatea sa pe teritoriul de azi al patriei noastre, întemeierea statelor feudale Ţara Romînească, Moldova şi Transilvania şi lupta lor necontenită împotriva cotropirii străine îşi găsesc o bogată documentare.

Formarea statului naţional romîn prin unirea Moldovei cu Muntenia, în 1859, ca un rezultat al luptei maselor, cucerirea independenţei de stat a Romîniei pe cîmpul de luptă din Balcani, în cursul războiului din 1877—1878, înfrîngerea armatelor cotropitoare la Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz, în vara anului 1917, momente importante în dezvoltarea ţării noastre sînt bogat ilustrate în sălile muzeului.

Momentele măreţe ale luptei duse de poporul nostru pentru cucerirea independenţei se împletesc cu cele duse pentru eliberarea sa socială. În această lumină sălile muzeului oglindesc cele mai importante momente ale luptei de clasă din trecutul nostru. Panouri şi săli întregi înfăţişează marile încleştări ale luptei maselor exploatate împotriva claselor dominante : răscoala iobagilor de la Bobîlna (1437), războiul ţărănesc din 1514, răscoala din 1784 de sub conducerea lui Horia, Cloşca şi Crişan, răscoala condusă de Tudor Vladimirescu (1821), revoluţia burghezo-democratică de la 1848, răscoalele ţărăneşti din 1907 etc.

O mare parte din spaţiul muzeului este consacrată ilustrării luptei clasei muncitoare condusă de către partidul ei de avangardă pentru cucerirea puterii şi construirea unei societăţi noi. Sugestiv este redată ideea că, încă de la înfiinţarea sa, P.C.R. a dus o susţinută activitate în rîndurile armatei burghezo-moşiereşti pentru atragerea militarilor de partea luptei revoluţionare a clasei muncitoare.

Numeroase materiale prezintă acţiunile unităţilor militare şi formaţiunilor de luptă patriotice împotriva trupelor hitleriste în Bucureşti şi alte regiuni ale ţării, în timpul insurecţiei armate din august 1944 precum şi faptele de eroism săvîrşite de Armata Romînă, care la chemarea partidului, a întors armele împotriva Germaniei hitleriste, a luptat eroic alături de Armata Sovietică în cadrul coaliţiei antifasciste a popoarelor, pînă la victoria deplină asupra Germaniei fasciste.

https://biblioteca-digitala.ro

O semnificație deosebită au imaginile și documentele referitoare la făurirea, organizarea și conducerea de către P.M.R. a armatei noastre populare, continuatoarea eroicelor tradiții ale poporului romîn făurite de-a lungul veacurilor.

Piese deosebit de valoroase și variate ilustrează acest bogat conținut tematic. În muzeu întîlnești în colecția de drapele cel mai vechi steag ostășesc din țara noastră păstrat pînă astăzi (din vremea lui Ștefan cel Mare), steagul răscoalei condusă de Tudor Vladimirescu, steagurile revoluției de la 1848, ale primelor unități ale armatei naționale, ale Unirii, ale unităților participante la războiul de independență din 1877—1878, la bătălia de la Mărășești, la insurecția armată din august 1944, și în războiul antihitlerist.

Arme de o gamă variată, din care nu lipsesc arbaleta huniazilor, tunul lui Petru Cercel (secolul al XVI-lea), săbiile lui Sinan Pașa, Gh. Racoczy, Constantin Brîncoveanu, Tudor Vladimirescu etc., dau o succintă documentare a evoluției armamentului de-a lungul veacurilor.

Un mare parc de artilerie, aviație și tancuri (4 700 mp) — cu piese vechi și rare — întregește colecția de unicate a muzeului.

Biblioteca de specialitate — singura din țară — pune la dispoziția cititorilor 29 899 cărți, 19 767 periodice, numeroase documente, hărți, albume, stampe, desene etc. iar fototeca, compusă în cea mai mare parte de unicate ilustrînd luptele de la Mărășești, Mărăști, Oituz, războiul antihitlerist, procesul de făurire a armatei noastre populare etc., numără peste 300 000 de clișee.

Rezolvarea sarcinilor pe care revoluția culturală le pune în fața muzeului de azi determină în cadrul acestuia o activitate multiplă și permanentă care face din el o instituție de cultură, completă și dinamică. Această cerință a făcut ca activitatea muzeului militar central să se ducă pe mai multe planuri, principalele ei coordonate fiind cercetarea științifică, munca cultural-educativă și conservarea patrimoniului muzeistic.

Cercetarea științifică — imperativ care condiționează azi dezvoltarea — s-a dirijat pe linia rezolvării unor probleme legate de

Aspect din sala insurecției armate

conținutul tematic și de cunoașterea colecțiilor de bază ale muzeului. Prima formă, care s-a bucurat de colaborarea cu Institutul de Arheologie al Academiei R.P.R., a constat din cercetarea complexă, cu ajutorul săpăturilor arheologice, a cetății de pămînt de la Bîrlad și a cetății mușatine de la Roman. Excelentele rezultate obținute în cursul campaniilor de săpături din anii 1960—1964 vor constitui un îndemn pentru continuarea și lărgirea lor în viitor.

https://biblioteca-digitala.ro

Studierea temeinică a colecțiilor de bază ale muzeului și specializarea personalului științific constituie a doua direcție în munca de cercetare științifică. La capătul acestei acțiuni, aflate doar la începuturile ei, muzeul va dispune de specialiști privind colecțiile de arme, drapele, uniforme etc. Acțiunea este cu atît mai importantă cu cît muzeul are și un caracter documentar. Încă de acum el asigură — în cadrul anumitor limite, se înțelege — asistența de specialitate în ceea ce privește aceste probleme, principalii beneficiari fiind cinematografia, teatrele, oamenii de artă etc.

Înscriindu-se organic în activitatea muzeului, munca cultural-educativă a căpătat o pondere tot mai mare. Lucrul este explicabil dacă ne gîndim că această cerință a revoluției culturale este premisa principală a existenței unui muzeu. Formele acestei activități sînt diverse, mergînd de la asigurarea unei structuri corespunzătoare în expoziția de bază, pînă la munca foarte variată cu publicul.

În muzeu exponatele au fost selectate cu grijă și expuse pe baza unei tematici riguros științifice încît parcurgerea sălilor să dea vizitatorului, pe lîngă imaginea succintă a principalelor momente din trecutul de luptă al poporului nostru, și un simțămînt de mîndrie patriotică pentru acest trecut.

De o deosebită atenție se bucură cercetarea și popularizarea tradițiilor glorioase de luptă ale poporului nostru. Roadele acestei activități s-au materializat în strîngerea unor importante documente și mărturii ale eroismului ostașilor romîni în timpul insurecției armate și al războiului antihitlerist iar popularizarea lor se asigură prin tipărirea unor broșuri-pliante în tiraje de masă (pînă în prezent s-au tipărit și difuzat 8 broșuri).

Din mai 1957 — data redeschiderii muzeului — și pînă în prezent, muzeul a organizat 39 de expoziții din rîndul cărora amintim cîteva : expoziții cu caracter permanent (Mărășești, Mărăști, Soveja), comemorative (Centenarul Unirii Principatelor, Traian Vuia etc.), tematice (documente și cărți rare din colecțiile muzeului, Evoluția armei geniului etc).

Organizarea de vizite la locurile unde s-au desfășurat lupte în București și împrejurimi în timpul insurecției armate din august 1944 cunoaște o deosebită popularitate, evocarea faptelor de eroism în cadrul natural, în care ele au avut loc, accentuînd caracterul educativ al unor astfel de acțiuni.

Fără îndoială că eficacitatea activității unui muzeu este determinată într-o mare măsură și de numărul vizitatorilor. În acest sens, la Muzeul Militar, datorită unui complex de acțiuni permanente și stăruitoare privind popularizarea muzeului, s-a înregistrat o creștere continuă și substanțială a numărului de vizitatori. Astfel, dacă în perioada 1 septembrie 1960 — 31 august 1961 numărul vizitatorilor a fost de 38 973, în perioada septembrie 1963 — august 1964 numărul lor a depășit cifra de 120 000, realizîndu-se un salt al numărului mediu lunar de la 3 247 la 10 000.

Ce putem spune despre a treia formă de activitate de bază din muzeu ? Organizarea corespunzătoare a depozitelor, înlocuirea din expunere a originalelor valoroase afectate de vicisitudinile timpului și păstrarea lor în condiții speciale, înființarea unui laborator, educarea personalului în spiritul grijii față de obiecte se numără printre acțiunile mai importante care, curmînd cu improvizațiile sau cu lipsa de preocupare, constituie un început de rezolvare științifică a dificilei probleme a conservării colecțiilor.

La capătul acestei sumare treceri în revistă a saltului calitativ făcut de muzeu în anii puterii populare trebuie arătat că la baza rezultatelor obținute a stat atît îndrumarea competentă cît și asigurarea materială corespunzătoare.

A. MOLDOVEANU

https://biblioteca-digitala.ro

Manifestări sărbătorești ale Muzeului de istorie a orașului București

Măreţul eveniment al celei de a XX-a aniversări a eliberării patriei de sub jugul fascist a constituit şi pentru Muzeul de istorie a oraşului Bucureşti un minunat prilej de lărgire a activităţii în vederea evidenţierii realizărilor obţinute în Capitală, în anii puterii populare, precum şi a succeselor înregistrate în dezvoltarea muzeului.

Unul din obiectivele de seamă ce au stat în centrul atenţiei colectivului muzeului a fost elaborarea şi definitivarea unei lucrări de sinteză privind istoria oraşului Bucureşti. Bazîndu-se, în parte, pe cercetările anterioare, valorificînd tot ceea ce este pozitiv în istoriografia bucureşteană din trecut şi întreprinzînd o vastă activitate proprie de cercetări şi investigaţii, colectivul muzeului a reuşit să elaboreze această vastă lucrare care însumează circa 1 000 pagini mss. Deşi lucrarea încă nu a fost tipărită, se poate aprecia, de pe acum, că ea reprezintă un pas înainte al istoriografiei bucureştene, prin amploarea datelor şi faptelor pe care le conţine, din care multe sînt inedite, mai ales cele referitoare la lupta clasei muncitoare, sub conducerea P.C.R., administraţia oraşului, dezvoltarea edilitar-urbanistică, succesele înregistrate în dezvoltarea Bucureştilor în anii puterii populare etc. — cît şi prin tratarea integrală a procesului istoric ce a avut loc pe teritoriul actual al Bucureştilor, din cele mai vechi timpuri şi pînă azi.

Tot în domeniul activităţii de cercetare ştiinţifică amintim broşura intitulată „Bucureşti, oraş socialist". Lucrarea, care a fost deja tipărită, după ce face o succintă trecere în revistă a dezvoltării Bucureştilor de-a lungul veacurilor, scoate în evidenţă progresele obţinute în Capitală în anii puterii populare.

Bazată pe un valoros material statistic, lucrarea aduce o contribuţie importantă la cunoaşterea Bucureştilor de azi, a marilor transformări survenite în peisajul urban.

Un alt obiectiv, prin care Muzeul de istorie a oraşului Bucureşti a ţinut să cinstească marea sărbătoare a poporului romîn, a fost organizarea unei şedinţe de comunicări ştiinţifice cu tema „Bucureşti — la a XX-a aniversare a eliberării patriei".

Constituind una din preocupările principale ale muzeelor, expoziţia de bază nu putea lipsi din planul de obiective propuse în cinstea celei de-a XX-a aniversări, astfel că şi instituţia noastră s-a angajat să îmbogăţească cu noi exponate expoziţia de bază, să restructureze unele teme şi să reorganizeze parţial Secţia de construire a socialismului. Şi această sarcină a fost dusă la îndeplinire. Astfel, Sectorul de istorie veche a restructurat prima sală a expoziţiei incluzînd noi materiale pentru epocile paleolitică şi neolitică. De asemenea, s-a îmbunătăţit sistemul de prezentare în sala a II-a a expoziţiei. În sălile Secţiei feudale au fost expuse noi materiale provenite din achiziţii şi cercetările arheologice recente care aduc noi mărturii despre viaţa oraşului din sec. XVI—XVIII.

La perioada modernă au fost incluse materiale care ilustrează dezvoltarea economică a Bucureştilor la sfîrşitul secolului trecut, iar în sala consacrată perioadei contemporane au fost expuse noi materiale sugestive referitoare la procesul conducătorilor muncitorilor ceferişti şi petrolişti din 1933—1934, precum şi exponate

https://biblioteca-digitala.ro

care completează ilustrarea temelor privind dezvoltarea edilitar-urbanistică şi oraşul Bucureşti în timpul celui de al II-lea război mondial. În sălile în care sînt înfăţişate realizările din Capitală în anii puterii populare au fost restructurate temele care ilustrează dezvoltarea industriei din Capitală, succesele din domeniul edilitar şi urbanistic, noile construcţii precum şi realizările din domeniul culturii, ocrotirii sănătăţii şi al sportului. Odată cu includerea acestor materiale s-a îmbunătăţit şi sistemul de expunere.

Paralel cu activitatea întreprinsă pentru realizarea unor obiective în domeniul activităţii ştiinţifice s-a avut în vedere şi sectorul ce include sarcini legate de munca cultural-educativă.

Astfel au fost prevăzute şi realizate două expoziţii temporare noi de mai mare amploare: „Oraşul Bucureşti la a XX-a aniversare a eliberării Romîniei", şi „Aspecte din Bucureştii de ieri şi de azi".

Prima expoziţie a fost organizată în Parcul de cultură şi odihnă Herăstrău, pavilioanele A şi B şi a fost inaugurată în ziua de 20 august 1964.

Respectîndu-se tematica, în primul pavilion au fost ilustrate temele referitoare la dezvoltarea industriei, comerţului, gospodăriei comunale iar în cel de al doilea pavilion sînt reliefate succesele din domeniul construcţiilor de locuinţe şi social-culturale, aspecte din dezvoltarea învăţămîntului, literaturii şi artei, sportul, realizări în domeniul asistenţei sanitare şi în ridicarea nivelului de trai.

Cea de a doua expoziţie „Aspecte din Bucureştii de ieri şi de azi" a fost deschisă la 21 august, la sediul muzeului. Urmărind să valorifice o parte din preţioasa colecţie de fotografii de care dispune muzeul, expoziţia are în acelaşi timp şi o deosebită valoare educativă. Prezentarea prin confruntare a unor aspecte din Bucureştii de ieri (în cazul de faţă cel dintre cele două războaie mondiale) şi cel de azi, înlesneşte vizitatorilor nu numai înţelegerea progreselor înregistrate în dezvoltarea Capitalei în anii puterii populare, ci şi amploarea şi adînca semnificaţie a acestora. Atît sistemul de prezentare, cît şi felul cum au fost grupate temele şi în cadrul acestora materialele, expoziţia „Aspecte din Bucureştii de ieri şi de azi" reprezintă o experienţă reuşită de valorificare a patrimoniului muzeistic şi de întregire a unor teme prezentate succint în expoziţia de bază.

În afara expoziţiilor amintite, muzeul a organizat în cinstea celei de a XX-a aniversări şi numeroase expoziţii volante. Acestea au cuprins fie teme mai vechi ca „Locuri şi case din Bucureşti legate de lupta P.C.R.", „Aspecte edilitar-urbanistice din Bucureşti între cele două războaie mondiale", „Noi construcţii în Capitală" şi unele teme noi cum sînt „Bucureşti, principalul centru cultural al ţării", „Realizări în Bucureşti în anii puterii populare" etc. Expoziţii cu temele amintite au fost organizate în peste 60 de uzine, fabrici, cluburi, case de cultură, şcoli, G.A.S., G.A.C. etc.

Activitatea de popularizare a muzeului şi a istoriei oraşului în cinstea zilei de 23 August a îmbrăţişat şi alte aspecte. Astfel, a fost întocmit un nou pliant al muzeului menit să ilustreze cele mai importante aspecte ale expoziţiei de bază.

O altă manifestare importantă a muzeului, în cinstea zilei de 23 August, au reprezentat-o expunerile de conferinte.

Progresele înregistrate în Capitală de-a lungul anilor şi în special transformările uriaşe din anii puterii populare, cît şi amploarea deosebită a acestora, au fost evidenţiate în diafilmele Bucureşti, ieri şi azi şi Bucureşti oraş socialist. Folosind cele mai reprezentative imagini şi însoţindu-le cu un comentariu adecvat, diafilmele sînt în măsură să sublinieze amplele realizări obţinute în Capitală. Faptul că la primul diafilm se pot urmări etape importante ale Bucureştilor din trecut şi confruntîndu-le cu cele de azi se poate constata saltul uriaş şi succesele deosebite obţinute în re-

https://biblioteca-digitala.ro

construcția și sistematizarea Bucureștilor, în schimbările urbanistice și edilitare survenite în viața orașului, are o importantă valoare educativă.

Cel de al doilea diafilm însumînd cele mai reprezentative imagini referitoare la dezvoltarea economică, edilitar-urbanistică și culturală a Capitalei în anii puterii populare e în măsură să facă pe cel care îl vizionează să înțeleagă ritmul înalt al lucrărilor de construcții și sistematizare, succesele deosebite ale industriei ca și complexa activitate culturală. Fiind color, în două serii, diafilmul cîștigă în calitate și, în același timp, poate ilustra aspecte importante care în cazul diafilmului negru-alb nu pot fi scoase în evidență.

Simpozioanele, concursurile gen „Cine știe, cîștigă" au contribuit și ele la afirmarea activității muzeului în cinstea celei de a XX-a aniversări. Formă atractivă de răspîndire a unor cunoștințe variate, simpozioanele și-au dovedit și cu acest prilej eficiența.

Ne-am referit doar la cîteva din cele mai importante obiective pe care muzeul le-a realizat în cinstea evenimentului sărbătorit cu entuziasm de întregul nostru popor. Aducîndu-și contribuția pe măsura posibilităților sale la cinstirea acestui eveniment, instituția noastră s-a integrat în activitatea complexă, plină de abnegație, desfășurată de oamenii muncii din patria noastră, stimulați de succesele înregistrate pe drumul construirii socialismului.

Activitatea complexă desfășurată cu acest prilej a scos în evidență posibilitățile de care dispunem, ne-a îmbogățit experiența, ne-a lărgit orizontul și ne-a dat încredere în forțele noastre.

FLORIAN GEORGESCU

Muzeul satului, astăzi

Printre muzeele etnografice în aer liber din lume, Muzeul satului ocupă azi un loc de frunte. El se bucură de aprecieri favorabile unanime, de faimă universală cu privire la baza științifică profundă, la bogăția, frumusețea și valoarea documentară a materialelor sale — monumente și obiecte reprezentative ale culturii noastre populare — la tehnica muzeografică științifică prin care a fost alcătuit ca muzeu.

Ideea unui muzeu etnografic expus în aer liber — a Muzeului satului din Romînia — s-a născut din cercetarea multilaterală a fenomenelor sociale concrete la sate, efectuată în cadrul unor colective de cercetători, organizate de către Universitatea din București, în anii 1925—1935.

Prima expoziție montată în aer liber a fost realizată aici în anul 1936. Avînd caracter temporar, fără personal de specialitate și fără vreo activitate muzeografică propriu-zisă, această expoziție a regresat în anii următori, marcînd astfel lipsa de interes a regimurilor trecute pentru cultura poporului.

Situația s-a schimbat fundamental după eliberare, cînd acest prim nucleu de construcții și obiecte etnografice care s-a mai putut salva a fost încadrat cu personal de specialitate și i s-a asigurat baza teoretică și materială pentru o activitate muzeografică sistematică. Treptat, muzeul a dobîndit ca fundament o largă bază științifică, întemeiată pe cercetarea multilaterală a

https://biblioteca-digitala.ro

întregului teritoriu al țării, cu specială orientare către principalele zone etnografice.

Principiile care au fundamentat geneza și dezvoltarea Muzeului satului ca muzeu etnografic în aer liber sînt cele care definesc domeniul și problemele etnografiei ca știință. Concepția, tematica și conținutul lui sînt concretizarea rezultatelor cercetărilor științifice asupra fenomenelor etnografice complexe și interdependente din domeniile culturii materiale, organizării sociale și culturii spirituale populare.

În activitatea de cercetare științifică pentru fundamentarea, constituirea și dezvoltarea acestui muzeu au fost studiate atît formele vechi, sau rămășițele formelor de viață din trecut, cît și formele dezvoltate și contemporane — atît trecutul cît și prezentul. Ca muzeu etnografic, Muzeul satului este întemeiat pe principiul fundamental al științei etnografice care este istorismul consecvent.

Muzeul cuprinde în expoziția sa permanentă monumente de cultură populară și materiale etnografice caracteristice și originale, selecționate și rînduite în concordanță cu dezvoltarea istorică a poporului nostru. Valoarea lor documentară incontestabilă înlesnește analiza și elucidarea unor probleme fundamentale puse de etnografia poporului romîn.

Cercetarea științifică amplă și documentarea minuțioasă, consemnate în fișele întocmite la teren pentru toate obiectele colecționate, au constituit în același timp un îndreptar sistematic și eficace pentru selecționarea obiectelor și evidența științifică. Această arhivă documentară constituie un important mijloc de cunoaștere pentru analize științifice multilaterale. Muzeul satului este și un institut de cercetări etnografice. Colectivul său de specialitate elaborează articole, studii și lucrări de mai mare amploare aducînd un aport la dezvoltarea științei etnografice din Republica Populară Romînă.

Organizarea Muzeului satului ca muzeu etnografic în aer liber a necesitat crearea unei expoziții etnografice de mare amploare prin complexe unitare de construcții autentice de locuit, gospodărești și publice sau de muncă aduse în muzeu cu inventarele lor originale. Reconstituite în formele inițiale și montate într-un cadru natural înconjurător caracteristic lor, acestea prezintă aspecte diferite ale vieții poporului și ale creației lui artistice multilaterale în arhitectură și în toate domeniile artei aplicate.

Autenticitatea complexelor reconstituite și modul original de expunere conferă muzeului o mare forță de impresionare.

Pe baza unor criterii riguroase de selecționare — istoric, economic, geografic, social și artistic — precum și al criteriului cronologiei istorice și al vecinătății teritoriale în amplasarea monumentelor pe terenul muzeului, noi am izbutit să realizăm în anii 1948-1963 o vastă expoziție care cuprinde într-o sinteză armonioasă o mare diversitate de construcții în număr de 212 grupate în 57 complexe vizitabile. În inventarele acestora sînt expuse peste 16 000 obiecte etnografice originale. Caracterul dominant și remarcabil al acestei expoziții constă în armonioasa sa unitate. Favorizată de frumusețea parcului situat între Șos. Kiseleff și Lacul Herăstrău, această expoziție ocupă un teren de 10 ha acoperit cu arbori decorativi și cu pomi fructiferi, cu peluze de iarbă și cu multe flori. Marea varietate de forme arhitectonice artistic lucrate și larga desfășurare policromă a obiectelor din cele mai diferite genuri, care împodobesc interioarele acestor locuințe, oferă un spectacol artistic valoros și original. Cu unitate în varietate, expoziția Muzeului satului are monumentalitate și un echilibru armonios în forme și decor. Ea este un document autentic, veridic și instructiv. Ea înlesnește cunoașterea istorico-etnografică a poporului romîn, a particularităților sale naționale, fiind în același timp un prilej de încîntare artistică.

https://biblioteca-digitala.ro

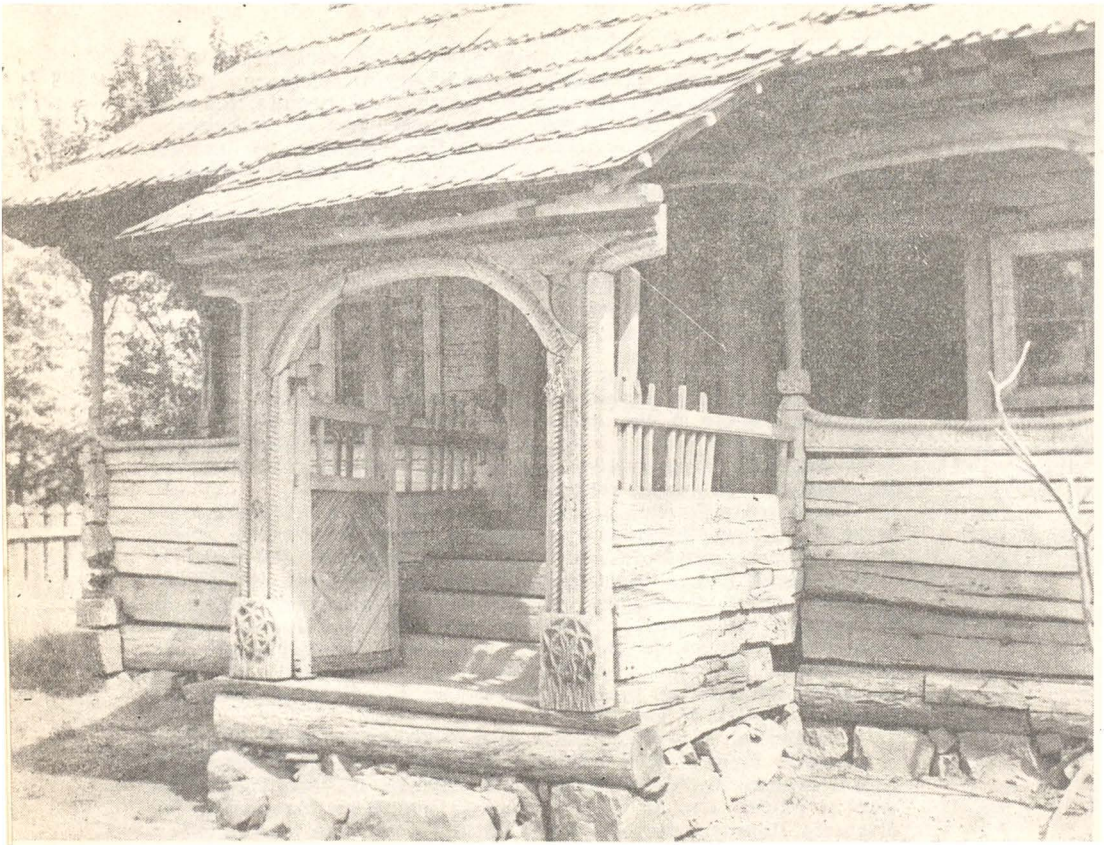

Detaliu de fațadă a casei Ceauru — Tîrgu-Jiu

Muzeul are înfățișarea unui mic sat-sinteză în care construcțiile sînt așezate laolaltă după criteriul vecinătății geografice a locurilor de origine și în ordinea apariției lor în secolele XVIII—XX reliefînd astfel diferențele și similitudinele după provincii,

Unele forme arhitectonice, unele tehnici constructive și unele obiecte sînt o continuare directă și supraviețuiri ale celor din timpuri mai îndepărtate ale istoriei. Ele fac legătură directă cu materialele arheologice, ajutînd la elucidarea acelor probleme care reclamă colaborarea celor două discipline.

Muzeul ilustrează diversitatea ocupațiilor. El pune în relief deosebirile determinate de ocupații diferite, în legătură cu mediul natural specific, deosebiri concretizate în locuințe de munte, de coline, de cîmpie și de baltă, deci în gospodării de păstori, de agricultori, de pomicultori, de viticultori, de pescari etc.

Structura gospodăriilor, a stilului construcțiilor, a modului specific de grupare a lor și a inventarelor deosebite în funcție de ocupații, de felul și de nivelul vieții prezintă diferențieri apreciabile de la o zonă la alta.

https://biblioteca-digitala.ro

Muzeul este un document instructiv referitor la evoluția tipurilor arhitectonice populare care prezintă o mare diversitate regională. Tipurile diferite de locuințe prezintă diferențe remarcabile în formele și în tehnicile lor constructive, în sistemele variabile ale vetrelor, sobelor și cuptoarelor folosite la încălzit și la gătit, în stilul, rînduiala și bogăția decorului din interior.

În zone învecinate și chiar în aceeași zonă locuințele prezintă aspecte diferite. Casa monumentală din bîrne masive de stejar — 2-3 blăni formează un perete întreg — adusă de la Moișeni de sub Munții Oașului (1780) este cu totul deosebită de casa moților din Sălciua Munților Apuseni (1815), construită din bîrne de brad.

Pe cînd în zonele de munte și de coline planul locuințelor s-a dezvoltat cu precădere pe verticală, în zonele de cîmpie planul caselor s-a dezvoltat pe linie orizontală.

În zonele de munte și de colinc împădurite și oriunde lemnul a fost la îndemînă, s-a dezvoltat în mod deosebit prelucrarea artistică a acestui material folosit pe scară largă în construcții. Neîntrecuta măiestrie artistică a meșterilor țărani este ilustrată mai ales prin construcții aduse din satele Curtișoara (1800) și Ceauru (1875) situate pe valea Jiului, în nordul Olteniei, ca și prin cele aduse din zona Maramureșului-Berbești (1775). Acestea excelează printr-o mare bogăție de motive decorative tăiate în stîlpii și fruntarele caselor, pivnițelor, jigniților, porților cu arcade, reprezentînd : stele, rozete, păsări și animale, șerpi și arme de luptă, oameni și forme geometrice, cioplite și crestate în lemnul de stejar în combinații decorative care dovedesc un rafinat gust artistic.

Muzeul satului cuprinde numeroase elemente importante pentru studiul tehnicii populare. Închizătorile secrete din lemn, la uși și porți, ustensilele folosite în industria textilă, mecanismele mai simple sau mai complicate folosite la stors mustul din struguri și din mere, ori mierea de albine din faguri și uleiul din semințe sînt elemente tehnice populare ingenioase.

Steampurile pentru sfărîmat piatra auriferă și utilajul pentru spălat aurul din Munții Apuseni, morile folosite la măcinat și pivele cu vîltorile întrebuințate la prelucrat țesăturile din lînă, frecvente pe ambele versante ale Carpaților, sînt mecanisme de proporții mai mari, acționate hidraulic, cu ciocane din lemn care izbeau bucățile de piatră auriferă, valurile de stofă din lînă ori semințele de plante așezate în „oale" de lemn.

Unele sînt complexe tehnice independente alcătuite din diferite părți componente care acționau concomitent sau succesiv după fazele procesului tehnologic. Ele funcționau ca niște mici fabrici din lemn și prelucrau diferite categorii de țesături din lînă, straie sau cergi, țolice, glugi, valuri de pănură.

Pentru aspectele muncii specializate și ilustrarea meșteșugurilor populare au fost aduse aici și unele ateliere complete : de olărie, de fierărie, de dogărie etc.

Muzeul satului cuprinde importante documente referitoare la istoria socială a populației de la sate. În expoziția sa sînt documentate diferențierile între păturile sociale țărănești determinate de condițiile materiale diferite în care a trăit populația satelor în trecut.

Aceste diferențieri se reflectă în proporțiile construcțiilor care alcătuiesc o gospodărie, în numărul acestor construcții, în inventarele din interioarele lor, în calitatea materialelor și în tehnica lucrărilor, a execuției, ba chiar și în unele distincții marcate prin anumite preferințe pentru culori sau prin elemente decorative specifice.

Însușirea esențială a Muzeului satului constă în faptul că în aceste construcții și în cele mai multe obiecte din inventarele lor

https://biblioteca-digitala.ro

sînt ilustrate preocupările pentru frumos ale poporului romîn. Acesta a realizat într-un mod ingenios armonii artistice în forme, în proporții, în combinații de culori și în decor. Cu muncă îndelungată și migăloasă el a realizat de-a lungul veacurilor nenumărate monumente de arhitectură populară și o mare varietate de obiecte artistice valoroase de mobilier, țesături, îmbrăcăminte, unelte de muncă, ceramică, obiecte de cult etc. Acestea constituie un tezaur neprețuit care oferă surse bogate de încîntare estetică și izvoare necesare de inspirații pentru noi creații artistice.

Într-o caracterizare generală succintă, putem sublinia că Muzeul satului are un profil larg, multilateral, fiind în același timp și în aceeași măsură muzeu al arhitecturii și al tehnicii populare, muzeu etnografic și istoric, muzeu social și de artă populară. El interesează un mare număr de specialiști : arheologi, istorici, geografi, economiști, etnografi, tehnicieni, arhitecți și istorici de artă etc. Tuturor le oferă documente valoroase pentru elucidarea unora dintre problemele cercetate de aceste discipline.

Consecvent cu principiul științific fundamental care stă la baza organizării și dezvoltării acestui muzeu — istorismul consecvent — cercetarea științifică și prezentarea în expoziția sa permanentă

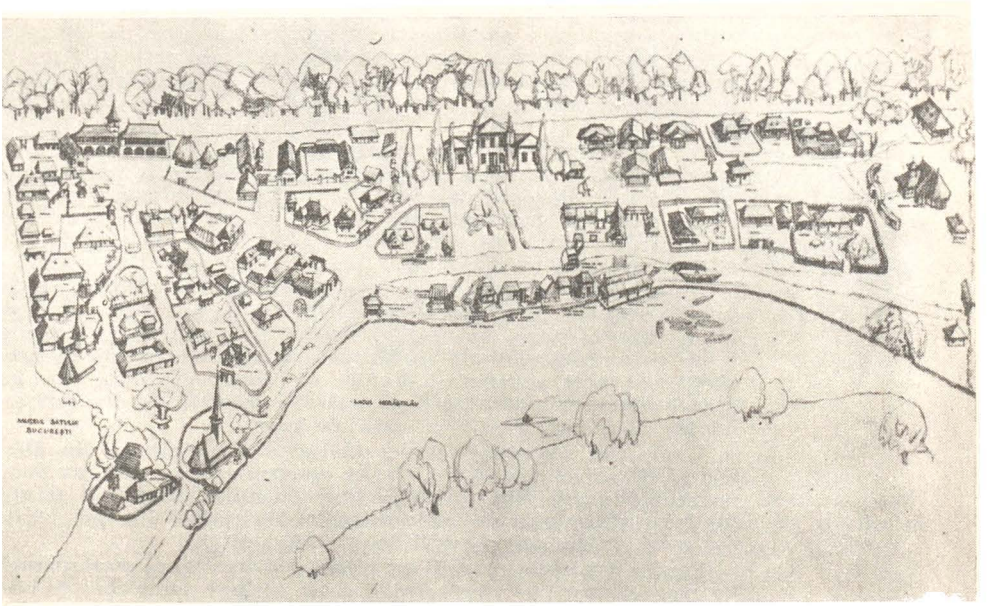

Planul de ansamblu al Muzeului Satului

a actualității apar ca îndatoriri obiective. Larga perspectivă istorică după care s-a organizat această expoziție presupune continua sa extindere atît în trecut cît și în prezent. Muzeul nu se poate opri la primele decade ale secolului nostru făcînd abstracție de fenomenele etnografice actuale. Expoziția sa în aer liber trebuie să ilustreze — prin unități muzeale originale — și aspecte actuale ale culturii poporului nostru, născută în procesul construirii socialismului.

Cu acest important obiectiv — Muzeul Satului a efectuat cercetări etnografice în zece regiuni diferite ale țării urmărind stadiul dezvoltării vieții materiale și culturale din satele colectivizate.

https://biblioteca-digitala.ro

O atenție centrală s-a acordat, în aceste cercetări, tipurilor actuale de locuințe ale muncitorilor și colectiviștilor de la sate, în care se reflectă cel mai bine, mai concret și mai concludent, condițiile noi de viață ale colectiviștilor și creațiile artistice de azi.

S-au ales cu precădere pentru aceste cercetări sate în care tradițiile populare au realizat din vechime opere artistice populare remarcabile în arhitectură, în aranjamentul și decorul din interior, în mobilier, țesături de uz și decorative, în ustensilele de casă, port, ceramică etc.

Dintr-un vast material documentar cuprins în descrieri, schițe și fotografii au fost selecționate exemplare tipice, reprezentative, pentru a fi reconstruite cu inventarele lor, ca unități de muzeu. Ele prezintă diferențe esențiale în plan, dimensiuni, tehnică și materiale de lucru, în decorul exterior și interior față de locuințele din trecut. În același timp, ele prezintă o expresie nouă și originală, inspirată din formele de artă populară tradiționale ale regiunii, punînd în relief cu putere forțele dintre satul de ieri și satul de azi, saltul calitativ către noi forme de viață materială și culturală.

Monumentele destinate sectorului prezintă însușiri proprii, originale, în ornamentică, în cromatică și în decorul din interiorul lor.

Toate ilustrează deopotrivă condițiile superioare de viață de azi ale poporului nostru și o puternică desfășurare de forțe constructive și artistice noi care se dezvoltă în satele colectivizate.

În cadrul manifestărilor științifice și culturale desfășurate cu prilejul celei de a 20-a aniversări a eliberării patriei, s-a organizat o expoziție etnografică în cele două săli recent construite la intrarea principală a muzeului.

Reunind laolaltă, într-o sinteză armonioasă, documente istorice, date statistice, obiecte etnografice, opere artistice, imagini grafice și fotografice, expoziția ilustrează aspectele esențiale și caracteristice ale vieții din trecut și de azi, ea oglindește în muzeu saltul calitativ care s-a produs în acești 20 de ani în dezvoltarea vieții materiale, a culturii și a artei din satele colectivizate ale regiunii București.

În prezent, Muzeul satului se bucură de o permanentă și tot mai largă solicitare din partea oamenilor de știință din domeniul etnografiei, al istoriei artei populare și al altor discipline înrudite. El constituie un laborator de lucru pentru elevii școlilor din țară și pentru studenții universităților, în special pentru cei dela institutele de arhitectură, de arte plastice, de etnografie.

Numeroase opere de artă plastică și decorativă — pictură și sculptură, proiecte de arhitectură, țesături și costume, ceramică și obiecte din lemn sau din piele — de caracter practic și decorativ, ca și multe piese de teatru, filme cinematografice, emisiuni la televiziune, etc., găsesc în expoziția muzeului teme de inspirație, aspecte pitorești și originale, cadru adecvat și fundal corespunzător cu multe opere de artă populară valoroase.

Mulți specialiști și mase tot mai numeroase de vizitatori — romîni și străini —, pînă la 200 000 anual, sînt atrași în acest muzeu și apreciază însușirile documentare și estetice ale exponatelor sale.

Studiind în mod sistematic concepția, tematica, activitatea de cercetare științifică și practica muzeografică desfășurate la Muzeul satului, specialiști etnografi din mai multe țări străine au pornit să alcătuiască muzee similare în patria lor. Muzeul satului le servește drept imbold și model.

GHEORGHE FOCȘA

https://biblioteca-digitala.ro

Realizări și sarcini ale Muzeului de artă populară al R. P. R.

Ulcior din Crișior, regiunea Oradea

Crescută pe baza unui substrat autohton străvechi, dezvoltîndu-se și îmbogățindu-se mereu cu elemente noi, arta populară românească își cristalizează cu timpul formele și aspectele. Constituindu-și caracterele specifice în perioada feudalismului, pe baza străvechilor elemente autohtone, creația artistică a poporului nostru s-a continuat de-a lungul veacurilor în zilele noastre.

Ritmul tumultuos al transformărilor economice și culturale din țara noastră, noile condiții de viață, noile cerințe și exigențe determină însă, în mod firesc, înlocuirea unor forme vechi ale procesului de creație artistică populară prin altele noi, specifice epocii socialiste.

Această situație a patrimoniului de artă populară care devine document important pentru studiul istoriei și culturii poporului nostru, determină în mod inevitabil sarcinile actuale ale Muzeului de artă populară al R.P.R. care, ca instituție cultural-educativă, trebuie să-și aducă contribuția la rezolvarea problemelor concrete ale desăvîrșirii construcției desfășurate a socialismului.

Astfel, desprindem următoarele sarcini mai importante care ne stau în față, pe care le vom analiza mai jos, exemplificînd și prin cîteva din realizările muzeului în aceste probleme:

— cercetarea științifică a materialelor și problemelor etnografice tradiționale, pe teren;

— cercetarea procesului de transformare, de apariție a noului, în toate sectoarele etnografice, în mediul muncitoresc și rural, în noile condiții socialiste de viață;

— colecționarea grabnică și sistematică a tuturor categoriilor de obiecte etnografice tradiționale, care reprezintă valori documentare și artistice;

— colecționarea obiectelor care reflectă formele specifice orînduirii socialiste;

— valorificarea cercetărilor și colecțiilor prin expoziții, conferințe, studii;

— îndrumarea creației artistice cooperatiste, industriale și ale artiștilor plastici, pentru creații noi de artă decorativă, pe baza valorificării artei populare tradiționale;

— acțiuni diverse cultural-educative, în vederea popularizării valorilor patrimoniului artistic popular tradițional și a creșterii și desăvîrșirii educației estetice, în deosebi în rîndul țărănimii colectiviste.

Cercetările pe teren se efectuează de colectivul științific al muzeului, concomitent cu campaniile de achiziții, în deosebi în vederea stabilirii categoriilor, tipurilor celor mai caracteristice de obiecte ce urmează a fi achiziționate, a diferențierilor pe perioade istorice, a delimitării zonelor etnografice și a stabilirii caracterelor lor specifice, în contextul dezvoltării lor istorico-etnografice.

În urma directivelor trasate de către Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă — Comisia muzeelor științifice — muzeul a început o acțiune sistematică de cercetare a procesului formării și

https://biblioteca-digitala.ro

dezvoltării noilor forme de cultură și artă populară, deși cercetări sporadice fuseseră făcute încă din anul 1953. Rezultatele acestor cercetări nu se limitează doar la considerații de strictă specialitate, ci au ca scop, în principal, descifrarea procesului de înnoire, pentru ca și pe baza aceasta etnografii să poată contribui la practica transformării vieții și a rezolvării unor probleme concrete de desăvîrșire a socialismului, în deosebi în formarea noii culturi a țărănimii colectiviste.

Una dintre cele mai urgente sarcini ale muzeului este aceea a colecționărilor, în vederea păstrării patrimoniului cultural tradițional de la sate, în plin proces de transformare. Din anul 1961 s-a început o campanie sistematică și organizată de cercetări etnografice și achiziții de obiecte de artă populară, urmărindu-se cuprinderea, regiune de regiune, a întregii suprafețe a țării.

Pînă în prezent au fost studiate regiunile Hunedoara, Banat și Maramureș, iar în anul în curs s-au început cercetări și achiziții în regiunile Suceava și Argeș.

Echipele, care se deplasează pe teren, efectuează cercetări și achiziții, zonă de zonă, adunînd de asemenea și material documentar : schițe, fotografii (cca. 24 000 de fotografii în anii 1961—1964 — extrem de prețioase documente pentru generațiile viitoare de cercetători etnografi). În medie se achiziționează cca. 2 500—3 000 de obiecte pe an, ceea ce la sfîrșitul campaniilor va dubla colecțiile Muzeului de artă populară al R.P.R., care în momentul de față deține peste 35 000 de obiecte în patrimoniul său, în timp ce în anul 1948 avea 6 000 de obiecte.

Campaniile efectuate de muzeu în acești ani au dat rezultate deosebit de bune. Astfel, în primul rînd s-au cercetat zone care constituiau „pete albe" pe harta etnografică a țării. Apoi s-au delimitat unele zone etnografice cu creații populare și obiecte inedite, s-au precizat unele împrumuturi și influențe între zone, s-au descoperit tipuri de costume, diferite după categorii sociale etc. Obiectele achiziționate, fișele de cercetare, fotografiile întregesc, campanie de campanie și în mod sistematic, colecțiile noastre. Ele urmează să fie valorificate prin studii, articole, conferințe și expoziții.

Unele rezultate au și fost publicate în reviste de specialitate, reviste de cultură generală și presa din țară și străinătate, altele sînt sub tipar, iar altele în curs de redactare.

Dar mai eficiente ca orice în cadrul activității cultural-educative sînt expozițiile care sînt ca o carte bine ilustrată, deschisă la îndemîna oricui, o sinteză a rezultatelor cercetărilor, ilustrată atît prin obiecte cît și prin fotografii, cu scurte explicații cu ajutorul textelor, o prezentare și didactică și intuitivă, cu analize și sinteze, dar care satisface și latura estetică, prin cadrul general al prezentării.

Muzeograful e ca un regizor care în sălile de expoziție trebuie să dea adevărata valoare de conținut și formă tezaurului cultural-artistic al poporului. Expoziția trebuie să îmbine elementele științifice, artistice și didactice. Ea trebuie să contribuie la educația comunistă în spiritul patriotismului, la îmbogățirea cunoștințelor științifice și artistice, la formarea gustului poporului, căruia îi este dedicată.

Dacă pînă în prezent muzeul organiza la sediul său — în afară de expoziții la sate, în întreprinderi, în stațiuni balneoclimaterice, la alte muzee din țară și străinătate — expoziții pe diverse teme ca de pildă : „Găteala capului", „Arta populară în lemn", „Țesături populare românești", „Ornamentica populară românească", „Arta populară a minorităților naționale din R.P.R.", „Valorificarea artei noastre populare", „Portul popular românesc" etc., acum s-a început o nouă acțiune, reprofilată. Considerîndu-se, pe drept cuvînt, expozițiile drept un element dintr-un șir

https://biblioteca-digitala.ro

de acțiuni muzeografice complexe, al căror ciclu cuprinde cercetări — achiziții — studii — conferințe — expoziții, s-a pornit la organizarea unor expoziții pe regiuni, care să ilustreze rezultatele campaniilor efectuate. Astfel, după ce se termină campaniile de cercetări și achiziții într-o regiune, — paralel cu elaborarea de studii și conferințe, — materialul este folosit la organizarea unor expoziții prezentînd acea regiune, mai întîi la sediul muzeului și apoi în capitala regiunii respective. Ca urmare, s-a organizat, în sălile Muzeului de artă populară al R.P.R. expoziția „Arta populară din regiunea Hunedoara", care va fi deschisă apoi și în regiunea Hunedoara. Ei îi vor urma expozițiile privind regiunile Banat, Maramureș și, în continuare, celelalte regiuni în care se vor efectua campanii de cercetări și achiziții.

Aspect din expoziția „Portul popular românesc"

Paralel cu acestea se organizează și expoziții volante de fotografii și grafică, care circulă prin satele regiunii respective.

O activitate intensă a fost dusă de muzeu în vederea popularizării creației artistice tradiționale, prin organizarea unor expoziții în străinătate în peste 70 de orașe între anii 1950—1964. Tot în acest scop, în afară de schimburi de colecții cu muzee de specialitate din U.R.S.S., R. P. Chineză, R. P. D. Coreeană, R. D. Vietnam, Italia, Anglia, Japonia — muzeul întreține schimburi de publicații și informații cu 120 de institute și muzee din peste 50 de țări ale globului.

În cinstea celei de-a XX-a aniversări a eliberării patriei noastre s-a organizat expoziția „Valorificarea creației populare în arta decorativă".

Dar cercetările și, în special, materialul colecționat în cadrul campaniilor pe care le efectuăm, nu slujesc numai la elaborarea de studii sau organizarea de expoziții ci și pentru acțiuni foarte importante ale muzeului în cadrul sarcinilor sale. Este vorba de colaborarea cu UCECOM, Industria Ușoară, Fondul plastic, Uniunea artiștilor plastici, Institute de arte plastice, colaborare

https://biblioteca-digitala.ro

în cadrul căreia materialul colecţiilor noastre, materialul documentar, informaţiile şi îndrumarea efectuată slujesc la orientarea artei populare.

Bineînţeles că tot acest material mai este la dispoziţia şi a nenumăraţilor artişti proiectanţi ai teatrelor, cinematografiei, editurilor, specialiştilor, care prin solicitările lor transformă colecţiile muzeului şi fondul său documentar într-un laborator viu de muncă creatoare.

Mai menţionăm şi rolul pe care-l are muzeul în cadrul formării studenţilor de la secţia de muzeologie a Institutului de arte plastice „N. Grigorescu", care utilizează tot materialul muzeului pentru completarea practică a cursului de artă populară şi care-şi efectuează şi practica de vară în cadrul campaniilor de teren ale muzeului.

Aceste acţiuni şi multe altele, asupra cărora nu ne-am mai oprit, reprezintă tot atîtea forme prin care Muzeul de artă populară al R.P.R. îşi desfăşoară activitatea sa ca instituţie ştiinţifică şi de cultură, în accepţiunea nouă şi complexă a rolului său, într-o dezvoltare şi concepţie posibile numai în condiţiile create de puterea populară instaurată datorită actului eliberator de la 23 August 1944.

TANCRED BĂNĂŢEANU

Muzeul literaturii romîne

Instituţie pentru răspîndirea culturii în masă, înfiinţată acum şase ani, Muzeul literaturii romîne are ca principală sarcină să pună la dispoziţia publicului vizitator o variată colecţie de documente şi materiale iconografice, de o factură cu totul deosebită de a majorităţii muzeelor.

El este singura instituţie de acest fel din ţară, şi printre puţinele existente în lume. Activitatea sa a început cu un fond de documente pus la dispoziţie de Uniunea Scriitorilor din R.P.R., — una din iniţiatoarele constituirii lui. Primele două expoziţii organizate poartă titlul: „Imagini din literatura romînă" şi expoziţia documentară monografică „Barbu Delavrancea" (cu prilejul centenarului naşterii scriitorului).

„Imagini din literatura romînă" foloseşte procedeul cinematografic al proiecţiilor succinte, reconstituind un tablou al literaturii noastre, de la origini pînă în zilele noastre. În majoritate, materialul iconografic este alcătuit din reproduceri facsimilate, după cele mai reprezentative piese originale: ediţii princeps, manuscrise, periodice literare etc. Firește, accentul cade însă pe exponatul de vitrină, pe documentul „viu", unic. Schiţa de plan a acestei expoziţii îşi are pilonii de susţinere în momentele cheie ale dezvoltării literaturii romîneşti: perioada veche, cronicarii, şcoala ardeleană, momentele Eminescu, Caragiale, mişcarea „Contemporanului", 1907 şi literatura sa, Sadoveanu, Arghezi etc. O asemenea simultană trecere în revistă a manifestărilor concrete ale fenomenului literar — creaţie, publicistică, tipăritură, difuza-

https://biblioteca-digitala.ro

rea operei, în sfîrşit atmosfera literară proprie fiecărei epoci — este valoroasă deoarece vizitatorul, spre deosebire de acel care cercetează un manual, are aici posibilitatea să „citească" filele unei scurte istorii literare, să-i descifreze complexa evoluţie.

Expoziţia „Imagini din literatura romînă" conţine piese impresionante, cum sînt rapoartele de revizor şcolar ale lui Eminescu, un exemplar festiv din „Junimea Romînă", apărută la Paris din iniţiativa revoluţionarilor exilaţi, caietul-manuscris al „Pastelurilor" lui Alecsandri, o filă din nuvela „Păcat" a lui Caragiale, greu descifrabilă, cu modificările survenite în timpul lucrului etc.

De o cu totul altă natură a fost expoziţia „Barbu Delavrancea — omul şi opera".

Varietatea pieselor expuse (împrumutate de fiicele scriitorului) ne-au dat posibilitatea să cuprindem multitudinea de preocupări ale lui Delavrancea, să recompunem profilul său spiritual — o personalitate scriitoricească puternică, un om activ pe plan politic, un talentat desenator, un călător pasionat, un prieten desăvîrşit, un tată model. Aerul de autenticitate al reconstituirii a fost sporit de folosirea cîtorva obiecte de interior, provenite din casa Delavrancea: masa de lucru, scaunul, ceasul, lavaliera atît de caracteristică vestimentaţiei scriitorului ş.a.

Amîndouă expoziţiile au constituit pentru Muzeul literaturii romîne o interesantă experienţă de tinereţe, un început de drum care se anunţă rodnic.

Ca o continuare necesară a „Imaginilor din literatura romînă", s-a deschis în sălile muzeului nostru o expoziţie de actualitate: „Literatura nouă în R.P.R.", avînd drept scop principal sistematizarea şi înfăţişarea bilanţului pe care l-a realizat literatura în anii puterii populare. O trăsătură specifică a respectivei expoziţii este faptul că ea a avut un caracter „deschis", încercînd să depăşească tradiţionalul caracter finit al oricărei asemenea întreprinderi, îmbogăţindu-se mereu cu noile apariţii de opere valoroase.

Nenumărate date comemorative şi aniversări au solicitat prezenţa muzeului în actualitatea culturală a ţării: expoziţiile „I. L. Caragiale", „Eminescu", „Şt. O. Iosif", „L. N. Tolstoi". Alături de acestea pot fi amintite şi „expoziţiile-calendar", mici colţuri votive, intrate în tradiţia muncii noastre: „L. Rebreanu", „Cezar Petrescu", „G. Bacovia", „I. Minulescu", „Emil Isac", „Emil Gîrleanu", „Nicolae Labiş".

Faţă de activitatea sa de bază, era firesc ca în sarcina Muzeului literaturii romîne să intre şi organizarea, din punct de vedere ştiinţific, a caselor memoriale. Urmărind pe harta patriei prezenţa caselor memoriale, căpătăm un tablou emoţionant al muncii de decenii, depuse pentru faima literelor romîneşti. Readucînd personalitatea scriitorului în propria lui casă, întregim atmosfera acestor locuri cu un punct de vedere cuprinzător, valabil pe ansamblul operei respective. Amintim: casa memorială „I. L. Caragiale" la Ploieşti, „Ion Slavici" — la Şiria, „Alexandru Vlahuţă" — la Dragosloveni, „Eminescu" la Ipoteşti, „B. P. Haşdeu" la Cîmpina.

Suportul activităţii Muzeului literaturii romîne este, bineînţeles, fondul arhivistic literar. Numărul de 8 700 de piese, cîte se află astăzi în inventarul muzeului, nu este o cifră impresionantă; varietatea lor, importanţa conţinutului lor, unicitatea unora şi inedit altora, alcătuiesc valoarea colecţiei. După investigaţii îndelungate, în patrimoniul nostru a intrat corespondenţă de-a lui Alecsandri, Bolintineanu, Odobescu, Haşdeu etc. Merită să fie menţionată existenţa, în arhivă, a corespondenţei publicate a lui Caragiale, precum şi a unicului manuscris inedit, conţinînd fragmente din piesa neterminată „Titircă, Sotirescu & Compania", donat de fiica scriitorului, cu prilejul comemorării a 50 de ani de la moartea marelui dramaturg. Generozităţii Ecaterinei Caragiale-

https://biblioteca-digitala.ro

Logadi îi datorăm şi prezenţa, în colecţia muzeului, a unui bust original lucrat după model, prin 1911, de o sculptoriţă berlineză, în vremea în care Caragiale se afla în Germania. Cu cît ne apropiem de contemporaneitate, sursele de achiziţii sporesc, dîndu-ne satisfacţia alcătuirii unor suite de documente complete, ilustrînd o perioadă sau alta, cum este, de exemplu, perioada dintre cele două războaie. Liviu Rebreanu, Panait Istrati, Cezar Petrescu, Gala Galaction, N. D. Cocea, Mihail Sadoveanu sînt reprezentaţi substanţial în fişierul ştiinţific al muzeului.

A XX-a aniversare a eliberării a găsit Muzeul literaturii romîne în plină activitate. Ducînd pînă la zi cronologia fenomenului literar actual, muzeul a întîmpinat măreaţa sărbătorire înfăţişînd publicului răspîndirea pe glob a literaturii romîne clasice şi contemporane, numeroasele volume de proză, de versuri tălmăcite peste hotare, în cele mai îndepărtate colţuri ale lumii, din Japonia pînă în Egipt, din Cuba pînă în Italia : „Testamentul" lui Arghezi, „Desculţ" de Zaharia Stancu, „Baltagul" lui Mihail Sadoveanu, „Ion" al lui Rebreanu, „Viaţă din viaţă" de Mihai Beniuc etc.

Respectul valorilor prezentului şi ale trecutului a cuprins astăzi, la noi, mase de oameni de toate profesiile. Muzeele — şi printre ele Muzeul literaturii romîne — reflectă infinita coloană a talentului romînesc, fie că este vorba despre munca pictorului, a arhitectului, a artistului popular, a literatului. După două decenii, toate muncile au cunoscut înălţimi nemaiîntîlnite.

CONSTANDINA BREZU

În memoria lui George Enescu

Muzeul „George Enescu" din Bucureşti s-a înfiinţat în iulie 1958 în localul actual, avînd ca fond de bază piesele din expoziţia comemorativă organizată în 1956 cu prilejul împlinirii unui an de la moartea maestrului.

Bogatul material, variat prezentat, din cele 6 încăperi ale muzeului ne dă posibilitatea să cuprindem întreaga viaţă şi activitate muzicală a lui George Enescu — compozitor, dirijor, violonist, pianist şi profesor — din anii copilăriei pînă la încetarea din viaţă.

După ce facem cunoştinţă, prin fotografii, cu membrii familiei artistului, urmărim primele încercări muzicale ale genialului copil: Dunărea curge, Hora Sinaia şi Ţara Romînească — (operă pentru pian şi vioară), toate trei în manuscris. Alături de acestea sînt expuse în continuare creaţiile majore, care i-au adus faima de compozitor, începînd cu Poema romînă şi terminînd cu Simfonia de cameră, cîntecul de lebădă al maestrului.

Activitatea lui G. Enescu ca pedagog este marcată atît de documentele ce se referă la cursurile de interpretare ţinute la „Şcoala normală de muzică" şi „Şcoala instrumentală Yvonne Astruc" din Paris, la „Mannes Music School" şi la Universitatea din Illinois din America cît şi la cele privind îndrumările date

https://biblioteca-digitala.ro

elevilor săi Menuhin, Lipatti, Cristian Ferras, Arthur Grumiaux și Ida Haendel.

Pentru a întregi prezentarea sub toate aspectele a complexei personalități a lui G. Enescu, în ultima cameră a muzeului, pe o mică estradă, este reconstituită camera sa de lucru, în care a locuit ultima parte a vieții. Mobilierul este simplu : un pat acoperit cu o scoarță pe motive naționale și care datează din anul 1610, un fotoliu și două scaune, un birou pe care se află o călimară cu un toc, o statuetă de bronz reprezentînd un cioban cîntînd la fluier, simbol al legăturii sale cu muzica poporului nostru.

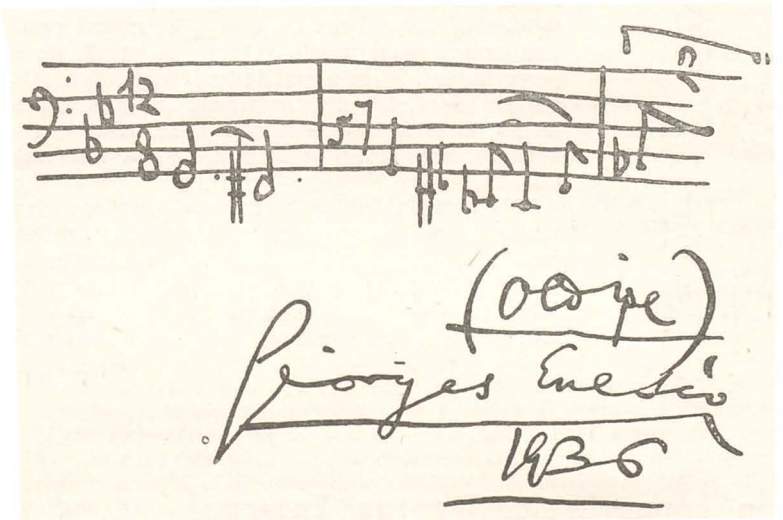

Pagină de manuscris din Oedip, cu autograful lui George Enescu

Pe pereți sînt expuse o gravură cu portretul lui Paganini, o stampă reprezentînd pe Beethoven și o fotografie color în care, împreună cu Enescu, sînt fotografiați Kreisler și Thibaud. În mijlocul camerei se găsește pianul său Pleyel și un mic fotoliu turnant. De asemenea, vedem expuse în vitrină viorile lui G. Enescu și cîteva gîturi de viori, pe care exercita în timpul călătoriilor pentru a-și menține digitația.

Pentru popularizarea muzeului, personalul științific al muzeului desfășoară o susținută activitate. A editat un pliant, ce cuprinde cele mai reprezentative materiale de muzeu, susține periodic în școli, fabrici și uzine, precum și în alte instituții de cultură, cicluri de conferințe privind viața și activitatea lui G. Enescu sau conferințe cu o anumită tematică ca, de exemplu, „G. Enescu interpret", „G. Enescu violonist" ș.a.

O zi pe săptămînă muzeul organizează audiții muzicale cu lucrări din opera lui G. Enescu sau cu lucrări din literatura clasică violonistică, interpretate de el.

Toate aceste forme de popularizare atrag anual din ce în ce mai mulți vizitatori.

SÎRBU IULIAN

https://biblioteca-digitala.ro

MUZEUL UNIRII

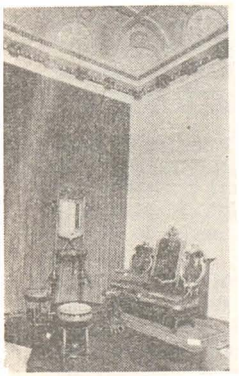

Muzeul Unirii din Iaşi, inaugurat la 24 ianuarie 1959 în vechiul palat al lui Alexandru Ioan Cuza, cu ocazia sărbătoririi centenarului Unirii Ţărilor Romîne, reprezintă o remarcabilă realizare în cadrul mişcării muzeale de la noi.

În cele 14 săli care adăpostesc expoziţia de bază a Muzeului Unirii, este înfăţişat procesul istoric care a dus la formarea Romîniei moderne. În prima sală sînt prezentate texte şi citate din cronicari, care reliefează unitatea de neam, limbă şi de teritoriu a romînilor ; apoi, o mare hartă a Ţărilor Romîne îndată după pacea de la Adrianopole (14 septembrie 1829), cînd în urma războiului ruso-turc Moldova şi Ţara Romînească încep să se emancipeze de sub apăsarea dominaţiei turceşti, primind o serie de localităţi şi regiuni smulse de turci cu sute de ani în urmă şi transformate în raiale, îşi obţin dreptul de a face comerţ cu ţările din întreaga Europă. Sînt expuse în această sală grafice, stampe, monede şi alte exponate care arată amploarea luată de agricultură, industrie şi comerţ în epoca respectivă.

În sala următoare este înfăţişată situaţia socială, politică, administrativă şi culturală a Ţărilor Romîne în perioada premergătoare revoluţiei de la 1848. Vechi documente arată vizitatorilor frămîntările sociale, mişcările de împotrivire a ţărănimii vlăguite de sălbatica exploatare moşierească.

În alte vitrine, ca o mărturie a dezvoltării gîndirii social-politice şi a luptei ideologice din această perioadă, sînt expuse primele ziare şi reviste : Albina romînească, Spicuitorul moldo-valah, Propăşirea, etc., la care au colaborat Gheorghe Asachi, Mihail Kogălniceanu, Vasile Alecsandri, Nicolae Bălcescu şi alte personalităţi politice şi culturale, luptători pentru progres, pentru îndeplinirea aspiraţiilor şi revendicărilor poporului.

În următoarele trei săli sînt înfăţişate, prin documente, hărţi, arme, stampe şi sculpturi, frămîntările maselor populare în anul revoluţionar 1848. Deşi înăbuşită de forţele reacţionare interne şi de intervenţia străină, revoluţia de la 1848 în Ţările Romîne a zguduit puternic orînduirea feudală. Ideea Unirii Ţărilor Romîne este susţinută cu tărie în revendicările revoluţionarilor de la 1848. Astfel, în celebrul program al revoluţionarilor din Moldova din 12/24 mai 1848 de la Braşov (a cărui copie este expusă în muzeu) la punctul al 5-lea se prevede : „...unirea Moldovei şi a Valahiei într-un singur stat neatîrnat romînesc", iar ziarul „Pruncul romîn" din Bucureşti scria : „...uniţi-vă cu noi, fraţi de dincolo de Milcov. Peste undele lui vă întindem braţele, dorind cu înfocare a vă da sărutarea frăţiei şi a libertăţii. Munteanul şi moldoveanul sînt toţi romîni, sînt fraţi, o singură naţie".

Sala a şasea este rezervată situaţiei economice, sociale şi politice a Ţărilor Romîne între 1849—1857. Numeroase grafice, stampe, documente originale şi monede demonstrează vizitatorilor că, deşi revoluţia a fost înăbuşită pe plan politic, totuşi înfrîngerea ei nu a putut împiedica dezvoltarea economică a ţărilor romîne. Graficele existente în această sală atestă dezvoltarea industrială (în 13 ani numărul întreprinderilor creşte cu 300%), dezvoltarea agri-

https://biblioteca-digitala.ro

culturii (o însemnată creştere a suprafeţelor însămînţate), dezvoltarea comercială. O serie de documente, originale şi fotocopiate, ne arată că în perioada următoare revoluţiei din 1848 chestiunea Unirii a devenit problema centrală în viaţa socială şi politică a Ţărilor Romîne.

La lucrările Adunărilor ad-hoc din Moldova şi Ţara Romînească au participat numeroşi deputaţi ţărani, care, pe lîngă alte revendicări, solicită în mod răspicat Unirea. Într-o vitrină există o copie a documentului din 7 octombrie 1857, ale cărui teze privind Unirea Ţărilor Romîne au fost adoptate 2—3 zile mai tîrziu şi de Adunarea ad-hoc a Ţării Romîneşti. Documentul a fost iscălit de 81 din cei 83 deputaţi ai Adunării moldovene, între care şi 13 deputaţi ţărani în frunte cu deputatul de Putna, Ion Roată. Un alt document important este celebra propunere din 26 octombrie 1857 a deputaţilor ţărani din Adunarea ad-hoc a Moldovei în care se cerea, printre altele, împărţirea pămînturilor moşiereşti şi participarea directă a ţărănimii la viaţa politică a ţării.

Sala următoare ne prezintă, prin documente, pregătirile pentru alegerea domnilor Ţărilor Romîne, conform Convenţiei de la Paris din 19 august 1858 a celor şapte mari puteri europene. În vitrine sînt prezentate cererile, în original, ale lui M. Kogălniceanu, Vasile Alecsandri şi Al. I. Cuza de a fi înscrişi în listele electorale.

Sala a opta înfăţişează dubla alegere a colonelului Al. I. Cuza ca domn al celor două Ţări Romîne. Sînt expuse documentele de stat semnate de ministrul de externe al Moldovei, V. Alecsandri, care anunţa reprezentanţilor marilor puteri europene alegerea lui Al. I. Cuza ca domn al Moldovei, la 5 ianuarie 1859. Sînt înfăţişate documente valoroase care arată rolul hotărîtor al maselor populare din Bucureşti şi împrejurimi care au forţat Adunarea electivă a Ţării Romîneşti să voteze ca domn tot pe Al. I. Cuza. În vitrine verticale sînt expuse două uniforme, de colonel de cavalerie şi de consilier de stat, aparţinînd lui Al. I. Cuza.

Sala următoare cuprinde perioada de consolidare a Unirii. Sînt expuse documente privind activitatea Comisiei Centrale de la Focşani şi, în general, oglindind munca de conducere a statului burghez romîn din primii ani după Unire. Sub tabloul ce-l reprezintă pe M. Kogălniceanu se află, fixat sub cristal, un fragment dintr-un discurs în care afirma: „Unirea este actul energic al întregii naţiuni romîne".

În vitrina centrală a sălii sînt expuse nouă decoraţii străine conferite domnitorului romîn de puterile străine, ceasul său de aur cu monogramă în briliante, precum şi una din săbiile sale. Un alt tablou, de o excepţională frumuseţe, semnat de Th. Aman înfăţişează, sub chipul a două fete în costum naţional, Unirea Ţărilor Romîne.

Sala următoare cuprinde expoziţia obiectelor personale ale lui Al. I. Cuza, M. Kogălniceanu, V. Alecsandri, C. Negri: mobilă, covoare, cărţi, tacîmuri, veselă din porţelan de Sevres.

Celelalte săli înfăţişează marile reforme din timpul domniei lui Al. I. Cuza. Documente, cărţi, grafice prezintă actul din 13 decembrie 1863, prin care sînt trecute în patrimoniul statului averile mănăstireşti, teren arabil în întindere de peste 27% din suprafaţa ţării, actul din 2 mai 1864 (dizolvarea Adunării reacţionare), actul din 14 august 1864, potrivit căruia are loc împroprietărirea ţăranilor, actul de la 26 octombrie 1860 — înfiinţarea primei Universităţi romîneşti în marele centru cultural Iaşi. De asemenea, sînt expuse: macheta drapelului Unirii definitive cu zimbrul moldovean şi vulturul muntean sub aceeaşi coroană; o oca; colecţii din „Monitorul oficial"; masa de şedinţe a guvernului moldovean din vremea lui Cuza etc.

https://biblioteca-digitala.ro

În holul de onoare al muzeului se află statuia lui Al. I. Cuza, încadrată de busturi ale fruntaşilor unionişti.

Un citat final reliefează importanţa Unirii celor două Ţări Romîne pe calea progresului social, politic, cultural, lupta maselor populare pentru realizarea acestui act istoric.

Muzeul Unirii din Iaşi constituie o puternică şi caldă evocare a memorabilelor evenimente din ianuarie 1859, reamintind generaţiei noastre faptele glorioase ale înaintaşilor, ale făuritorilor statului romîn modern.

CONSTANTIN FLOREA

Muzeul etnografic al Moldovei din Iaşi

Muzeul etnografic al Moldovei din oraşul Iaşi, una dintre cele mai reprezentative instituţii de acest fel din ţară, şi-a extins preocupările pentru cercetare şi achiziţii, începînd mai ales cu anul 1951. Colecţiile muzeale au crescut, creîndu-se astfel condiţiile pentru organizarea primei expoziţii de bază, care s-a deschis în anul 1958.

Expoziţia de bază a Muzeului etnografic al Moldovei, ocupînd o suprafaţă totală de peste 1 000 m², înfăţişează cultura materială şi spirituală a populaţiei din Moldova, expunerea fiind făcută pe grupe de obiecte care reflectă diferite laturi ale vieţii, muncii şi culturii populare, ţinîndu-se seama de evoluţia istorică a acestora.

Materialul original este însoţit la fiecare temă de texte explicative şi de un bogat material complimentar : fotografii, desene, hărţi etc.

Pe lîngă criteriul istoric, propriu tuturor muzeelor de etnografie din ţară, în muzeul de la Iaşi s-a aplicat şi criteriul complexelor de viaţă. În acest acest sens, s-a urmărit în expoziţie ca obiectele de artă populară să nu fie prezentate separat ci în cadrul firesc în care ele există în realitate. La fel s-a procedat şi în cazul pieselor noi, referitoare la cele mai actuale aspecte ale culturii populare. Aşadar, străbătînd sălile Muzeului etnografic, vizitatorul va întîlni la o temă expusă toate aspectele legate de aceasta, din timpurile mai vechi (aproximativ începutul secolului al XVIII-lea) şi pînă în zilele noastre.

În prima sală a expoziţiei sînt prezentate ocupaţiile străvechi cu pondere economică în orînduirile trecute, ocupaţii care sînt, totodată, cele mai vechi forme prin care omul a obţinut bunurile necesare traiului : culesul în natură, vînătoare, pescuit şi albinărit. Dintre obiectele expuse se remarcă colecţia de coarne de cerb pentru păstrat praful de puşcă, împodobite cu motive geometrice realizate prin tehnica inciziei.

Deosebit de interesantă este „ciobaca“ — barcă monoxilă — folosită la pescuit pe Bistriţa.

În sala următoare este prezentat păstoritul cu toate uneltele folosite la mulsul oilor, prelucrarea laptelui şi conservarea caşului. În această sală se remarcă colecţia de tipare de caş (în special cele din Ţara Vrancei), adevărate opere de artă, create de mîna artistului anonim din popor.

În încheierea expunerii la această temă sînt prezentate instrumentele muzicale legate de această veche ocupaţie : diferite tipuri

https://biblioteca-digitala.ro

de fluiere și de buciume din nordul Moldovei sau de pe Valea Bistriței. Majoritatea instrumentelor muzicale, ca de altfel și bîtele folosite de ciobani, sînt împodobite cu scene păstorești, cu motive zoomorfe sau geometrice, realizate cu înaltă măiestrie, de cele mai multe ori cu briceagul, în tehnica simplă a crestării sau inciziei.

Agricultura, ca îndeletnicire străveche a poporului romîn, ocupă următoarele două săli. Aici se poate urmări evoluția uneltelor agricole pornind de la hîrletul și plugul de lemn pînă la imaginea celor mai moderne mașini agricole.

În afară de uneltele folosite la munca cîmpului, în expoziție sînt prezentate și recipiente pentru produse agricole. Atrage atenția în mod deosebit știubeiul — vas mare de lemn confecționat dintr-un trunchi de conifer (brad) de proporții neobișnuite (2,50 m înălțime, 1,50 m diametru) scobit în interior.

Viticultura s-a dezvoltat în strînsă legătură cu agricultura. Condițiile de mediu din Moldova au fost și sînt deosebit de prielnice pentru cultura viței de vie ; de aceea, cu veacuri în urmă, viticultura a constituit una din ocupațiile de seamă ale moldovenilor. Se știe că vinul de Cotnari, de pildă, este apreciat încă din vremea lui Dimitrie Cantemir, ca unul dintre cele mai bune din Europa.

Piesele expuse la această temă se referă la modul de producere a vinului. Călcătorul de struguri (lin) confecționat dintr-un trunchi întreg de copac (parcă ar fi o barcă monoxilă) ne aduce aminte de poemele homerice : strugurii puși într-un sac, erau călcați cu picioarele, de cele mai multe ori în ritmul unei muzici populare. Sînt prezentate, de asemenea, cîteva tipuri de teascuri de lemn pentru stors strugurii, precum și alte unelte folosite în procesul de vinificație.

În sala industriei casnice textile sînt expuse uneltele folosite pentru prelucrarea cînepii și a lînei, fazele de prelucrare ale acestor fibre, precum și produse textile realizate cu multă măiestrie, atît în cadrul gospodăriilor individuale cît și în atelierele cooperativelor meșteșugărești care continuă tradițiile acestor vechi îndeletniciri.

În legătură cu industria casnică textilă s-a dezvoltat și meșteșugul piuăritului în cadrul căruia se finisează țesăturile de lînă din care se confecționează îmbrăcămintea pentru anotimpurile răcoroase. Instalații străvechi de industrie țărănească, acționate de forța apei, pivele pentru sumane, ca și morile de apă, sînt mecanisme complicate și ingenioase, care reflectă spiritul de inventivitate al poporului nostru. În muzeu este prezentată o piuă de bătut sumane în care țesăturile se îngroașă cu ajutorul apei calde și o ștează (vîltoare) pentru prelucrarea păturilor țărănești (cergi).

Muzeul etnografic al Moldovei, cu toate că este muzeu de pavilion, prezintă o bogată colecție de instalații tehnice populare folosite pentru prelucrarea semințelor oleaginoase (floarea-soarelui, dovleac, in, cînepă). Instalațiile datează de la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea.

Lucrate în întregime din lemn, piesele expuse ilustrează evoluția aproape completă a acestor instalații, care dovedesc deosebita pricepere a meșterului popular în rezolvarea unor complicate probleme tehnice.

În muzeu sînt expuse instalații corespunzătoare tuturor fazelor de prelucrare a seminței. Astfel pot fi văzute diferite tipuri de ciocane pentru decorticat și pisat sămînța, precum și teascuri propriu-zise pentru stors ulei.

Deosebit de valoros este teascul de ulei de la Ruginoasa, regiunea Iași — o construcție ingenioasă, de dimensiuni impresionante și care reprezintă unul dintre cele mai perfecționate tipuri de instalații de acest fel.

https://biblioteca-digitala.ro

În legătură cu construcția și funcționarea instalațiilor tehnice populare precum și a unora dintre numeroasele unelte expuse în cadrul meșteșugurilor mai răspîndite în Moldova (exploatarea și prelucrarea lemnului) subliniem faptul că meșterul popular a intuit și rezolvat unele probleme tehnice complicate, în acord cu cerințele unor legi ale fizicii, știind să dea întrebuințarea cea mai potrivită materialului lemnos în forma în care i-a stat la îndemînă.

Dintre obiectele expuse în sala meșteșugurilor (meșteșugul lemnului) se remarcă, prin simplitatea și ingeniozitatea construcției, strujnița pentru strunjitul butucilor pe roată și unealta de dat găuri, construită pe principiul sfîrlezei, iar prin frumusețea formei, scăunoaia (scaunul), obiect cu variate întrebuințări, nelipsit din atelierul rotarului, dogarului și în general al oricărui lemnar.

Din cele mai vechi timpuri arta prelucrării lemnului a cunoscut la noi o mare dezvoltare.

Interiorul caselor țărănești din Moldova grupează, de asemenea, numeroase obiecte de lemn, de la cele mai importante piese de mobilier și pînă la mulțimea obiectelor de uz casnic.

În sălile Muzeului etnografic al Moldovei pot fi văzute lăzi de zestre, mese, blidare și dulapuri pentru vase care se disting prin simplitatea construcției și frumusețea ornamentelor crestate — îmbinări de motive geometrice sau reprezentări schematice din natură. Dintre acestea o piesă valoroasă este dulapul de vase-colțar din Ceahlău, regiunea Bacău.

Ca și arta prelucrării lemnului, meșteșugul olăritului constituie una dintre cele mai importante manifestări ale artei noastre populare. Deosebit de interesantă este colecția de ceramică neagră (ornamentată prin lustruire cu piatra) prezentată în muzeu, care păstrează neschimbate pînă azi străvechi forme de vase și motive ornamentale. Ceramica roșie atrage atenția prin strălucirea smaltului, coloritul viu și diversitatea ornamentelor realizate cu cornul sau pensula.

Interiorul de nordul Moldovei (comuna Straja, raionul Rădăuți), prezentat în expoziție și datînd de la sfîrșitul secolului al XIX-lea, ilustrează modul de trai al populației din această parte a țării și este o sinteză a manifestărilor de cultură materială și spirituală, exemplu de perfectă îmbinare a utilului cu frumosul.

În ultima sală a muzeului sînt prezentate textile de interior (ștergare și covoare) și piese de port popular din Moldova — produse exclusive ale industriei casnice țărănești.

Ștergarele, de o rară frumusețe, lucrate la războiul de țesut, cu ornamente realizate în tehnici și materiale diferite (bumbac, in, lînă, borangic) se folosesc pentru uz casnic, împodobirea interiorului, iar în trecut și pentru găteala capului.

Lăicerele și covoarele expuse impresionează atît prin armonia și gingășia coloritului vegetal, cît și prin simplitatea și distincția motivelor ornamentale.

Costumul popular moldovenesc prezintă o structură unitară, de veche tradiție, în care se încadrează variatele tipuri zonale. Diversitatea costumelor expuse ilustrează în cea mai mare măsură gradul de înaltă măiestrie artistică la care a ajuns arta noastră populară.

Ca și la celelalte teme și în această sală este prezentat noul, alături de costumele vechi fiind ilustrat și portul actual.

Ultima temă prezentată în muzeu se referă la obiceiurile de nuntă și de sărbători.

Muzeul etnografic al Moldovei, prin bogatele și variatele sale colecții, precum și prin modul științific de organizare, atrage anual un număr foarte mare de vizitatori (peste 80 000 în anul 1963), contribuind în felul acesta la educația științifică și patriotică a maselor.

GH. BODOR

https://biblioteca-digitala.ro

Cinstire memoriei luminoase a lui Ilie Pintilie

În cartierul muncitoresc Nicolina, chiar sub dealul Cetăţuii, se află Casa memorială „Ilie Pintilie".

Ea a luat fiinţă în anul 1958 şi este închinată memoriei luptătorului comunist Ilie Pintilie, fiu devotat al poporului romîn, care a adus o contribuţie de seamă la lupta eroică a Partidului Comunist din Romînia împotriva reacţiunii şi fascismului, pentru lichidarea exploatării capitaliste-moşiereşti şi pentru înfăptuirea unei societăţi noi, lipsite de exploatare.

Transformarea casei, ce a fost locuită de Ilie Pintilie între anii 1922—1935, într-o casă-muzeu, oferă vizitatorilor prilejul de a cunoaşte viaţa şi activitatea revoluţionară a comunistului care şi-a pus întreaga sa viaţă şi luptă în slujba apărării intereselor poporului.

Muzeul se compune din şase camere (săli) şi cuprinde o însemnată colecţie de documente, fotografii, fotocopii, precum şi o colecţie de reviste şi cărţi.

Materialul documentar este expus cronologic, urmărind etapele principale ale mişcării muncitoreşti din ţara noastră şi aspectele cele mai însemnate din activitatea revoluţionară a lui Ilie Pintilie.

În prima sală a muzeului sînt expuse documente care oglindesc momente importante ale mişcării muncitoreşti din Romînia între anii 1870—1920 şi tablouri ce înfăţişează primii organizatori ai muncitorimii şi răspînditori ai marxismului în ţara noastră.

Exponatele din sala a II-a cuprind aspecte ale luptei proletariatului sub conducerea P.C.R. în deceniul al III-lea şi, mai cu seamă, între anii 1929—1933.

Tablourile înfăţişează aspecte din luptele eroice ale muncitorilor ceferişti de la Nicolina-Iaşi din februarie 1933 în fruntea cărora a stat Ilie Pintilie. În aceeaşi sală sînt, de asemenea, expuse documente ce privesc desfăşurarea procesului comuniştilor de la Craiova din 1934, extrase din declaraţiile la acest proces ale tovarăşilor Gh. Gheorghiu-Dej, Chivu Stoica şi Ilie Pintilie, numeroase ziare ce au apărut peste hotare şi care au subliniat importanţa şi ecoul evenimentelor din ianuarie-februarie 1933 în ţară şi străinătate.

Expunerea continuă în sala a III-a cu documente ce urmăresc activitatea desfăşurată de Ilie Pintilie în perioada anilor 1935—1939 în rîndurile ceferiştilor din Bucureşti, Cluj, Arad, Timişoara, în vederea creării unui front unic de acţiune a muncitorilor ceferişti.

https://biblioteca-digitala.ro

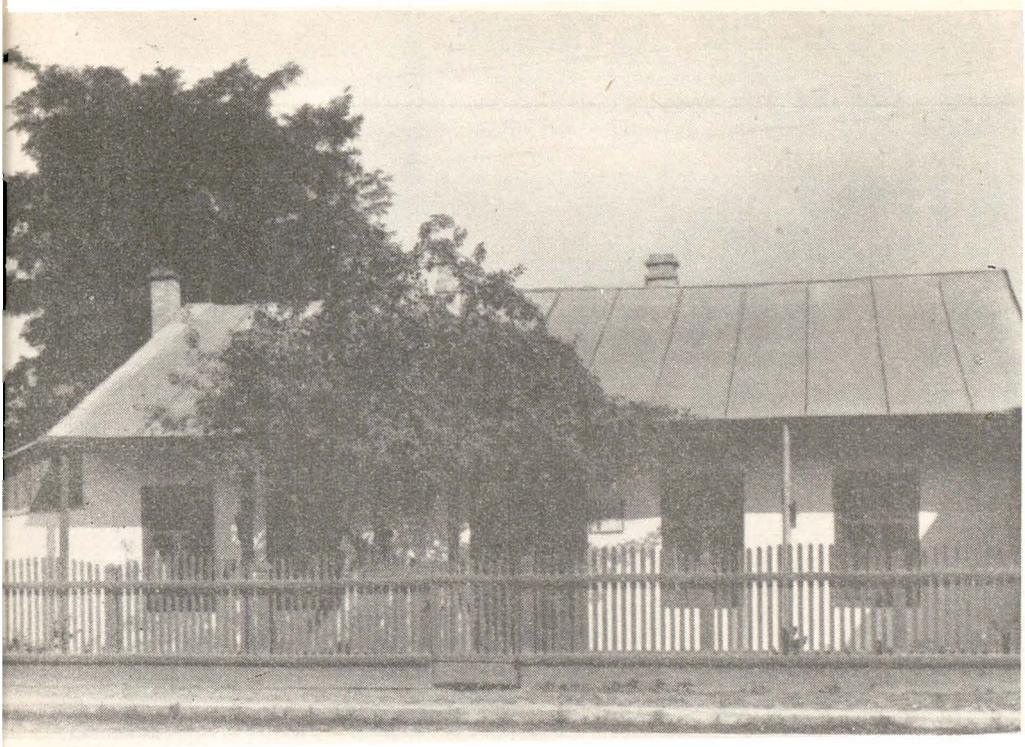

Casa memorială „Ilie Pintilie" din Iași

În vitrine sînt expuse ziarele în care Ilie Pintilie și-a publicat articolele sale, dosarele întocmite de organele de represiune burghezo-moșierești împotriva comunistului Pintilie și mijloace de tortură folosite de zbirii siguranței burgheze împotriva deținuților comuniști.

Prin fotografii sînt prezentate aspecte din viața deținuților comuniști de la Doftana, care, în ciuda condițiilor deosebit de grele impuse de burghezie, au continuat cu mai mare îndîrjire lupta lor pentru măreața cauză a poporului muncitor.

Alături de ceilalți conducători ai partidului aflați la Doftana, Ilie Pintilie a dus o intensă activitate de educare politică și ideologică în rîndurile tineretului și de întărire organizatorică a colectivului, militînd cu înflăcărare pentru cauza partidului pînă în clipa cînd și-a găsit sfîrșitul tragic sub zidurile năruite ale temniței.

Următoarele trei camere au un caracter memorial ; în ele sînt prezentate o parte din obiectele personale ale lui Ilie Pintilie.

An de an, mii de vizitatori păşesc pragul acestei case memoriale, ca semn de cinstire și ca expresie a recunoștinței populare pentru memoria luminoasă a luptătorului comunist.

GEORGETA HAMRICH

https://biblioteca-digitala.ro

MUZEUL DE ISTORIE DIN CLUJ

Profilul și menirea Muzeului de istorie din Cluj, înființat abia în urmă cu un an, pun în fața acestei foarte tinere instituții muzeale sarcini mari și complexe pe linia oglindirii evoluției procesului istoric transilvan, din cele mai vechi timpuri și pînă în zilele noastre, strîns legat de istoria Moldovei și Țării Romînești.

Pînă în prezent muzeul are organizate secțiile de istoria comunei primitive, istoria sclavagistă daco-romană, precum și perioada prefeudală cu formarea limbii și a poporului romîn. De asemenea, muzeul mai cuprinde un tegulariu roman, un lapidar roman și un lapidar de artă feudală. Recent s-a dat în folosință publicului și o secție de istoria farmaciei și medicinei.

Colectivul muzeului a reușit într-o perioadă destul de scurtă — un an — avînd sprijinul larg al tuturor muzeelor din Transilvania, să elaboreze, din punct de vedere științific, secția de istoria evului meduiu, urmînd ca ea să fie definitivată și din punct de vedere artistic pînă la finele acestui an.

Muzeul arheologic din Cluj a fost cel mai mare și important muzeu din teritoriile intracarpatice și unul din cele mai vechi așezăminte de acest fel din țara noastră. Dezvoltat din vechiul „Muzeu Ardelean", a cărui întemeiere se datează în anul 1842, iar organizarea efectivă la 1859, acesta are deci o vechime de peste un veac. În acest timp, el a fost centrul întregii activități arheologice din teritoriile ardelene, organizînd și îndrumînd toată activitatea de explorare arheologică a Transilvaniei, munca pe șantiere, de cercetări și sondaje, de achiziționare, salvare și studierea materialelor, atît de bogate și variate, ieșite la iveală în aceste teritorii și aparținînd tuturor perioadelor de dezvoltare a societății omenești, de la începutul paleoliticului pînă la orînduirea feudală.

Munca îndelungată și intensă de explorări, săpături și achiziționarea materialelor arheologice a dus la o îmbogățire considerabilă a colecțiilor de expoziție (peste 100 000 de obiecte inventariate) și a depozitelor de studiu ale acestui muzeu care, în anii regimului democrat-popular din țara noastră, a devenit un important centru de cercetare științifică a istoriei vechi și o cunoscută instituție de educare culturală, ideologică și politică a maselor largi ale oamenilor muncii din orașul și regiunea Cluj, ca și din întreaga țară. Noi am preluat toată această moștenire.

Muzeul de istorie din Cluj a căutat și a reușit să prezinte, prin secțiile enumerate mai sus, o oglindă veridică a dezvoltării pe pămîntul transilvan a culturii materiale din cele mai vechi timpuri pînă la perioada formării limbii și poporului romîn. Urmează să ajungem, continuînd munca perseverentă de cercetare, cu prezentarea istorică pînă în zilele noastre.

Activitatea muzeului nostru este centrată pe două mari direcții și anume: în primul rînd, formarea expoziției de bază și a colecțiilor științifice pentru fiecare perioadă istorică și în al doilea rînd, activitatea de cercetare științifică cu scopul scoaterii la iveală și clarificării unor probleme cu cea mai mare pondere pentru istoria Transilvaniei și a țării noastre în general.

În prezent fondul principal al colecțiilor Muzeului de istorie din Cluj îl formează, în primul rînd, stocul de materiale arheolo-

https://biblioteca-digitala.ro

gice achiziționate începînd de la mijlocul secolului al XIX-lea, din săpături, donații, cumpărături, la care se adaugă rezultatele descoperirilor săpăturilor din trecut și mai ales a celor de mare amploare din anii regimului democrat popular.[1]

Muzeul nostru mai posedă circa 1 000 de documente, tipărituri și obiecte care oglindesc lupta clasei muncitoare din Transilvania

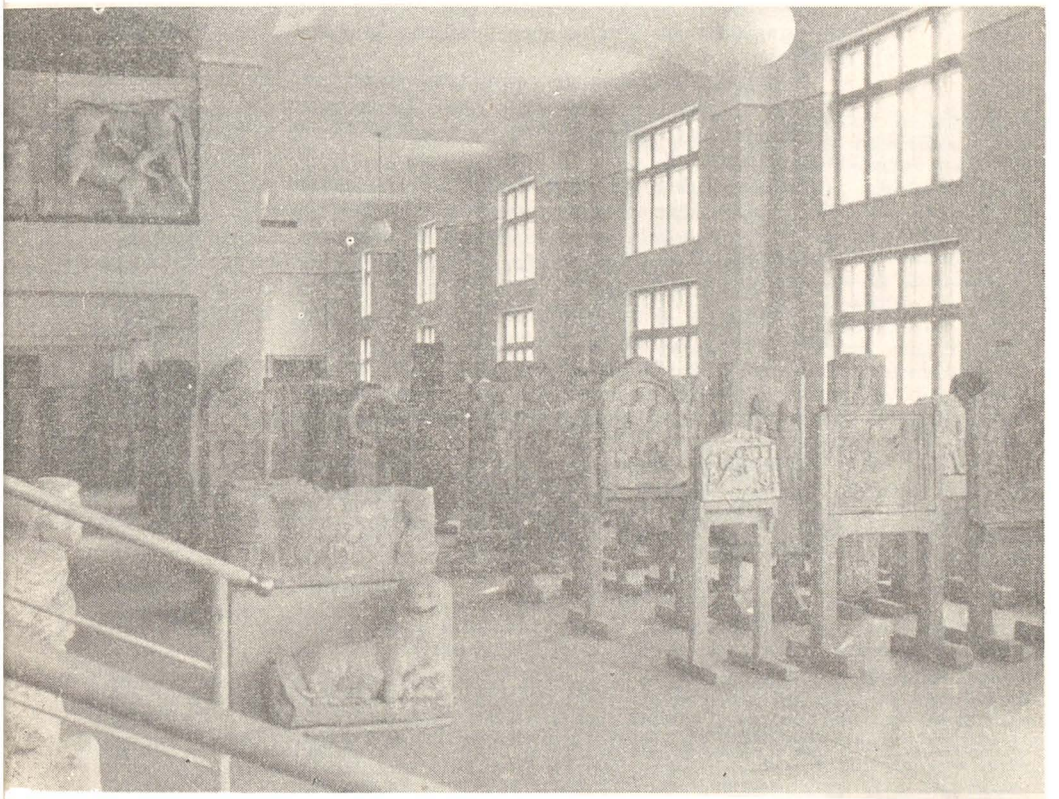

Vedere generală a lapidariului roman din Muzeul de istorie, Cluj

împotriva exploatării capitaliste și care, pe măsură ce se vor organiza secțiile de istorie modernă și contemporană, își vor ocupa locul cuvenit în expoziția de bază a acestor secții.

---

[1] Vom încerca să enumerăm cîteva din principalele colecții și exponate care se găsesc în muzeul nostru :

— Materialele paleolitice provenite din peștera de la Cioclovina ; culturile neolitice Turdaș, Ariușd ; cimitirul de la Decea Mureșului ; depozitul de bronz de la Uioara ; topoarele ornamentate din Valea Chioarului ; coiful grecesc de la Ocna Mureș ; vasul de podoabă grecesc de la Bene ; materialele scitice din valea Mureșului ; complexul celtic de la Apahida ; coiful celtic de la Silivaș ; complexul celto-dacic de la Dezmir ; podoabe de argint dacice ; depozitul de vase dacice de la Gușterița ; cimitirul de incinerație dacic de la Porolissum (Moigrad) ; impresionantul material din cetățile dacice din Munții Orăștiei ; vasul de cult dacic cu inscripția : DECEBALVS PER SCORILO ; bustul zeității Bendis Diana de la Piatra Roșie ; ceramica pictată dacică ; discul ovoidal de la Piatra Roșie ; atelierele de fierărie dacice de la Costești ; colecția numismatică de monede emise de daco-geți în secolul III—I î.e.n., monede republicane și imperiale romane ; cimitirul dacic de incinerație cu tumuli de la Cașolț și cel de la Soporu de Cîmpie, ambele din secolul II—III e.n. ; uneltele de producție

https://biblioteca-digitala.ro

Aşa cum am arătat mai înainte, a doua problemă majoră a preocupărilor muzeului nostru este problema cercetării ştiinţifice. Personalul ştiinţific al instituţiei noastre a fost încadrat în colective bine distincte, care se ocupă de cîte o problemă importantă, specifică secţiei respective. Astfel, colectivul de istorie medie se ocupă de problema breslelor din Cluj, de problema culturii transilvănene, a uneltelor de producţie din această regiune a ţării etc.

Rezultatele acestor cercetări sînt expuse în sesiunile ştiinţifice ale muzeului sau trimise spre publicare la diferite reviste de specialitate.

Remarcăm sesiunea de comunicări ştiinţifice ţinută în ziua de 21 august 1964 în cinstea celei de-a XX-a aniversări a eliberării Romîniei de sub jugul fascist, cu teme de istorie medie, modernă şi contemporană.

Mai subliniem şi faptul, deosebit de important pe linia preocupărilor ştiinţifice, şi anume acela al muncii pe şantierele arheologice pentru secţiile de istoria comunei primitive, istoria perioadei daco-romane, perioadei prefeudale şi a celei feudale. În acest sens citäm şantierele pe care s-au lucrat şi se lucrează în vara şi toamna acestui an, şi anume : şantierele de la Noşlac, Buciumi, Sighişoara, Bantu, „Cetatea Fetei" etc.

Materialele rezultate din săpături sînt prelucrate din punct de vedere ştiinţific şi constituie, pe de o parte, obiecte pentru expoziţia de bază şi, pe de altă parte, tematică pentru noi lucrări ştiinţifice.

Desigur că materialul prezentat nu oglindeşte întreaga bogăţie a activităţii Muzeului de istorie din Cluj, ci numai secvenţe pe care noi le-am apreciat că ar caracteriza orientarea muncii muzeului nostru.

GEORGE PROTOPOPESCU
şi POP CONSTANTIN

---

din epoca romană de la Lechinţa de Mureş ; colecţia de ceramică romană ; colecţia de diplome militare şi tăbliţe cerate ; colecţia de statuete şi bronzuri romane ; celebra statuetă din bronz aurit a Dianei de la Ulpia Traiana Sarmisegetuza ; materiale din aşezarea din secolul al IV-lea al e.n., de la Cipău ; cimitirul din secolul al IV-lea al e.n. de la Sîntana de Mureş ; cataramele de argint aurit de la Cipău şi Fundătura (secolul al VI-lea al e.n.) ; materiale din aşezarea şi cimitirul din secolul al VI-lea al e.n. de la Moreşti ; materiale din cimitirul din secolul VI—VII e.n. de la Noşlac ; cimitirul din secolul al VII-lea al e.n. de la Bandu de Cîmpie ; complexul avaroid din sec. VII—VIII e.n. din regiunea Mureşului mijlociu ; cimitirul de incineraţie tumular din secolul al VIII-lea al e.n. de la Cluj — Someşeni ; cimitirul de înhumaţie din secolul al IX-lea al e.n. de la Ciumbrud ; mica colecţie de vase şi statuete greceşti ; colecţia egipteană ; tegularium roman conţinînd materiale provenite de la construcţiile militare şi civile, precum şi cărămizi, ţigle şi olane cu ştampile, atît ale diferitelor unităţi militare romane, cît şi particulare ; bogata colecţie a lapidariului roman care cuprinde inscripţii religioase, publice, altare votive, diferite monumente funerare, statui, etc. ; lapidariul de artă feudală cu piese arhitectonice şi monumente funerare din Transilvania din faza romanică, gotică, Renaştere şi baroc ; materiale provenite din aşezarea fortificată din secolul X—XI e.n. de la Moreşti ; bogata colecţie de arme feudale (paloşe şi spade din secolul X—XIII, paloşe pentru decapitat de la Cluj, Ocna Sibiului şi Sic, arme orientale şi poloneze, sabia cu inscripţia lui Cloşca, etc.) ; unelte meşteşugăreşti şi diferite obiecte privind organizarea şi viaţa internă a breslelor din secolele XVI—XVIII (sigilii, convocatoare, table de breaslă, lăzi de breaslă, etc.) ; unelte agricole din secolele XVI-XIX, dintre care piese dintr-un „plug al satului" din anul 1738 ; exponate privind mineritul transilvănean (unelte pentru exploatarea metalelor preţioase, pentru prelucrarea fierului şi unităţi de măsurat din monetării) ; colecţia de stampe, gravuri şi hărţi medievale din secolele XVI—XVIII ; colecţia de monede prefeudale şi feudale din secolul IV al e.n. — secolul XVIII ; o minunată colecţie de icoane pictate pe sticlă, specifice producţiei transilvane ; tiparniţă datînd din anul 1787 ; o serie de materiale ca spre exemplu unelte de producţie, arme, documente din perioada revoluţiei de la 1848 din Transilvania, etc.

https://biblioteca-digitala.ro

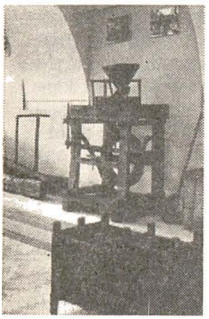

Unelte vechi pentru prelucrarea produselor agricole.

Dezvoltarea Muzeului etnografic al Transilvaniei în ultimii 20 de ani, o ilustrează, în primul rînd, creşterea colecţiilor. S-au făcut cercetări ştiinţifice şi achiziţii de obiecte, construcţii şi instalaţii tehnice ţărăneşti în peste 300 de sate din cuprinsul Transilvaniei. Obiectivele principale ale acestora au fost: remedierea lipsurilor documentare în colecţiile vechi şi crearea unor fonduri documentare noi, reprezentative pentru ansamblul fenomenelor de cultură. Atenţia s-a îndreptat, în special, spre zonele şi domeniile de fapte necercetate în trecut. În colecţiile muzeului au intrat peste 23 000 obiecte originale şi documente auxiliare. S-au achiziţionat unelte folosite în ocupaţii principale şi anexe, serii de unelte şi produse ale variatelor meşteşuguri ţărăneşti, obiecte casnice, îmbrăcăminte etc., la care se adaugă 20 de construcţii şi instalaţii tehnice ţărăneşti pentru secţia în aer liber a muzeului, care prezintă o valoare documentară deosebită prin faptul că fiecare din acestea ridică probleme de un larg interes ştiinţific.

Odată cu cercetările ştiinţifice efectuate în vederea îmbogăţirii colecţiilor pavilionare şi organizarea secţiei în aer liber, s-a întocmit şi un preţios material ilustrativ, în legătură cu obiectele sau unităţile achiziţionate şi alte aspecte din munca şi traiul oamenilor. Astfel s-a ajuns la crearea unui fond documentar complex pentru aria întinsă de reprezentare a muzeului

Păstrarea patrimoniului muzeal a constituit o preocupare deosebită. Obiectele muzeale au fost achiziţionate nu numai pentru a fi valorificate în munci cultural-educative ori studii, ci şi pentru a fi transmise în bună stare generaţiilor viitoare. În acest scop s-a confecţionat mobilier adecvat pentru depozitarea în bune condiţii a diferitelor categorii de obiecte: dulapuri pentru textile de casă şi piese de port, rafturi pentru ceramică şi unelte, stative pentru bîte, furci etc. S-au înfiinţat şi înzestrat cu utilaje şi materiale necesare un atelier de restaurare şi un laborator de conservare. Toate acestea asigură buna păstrare a obiectelor din colecţii, a căror organizare, pe criterii ştiinţifice, constituie o realizare importantă a colectivului Muzeului etnografic al Transilvaniei, apreciată nu numai de specialiştii din ţară, ci şi de numeroşi specialişti din străinătate.

Obiectele originale, peste 26 000, sînt grupate în 6 secţii şi 40 subsecţii. Cea mai importantă este aceea a ocupaţiilor, care cuprinde cca 6 000 unelte folosite în agricultură, creşterea animalelor, meşteşuguri ţărăneşti etc. Dintre produsele meşteşugăreşti, cele ale olarilor sînt depozitate într-un spaţiu aparte. Depozitul de ceramică cuprinde peste 5 000 piese, provenind din numeroasele centre de olari din Transilvania. Secţia locuinţe-alimentaţie cuprinde tipuri tradiţionale de mobilier ţărănesc, elemente de construcţii, anexe de la vetrele de foc, diferite vase etc. Într-un depozit aparte sînt textilele de casă şi îmbrăcăminte — cea mai bogată secţie a colecţiilor pavilionare. Ele sînt clasate şi depozitate pe categorii funcţionale, iar în cadrul acestora pe zone etnografice. În organizarea depozitelor s-a urmărit nu numai buna păs-

https://biblioteca-digitala.ro

trare a obiectelor, ci și o cît mai ușoară accesibilitate a acestora pentru studiu, selecționarea lor în vederea organizării expozițiilor, efectuarea în bune condiții a diferitelor munci interioare. Sub o observație continuă este regimul termic și umiditatea din depozite.

În anii puterii populare muzeul a devenit un focar de educare și culturalizare a maselor, prin activități complexe, între care pe primul plan se situează expozițiile. S-au organizat expoziții cu tematici variate, în care s-a prezentat viața extrem de grea a oamenilor muncii din orînduirile trecute, s-au popularizat tradițiile progresiste ale poporului, s-a ilustrat viața nouă din anii luminoși ai construirii socialismului. În ultimele două decenii s-au organizat 12 expoziții în localul de sediu, 5 expoziții speciale în alte săli și 11 expoziții volante care au circulat prin cluburi muncitorești din Cluj, prin orașele regiunii și cămine culturale sătești. În anul 1963 expozițiile organizate de muzeu au fost vizionate de peste 60 000 vizitatori, oameni ai muncii, elevi, studenți, ostași, intelectuali din orașul Cluj și din restul țării, la care se adaugă numeroși delegați specialiști și excursioniști din străinătate, unde valorile culturale și artistice create de poporul nostru prezintă un deosebit interes.

Expoziția permanentă a muzeului, organizată în clădirea restaurată, oferă maselor de vizitatori o sinteză asupra etnografiei Transilvaniei. Un spațiu aparte a fost rezervat organizării expozițiilor speciale, prin tematica cărora maselor de vizitatori li se oferă prilejul, plăcut și instructiv, de a cunoaște bogatul patrimoniu al muzeului.

Expoziția de bază dezvăluie vizitatorilor, prin obiecte originale și exponate auxiliare, aspecte mai caracteristice din munca și traiul maselor, în trecut și în prezent, în 19 sectoare tematice, cu următoarea succesiune : cules din natură, vînătoare, pescuit, creșterea animalelor, agricultură, prelucrarea produselor agricole alimentare, prelucrarea fibrelor textile, prelucrarea lemnului, prelucrarea pieilor, olăritul, cioplitul pietrii, spălarea aurului din prundișuri și mineritul țărănesc din Munții Apuseni, fierăritul, comunicații-transport, așezări, obiecte în legătură cu alimentația, portul popular și aspecte din cultura populară nouă. Succesiunea sectoarelor în care sînt prezentate ocupațiile ilustrează dezvoltarea istorică a acestora. Un interes deosebit prezintă meșteșugurile țărănești, dintre care unele au fost părăsite în timpuri apropiate. Din tipologia variată a portului popular transilvănean sînt expuse doar costumele mai reprezentative, dar ea va fi amplu prezentată într-o expoziție specială, în sălile rezervate în acest scop. În ultimul sector al expoziției de bază sînt prezentate aspecte din cultura nouă socialistă.

Muzeul etnografic al Transilvaniei, în urma eforturilor depuse în toate domeniile de activități, a devenit un important centru de documentare științifică, o instituție de cercetări etnografice și de artă populară, apreciată atît în țară cît și peste hotare. În registrul cercetărilor în colecții, în ultimii 12 ani s-au înregistrat cca 1 000 de solicitări pentru documentare ori prezentare a colecțiilor. Cercetătorii, delegațiile reprezintă toate orașele importante din țară, toate țările europene și toate continentele lumii.

Concomitent cu alte forme de activitate s-a intensificat munca științifică. Personalul de specialitate din muzeu a redactat în această perioadă 52 studii, 37 articole de popularizare, a susținut 42 comunicări și referate, 54 de conferințe și a participat activ la numeroase manifestări științifice și cultural educative de masă. Începînd din anul 1958 muzeul nostru editează o publicație de specialitate, Anuarul Muzeului etnografic al Transilvaniei, din care au apărut pînă în prezent două volume, iar volumul III este în pregătire. Studiile de pe teren au adus contribuții noi, zonale sau locale, asupra unor probleme de larg interes pentru specialiștii în

https://biblioteca-digitala.ro

domeniul etnografiei, istoriei, filologiei etc. din țară și străinătate. Complexele de activități desfășurate în cadrul muzeului, rezultatele muncii științifice a colaboratorilor și prietenilor lui sînt popularizate în rîndul maselor și specialiștilor. De altfel, Anuarul constituie baza unor largi relații și schimburi de publicații pe plan internațional, cu 114 institute de specialitate, dintre care 58 din țările sistemului socialist și 56 din celelalte țări ale lumii. Studii, materiale etc. elaborate de personalul științific al muzeului au fost publicate sau sînt în curs de apariție în periodice de specialitate din țară și străinătate.

În etapa actuală, intensificarea muncii științifice legată de îmbogățirea patrimoniului muzeal constituie un obiectiv important.

Am menționat cîteva realizări ale muzeului, din bilanțul mult mai bogat al celor două decenii în care, printr-o muncă susținută, planificată, s-a îmbogățit fondul de documente, s-au acumulat cunoștințe și experiență muzeografică valorificate din plin în activități științifice și cultural-educative de masă. Aspectele multiple ale activităților desfășurate sînt prezentate maselor de vizitatori în expoziția specială cu tema : „20 de ani de activitate a Muzeului etnografic al Transilvaniei", organizată în cinstea eliberării patriei.

Expoziția dezvăluie vizitatorilor complexitatea muncilor desfășurate în cadrul muzeului, concretizate în bilanțul realizărilor, prezentate sugestiv în numeroase grafice, hărți, fotografii, machete etc. Alături de sălile de expoziție sînt încăperile în liniștea cărora preocupările se împart în numeroase sectoare de activități : administrativ-gospodărești, cercetări și achiziții, depozitarea și păstrarea obiectelor, organizarea și montarea expozițiilor, redactări și publicații etc. În sectorul care prezintă un obiect de muzeu, în-

Instalații vechi pentru prelucrarea lemnului, pănurii și metalelor (Detaliu din secția în aer liber)

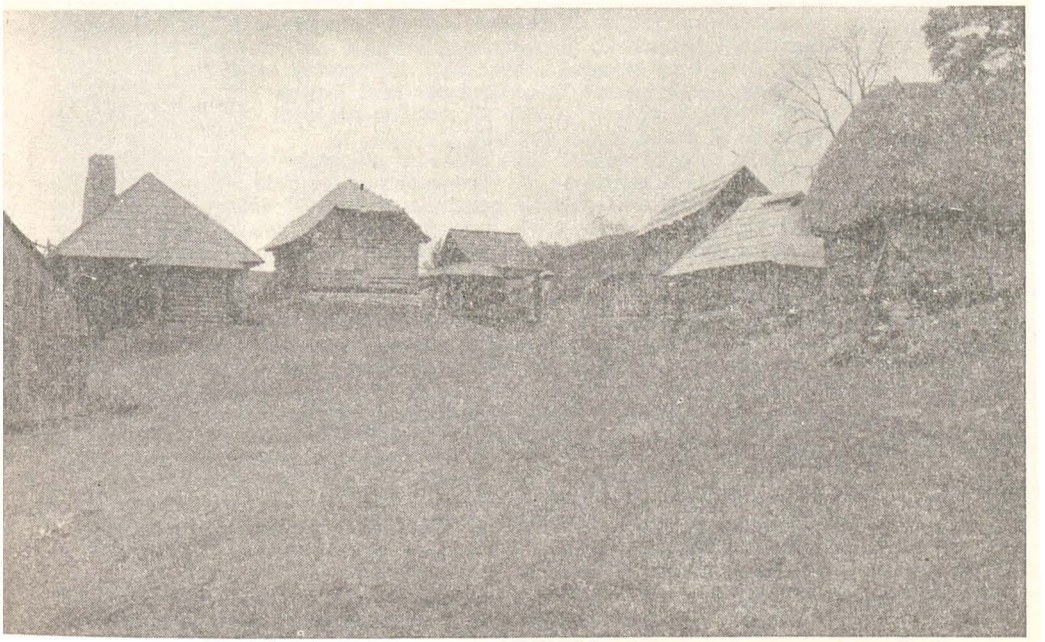

https://biblioteca-digitala.ro

cepînd cu descoperirea lui și încheind cu expunerea ori publicarea, îți dai seama că numai unul din miile de obiecte achiziționate a solicitat activități multiple, nebănuite. Alături de machetele depozitelor sînt expuse fotografii cu aspecte din interioare, grafice care ilustrează creșterea numerică și calitativă a colecțiilor, structura lor etc. Un sector aparte este destinat secției în aer liber, spre dezvoltarea căreia se îndreaptă eforturile colectivului. Două hărți, cu centrele mai importante din care au venit vizitatorii, arată că Muzeul etnografic al Transilvaniei se situează între cele mai cunoscute și apreciate instituții culturale din Cluj.

Toate înfăptuirile, din anii luminoși ai construirii socialismului, sînt expresia grijii Partidului Muncitoresc Romîn pentru valorile culturale ale trecutului.

GH. DĂNCUȘ

Popas la Lupșa

Peisajul splendid al Munților Apuseni, cu culmi domoale acoperite de fînețe și pășuni, cu plaiuri întinse, a fost din totdeauna prielnic vieții și activității omenești. Pe văile rîurilor care brăzdează masivele muntoase din acest colț al țării, ca și pe platformele înalte, au apărut din vremuri străbune, așezări umane care au format Țara Moților, Țara Zarandului, Țara Bihariei etc.

Pe cursul mijlociu al Arieșului, între coamele pitorești și semețe ale Muntelui Mare și Stînca Mărgaia, este situată comuna Lupșa. Este o așezare moțească străveche, ai cărei locuitori s-au ocupat cu munca la pădure și creșterea vitelor, cu agricultură în terase și cu spălatul aurului. Trecutul acestei localități, sporadic menționat în diferite documente scrise, se reflectă într-o măsură însemnată în colecția de obiecte istorice și etnografice strînse cu grijă și pasiune în colecția muzeului din această localitate.

Muzeul este așezat în centrul comunei Lupșa, într-o clădire a cărei vîrstă depășește o sută de ani, cu parterul din piatră, etaj de lemn și acoperiș din șindrilă.

Înainte de 23 august 1944 numărul obiectelor istorice și etnografice adunate an de an din casele oamenilor abia a ajuns la 300 piese. Astăzi această colecție cuprinde peste 5 500 obiecte, ilustrînd cele mai variate aspecte ale muncii, vieții, culturii și artei populare din comună: ocupații, meșteșuguri, transport și comunicații, piese de îmbrăcăminte, țesături de casă, obiecte de folosință gospodărească etc.

Expoziția muzeului, organizată pe criteriul grupelor de fenomene care oglindesc firul evoluției istorice și specificul etnografic al Țării Moților, prilejuiește cunoașterea, prin intermediul obiectelor expuse, a celor mai diverse aspecte din viața materială și cultura spirituală a populației. Sînt ilustrate: ocupațiile primitive (culesul din natură, vînătoare, pescuit, albinărit), păstoritul și agricultura, meșteșugurile legate de prelucrarea lemnului și extragerea aurului, industria casnică textilă, portul. Prin cîteva ansambluri realizate din obiecte reprezentative sînt redate: coliba lucrătorului de pădure, un interior vechi de locuință țărănească din Lupșa, o încăpere de țăran sărac, iar în încheiere un interior actual de locuință.

În preocuparea pentru formarea și dezvoltarea patrimoniului de obiecte o atenție deosebită s-a acordat colecționării obiectelor

https://biblioteca-digitala.ro

de artă populară. Arta populară a moților, prezentă în toate genurile de creație, este strălucit reprezentată prin colecția de obiecte de lemn. Între acestea atrag atenția furcile de tors, „spemnărițele" — obiecte mici de lemn, frumos împodobite, pe care se înfășoară ața — seria de obiecte și unelte păstorești cum sînt lingurile, căucele, bîtele etc.

Prin valoarea și interesul colecției și expoziției sale, muzeul sătesc din Lupșa a devenit un important centru cultural-educativ. Numărul anual al vizitatorilor săi depășește în ultima vreme cifra de 10 000 vizitatori.

Unul din puținele muzee sătești existente pînă în prezent în țara noastră, Muzeul etnografic din Lupșa este o valoroasă realizare a muzeografiei românești în perioada de după eliberare.

PAMFIL ALBU

REALIZĂRI MUZEALE DIN REGIUNEA SUCEAVA, IN ANII PUTERII POPULARE

Ceramică neagră lucrată în comuna Marginea, raionul Rădăuți, expusă în Muzeul raional

În al XX-lea an de la eliberare, unitate cu care măsurăm timpul marilor succese, în regiunea Suceava, își desfășoară activitatea, alături de celelalte instituții culturale, un număr de 13 muzee și case memoriale : un muzeu regional în orașul Suceava, șapte muzee raionale la Botoșani, Cîmpulung, Dorohoi, Gura Humorului, Fălticeni, Rădăuți și Vatra Dornei, un muzeu memorial la Dorohoi, care cinstește memoria marelui muzician George Enescu, și patru case memoriale.

Muzeele regiunii, cu excepția celor din Rădăuți, Vatra Dornei și Gura Humorului, au profil mixt. Colecțiile lor dispun de exponate din fauna și flora regiunii, obiecte de istorie, etnografie, artă, numismatică, literatură etc. Profilele caselor și muzeelor memoriale sînt definite, prin tematică unică, de către personalitatea căreia îi este consacrată fiecare instituție în parte.

Referitor la dezvoltarea în timp a rețelei muzeale se poate sublinia faptul că, înainte de 23 august 1944, au existat doar 4 unități. Cea mai mare parte a muzeelor și caselor memoriale, în număr de 9, au luat ființă în ultimii 20 de ani, sau, mai precis, în răstimp de 10 ani, adică între anii 1953, anul înființării Muzeului raional Dorohoi, și 1963, an în care a fost inaugurată, în comuna Ciprian Porumbescu, Casa memorială „Ciprian Porumbescu", cu ocazia comemorării a 80 de ani de la moartea compozitorului.

In secolul al XIX-lea, în orașul Suceava, un grup de intelectuali pun bazele societății „Muzeul".

Timp de peste patru decenii, colecțiile muzeului au fost adăpostite pe rînd la biserica Sf. Gheorghe, Gimnaziul superior de băieți, cafeneaua armenească, cazarma, liceul de fete, primărie și chiar în alte încăperi improvizate.

https://biblioteca-digitala.ro

După o activitate de aproape 40 de ani, muzeul dispunea de un număr de cîteva mii de piese, din care aproximativ 500 obiecte de arheologie erau expuse în şapte dulapuri-vitrină şi în patru mese-vitrină, devenite şi ele piese de muzeu. Aceste colecţii au intrat în muzeu în urma descoperirilor întîmplătoare, a unor donaţii şi, mai ales, cu ocazia lucrărilor de restaurare şi consolidare a monumentelor istorice din oraş şi îndeosebi de la cetatea de scaun.

După înfiinţarea muzeului din Suceava, 14 ani mai tîrziu, în anul 1914, ideea înfiinţării unui muzeu în oraşul Fălticeni a fost îmbrăţişată de mai mulţi intelectuali. Procesul-verbal din noiembrie 1914 consemna formarea unui comitet de iniţiativă. Cu ajutorul sumelor provenite din listele de subscripţie şi donaţiilor făcute de diferite persoane, în urma unui apel prin care se solicita sprijinul înfiinţării muzeului, la Gimnaziul „Alecu Donici", începe să capete viaţă această inscripţie. Primul document oficial atestă existenţa sa abia în anul 1918.

Costum huţul de la Muzeul regional din Rădăuţi

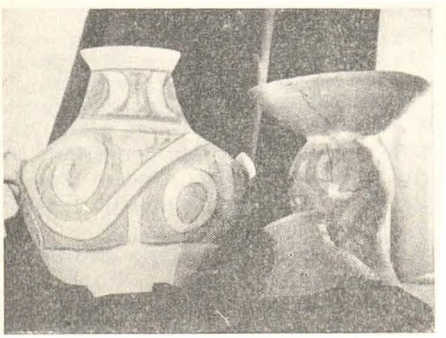

Ceramică neolitică de la Ţuguieta-Truşeşti expusă la Muzeul regional Suceava

Ca şi muzeul din Suceava, muzeul din Fălticeni a fost realizat prin antrenarea unui număr mare de sprijinitori — ţărani, elevi, învăţători şi profesori. În acest fel, s-a reuşit să se adune numeroase obiecte de istorie, etnografie, ştiinţele naturii, artă, numismatică, documente etc. Muzeul dispunea şi de o bibliotecă cu peste 3 000 de volume, cărţi care erau împrumutate cititorilor.

Din anul 1930 muzeul a început să funcţioneze în localul său propriu, clădire cumpărată cu sumele adunate prin listele de subscripţie.

Muzeele din Rădăuţi şi Cîmpulung au fost înfiinţate în anul 1934, dintr-o colecţie mai veche, de prin anul 1920 şi respectiv în anul 1936. Ambele muzee provin din colecţiile particulare ale unor învăţători şi profesori care au fost de altfel şi fondatorii lor.

După eliberare, un rol important în activitatea de completare a colecţiilor de istorie au început să-l joace lucrările sistematice de săpături arheologice ale Academiei R.P.R. Muzeul regional Suceava, în baza noilor materiale descoperite prin săpături arheologice la cetate, începute din anul 1951 şi continuate în anii următori, s-a îmbogăţit în mod considerabil expoziţia de istoric. De asemenea, în urma săpăturilor arheologice făcute la Mitoc şi Ripiceni, raionul Săveni pentru paleolitic, Ţuguieta-Truşeşti, raionul Botoşani pentru neolitic, Stînceşti-Botoşani, pentru perioada de sfîrşit a comunei primitive, cartierul Ana Ipătescu şi Scheia-Suceava pentru perioada dacică (secolele II—III e.n.), punctul „Cărămidărie" din oraşul Botoşani pentru perioada de început a migraţiei, Botoşana-Gura Humorului pentru secolele V—VI e.n., Şipot-Suceava pentru perioada sclavilor şi de început a statului feudal moldovenesc, la Curtea domnească,

https://biblioteca-digitala.ro

la punctele de cercetare a vechilor limite ale orașului sau din vechiul cartier al meșteșugarilor din orașul Suceava, s-au adunat un mare număr de materiale.

Cu ocazia lucrărilor de restaurare a monumentelor istorice sau a unor lucrări edilitare s-au făcut alte importante descoperiri, de unde au rezultat materiale de mare importanță pentru cercetarea istorică. Tuturor acestor materiale li s-au adăugat multe altele din descoperiri întîmplătoare, în urma unor sondaje în așezările semnalate sau prin lucrările de salvare.

Astăzi, după două decenii de activitate pe linie muzeală, în condiții noi, se poate constata cu satisfacție că s-au obținut realizări importante. Celor patru unități muzeale mai vechi li s-au adăugat, rînd pe rînd, în anul 1953 — Muzeul raional din Dorohoi, în 1955 — Muzeul raional din Botoșani, apoi, în 1957, Muzeul raional din Vatra Dornei și Muzeul memorial „George Enescu" din Dorohoi, în 1958 — Casa memorială „George Enescu" din satul George Enescu, în 1959 — Muzeul raional Gura Humorului, în 1960 — Casa memorială din Ipotești, în 1961 — Casa memorială „Constantin Ivănuș" și, în 1963, Casa memorială „Ciprian Porumbescu". Paralel cu dezvoltarea rețelei muzeale, au fost create pe lîngă muzeele existente noi secții: de științele naturii la muzeele din Suceava, Cîmpulung, Botoșani și Dorohoi; de artă plastică la Botoșani și sala memorială „Ciprian Porumbescu" de la Suceava. Iar, în acest an, 1964, la Săveni, din inițiativa organelor de partid și de stat locale, s-a format un comitet de inițiativă în vederea deschiderii unui muzeu al raionului. Concomitent cu creșterea numerică a muzeelor și caselor memoriale, a înființării noilor secții, expozițiile de bază și colecțiile muzeelor s-au îmbogățit cu noi obiecte valoroase. Dacă înainte de anul 1944 patrimoniul muzeelor era format din aproape 20 000 obiecte, care în mare parte s-au pierdut ori s-au distrus în timpul războiului (de exemplu muzeul din Rădăuți), în prezent muzeele dispun de un număr de peste 100 000 de obiecte și piese muzeale.

Cu excepția Muzeului regional, celelalte muzee care au secții de istorie prezintă și material etnografic în cadrul acestor secții.

Trei dintre muzeele raionale, Rădăuți, Cîmpulung și Gura Humorului au expoziții etnografice independente. Ele prezintă ocupațiile omenești mai vechi sau mai noi, referitoare la necesitățile zilnice de trai: prin unelte, obiecte, instalații etc. legate de culeș, pescuit, păstorit, agricultură, meșteșuguri și altele și, în același timp, preocupările oamenilor de ordin spiritual, ilustrate prin ornamentele și motivele specifice locului, care împodobesc atît obiectele de uz zilnic, cît și pe cele care amintesc de anumite obiceiuri și tradiții populare. Muzeele din Rădăuți și Gura Humorului au numai expoziții de etnografie, iar cel de la Cîmpulung și o expoziție de științe naturale. Muzeul etnografic din Rădăuți prezintă unitar și complet un valoros material etnografic, mult apreciat de specialiști și de vizitatori. Și muzeul de la Cîmpulung dispune de obiecte de certă valoare muzeală și, în mod deosebit, se impune colecția etnografică.

Muzeul de la Gura Humorului, înființat mai tîrziu, posedă un număr mai mic de piese comparativ cu celelalte muzee etnografice sau cu secții de etnografie din regiune. Linia modernă și estetică a expoziției, însă, face din acest muzeu un mijloc eficient de instruire și educare a vizitatorilor.

Expozițiile de științele naturii existente în majoritatea muzeelor, cu excepția celor din Rădăuți și Gura Humorului, prezintă în general piese de paleontologie și mineralogie, exponate din fauna și flora regiunii. Prezentarea sistematică a materialelor în cadrul diviziunilor expozițiilor încearcă o rezolvare evolutivă a dezvol-

https://biblioteca-digitala.ro

tării lumii materiale, avîndu-se în vedere succesiunea dialectică de la inferior la superior. De asemenea, unele muzee, ca cele de la Suceava și Vatra Dornei, în expozițiile de științele naturii, în afara tematicilor unitare, prezintă și rarități din fauna și flora regiunii, considerate monumente ale naturii. Dintre acestea amintim: capra neagră, cocoșul de munte, rîsul, vulturul pleșuv, exponate din flora rezervațiilor naturale etc. Expozițiile de științele naturii reușesc în bună parte să informeze pe vizitatori de aspectele cele mai semnificative, care se referă la bogățiile și frumusețile regiunii și, în același timp, ele contribuie la înțelegerea în mod științific a problemelor referitoare la evoluție și dezvoltarea vieții, în general.

Cu privire la conținutul expoziției de istorie, muzeele din Suceava, Botoșani și Dorohoi ilustrează orînduirea comunei primitive cu materialele provenite din săpăturile arheologice efectuate la Mitoc și Ripiceni, raionul Săveni ca: unelte și arme din silex, exponate de faună pentru perioada paleolitică; prin unelte de piatră și os, ceramică, inventare funerare, arme etc. pentru perioada neolitică, provenite mai ales de la Corlăteni, Țiguieta-Trușești, Ștefănești etc.; perioada bronzului — prin unelte și armele de bronz de la Ilișeni, Botoșani și din alte puncte din regiune; epoca feudală — prin obiecte descoperite în raza orașului Suceava și în orașul Botoșani, comuna Botoșana, raionul Gura Humorului etc.

Printre cele mai valoroase colecții și exponate existente în muzeele regiunii menționăm inventarul funerar scitic și inventarul funerar sarmatic de la Dorohoi, vasul de bronz scitic, amfora de Chios, fibulele de bronz de la muzeul din Botoșani, ceramica și materialele referitoare la secolele XIV—XVII de la Muzeul regional Suceava, colecțiile numismatice, printre care cea de la Dorohoi, — între acestea tezaurul descoperit la Corlăteni, format din 5774 monede din emisiunile Petru I Mușat și Ștefan Mușat, tezaurele de monede moldovenești și străine din secolele XV—XVII de la Suceava, precum și tezaurul de monede turcești de argint din secolul al XVIII-lea, de la Muzeul din Botoșani. De asemenea, există un număr mare de documente, manuscrise, cărți, scrisori etc. Printre acestea se numără și hrisoavele voievodale, scrise pe pergament, din timpul lui Alexandru cel Bun, Ștefan cel Mare, Ștefăniță Vodă, Petru Rareș etc. Psaltirea lui Dosoftei din anul 1673 și Biblia lui Șerban din anul 1688, în original, manuscrise sau scrisori de la Ion Creangă, Mihail Sadoveanu, Nicu Gane, Ciprian Porumbescu, George Enescu etc. Dintre lucrările de artă se impun mai ales cele semnate de artiști născuți pe meleagurile regiunii ca: Ștefan Luchian, Octav Băncilă, Epaminonda Bucevschi, Aurel Băieșu, cărora li se adaugă și lucrările semnate de artiști consacrați aparținînd generației noi.

Gingășia, talentul, gustul pentru frumos se întîlnesc aproape la fiecare obiect lucrat de mîna omului, dar mai ales la obiectele din expozițiile etnografice, fără a mai vorbi de lucrările artiștilor consacrați. Cusăturile și țesăturile cu cele mai variate îmbinări de culori și motive, încrustațiile de pe obiectele de os, lemn sau metal la care nu lipsesc originalitatea, proporționalitatea și armonia vorbesc despre un popor la care poezia se contopește cu el însuși.

Pe meleagurile sucevene au văzut lumina zilei și au creat opere nemuritoare mulți reprezentanți de frunte ai culturii noastre naționale. Valoarea artistică a operelor lor, care de mult au intrat în patrimoniul culturii naționale și chiar universale, ignorată în majoritatea cazurilor în trecut, se bucură astăzi de aprecierea

https://biblioteca-digitala.ro

unanimă a maselor. În anii puterii populare, prin grija partidului clasei muncitoare, s-a acordat și se acordă o înaltă prețuire comorilor culturale, care au devenit bunuri ale celor mai largi mase de oameni ai muncii.

Cu aproape 1500 de exponate, obiecte originale, manuscrise și scrisori, lucrări de artă, facsimile și fotocopii — se prezintă în tematici unitare principalele momente din viața și activitatea Luceafărului poeziei românești, Mihai Eminescu, a marilor muzicieni Ciprian Porumbescu și George Enescu și a comunistului Constantin Ivănuș.

Prin înzestrarea cu personal de specialitate, muzeelor li s-a creat posibilitatea desfășurării unei activități multilaterale. Activitatea științifică axată pe munca de determinare, studiere și conservare a pieselor și alcătuirea fișelor științifice pentru materialele din vechile și noile colecții, este o preocupare permanentă. O parte din specialiștii muzeelor Suceava, Botoșani, Dorohoi au participat la activitatea de pe șantierele arheologice, contribuind la descoperirea unor așezări, la salvarea materialelor din așezările descoperite etc. Unele din materialele descoperite, cercetate și studiate, au făcut obiectul redactării unor lucrări științifice.

Activitatea cultural-educativă, care constituie o altă latură a activității muzeelor, cunoaște în anii puterii populare realizări fără precedent. Ea este concretizată prin munca de popularizare a colecțiilor muzeelor, îndrumarea vizitatorilor în expoziții, lecții practice în muzeu, conferințe, organizarea expozițiilor temporare etc.

În privința vizitării muzeelor, se constată un număr tot mai mare de vizitatori. Numai în anul 1963, pragul muzeelor a fost trecut de 248 000 vizitatori iar în prima jumătate a anului în curs, s-au realizat un număr de 127 421. Sînt edificatoare în această privință cîteva cifre cu privire la creșterea numărului vizitatorilor. 320 de vizitatori la muzeul din Fălticeni după primul an de activitate în anul 1915, 27 200 în anul 1963 ; 4 196 vizitatori la muzeul din Botoșani în primul an după înființare (1956) și 41 768 în anul 1963.

În sprijinul vizitatorilor au fost redactate unele materiale de îndrumare ; de pildă, Muzeul regional a tipărit ghiduri cu privire la expozițiile muzeului și a cetății de scaun a Sucevei.

Anual, fiecare muzeu organizează expoziții temporare la sediu pe teme diverse de științele naturii, istorie, etnografie, artă și expoziții volante care circulă din comună în comună pe tot cuprinsul regiunii. Numai în acest an — 1964 — muzeele din regiunea Suceava au organizat 17 expoziții temporare la sediu și 9 expoziții volante care pînă în prezent au fost deschise în 104 centre fiind vizitate de un număr de 91 160 vizitatori.

Specialiștii muzeelor participă cu regularitate la munca cultural-educativă prin întocmirea și prezentarea conferințelor — anul acesta, muzeografii din regiune au întocmit 42 conferințe pe care le-au susținut de 128 ori — prin participarea la 27 de brigăzi științifice, au organizat 54 de audiții muzicale la Muzeul George Enescu din Dorohoi, și altele.

Muzeele regiunii Suceava în anii puterii populare, ca și celelalte muzee din țară, au făcut un uriaș pas înainte. Rezultat al procesului revoluționar, ele însile își aduc contribuția la realizarea lui.

OCTAV MONORANU

https://biblioteca-digitala.ro

ANI DE MUNCĂ RODNICĂ ÎN MUZEELE REGIUNII BACĂU

Desigur un proces nu poate fi judecat doar cantitativ ; totuşi creşterea reţelei muzeistice din regiunea Bacău în anii puterii populare de la o singură unitate, la nouă muzee cu profil complex şi exponate valoroase, încadrate într-o tematică riguros ştiinţifică, îşi afirmă valoarea fermă de indice. În spatele acestei creşteri numerice vine să se profileze o susţinută şi rodnică activitate răspunzînd din plin atît sarcinilor ştiinţifice de valorificare a profilului faunistic, floristic, etnografic şi artistic al meleagurilor dintre Carpaţi şi Siret cît şi — funcţie nouă a muzeelor — rolului de activă propagandă cultural-educativă în rîndurile maselor largi.

Orientarea acestei activităţi pe făgaşe noi şi în lumina unor noi preocupări, a cerut desigur iniţiativa creatoare din partea unui personal ştiinţific sprijinit cu competenţă de organele locale.

Muzeul regional Bacău, plecat în 1959 de la trei modeste încăperi vizitate de 16 000 de persoane, îşi poate alcătui un grafic ascendent, atingînd în 1961 un număr de 75 800, în 1963 — 77 200 şi în 1964 — prima jumătate — 72 000 vizitatori.

O simplă însumare ne arată că dacă sub stăpînirea burgheziei şi a moşierimii, din 1934 pînă în 1944, unicul muzeu — cel din Piatra Neamţ — a putut rosti mesajul ştiinţific unui număr foarte limitat — 306 oameni, — reţeaua muzeistică actuală din aceeaşi regiune înregistrează din 1957 şi pînă în august 1964 un număr de 1 200 000 vizitatori.

De la prima privire, aruncată pe harta regiunii Bacău, răspîndirea reţelei muzeale îşi găseşte o imediată justificare geografică şi demografică, fiecare instituţie controlînd ştiinţific zone cu un specific propriu.

Prezentul cunoaşte trei centre muzeistice amplasate în triunghiul citadin tradiţional — Bacău, Roman şi Piatra Neamţ — trecutul glorios al meleagurilor Ozanei justificînd existenţa muzeului din Tîrgu Neamţ şi giganticele realizări ale prezentului impunînd la Bicaz şi Oneşti două tinere instituţii.

Pitorescul Ceahlăului oferă ca popas instructiv şi recreativ punctul muzeistic etnografic de la Durău, mărturie a trudnicului letopiseţ al vremurilor trecute ale meleagurilor bistriţene.

Această activitate de metodică defrişare ştiinţifică a impus o strînsă colaborare între cercetătorii instituţiilor muzeale creînd un singur colectiv, animat de aceleaşi pasiuni şi aspiraţii.

Secţiile de arheologie ale muzeelor din Bacău, Piatra Neamţ, Roman, Oneşti, Bicaz şi Tîrgu Neamţ şi-au adus din plin contribuţia la cunoaşterea istoriei patriei noastre prin cercetări arheologice, însumînd în ultimii şapte ani 21 şantiere, 118 periegheze şi nenumărate descoperiri fortuite, toate însăilînd evenimente pornind din negura paleoliticului şi urcînd pe treptele neoliticului, bronzului şi fierului pînă la izvoarele formării poporului romîn.

https://biblioteca-digitala.ro

Cunoașterea paleoliticului, interesanta problemă a cunoașterii elementului băștinaș în perioada dacică, au consacrat în literatura de specialitate nume de localități ce nu spuneau pînă mai ieri nimic: Buda-Blăgești, Gobăra-Roman, Bîtca Doamnei-Piatra Neamț etc.

În șapte ani de zile, pentru ca migala cercetătorului să fructifice pe plan arheologic adevăruri îngropate mii de ani, s-au pus la dispoziție în regiunea Bacău fonduri de circa 1 000 000 lei.

La prezentarea dezvoltării societății, realizată de secția de istorie, muzeele și secțiile de științe naturale, se adaugă în cadrul unui larg orizont tematic viziunea generală asupra fenomenului vieții, de la origină și pînă la variatele sale forme actuale.

Publicul băcăoan va culege, doar în cîțiva ani, roadele activității de cercetare întreprinse de secțiile și muzeele de științe naturale de la Bacău, Roman, Piatra Neamț și Adjud.

Preocupările în acest domeniu sînt multiple, mergînd de la fructuoasele săpături paleontologice, pînă la cercetările de faună și floră actuală. Evitîndu-se o repetiție supărătoare, alături de muzeele din Bacău și Roman, oglindind specificul teritorial faunistic și floristic, s-a trecut la amenajarea în P. Neamț a unui muzeu al Carpaților răsăriteni.

Aflată încă în faza unui început modest dar avînd certe condiții de dezvoltare, grădina zoologică de la Roman, oferă, dincolo de lumea neînsuflețită a dioramelor și vitrinelor, autentice crîmpeie din viață.

În chip firesc activitatea de colectare, premiză obligatorie pentru nașterea și creșterea colecțiilor care azi depășesc 20 000 exemplare, a determinat pe cea de valorificare științifică inserată în comunicări și publicații din care amintim doar „Cuiburi fosile în jurul orașului Piatra Neamț" — Cozla, Pietricica, La Arsuri, Peste Vale, etc. în domeniul paleontologiei.

Natural, accentul preocupărilor a căzut pe cercetarea faunei și florei actuale, dictată de necesitatea prezentării ei în expoziția permanentă.

În 1958 practicînd „arheologie" în lumea trecutului nu prea îndepărtat, muzeografii băcăoani au găsit în grajdurile fostei primării a orașului cîteva pînze deteriorate și acoperite de praf. Erau urmele naufragiului firesc al inițiativei cîtorva intelectuali care speraseră să înfiripe în Bacăul de ieri o pinacotecă.

Visul a prins viață în Bacăul de azi, în care semnificativ parcă, un luminos parter de bloc — devenit neîncăpător — adăpostește o secție de artă cu un patrimoniu de circa 300 lucrări de pictură, sculptură și grafică.

Comori de artă născute din geniul creator al lui Rosenthal, Aman, Tattarescu, Grigorescu, Pallady, Tonitza, Ressu, Baba, Ciucurencu alături de creații ale tinerelor talente devin, prin voința poporului, ambasadori ai frumosului în obijduita provincie de odinioară.

În frontul cultural, muzeele regiunii Bacău au ocupat în ultimii ani un loc activ, desfășurînd o activitate vie și multilaterală.

Orientîndu-se just, muzeografii din regiunea Bacău au acordat importanța cuvenită conferințelor cu caracter științific și educativ pe teme variate, cuprinzînd, cu această formă de activitate culturală, toate centrele comunale din regiune. Astfel, din 1958 pînă în august 1963 cei 12 specialiști ai rețelei muzeistice au susținut în mediul urban 397 de conferințe iar în mediul rural 410.

Muzeul regional din Bacău a susținut între anii 1959-1963, prin specialiștii săi, în cadrul lectoratelor, universităților populare cît și al cursurilor organizate, un număr de 270 prezentări.

Îmbunătățindu-și necontenit activitatea culturală cu ajutorul observațiilor făcute pe teren, Muzeul regional Bacău a organizat în vara anului trecut o caravană muzeistică cu tema „Evoluția uneltelor" care a cuprins 11 centre comunale ale regiunii.

https://biblioteca-digitala.ro

În majoriatea cazurilor caravana istorică a fost dublată cu alta de științele naturii, pe tema cunoașterii și comportării dăunătorilor în agricultură, susținută de secția de naturale a Muzeului regional Bacău, venind astfel în sprijinul învățămîntului agrozootehnic de masă.

Muzeele din regiunea Bacău au întîmpinat cea de-a douăzecea aniversare a eliberării patriei noastre cu o seamă de noi acțiuni cum ar fi expoziția privind realizările regimului democrat-popular, organizată la Muzeul din Piatra Neamț, care, atît prin tematica sa — o reușită sinteză a grandioaselor înfăptuiri din cei 20 de ani — Hidrocentrala de la Bicaz, Combinatul chimic de la Săvinești, Roznovul ș.a. — cît și prin mijloacele folosite reprezintă un prețios mijloc de popularizare a rezultatelor strădaniilor oamenilor muncii, constructori ai socialismului.

De asemenea, la Muzeul regional din Bacău s-a organizat o expoziție de artă plastică cu tema „Realizările celor douăzeci de ani oglindite în arta plastică", iar la Roman o expoziție de fotografii și grafice.

Alături de expoziții, muzeele au întîmpinat această mare sărbătoare organizînd simpozioane închinate dezvoltării culturii și artei în cei 20 de ani și alte manifestări specifice muncii acestor instituții, noi limitîndu-ne la relatarea cîtorva mai importante.

IULIAN ANTONESCU

MUZEUL DE ȘTIINȚELE NATURII DIN FOCȘANI

Muzeul de științele naturii este una din cele mai noi instituții de cultură din Focșani. Înființat întîi ca muzeu vînătoresc, el s-a dezvoltat rapid tocmai datorită aportului vînătorilor din filiala de vînătoare Putna. Dacă la 1 septembrie 1948 — cînd a fost donată prima colecție — numărul pieselor era de cîteva zeci numai, în 1954 muzeul a ajuns să aibă 2 249 piese, iar în 1963 cifra atinsă este de 5 110. În anul 1949 a început și organizarea unui mic parc zoologic pe lîngă muzeu, iar, în prezent, în acest parc trăiesc zeci de păsări și mamifere specifice raionului.

Creșterea cu fiecare zi a colecțiilor, atracția vădită pe care o exercită muzeul asupra vizitatorilor (în anul 1951, deși expunea numai 107 piese, muzeul era vizitat de cca. 29 000 persoane !) și, mai ales, importanța sa ca factor activ de culturalizare a maselor au determinat acordarea unui sprijin din ce în ce mai susținut din partea autorităților. Ceva mai tîrziu, expoziția muzeului s-a extins într-un al doilea local, căpătînd astfel posibilitatea de a prezenta noi probleme de mare interes pentru publicul din ce în ce mai numeros ce-l vizitează (în 1962 s-au înregistrat peste 51 000 de vizitatori, adică mai mult decît populația Focșanilor !). În prezent acest muzeu nu este întrecut, prin numărul colecțiilor, decît

https://biblioteca-digitala.ro

de unități cu vechi tradiții, din centre mari, el situîndu-se în fruntea muzeelor de acest profil, înființate în anii regimului nostru.

Expoziția muzeului este organizată modern, avînd la bază principiile materialismului dialectic, iar ideile darwinismului străbat ca un fir roșu toată expunerea. Tematica este complexă, prezentînd atît probleme generale — evoluționismul, transformarea naturii de către om, monumente ale naturii, păsări și mamifere folositoare economiei și dăunătoare economiei, migrația păsărilor, cît și natura locală. Materialul bogat depășește limitele raionului, colecțiile cuprinzînd multe piese din Delta Dunării și alte regiuni învecinate. Impresionează, în special, marele număr de păsări expuse, colecția ornitologică a muzeului fiind printre cele mai însemnate din țară și cu o serioasă valoare documentară.

Pot fi văzute exemplare rare, cum este de exemplu rața catifelată (Melanitta fusca), sau păsări declarate monumente ale naturii (egrete, pelicani, lebede, stîrci lopătari, călifari etc.). Multe animale sînt prezentate în diorame care evocă mediul lor de viață, dînd vizitatorului impresia că se află în plină natură.

Interesante sînt și viețuitoarele din parcul zoologic: vulturi pleșuvi, acvile etc.

Muzeul are o susținută activitate cultural-educativă; se organizează expoziții itinerante în comunele raionului, conferințe etc., care își aduc contribuția lor la formarea unei noi concepții științifice asupra lumii, concepția materialist-dialectică.

C. NAGLER

URME STRĂVECHI ȘI ISTORIA LOR

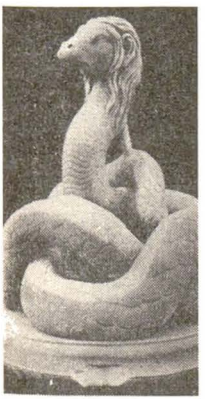

Șarpele fantastic

Întemeiat în pragul secolului al XX-lea, Muzeul din Constanța, deși bine cunoscut de specialiști și bogat în piese valoroase, a dus o existență precară pînă în anii puterii populare.

Din anul 1956, cînd muzeului i-a fost afectat un nou local, într-o clădire monumentală, cu săli vaste și luminoase care ofereau posibilitatea unei valorificări moderne a materialului, a început o perioadă de dezvoltare deosebită a acestei instituții.

Patrimoniul muzeului s-a îmbogățit mult cuprinzînd nu numai piese de lapidar, dar și multă ceramică și piese de metal. De asemenea, a crescut numărul obiectelor mărunte — printre care trebuie amintite cu precădere exponatele de material prețios sau chiar comun, provenind din morminte. S-au adunat sistematic și piesele de lapidar care zăceau risipite în preajma diferitelor monumente antice din regiune, la care se efectuaseră săpături sau care apăruseră în cursul lucrărilor agricole sau edilitare de prin satele și orașele Dobrogei.

În sfîrșit, pentru prima dată în existența sa, muzeul s-a îmbogățit și cu exponate datînd din orînduirea comunei primitive —

https://biblioteca-digitala.ro

neolitic și epoca bronzului — provenite atît din săpături sistematice cît și din descoperiri întîmplătoare.

Toate aceste colecții atît de bogate și de variate, adesea de o remarcabilă valoare artistică, ilustrează aspecte dintre cele mai diferite ale vieții societății omenești din Dobrogea și ale culturii materiale, schițînd o imagine, dacă nu completă, cel puțin cuprinzătoare a istoriei vechi a Dobrogei și mai ales a anticului Tomis cum se numea Constanța în epoca greco-romană.

Printre cele mai vechi fonduri, ca vîrstă, trebuie amintită, în primul rînd, seria de brățări și coliere de mărgele confecționate prin șlefuire, din marmoră sau din cochiliile de Spondylus, descoperite în stațiunile neolitice de tip Hamangia de la Mangalia și Limanu. Asemenea obiecte erau cunoscute încă din săpăturile mai vechi de la Hamangia și mai ales de la Cernavodă, însă la Limanu și Mangalia au apărut în număr și mai mare. Ele pun sub altă lumină problema legăturilor culturii Hamangia cu bazinul Mediteranei. În adevăr, dacă se știa că această cultură își are originile undeva spre sud, în Thessalia, calea și modul în care ajunseseră purtătorii ei pînă în Dobrogea erau încă obscure. Podoabele amintite, confecționate din materiale de origine mediteraneană, vin să întărească atribuirea unei origini mediteraneene acestei culturi. Dar mai mult decît atît, documentează existența unor legături permanente, cu caracter regulat, între Mediterana și zona dobrogeană a culturii Hamangia. După toate aparențele aceste legături depășeau simplele legături intertribale, care nu ar putea explica nici numărul relativ mare al podoabelor de acest fel, nici răspîndirea lor. Pe de altă parte așezarea unora dintre stațiuni pe insule — cum de exemplu se întîmplă la Limanu — precum și însăși existența cochiliilor de Spondylus — scoică de mare — arată că nu trebuie exclusă nici ipoteza unor populații care cunoșteau arta navigației, ca termeni extremi ai acestor relații de schimb. Dar un aspect la fel de interesant îl surprinde și ceramica neolitică de tip Hamangia. Este vorba de procesul de asimilare a culturii Hamangia în curentul cultural venit de peste Dunăre și caracterizat prin forme de tip Boian-Gumelnița. Este deosebit de semnificativă apariția, mai întîi, a unor elemente izolate de tip Giulești în decorul vaselor, apoi predominanța din ce în ce mai mare a acestora, mergînd pînă la schimbarea sistemului de decorare, în sfîrșit topirea completă a elementelor Hamangia în cultura dunăreană ajunsă la acest stadiu al procesului de sinteză în etapa sa de dezvoltare, cunoscută sub numele de Gumelnița.

Cu oarecare îndrăzneală s-ar putea întrezări în acest proces pe de o parte caracterul de enclavă pe teritoriul Romîniei al culturii Hamangia, pe de altă parte importanța vieții economice desfășurată în cadrul acestei culturi, de natură să genereze o penetrație lentă dar masivă și progresivă a culturii dunărene în Dobrogea, penetrație care nu poate fi pusă pe seama unei migrații sau a unei regrupări a organizării locuirii teritoriului, ci poate fi socotită drept consecință exclusiv a unui proces de dezvoltare economică, atît sub aspectul relațiilor economice cît și al producției.

Din acest punct de vedere sînt semnificative și descoperirile de la Medgidia datînd dintr-o vreme ceva mai tîrzie — etapa Gumelnița — care atestă prin vasele de dimensiuni neobișnuit de mari și prin amenajările legate de prelucrarea produselor agricole, rîșnițe, camere cu vase de provizii de proporții neobișnuite — tocmai o producție agricolă mai dezvoltată decît în alte părți.

Și descoperirile din epoca bronzului se înscriu într-un cadru de viață istorică în care liniile principale rămîn destul de asemănătoare celor schițate mai sus.

Migratorii veniți din stepele pontice sînt surprinși în curs de sinteză culturală cu localnicii, la Cernavoda, adică tocmai într-un

https://biblioteca-digitala.ro

punct care prin poziția sa constituia un loc cheie, legat atît de tot traficul dunărean cît și de viața economică a litoralului.

Către sfîrșitul epocii bronzului apariția depozitelor de bronzuri — seceri, celturi, topoare, podoabe — de tip central european, adesea nefinisate după turnare, atestă un aspect de viață istorică comun cu Cîmpia Dunării și cu Transilvania, dar în același timp dovedește importanța activității de schimb, și, evident, legătura încă din aceste timpuri a cetățuii carpatice cu zona litoralului și cu curentul economic de care acesta se lega.

Toate aceste descoperiri, bogat ilustrate prin piese dintre cele mai semnificative, în expoziție, ridică întrebarea dacă nu cumva optica noastră obișnuită, conform căreia sîntem înclinați să atribuim societății din aceste vremuri un accentuat caracter de primitivitate, nu este întrucîtva deformată. Sau altfel formulat: dacă în realitate decalajul dintre viața socială și economică din Dobrogea și cea cunoscută în cadrul civilizației contemporane din Mediterana Orientală nu era cumva mult mai mic decît sîntem înclinați să credem, și dacă de fapt nu se reducea decît la diferența de dezvoltare dintre centrul și periferia unei zone culturale.

Mai puțin bogat reprezentată este prima epocă a fierului deși cîteva descoperiri cum sînt statuile primitive monolite, de piatră, cazanul de bronz „scitic" de la Castelu și emblema de bronz în formă de akinakes (pumnal scitic) de la Medgidia (— toate datate în jurul secolului V î.e.n. mai precis între secolul VI î.e.n. și secolul IV î.e.n.) ridică probleme deosebit de interesante. Așa cum s-a arătat[1] statuile de piatră, atribuite sciților, sînt de mai veche tradiție și trebuie atribuite mai degrabă vechiului fond cultural comun, pontico-balcanic, anterior sciților. Problema se poate pune la fel și pentru cazan și emblemă cu atît mai mult cu cît tot din Dobrogea, de la Agighiol provine un splendid și bine cunoscut tezaur, lucrat tot în stilul zoomorf atribuit sciților, dar aparținînd cu siguranță unui dinast trac.

De altfel tezaurele de tip scitic sînt frecvente și în cîmpia română și în Bulgaria, în această vreme. S-ar părea deci că aceste manifestări se leagă mai degrabă de tradițiile artistice și culturale ale fondului străvechi comun pontico-balcanic, și se poate pune întrebarea dacă răspîndirea acestor forme tocmai în epoca cuprinsă între secolele VI î.e.n. și IV î.e.n. nu poate fi legată mai degrabă de apariția și înflorirea celor două formații politice ale populației prescitice — regatul bosporan și regatul odryz, sciții fiind la rîndul lor prinși și antrenați în acest curent artistic și cultural.

Legată tocmai de participarea Dobrogei la viața istorică a regatului odryz, se poate pune problema unei dezvoltări istorice și culturale de tip hellenistic a întregii Dobroge, nu numai a cetăților pontice prin analogie cu existența unei societăți și culturi hellenistice atît în Bosporul cimmerian cît și în Tracia.

Și pentru această problemă exponatele sînt mai sărace dar nu lipsite de semnificație; caracterul de tradiție mai accentuat hellenică a ceramicei locale de la Murighiol, descoperirile dovedind puternica contaminare a populației locale de către cultura hellenică de la Tariverde — sînt tocmai indicații în acest sens.

Dar mult mai bogate sînt indicațiile privind viața cetăților grecești în vremea hellenismului. Este vorba, în primul rînd, de o serie de inscripții recent descoperite și publicate[2], dintre care unele întregesc în mod prețios imaginea noastră în primul rînd despre viața anticei Kallatis (Mangalia) și a Tomisului. Existența unor inscripții funerare în versuri la Constanța, tip de epitaf bine cunoscut de altfel din mai vechi descoperiri de la Mangalia,

1) A. D. Alexandrescu, *Două statui traco-scitice din Dobrogea* — SCIV IX (1958) 2, p. 291—302.

2) A. Aricescu, V. Barbu, N. Gostar, C. Poenaru-Bordea, A. Rădulescu — *Noi monumente epigrafice din Scythia-Minor* — Constanța, 1964.

https://biblioteca-digitala.ro

atestă legăturile culturale din cadrul comunității de cetăți Dobrogea.

Dar mult mai interesantă se dovedește a fi inscripția de la Mangalia, datînd de la sfîrșitul secolului II, pusă Cybelei de un conventus de Heracleopolitani, care se leagă de alta de la începutul sec. II e.n., care pomeneau un conventus civium Romanorum, utilizînd formule epigrafice care, deși în latinește, se apropie frapant de cele grecești ale inscripției de care este vorba.

Este un amănunt ținînd, evident, de tradiția organizării interne hellenistice a orașului în cadrul căruia erau admise asociațiile după origine ale cetățenilor din alte orașe-cetăți prietene: Roma cu care Kallatis avea un tratat de alianță sau Heracleea Pontică — metropolă a orașului dobrogean.

Alt aspect de viață hellenistică îl trădează ceramica. Încă înainte de cel de-al doilea război mondial se cunoștea existența unor ateliere de producție coroplastică la Mangalia, care confecționau așa zisele statuete de Tanagra frecvent descoperite în mormintele kallatiene.

Lucrările de modernizare și sistematizare ale orașului Constanța au prilejuit descoperirea mai multor morminte de la sfîrșitul epocii hellenistice (secolul I î.e.n. — I e.n.) în care a apărut și un tip de ceramică locală ; din pastă albă, decorată fie cu o cuvertă roșie, fie cu motive florale, colorate în roșu cărămiziu și cunoscînd trei forme ; craterul cu toarte atrofiate și picior jos, urciorul tronconic cu gît înalt și ceașca cu toartă supraînălțată și fund în calotă.

Aspect din sala cu monumente sculpturale greco-romane

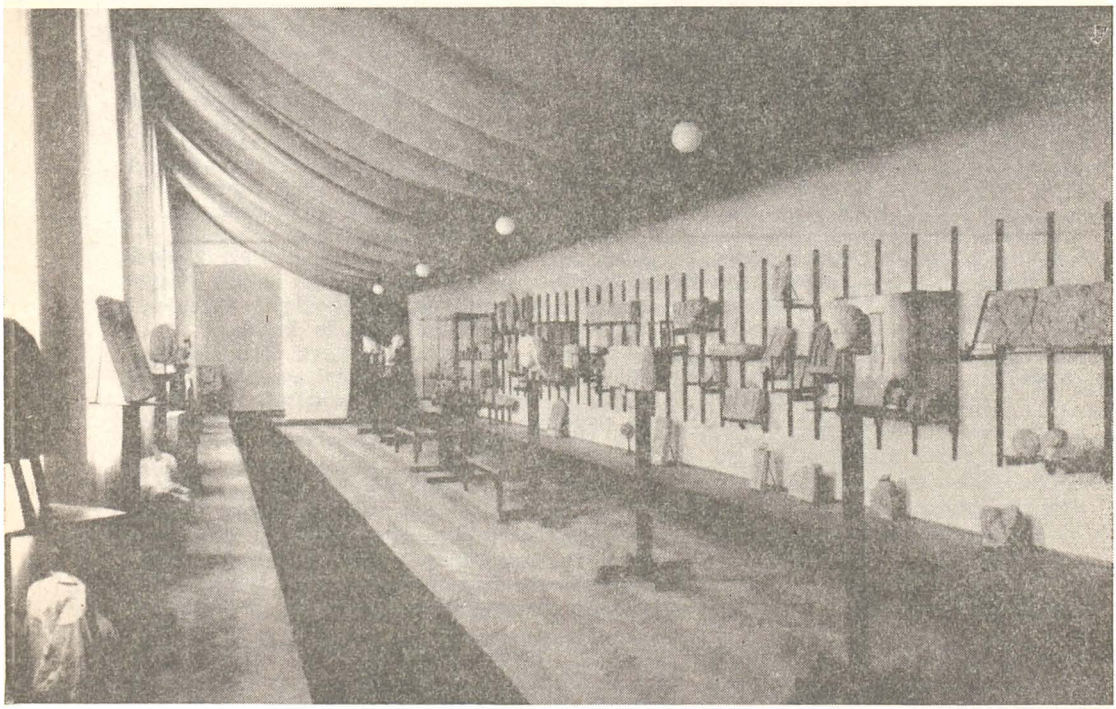

https://biblioteca-digitala.ro

În sfîrşit nu se pot încheia rîndurile închinate acestei vremi de sfîrşit de hellenism în Dobrogea, fără a aminti cele două coifuri de paradă descoperite la Ostrov (secolul I, mai degrabă î.e.n. decît e.n.) care se leagă de vechea tradiţie a armelor de apărare, aşa cum le cunoaştem din mormintele trace, prin motivul şarpelui, dar şi de cele mai tîrzii, romane, cum de exemplu se pot aminti piesele de aramă de la Sarmisegetuza.

De altfel pentru epoca romană un nesecat izvor de informaţii îl consituie lapidariul muzeului, bogat şi variat. El ridică importante probleme de istoria artei. În adevăr atît descoperirea unui atelier de pietrar în zona portului Constanţa, cît şi pietrele funerare încă nescrise de la Capidava atestă existenţa unei şcoli locale, dobrogene de sculptură. Deosebit de interesantă în problema acestei şcoli locale este determinarea izvoarelor ei, adică a locurilor din care au venit meşterii şi au fost aduse modelele.

În această privinţă sînt destule monumente deosebit de interesante. Se poate astfel cita stela lui Attas al lui Poses de la Dulgheru pe care apare un banchet funerar de factură net odessitană (Odessos = antic pentru Varna, R. P. Bulgaria) înconjurat de un chenar în viţă de vie caracteristic pentru arta provincială de la Dunăre. Acest monument este definitoriu, el îmbinînd tradiţii iconografice balcanice cu elemente decorative dunărene.

De altfel, piesele descoperite chiar în Constanţa se leagă în mai mare măsură de tradiţia artistică a litoralului balcanic. De exemplu, între inscripţiile cunoscute sub numele de stela ridicată de Hrysion al lui Demostenes (inv. 36) şi cea a Corneliei Fortunata (inv. 2106) şi exemplarele asemănătoare din teritoriul Odessos-ului aproape nu există deosebiri. Dar tot din Constanţa altarul funerar hexagonal al Ulpiilor (inv. 2051) vorbeşte despre o influenţă, poate indirectă, a îndepărtatei zone a Dunării superioare.

De un deosebit interes este, în această ordine de preocupări, fondul muzeistic cunoscut sub numele de Tezaurul de sculpturi de la Tomis[3]. El atestă pe de o parte interesante legături cu Sudul balcanic şi în deosebi cu zona Filipopolis-ului. Astfel tableta cu reprezentarea Nimfelor nude dansînd (inv. 2016 — în publicaţia nr. 15) este curentă tocmai în această zonă, unde apar şi epigrafe atestînd tocmai această identificare. De asemenea tot în această zonă sînt curente tabletele Junonei, de acelaşi tip cu cea publicată sub nr. 8 (inv. 2018). În sfîrşit numai în această zonă este curentă reprezentarea Dioscurilor simetric, după vechea schemă asiatică, iar nu succedîndu-se într-o decursio (inv. 2062, publicată sub nr. 17).

Dar mult mai interesante se dovedesc celelalte tablete ca şi statuile Cybelei. Ele ridică problema relaţiilor dintre aceste produse ale unei şcoli de iconari şi sculptura mare funerară sau votivă. În adevăr, una dintre statuile triple ale Hecatei (inv. 2006, publicată sub nr. 14), cu draperia stilizată arhaizant, dar care după pieptănătură este cel puţin hellenistică, reprezintă fără îndoială o copie datînd din aceeaşi vreme cu celelalte — adică sec. II—III e.n. — dar care reproduce un vechi tip. S-a crezut că în o statuetă reprezentînd pe cele trei Hecate dansînd se poate recunoaşte o replică a prototipului alcamenic de reală vîrstă arhaică. Dar între acest exemplar şi cel de la Tomis, era necesară încă o verigă pe care o reprezintă tocmai o astfel de tabletă cunoscută încă de la sfîrşitul secolului trecut şi în care mişcarea a dispărut, în efortul de a reda într-un singur plan cele trei figuri distincte ale statuii originale, care i-a dat fixitate şi simetrie riguroasă replicii constănţene.

3) V. Canarache, A. Aricescu, V. Barbu, A. Rădulescu, *Tezaurul de sculpturi de la Tomis* — Bucureşti, 1963.

https://biblioteca-digitala.ro

Tot între tabletele din tezaur, se mai numără şi o reprezentare dionysiacă, care atestă sincretismul între Dionysos şi cavalerul trac. Alte tablete, legate de aceasta ca compoziţie şi stilizare se găsesc în muzeul constănţean, dar ele sînt mai puţin bogate în elemente. Oricum această apariţie insolită a cavalerului trac este coroborată de nenumăratele tablete ale aceleiaşi divinităţi, descoperite aci, ca şi de unele inscripţii dedicatorii, cu formula constituită din numele de erou dar şi dintr-un epitaf toponimic ca în Tracia. Acest fel de mărturii sînt mult mai rare în teritoriu.

De asemenea un capitol deosebit de interesant al sculpturii dobrogene îl constituie sarcofagele. Între acestea trebuie amintite sarcofagul cu simboluri, încă de mult celebru, precum şi sarcofagul lui Alexandru al lui Zmaragdos, în care apare portretul decedatului pus într-o cochilie. Este şi acesta un element al culturii Venerei Libythine, atestat de altfel şi de bazele de statuă cu cochilie găsite la Constanţa şi Capidava şi expuse tot în muzeul tomitan.

În sfîrşit, nu pot fi omise din această sumară enumerare, reliefurile mithrace din peştera Adam, destul de rare în estul Peninsulei Balcanice, dar răspîndite în Dacia şi în general pe Dunăre.

Altă serie de informaţii, de data aceasta privind economia şi viaţa socială a Tomisului din epoca romană tîrzie (sec. IV—VI e.n.) ne-o furnizează descoperirile recente, dintre care unele au fost expuse în muzeu, altele sînt conservate in situ pe teritoriul oraşului iar pentru altele s-au adunat numai documentare.

Descoperirile din zona portului, între care edificiul monumental pavat cu mozaic, vorbesc de o sistematizare a oraşului la începutul secolului IV e.n. Datînd tot din această vreme, lărgirea incintei oraşului, ca de altfel şi proporţiile şi luxul construcţiilor din port vorbesc despre amploarea deosebită a acestei operaţii. Cu siguranţă ea se leagă pe de o parte de puternica viaţă economică a Tomisului tîrziu, atestată de descoperirea unor ateliere de ceramică, de pietrărie, metalurgice şi de sticlărie, ca şi de traficul intens pe care apariţia a nenumărate urme de cultură materială denotînd legături cu sud-estul Mediteranei îl dovedesc.

În acest sens al legăturilor cu Mediterana se pot aminti coloanele şi pilaştrii palmiformi şi ceramica estampată — primele de influenţă, cele din urmă de provenienţă syro-egipteană.

Implicaţiile istorice ale acestei înfloriri tîrzii a Dobrogei, care abia acum se dezvăluie — căci Histria înăbuşită de nisipurile cordonului litoral este un oraş care decade şi se ruralizează — sînt extrem de vaste. Un singur lucru mai merită să fie semnalat: structura nouă a oraşului pe corporaţii meşteşugăreşti şi parohii aşa cum răspîndirea topografică a atelierelor meşteşugăreşti şi a bazilicilor, ca şi menţionarea unei corporaţii a măcelarilor într-o inscripţie încastrată în turnul cu acelaşi nume, ne lasă s-o bănuim.

Acest excurs rapid şi sumar prin tezaurul de antichităţi dobrogene adăpostit în Muzeul din Constanţa, nu a izbutit nici să înşire toate bogăţiile acestuia, nici să epuizeze toate problemele pe care acestea le ridică. E de amintit între altele că epoca feudală nu-şi găseşte în muzeu o ilustrare corespunzînd bogăţiei de aşezări şi materiale existente în Dobrogea. Dar o asemenea prezentare completă şi analitică ar depăşi cu mult cadrul. Şi dacă articolul a izbutit să dea o imagine cît de cît clară a imensei bogăţii documentare şi artistice găzduită aci şi a implicaţiilor ei teoretice, bogăţie acumulată mai ales în anii noştri de construcţie socialistă, şi-a atins ţelul.

RADU FLORESCU

https://biblioteca-digitala.ro

Muzeul de artă din Constanța

Deși peisajul luminos al Dobrogei a atras ani de-a rîndul artiști de renume ai plasticii românești, ca N. N. Tonitza, Șt. Dimitrescu, I. Iser, Fr. Șirato ș.a., nimic nu a consemnat în trecut prezența lor aici. Pinacoteca Muncipiului Constanța, înființată pe lîngă biblioteca locală prin 1936, nu poseda decît tablourile unor artiști mediocri, cu trecere la oficialitățile locale.

Arta plastică avea să-și găsească adevărata prețuire în Dobrogea o dată cu eliberarea patriei noastre de sub jugul fascist. Grija partidului pentru înflorirea culturii și pe aceste meleaguri a dat roade. Printre realizările recente în domeniul culturii se numără și constituirea Muzeului de artă, la 1 mai 1961.

În expoziția sa este prezentată în succesiune cronologică întreaga școală românească de artă de la Th. Aman pînă în zilele noastre. În primele săli, artiști de frunte din secolul trecut, ca Theodor Aman, Nicolae Grigorescu, Ion Andreescu, Ion Georgescu, Ștefan Ionescu-Valbudea ș.a., sînt reprezentați prin opere importante (citățm, de pildă, Țărmul de mare de la Grandeville, pictat de Grigorescu).

Dintre lucrările artiștilor activizînd în primele decenii ale secolului XX, atrag în mod deosebit tablourile lui J. Al. Steriadi, N. N. Tonitza, I. Iser ș.a., inspirate de peisajul și tipurile dobrogene. De asemenea, în grafica de șevalet se păstrează numeroase amintiri din Dobrogea veche, în imagini în care pitorescul nu reușește să ascundă mizeria (Acoperișuri vechi de N. N. Tonitza, Mangalia de Șt. Dimitrescu, Turc de I. Iser).

Arta noastră actuală este amplu reprezentată prin lucrări din toate genurile, datorate unor maeștri consacrați ca Al. Ciucurencu, C. Baba, D. Ghiață, H. H. Catargi, I. Jalea, C. Medrea și ale unor artiști din tinerele generații.

Activitatea colectivului științific al muzeului nu se limitează doar la conservarea și expunerea operelor în sălile muzeului precum și la îndrumările din expoziție (în lunile de vară se înregistrează peste opt-zece mii de vizitatori lunar) ; tot în sarcinile sale este cuprinsă organizarea expozițiilor permanente sau temporare din întreaga regiune Dobrogea. Anual organizăm peste 40 de expoziții temporare — de grafică militantă, pictură, fotografii artistice sau reproduceri, în orașe și satele cele mai îndepărtate ; cei peste 300 000 vizitatori ai acestor expoziții din anul 1963, gîndurile lor consemnate în caietele de impresii, sugestiile cu privire la căile prin care muzeul nostru își poate îmbunătăți și extinde și mai bine munca, ne dovedesc cu prisosință interesul crescînd al oamenilor muncii pentru creația plastică.

Acum 20 de ani în regiunea Dobrogea nu exista nici un muzeu de artă, nu se organiza nici o expoziție. Pe atunci doar 4 statui străjuiau bătrînul oraș de pe malul Pontului Euxin, între care a poetului Mihail Eminescu și a exilatului Ovidiu.

Astăzi, la a XX-a aniversare a eliberării patriei, marcăm dezvoltarea, fără precedent în acest domeniu, prin : o mare expoziție de artă contemporană, — cinci unități muzeale — Babadag, Medgidia, Limanu și Topalu — cu peste 300 000 de vizitatori anual, peste 40 de expoziții temporare organizate pe litoral și în regiune ; aproape 100 de lucrări de artă — sculptură sau mozaic înfrumusețează litoralul nou...

FLORICA POSTOLACHE

https://biblioteca-digitala.ro

Muzeul „Delta Dunării"

Orașul Tulcea, poarta de intrare în Delta Dunării, se mîndrește în prezent cu un muzeu în care vizitatorii pot vedea — ca pe un ecran de televizor — minunatele peisaje ale celui mai nou pămînt al țării noastre, bogățiile naturale ale Deltei, animalele rare care viețuiesc pe întinderile nesfîrșite de apă și de stuf. Vom schița, în linii generale, aspectul său actual căutînd să dăm cititorului o imagine asupra expunerii moderne din muzeul „Delta Dunării", inaugurat în noua sa formă în vara acestui an.

Aspectul de azi al Deltei nu seamănă nici de departe cu cel avut în prima jumătate a cuaternarului. În această perioadă, Dunărea, după ce reușise să străpungă lanțul Carpaților, se vărsa în mare pe locul unde este astăzi lacul Greaca ; mai tîrziu — în timpul glaciațiunilor — ea își prelungește cursul pînă în actuala vale Carasu. Frămîntările scoarței de la sfîrșitul cuaternarului au influențat cursul Dunării, apele sale vărsîndu-se într-un golf din apropierea Isaccei. Ulterior, scăderea apelor mării a prelungit din nou cursul fluviului pînă în Crimeea, el colectînd pe traseu și apele Nistrului, Bugului și Niprului.

Documentele privind aspectul istoric al Deltei cu mii de ani în urmă nu sînt numeroase. Primele dovezi mai concludente asupra Deltei Dunării le avem de la Herodot (484—425 î.e.n.) care descrie în două din cărțile sale (a II-a și a IV-a) expediția lui Darius pe aceste meleaguri, dînd și unele detalii despre Deltă. Ceva mai tîrziu, Polybiu (200—120 î.e.n.) semnalează în lucrările sale un banc de nisip primejdios pentru navigatorii necunoscători, la gura Dunării. De la Plinius cel Bătrîn (23—79 e.n.) ne-au rămas documente privind descrierea gurilor Dunării, precum și a unor lacuri și insule din aceste locuri.

Un document de mare importanță este prima hartă a Deltei întocmită de astronomul și geograful grec Ptolemeu, hartă găsită de Sevastianoff la M-tirea Vatopedi de la Muntele Athos, o copie a acestui document fiind expusă în cadrul muzeului.

Cu cît ne apropiem de zilele noastre, descrierile asupra Deltei Dunării sînt din ce în ce mai numeroase, dar nu suficient de precise. Cele cîteva exponate de acest fel stau mărturie asupra modului cum înțelegeau cartografii din evul mediu să rezolve asemenea probleme. Lucrările Comisiei Dunărene, sintetizate într-o hartă întocmită de ea, au marcat o etapă nouă în cartografia Deltei. Se arată apoi teoriile actuale asupra formării Deltei, emise de Gr. Antipa, C. Brătescu, G. Vîlsan și I. Petrescu.

Delta are o suprafață de 430 000 ha, din care mai mult de jumătate este acoperită cu stuf. Avînd condiții foarte bune de creștere, stuful atinge dimensiuni excepționale, iar datorită calității fibrei sale el a devenit un înlocuitor principal al lemnului în industria celulozei și hîrtiei. Prin cîteva panouri sugestive, este arătat procesul de recoltare, depozitare, transport și prelucrare a stufului. Astăzi, peste 30 de preparate sînt extrase numai din stuf, care pînă de curînd servea doar de adăpost pentru animalele sălbatice sau ca hrană pentru vitele localnicilor.

Pentru ușurința prezentării și varietatea expunerii s-au avut în vedere mediile naturale existente în Deltă, păsările și mamiferele fiind grupate după acest criteriu. Așa de pildă, sînt prezentate specii caracteristice pentru terenurile inundabile sau pentru apele stagnante și curgătoare, pentru stufăriș și plaur sau pen-

https://biblioteca-digitala.ro

tru grinduri. Păsările sau mamiferele nu sînt prezentate static, ci se integrează perfect în mediul lor natural, iar diapozitivul din spate dă iluzia de veridic. Din cele aproape 300 specii şi subspecii de păsări care trăiesc sau trec prin Delta Dunării, în Muzeul din Tulcea întîlnim un mare număr de păsări adunate cu multă trudă în decursul anilor. În circuitul de prezentare sînt cuprinse şi mamiferele. Dintre acestea, în afară de mistreţ, care este vînat pentru carnea sa gustoasă, sînt prezentate speciile care au valoare economică, în special pentru blana lor preţioasă: vidra, nurca, hermelina, dihorul etc.

La sfîrşitul sălilor de la etajul clădirii, ca o invitare la drumeţie, a fost expusă o hartă de dimensiuni mari, în care sînt marcate drumurile de acces în acest minunat colţ al ţării noastre.

La parterul clădirii sînt prezentate alte specii din Delta Dunării. cu deosebire că aici criteriul de prezentare se bazează pe porţiuni mai mari din natură. Interdependenţa organismului cu mediul este mai bine scoasă în relief prin intermediul dioramelor. Cele 13 aspecte dioramatice prezentate au cuprins aproape toate mediile de viaţă din Delta Dunării, iar dintre acestea, un număr de nouă diorame au fost consacrate păsărilor şi animalelor protejate prin lege (lebede, pelicani, piciorongi, călifari albi şi roşii, egrete, etc.).

Înainte de a părăsi muzeul, vizitatorul mai are de străbătut circuitul prin acvariu, unde sînt înfăţişate specii de peşti din Delta Dunării şi bălţile limitrofe, despre care am scris cu alt prilej.

VASILE IACOB

MUZEUL DOFTANA

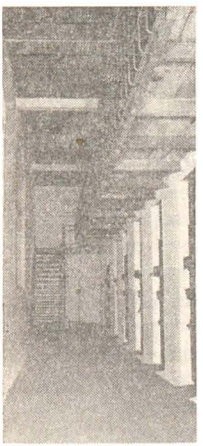

Aniversarea a 20 de ani de la eliberarea Romîniei de sub jugul fascist a fost un nou prilej de amintire a jertfei celor căzuţi în îndelungata luptă pentru eliberarea socială şi naţională.

Pe locurile unde, aproape o jumătate de veac, cei mai buni fii ai poporului nostru muncitor au suferit torturile şi schingiuirile temniţelor regimului burghezo-moşieresc, se înalţă astăzi Muzeul Doftana, simbol al luptei comuniştilor şi antifasciştilor din închisori, pentru pace, democraţie, independenţă naţională şi socialism.

Planurile şi construcţia fioroasei temniţe s-au realizat în condiţiile creşterii şi organizării mişcării muncitoreşti din Romînia, de la sfîrşitul secolului al XIX-lea.

De la acţiunile directe de împiedicare a grevelor, de interzicere a ziarelor muncitoreşti, de interdicţie a întrunirilor, de reprimare sîngeroasă a luptelor ţărănimii, burghezia şi moşierimea a pornit ofensiva directă pentru încătuşarea energiei revoluţionare a proletariatului.

În anul 1894 pe platoul numit Paraschiva, din apropierea satului Telega, a început construirea închisorii Doftana, al cărei

https://biblioteca-digitala.ro

nume a fost făcut cunoscut de către comuniștii întemnițați, întregii omeniri.

În planul inițial, închisoarea trebuia să acopere o suprafață de circa 8 000 m p, avînd un număr de 189 celule. În anul 1896, cînd clădirea era aproape terminată, șase dormitoare mari au fost transformate în celule mici, umede, lipsite de aer și lumină. Astfel, numărul total al celulelor se ridica la 397. Pentru regimul bestial care era aplicat celor întemnițați, faima închisorii a trecut de granițele țării. În anul 1926, chiar într-o monografie editată sub egida jefuitorilor poporului, se scria că închisoarea Doftana era renumită prin : „aerul întunecos și sumbru al celulelor, care sugruma viața pe îndelete, fără zgomot și fără pic de remușcare".

La Doftana au fost închiși, în decursul anilor, muncitori, țărani care se împotriveau patronilor și condițiilor grele de muncă pe care aceștia le impuneau, mizeriei și exploatării capitaliste-moșierești. După crearea Partidului Comunist din Romînia, închisoarea Doftana a devenit locul principal de detențiune pentru luptătorii comuniști. Animați de convingerea nestrămutată în victoria clasei muncitoare, cu toată sălbăticia zbirilor închisorii, comuniștii nu au putut fi înfrînți. Ei au reușit să transforme închisoarea într-o școală marxist-leninistă de călire a cadrelor revoluționare de partid. Aici au fost închiși vreme îndelungată tovarășii Gheorghe Gheorghiu-Dej, Chivu Stoica, Gheorghe Apostol, Emil Bodnăraș, Nicolae Ceaușescu, Alexandru Moghioroș, Alexandru Drăghici și alți fruntași ai mișcării muncitorești.

Construită din piatră, pe un teren lunecos, șubrezită încă din anii primului război mondial imperialist, închisoarea Doftana s-a prăbușit în urma puternicului cutremur de pămînt din noaptea de 9 spre 10 noiembrie 1940, îngropînd sub dărîmături zeci de neînfricați luptători revoluționari.

După înfăptuirea, sub conducerea Partidului Comunist, a insurecției armate din august 1944 și a punerii temeliilor regimului democrat-popular, fostul penitenciar Doftana, reconstituit după planurile inițiale, a fost transformat într-un impresionant muzeu, care, prin mărturiile vii — clădire, secții, celule, documente privind lupta deținuților politici comuniști și antifasciști, picturi reprezentînd aspecte din trecutul Doftanei, obiecte lucrate în închisoare, piese originale din fostul penitenciar — redă istoria luptei deținuților politici comuniști și antifasciști din „Bastilia romînească".

Cetatea străjuită de două rînduri de ziduri din piatră și șapte turele de pază, denumită pînă în anul 1940 „Penitenciarul Doftana", trezește astăzi un puternic sentiment de admirație față de lupta celor mai buni fii ai poporului nostru întemnițați aici, provoacă ura față de sîngerosul regim burghezo-moșieresc. Drumul în serpentină de la gara Telega amintește astăzi urcușul luptătorilor revoluționari ferecați în lanțuri, sub ploaia de lovituri a paturilor de arme sau a bastoanelor de cauciuc ale gardienilor.

De o parte și de alta a porții principale a fostului penitenciar sînt astăzi două plăci de marmură, avînd dăltuite texte în care sînt evocați anii de luptă eroică. Într-unul din texte se scrie : „În anii de cruntă exploatare capitalistă și de teroare fascistă, guvernele burghezo-moșierești au încercat, prin mijloace sălbatice, să extermine între zidurile penitenciarului Doftana, pe cei mai buni fii ai poporului, în frunte cu comuniștii".

https://biblioteca-digitala.ro

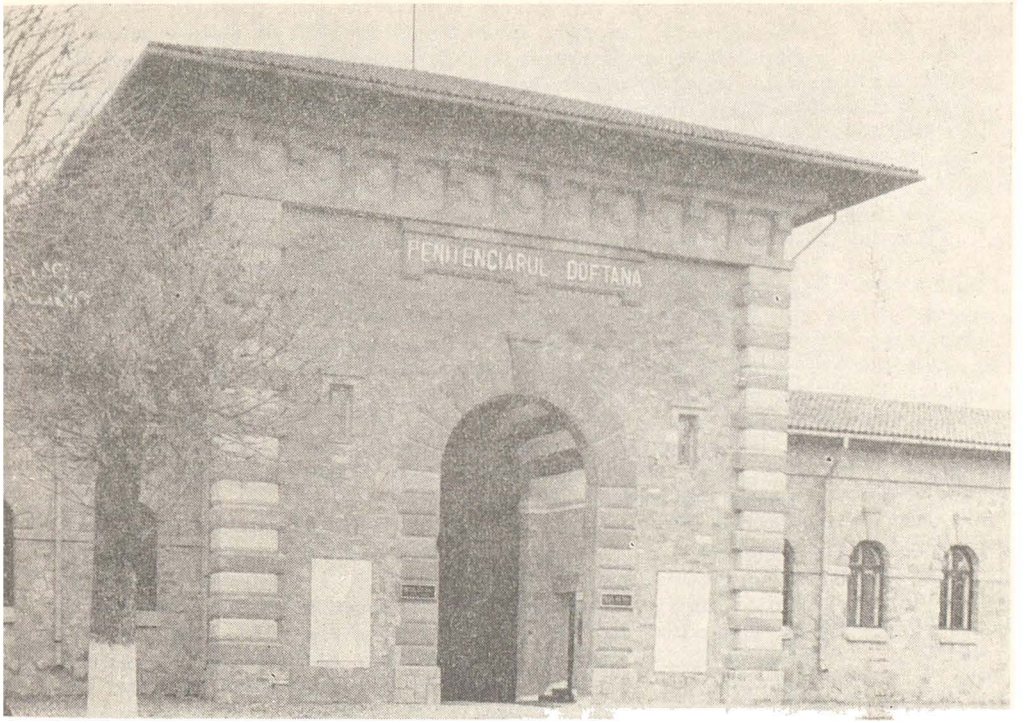

Muzeul Doftana

Dincolo de prima poartă — acolo unde se făcea apelul deținuților abia sosiți la închisoare și „percheziția" bagajelor personale, — prilej de jaf și bătaie — era primul contact al deținuților cu regimul de teroare din Doftana. Se află aici masa cu nelipsita vînă de bou a gardianului, cătușe și lanțuri pentru mîini și picioare, în greutate de 7 pînă la 16 kg, care se aplicau deținuților trimiși la secția de pedepsă H sau celor transferați la alte închisori. Urmează a doua poartă masivă, ferecată cu lacăte și lanțuri. De aci începe de fapt fosta închisoare cu celulele ei strîmte, cu culoarele lungi și întunecoase a căror podea de asfalt avea două dungi albe pe care deținuții nu aveau voie să calce. În aripa stîngă a fostei închisori se aflau infirmeria și carantina. Infirmerie și carantină numai cu numele deoarece îngrijire medicală la Doftana nu exista. Chiar și medicamentele trimise celor bolnavi de către familii, rude sau prin organizația „Ajutorul roșu" erau — așa cum se arată în documentele Muzeului — confiscate de către administrația închisorii. Carantina era de fapt un loc care oferea administrației, zbirilor închisorii prilej de schingiuire a deținuților sosiți de la alte închisori.

Pe primul culoar întunecos — din incinta propriu-zisă a fostului penitenciar — se află o celulă comună, reconstituită așa cum a fost înainte de anul 1940. Această celulă — pe care luptătorii comuniști și antifasciști au deținut-o în unele perioade — era folosită de celula de partid din închisoare pentru intensificarea studierii de cei care urmau să fie eliberați a materialelor politico-ideo-

https://biblioteca-digitala.ro

logice și de cultură generală. În pictura „Cerc de studii" de Lidia Nancuinschi, este redat momentul prelucrării de către o grupă de studiu a unui referat. Paturi suprapuse, cu cîte trei scînduri fiecare, rogojini, pături, lampa mică de petrol, hîrdăul pentru apă și tineta, exponatele de azi sînt obiectele folosite de deținuții politici comuniști și antifasciști.

După celula comună, parcurgînd culoarul întunecos, se află atelierul de tîmplărie, care a fost folosit în scurtele perioade de regim politic. Aici se află scule, bancuri de tîmplărie, strunguri și obiecte lucrate cu multă măiestrie din lemn, piatră și os. În ateliere, sub masca lucrului, în mod conspirativ se studiau diferite materiale politice. Într-o notă a comandantului gărzii, din 5 octombrie 1934, redată în fotocopie se raporta: „La percheziția făcută de subsemnatul la atelierul improvizat de deținuții comuniști, am găsit diferite notițe și descrieri făcute de ei din care se constată pentru a doua oară că repartizarea lor în comun în timpul zilei le dă prilejul de a se instrui în vederile lor comuniste atît prin scris cît și prin conferințe...". În atelier sînt inventare ale sculelor folosite de tovarășii Alexandru Moghioroș, Ianoș Herbac, Andrei Prot și alții.

O încăpere separată a atelierului de tîmplărie este fostul „birou". Aici s-au desfășurat în februarie 1938, sub conducerea tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej, lucrările Conferinței celulei de partid din Doftana. Conferința a elaborat directivele privitoare la lupta pentru menținerea și dezvoltarea regimului politic din închisori. Ea i-a înarmat pe cei închiși cu tactica de luptă împotriva administrației și a atras atenția în direcția ascuțirii vigilenței împotriva elementelor trădătoare, provocatoare. În raportul prezentat la ședința de deschidere, expus în muzeu pe baza fotocopiilor foițelor de țigară se scria: „Conferința noastră se deschide într-un moment de extremă încordare, atît a situației internaționale cît și a celei interne... avem de-a face cu o sumă de fapte dintre cele mai importante care cer o examinare atentă din partea noastră". Era vorba atunci de lupta grea pe care au început-o comuniștii, patrioții din Romînia împotriva dictaturii regale, de lupta activă împotriva pregătirilor de război.

De o deosebită însemnătate pentru lupta eroicilor luptători întemnițați în închisoarea Doftana și pentru comuniștii din celelalte penitenciare a fost rezoluția adoptată de conferința celulei de partid. În rezoluție se subliniază că numai datorită liniei politice juste, a formelor organizatorice corespunzătoare au reușit să păstreze unitatea de luptă, să ridice combativitatea colectivului și, prin aplicarea tacticii juste de luptă, cu sprijinul mișcării din afară, să cîștige poziții noi și să înlăture regimul de bătăi și teroare. În continuare sînt subliniate sarcinile care reveneau luptătorilor întemnițați, în vederea cuceririi și consolidării regimului politic, a întăririi muncii celulei de partid, a legăturilor cu masele de oameni ai muncii din afară.

Urmează secțiile fostei închisori Doftana în număr de 8, notate fiecare cu o literă de la A la H. Cinci dintre secții erau întunecoase iar trei „luminoase". Reconstituită în întregime este secția „luminoasă" B. Aici se aflau 63 de celule individuale în fiecare din ele existînd un pat îngust de fier cu o rogojină și pătură, o strachină de lemn și o tinetă. Pe culoar se află „toaca" (instalată în timpul cînd director al penitenciarului Doftana a fost călăul Eu-

https://biblioteca-digitala.ro

gen Săvinescu, supranumit de deținuți „Balaurul") folosită de gardieni în timp ce erau bătuți și schingiuiți deținuții politici pentru a acoperi strigătele : „Nu bate", „Ne e foame". Într-una din celulele acestei secții de la etajul II a fost întemnițat multă vreme tovarășul Chivu Stoica. Secția C este reconstituită parțial. Se află aici celula în care a fost întemnițat Ilie Pintilie. În curtea interioară a secției C pe o placă de marmură este scris : „Aici a fost ucis, la 10 noiembrie 1940, muncitorul ceferist Ilie Pintilie, luptător de frunte pentru cauza clasei muncitoare, membru al Comitetului Central al Partidului Comunist din Romînia".

Drumul dintre ziduri duce la secția de pedeapsă H, cea mai îngrozitoare dintre secții. În cele 40 de celule umede, în care nu pătrundea nici o rază de soare, deținuții, închiși uneori luni întregi, nu se puteau odihni altfel decît rezemîndu-se de tocul de lemn al ușii. Regimul de la H este descris de însăși direcția închisorii în adresa din 25 iulie 1934 către directorul general al penitenciarelor, a cărei fotocopie se află în Muzeu. „În acest penitenciar — se scrie în document — se aplică și acum, prin tradiție următorul regim deținuților pedepsiți la secția „H" (celule de pedeapsă). I se pune deținutului lanțuri de mîini și de picioare. Drept hrană primește jumătate din rația reglementară și 2 zile pe săptămînă post. Nu are voie să scrie sau să primească scrisori și nici să fie vizitat de rude. În celulă nu există nici un fel de mobilier". În pofida acestor măsuri feroce, a izolării doftaniștilor, voința lor de luptă n-a putut fi înfrîntă.

O altă secție reconstituită este secția întunecoasă F. Aceasta nu se deosebește prea mult de secția H. Într-o celulă a secției F a fost întemnițat tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej. Un pat de fier, un opaiț obținut prin lupta întregului colectiv și o măsuță care în scurtele perioade de regim politic era folosită pentru scris și citit. În astfel de condiții a fost întemnițat, începînd din anul 1935, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej. Tot aici au fost închiși tovarășii Emil Bodnăraș, Nicolae Ceaușescu și Alexandru Moghioroș.

Secția G față — reconstituită numai în parte, redă o altă fațetă a regimului de teroare din Doftana. În această secție a fost întemnițat multă vreme tovarășul Gheorghe Apostol. Fosta „Fierărie", acolo unde erau nituite lanțurile și cătușele care se aplicau deținuților politici, este un alt loc al muzeului amintind supliciile la care au fost supuși luptătorii comuniști și antifasciști.

Fostele încăperi unde au funcționat bucătăria, brutăria și așa zisa baie de la Doftana, nu au fost refăcute. Aceste ziduri, ca și multe altele din cele existente în timpul fostului penitenciar, au fost conservate în starea de ruină. Chiar și numai zidurile fostei „Bastilii românești" reamintesc bătăile, înfometarea și mizeria.

Impresionantă este și sala „vorbitorului", locul unde aveau loc rarele convorbiri dintre deținuții politici revoluționari și rudele lor. Pictura „O zi de vorbitor" de T. Kraus, expusă în fostul vorbitor, înfățișează dîrzenia, hotărîrea, vigoarea și curajul comuniștilor întemnițați și al celor din afară care, în condițiile severei supravegheri, cu riscul libertății și vieții, transmiteau sarcinile primite.

Alăturat „vorbitorului" este biroul fostului director al penitenciarului Doftana — reconstituit cu piesele originale. Se află aici biroul, ștampilele, codurile de legi, dulapurile, pendula, cana-

https://biblioteca-digitala.ro

peaua şi aparatele pentru măsurile antropometrice. În acest loc au fost urzite, timp de decenii, cele mai diabolice măsuri de schingiuire şi teroare împotriva eroicilor deţinuţi politici, comunişti şi antifascişti. Dar, aşa cum a subliniat tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej : „Nici torturile şi nici schingiuirile la care erau supuşi comuniştii în beciurile poliţiei şi siguranţei, nici regimul de exterminare fizică şi de sistematică presiune morală din ocne şi temniţe, nici procesele monstruoase şi nici plutoanele de execuţie, n-au putut abate partidul nostru de la lupta revoluţionară pentru cauza dreaptă a eliberării clasei muncitoare, pentru libertatea şi fericirea poporului, pentru independenţa naţională a patriei, pentru socialism".

★

★ ★

În incinta fostei închisori s-au organizat două săli documentare în care, pe bază de documente, obiecte, lucrări de artă este făcută o reconstituire amănunţită a istoriei luptelor desfăşurate de comuniştii şi antifasciştii închişi la Doftana.

Prima sală cuprinde perioada 1897—1930. Ca un motto a cinstirii luptei celor întemniţaţi la Doftana sînt cuvintele lui V. I. Lenin : „Amintirea tovarăşilor — eroi asasinaţi şi torturaţi pînă la moarte în închisori, va înzeci puterile noilor luptători". **Valoroasele exponate ale sălilor, realitatea noastră istorică de astăzi, înfăptuită sub conducerea partidului, adeveresc învăţătura leninistă. Documentele şi machetele înfăţişează date privind construirea închisorii, aspecte din viaţa primilor deţinuţi. În procesul întăririi marilor acţiuni ale muncitorilor s-au întărit şi măsurile de reprimare organizate de către clasele exploatatoare.**

Documentele oglindesc creşterea avîntului revoluţionar al maselor populare în anii primului război mondial imperialist, precum şi după victoria Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie, lupta grupurilor comuniste pentru transformarea partidului socialist într-un puternic partid politic comunist, bazat pe învăţătura marxist-leninistă. Istoricul Congres din mai 1921, cînd s-a creat Partidul Comunist din Romînia, detaşamentul de avangardă al clasei muncitoare, a fost întrerupt prin arestarea delegaţilor care au votat afilierea la Internaţionala a III-a. În urma monstruosului proces judecat în Dealul Spirii, mulţi dintre cei condamnaţi au fost întemniţaţi la Doftana. Odată cu ilegalizarea P.C.R. s-a intensificat concentrarea luptătorilor comunişti la Doftana, s-au înteţit schingiuirile, măsurile de teroare. Doftana a fost transformată în „penitenciar special".

În prima sală documentară sînt expuse, în original şi fotocopii, numeroase manifeste editate de organizaţiile de masă legale şi ilegale conduse de P.C.R. din adîncă ilegalitate, timbre de valoare, articole de protest publicate în presa legală, memorii şi proteste ale celor închişi, note de siguranţă cu privire la luptele desfăşurate de cei închişi pentru îmbunătăţirea regimului de deţinere. Tot aici se află portretele militanţilor de seamă întemniţaţi la Doftana ca : M. Gh. Bujor, Gheorghe Stroici, Ion Grecea.

Faima cruzimilor din Doftana a depăşit hotarele ţării noastre. Marele scriitor francez Henri Barbusse, în anul 1926, în cartea sa „Les Bourreaux" („Călăii"), a demascat în faţa lumii crimele din Doftana. În cîteva pagini ale acestei cărţi expusă în fotocopie se

https://biblioteca-digitala.ro

arată : „În Romînia, există un fel de cazemată pentru deținuții politici. Aceasta este închisoarea centrală Doftana... La Doftana există o secție „H" unde sînt duși deținuții „nedisciplinați". Aici sînt celule de 3 m. pe 1,15 m, fără aer, fără pat, fără masă sau scaun, fără instalații sanitare... Mereu li se pun cătușe. Atît de strînse că li se cunosc urmele cu toată uscăciunea mîinilor. Mereu li se aplică bătaie"...

În numeroase alte documente se înfățișează activitatea intensă desfășurată de P.C.R. pentru apărarea celor închiși, pentru cucerirea amnistiei. Apelurile lansate de Comitetul de ajutorare de pe lîngă Sindicatele Unitare, Comitetul local de ajutorare din București, Liga contra terorii — multe din ele expuse în muzeu — chemau oamenii muncii la lupta pentru realizarea Frontului unic, apărarea celor închiși, pentru amnistie. Alte documente redau aspecte din activitatea lui Ion Fonaghi, mort la Doftana în urma regimului la care a fost supus. Tot în această sală se află frontispiciul original al fostului penitenciar scos de sub ruine în timpul amenajării muzeului. Printre alte piese originale de valoare se află și sacaua, folosită pentru aducerea apei din rîul Doftana și la transmiterea materialului ilegal. De asemenea, se află vasele primite de cei închiși din partea organizației „Ajutorul Roșu" în care își pregăteau hrana în scurtele perioade de regim politic.

Sala a doua cuprinde anii 1930—1940. Pe un mare panou se află documente care oglindesc principalele momente din lupta celor închiși împotriva ofensivei și provocărilor administrației, dezlănțuite în anul 1930 și acțiunile organizate de P.C.R. în vederea apărării deținuților revoluționari. Deosebit de valoroasă este scrisoarea celulei „Ajutorul Roșu" de la fostele Uzine „Lemaître", manifestul Comitetului Central al „Ajutorului Roșu" prin care se arăta că „numai solidaritatea revoluționară a celor asupriți și exploatați poate împiedica crima groaznică, asasinatul în masă ce se organizează în frigoriferele Doftanei".

Era chemarea la luptă împotriva terorii înăsprite din închisoare, în perioada pregătirii eroicelor lupte ale muncitorilor ceferiști și petroliști din anul 1933. Luptei celor închiși și celor din afară un îmbold l-a dat Congresul al V-lea al P.C.R. care a avut loc în decembrie 1931. „Salutul către cei închiși", **adresat de către Congresul al V-lea, a întărit lupta celor căzuți vremelnic în temnițele burgheziei și moșierimii. În finalul călduroasului salut adresat celor închiși, se arată :** „Congresul își exprimă deplina încredere că și voi, tovarășii, vă înarmați în dosul gratiilor pentru lupta mai departe și vă cheamă pe voi toți să vă uniți în jurul Partidului Comunist, să respingeți orice încercare din partea siguranței și a administrației de a zdrobi hotărîrea voastră revoluționară și unitatea de fier a comuniștilor revoluționari din temnițe. Nu este departe momentul cînd voi din nou veți fi în rîndurile de frunte ale proletariatului luptător".

Aceste sarcini, așa cum rezultă din documentele expuse în muzeu, au călăuzit lupta celor din Doftana. Ei urmăreau cu atenție evoluția luptelor din afară și, în același timp, întărirea combativității lor. În „Scrisoarea deținuților politici revoluționari din închisoarea Doftana către muncitorii ceferiști din București" **din februarie 1932, expusă în muzeu, analizînd luptele desfășurate, îndrumîndu-i pe cei din afară, scriau :** „Care ar fi trebuit să fie răspunsul vostru la arestarea tovarășilor voștri și la împușcături ? Greva, însă nu greva brațelor încrucișate ci greva revoluționară, greva ale cărei faze se desfășoară sub cutele steagului roșu în stradă cu poliția, cu autoritățile, grevă care pornită de la Atelierele voastre s-ar fi extins și ar fi cuprins toate serviciile C.F.R.". **Mai departe, comuniștii întemnițați scriau :** „Sîntem în plină luptă cu administrația închisorii care vrea să ne impute tot un fel de curbă de sacrificiu. Alocația noastră de hrană ne-a fost redusă

https://biblioteca-digitala.ro

de la 1 ianuarie de la 7 la 4,50 lei pe zi... De aceea, vă cerem ca în manifestaţiile voastre să vă însuşiţi şi revendicarea noastră de menţinere a vechii alocaţii de hrană".

Coordonarea luptelor capătă un caracter mai organizat. Documentele, fotografiile referitoare la anii 1932—1933 ilustrează aceasta. Numeroase documente redau aspecte din activitatea desfăşurată de tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej în fruntea Comitetului central de acţiune pe ţară al muncitorilor ceferişti. Într-o radiogramă din 19 iunie 1932, prezentată în fotocopie, comisariatul regional de poliţie raporta atitudinea hotărîtă exprimată de tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej la Congresul muncitorilor ceferişti ce s-a ţinut la Cluj. În rezumatul comunicatului se arată că la Congres, tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej a înfăţişat situaţia de mizerie pe care o îndură clasa muncitoare, subliniind totodată marea ei forţă. „Noi, — **spunea tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej** — sîntem o masă ce reprezintă forţă şi dacă vom fi solidari nimeni nu ne va birui. Este de mare importanţă acest punct şi nu trecem aşa uşor asupra lui".

Alte documente redau aspecte din activitatea desfăşurată de tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej la Iaşi, Cluj, Bucureşti în perioada pregătirii marilor lupte din ianuarie-februarie 1933, ale muncitorilor ceferişti şi petrolişti. Desfăşurarea eroicelor lupte din 1933, de la Griviţa, Iaşi, Cluj, strălucită manifestare a forţei clasei muncitoare din Romînia, a dovedit maturizarea politică a proletariatului, sub conducerea Partidului Comunist, manifestarea sa hotărîtă împotriva fascismului.

Ecoul marilor lupte s-a făcut auzit în toate colţurile lumii. De pretutindeni au fost trimise telegrame, moţiuni de protest, scrisori.

Lozinca pentru eliberarea conducătorilor muncitorilor ceferişti şi petrolişti arestaţi în timpul marilor bătălii de clasă din ianuarie-februarie 1933, s-a împletit strîns cu lupta pentru eliberarea celor închişi la Doftana, Jilava, Aiud, Suceava etc. „Scînteia", chema masele muncitoare la luptă, pentru libertatea, pentru viaţa celor închişi. „Să intrăm cu toţii în „Ajutorul Roşu" — **scria ziarul în anul 1934** — şi în ziua de 28 ianuarie să demonstrăm împotriva regimului de asasinare din închisori, împotriva stării de asediu şi a legii Mîrzescu-Mironescu, pentru eliberarea tuturor deţinuţilor politici în frunte cu luptătorii ceferişti".

Procesele-verbale ale administraţiei închisorii, adrese către direcţia generală a penitenciarelor, către siguranţă, semnate de odiosul Eugen Săvinescu, consemnează marea forţă organizatorică şi morală a comuniştilor din Doftana.

Sub conducerea celulei de partid, luptele din închisoare se intensifică. A crescut, sub conducerea tovarăşului Gheorghe Gheorghiu-Dej, lupta comuniştilor şi antifasciştilor întemniţaţi. Pe un panou se află fişa de carceră şi portretul tovarăşului Gheorghe Gheorghiu-Dej din timpul deţinerii sale în penitenciarul Doftana. Alături este portretul tovarăşului Chivu Stoica şi fişa de carceră. Din documente, manifeste, proteste ale celor închişi, note ale siguranţei, rezultă intensa activitate desfăşurată de cei închişi. Tot aici, deasupra documentelor, se află portretele tovarăşilor : Gheorghe Apostol, Emil Bodnăraş, Nicolae Ceauşescu, Alexandru Drăghici, Alexandru Moghioroş, precum şi fişele de carceră din timpul deţinerii la Doftana.

În anii 1936—1937, cînd mulţi dintre cei mai buni fii ai clasei muncitoare au fost întemniţaţi la Doftana, lupta celor închişi a crescut odată cu acţiunile din afară. În documentele expuse se arată că muncitorii de la Atelierele Griviţa din Bucureşti, petroliştii din Ploieşti şi de pe Valea Prahovei au organizat numeroase excursii urmate de demonstraţii la poarta închisorii. Într-o notă a siguranţei din 19 august 1937, se scria : „Deţinuţii comunişti din

https://biblioteca-digitala.ro

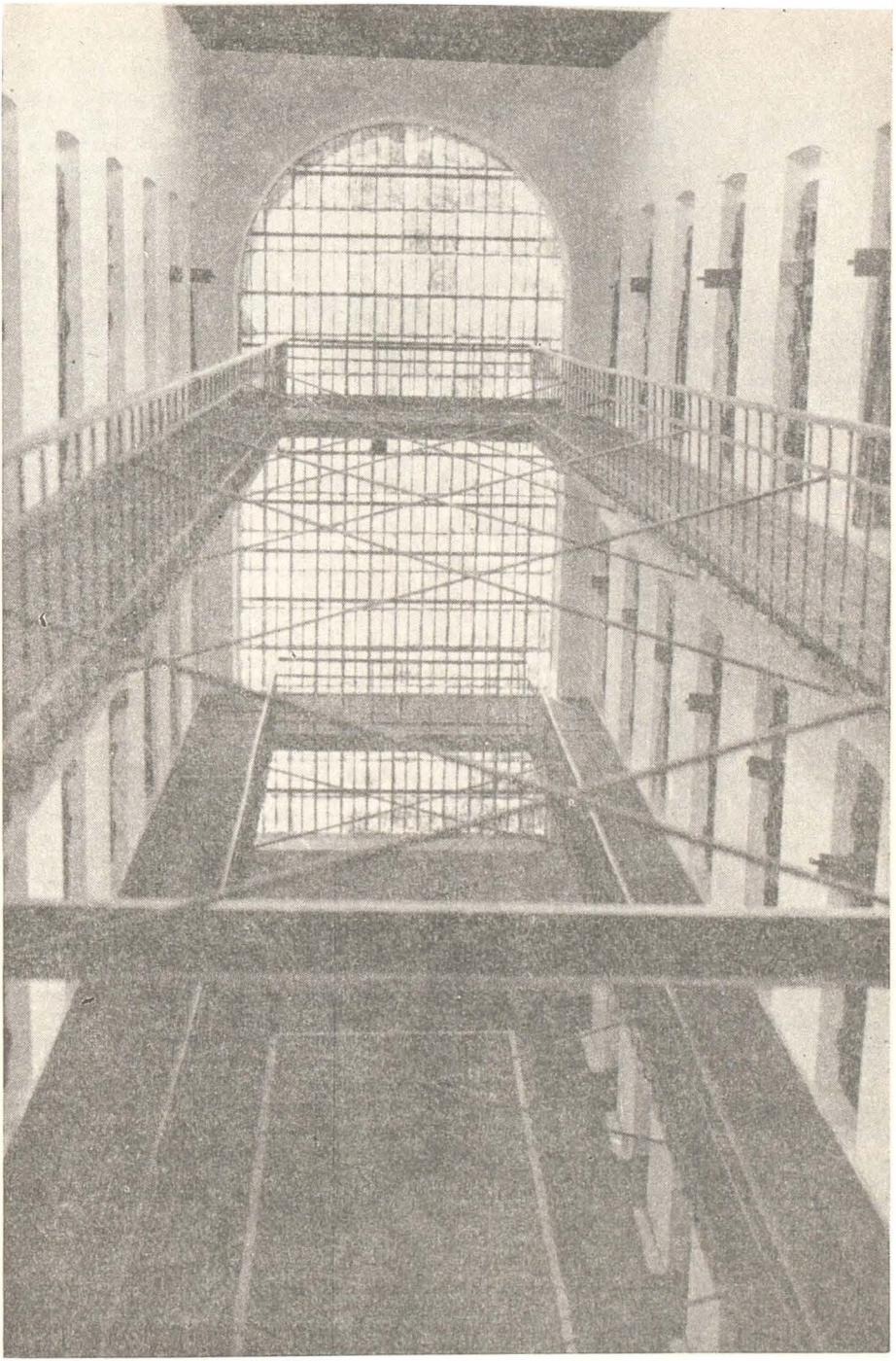

Muzeul Doftana, Secţia B

https://biblioteca-digitala.ro

închisoarea Doftana strigă în cor : Murim de foame — ajutor !, mai intonează din cînd în cînd cîte un cîntec, tot în cor. De asemenea strigă : „Vrem să fim lăsaţi liberi, să lucrăm în atelier comun".

Un spaţiu important este acordat în această sală Conferinţei celulei de partid din februarie-martie 1938. Ca urmare a traducerii în viaţă a hotărîrilor conferinţei s-a intensificat, aşa cum rezultă din documentele expuse, munca de pregătire politică, ideologică, de cultură generală a celor închişi. Se află expuse aci în fotocopie paginile lecţiei „Unele din principiile organizatorice ale partidelor comuniste", **ziarul** „Buletinul" — **organul Comitetului de partid din Doftana. În notele siguranţei se arată că luptătorii comunişti şi antifascişti din Doftana s-au constituit într-un colectiv monolit în jurul tovarăşului Gheorghe Gheorghiu-Dej. În nota expediată de comisarul şef din Cîmpina, existentă, se raporta cu teamă, la 23 mai 1938 :** „Am onoarea a vă raporta domniei voastre că la închisoarea Doftana, comuniştii au format un fel de soviet numit colectiv... şeful acestui colectiv fiind Gheorghiu-Dej". **Iar într-un document alăturat se menţionează :** „În închisoarea Doftana, în ultimii ani **(1937—1940 — n. n.),** Comitetul format din deţinuţii comunişti, dezvoltarea acestuia luase caracterul unei mici republici comuniste". **În vitrine se află numeroase cărţi care au fost studiate de cei închişi. Multe dintre acestea erau procurate din afară. În nota informativă a siguranţei din 17 iulie 1939 se consemna cu privire la aceasta :** „Cărţile **(expediate din afară prin „Ajutorul Roşu" — n.n.)** vor fi trimise la închisoare pentru ridicarea nivelului intelectual al membrilor de partid comunişti". **Tot aici se află o pictură de mari proporţii reprezentînd demonstraţia muncitorilor din Cîmpina la Doftana, pictură realizată de Ştefan Constantinescu. Ultima secţiune a acestei săli redă prin documente lupta intensă desfăşurată de comunişti pentru apărarea regimului politic. Pe baza unor documente de necontestat sînt înfăţişate cauzele prăbuşirii închisorii Doftana, asasinatul premeditat săvîrşit de burghezia şi moşierimea romînă. Sînt prezentate spre mărturie aci :** Raportul comandantului Diviziei a 13-a **din 28 ianuarie 1921, în care se arăta că :** „întreaga construcţie a închisorii este ameninţată de a se prăbuşi din cauza terenului fugitiv pe care este construită", **raportul făcut peste aproape 20 de ani, în ianuarie 1939, în care din nou se arăta că :** „o parte din clădirea acestui penitenciar este pe punctul de a se prăbuşi", **precum şi raportul asupra avariilor provocate de cutremurul din 22 octombrie 1940, cînd zidurile închisorii au fost puternic şubrezite. În ciuda tuturor protestelor celor închişi, a oamenilor muncii, nu s-au luat nici un fel de măsuri. După aproape o jumătate de veac de existenţă, Doftana s-a prăbuşit anunţînd prin aceasta şi pieirea sistemului social şi a regimului care au făurit-o. Sub zidurile Doftanei au fost ucişi Ilie Pintilie, Ianoş Herbac, Andrei Prot, Ion Galuzinschi, ale căror portrete sînt expuse în muzeu. Tot aici se află şi o schiţă a cimitirului „Trei pruni" din apropiere unde au fost înhumaţi eroii clasei muncitoare căzuţi pe frontul Doftanei. În acelaşi secţiune se află numeroase fotografii, picturi, reprezentînd diferite aspecte din viaţa de închisoare, obiecte de schingiuire folosite de gardieni etc. Într-o vitrină sînt expuse obiecte realizate de luptătorii comunişti şi antifascişti.**

Datorită conducerii înţelepte a Partidului, locurile de supliciu au devenit muzee, unităţi ale culturii noi, socialiste.

La Doftana, anual 200 000—250 000 oameni ai muncii, din toate colţurile ţării iau cunoştinţă de condiţiile grele de luptă din anii regimului burghezo-moşieresc, de trecutul de luptă al celor mai buni fii ai clasei muncitoare.

I. ARDELEANU

https://biblioteca-digitala.ro

O prezentare muzeală a istoriei petrolului romînesc

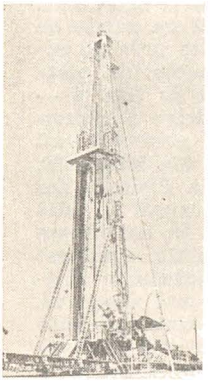

Sondă 4 L.D.

Deschis la 8 octombrie 1961, în cinstea „Zilei petrolistului", Muzeul republican al petrolului de la Ploiești, constituie o realizare remarcabilă în domeniul muzeistic, prin caracterul său special, de încadrare a evoluției tehnicii petroliere în complexele social-economice și politice ale societății romînești, prin prezentarea într-un tot unitar, închegat, a fenomenelor tehnice și istorice desfășurate în strînsă legătură, cît și prin concepția modernă de prezentare a exponatelor.

Profilul muzeului este de tehnică petrolieră, urmărindu-se evoluția forajului și prelucrării țițeiului din țara noastră, din cele mai vechi timpuri pînă în contemporaneitate.

Prima sală are un caracter istoric, de prezentare succintă a materialelor privitoare la primele atestări documentare de existență a petrolului pe teritoriul patriei noastre, folosirea lui, cît și diferite teorii din antichitate și evul mediu referitoare la originea țițeiului. Exponatele sînt deosebit de instructive și interesante. Aici se găsesc expuse primele dovezi scrise, începînd cu secolul XV. Uricul dat de Ilie și Ștefan, voievozii Moldovei, întăreşte Mănăstirii Bistrița stăpînirea satului Lucăcești de pe Tazlăul Sărat cu „gropile de păcură", — 1440. Mai tîrziu Ieremia Movilă „voltnicește" Mănăstirea Tazlău să stăpînească Ocna Tătești cu „fîntîni de păcură", Suceava, 10 martie 1596. Știri cu privire la surse bituminoase în Oltenia, sînt menționate de Michaelis Schendo în Valachiae cisalutanae subterraneae descriptione, **Alba Iulia, 1720, expusă în muzeu.**

De asemenea, se află un fragment din lucrarea lui Dimitrie Cantemir Descriptio Moldaviae **care localizează „izvoare de păcură" lîngă Moinești, iar o hartă arată primele exploatări de izvoare și puțuri, pînă la 1857, în jurul orașelor Ploiești și Tîrgoviște și în județul Bacău.**

Într-o altă vitrină sînt arătate fragmente din scrieri ale diferiților agenți consulari, călători străini, care menționează existența puțurilor de petrol la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului XIX, și în care se fac chiar descrieri amănunțite asupra întrebuințării păcurii la unsul osiilor, iluminat și extracția prin băi și puțuri (W. Wilkinson (1820), Anatol Demidoff (1837), Raicewich (1788) — și alții).

Tot în această sală se află instalată o dioramă arătînd aspecte din exploatarea țițeiului — (Cîmp de hecne (primele exploatări), cîmp de sonde cu astereală și cîmp de sonde moderne 4.L.D.), — o machetă a primelor hecne acționate de cal, diferite grafice privind extracția din secolele XVIII și XIX, — unelte de muncă ale vechilor „puțari" de la Păcureți, care au realizat adevărate acte de eroism lucrînd în condiții extrem de grele, la adîncimi de peste 300 m.

În continuare se trece, în mod evolutiv, — într-o sală mare, despărțită prin panotaje în diferite compartimente — la ilustrarea a numeroase aspecte din munca de cercetare științifică, explorarea și exploatarea petrolului, folosirea lui, condițiile de muncă ale muncitorilor, exploatarea acestora de către capitaliștii autohtoni în cîrdășie cu trusturile străine.

https://biblioteca-digitala.ro

Se începe cu macheta celei dintîi rafinării romînești, construită la Rîfov, lîngă Ploiești la 1857 de Theodor Mehedințeanu, ea reprezentînd prima prelucrare a țițeiului, pe cale industrială, la noi în țară. Cu petrolul de aici a fost iluminat Bucureștiul la 1 aprilie 1857, fiind primul oraș de pe glob luminat cu petrol lampant. Alături se află — pentru exemplificare — un felinar al epocii.

Sînt prezentate apoi grafice, planșe și fotografii reprezentînd schela Roza Buștenari la 1860, în care se văd numai hecne — apoi între anii 1885—1895 începe forajul mecanic Canadian și Pennsylvan — arătîndu-se și o diagramă referitoare la evoluția extracției de țiței, din care reiese că, în timp ce în 1857 se extrăgeau numai 275 tone, în anul 1900 se ajunge la 250 000 tone. O hartă reprezintă primele găzării din țara noastră. Alături, o vitrină cu actele de constituire a primelor societăți petroliere, cu grafice privind exportul Romîniei între 1879—1900, fotografii cu aspecte din viața muncitorilor de atunci, condițiile lor de muncă și de trai și — legat de aceasta — și primele începuturi de organizare a muncitorilor petroliști. Într-o vitrină în care este expus portretul lui Ștefan Gheorghiu se prezintă două scrisori ale lui, din iulie 1900, în legătură cu înființarea unui club muncitoresc la Ploiești. Tot aici se află expus manifestul „Război războiului" lansat în 1913 de cercul „Propaganda Sindicalistă" din Ploiești. În continuare sînt expuse grafice referitoare la acapararea petrolului romînesc de către monopolurile internaționale și veniturile fabuloase obținute. Această parte a muzeului este de altfel cea mai sugestivă, bogat reprezentată prin documente originale, rod al cercetării muzeografilor preocupați de a exista permanent o unitate și legătură între exponatele tehnice și lupta maselor muncitoare pentru o viață mai bună. Un loc deosebit îl ocupă exponatele reprezentînd greva generală din 1920 și crearea P.C.R. Trebuie remarcată și grija avută pentru prezentarea figurilor ilustre de savanți romîni ca Prof. C. Istrati, Nicolae Teclu, Petru Poni. Alt panotaj este dedicat figurilor de geologi ca : Prof. I. Mrazec, I. P. Voitești, G. Macovei, I. Atanasiu. Sala a 2-a se încheie cu cîteva vitrine în care sînt expuse produsele industriei petroliere — iar spațiul de la mijloc este folosit pentru prezentarea unor machete mari reprezentînd realizări recente ca : Instalația de reformare catalitică de la Rafinăria Onești, proiectată la Ploiești, macheta noii stații de benzină PECO de la Constanța ș.a.

Sala a 3-a oglindește, din punct de vedere tehnic, evoluția prelucrării țițeiului, punîndu-se un accent deosebit pe procedeele moderne folosite astăzi, pe dezvoltarea petrochimiei, contribuția petroliștilor romîni la progresele tehnicii mondiale, utilajul petrolier produs în țara noastră, specialiști romîni în India — la rafinăria de la Gauhati — relațiile Romîniei cu diferitele state ale lumii. În același timp sînt relevate aspecte social-politice.

Sînt marcate cele mai importante momente din mișcarea muncitorească, o serie de aspecte economice legate de legea minelor din 1924, criza economică 1929—1933, grevele muncitorilor petroliști, un spațiu larg acordîndu-se marilor lupte ale muncitorilor ceferiști și petroliști din anul 1933 și insurecției armate de la 23 August 1944.

Un panou prezintă noile transformări survenite după eliberare. O mare hartă luminoasă arată comparativ vechile rafinării pînă la naționalizare și obiectivele industriale construite în anii puterii populare. Combinate industriale noi, exploatările petroliere din Oltenia, de la Tg. Jiu, cele din regiunea Argeș, Bacău, modernizarea instalațiilor din vechiul bazin al Văii Prahovei, aspectele social-culturale, protecția muncii — sînt oglindite pe larg în această ultimă parte a muzeului. Sala se încheie cu un panou lucrat în material plastic pe care sînt trecute sarcinile și perspectivele industriei petrol-chimie în lumina directivelor Congresului al III-lea al P.M.R.

https://biblioteca-digitala.ro

Grija pentru o expunere adecvată a utilajelor folosite în exploatarea petrolului se manifestă şi prin felul în care ele au fost selectate şi prezentate în hala special amenajată în curtea muzeului şi, mai ales, reconstituirea unei hecne în mărime naturală, utilaje de mari dimensiuni folosite în unităţile de foraj-extracţie. Muzeul îşi reînnoieşte continuu exponatele cu utilaje devenite „istorice" de la diferite schele şi rafinării, fiind interesant şi din acest punct de vedere, urmărindu-se şi evoluţia tehnicii folosite în industria petrolieră de la începuturile ei şi pînă astăzi.

Muzeul republican al petrolului a reuşit să cuprindă cele mai interesante aspecte din istoria petrolului romînesc, dezvoltarea tehnicii petroliere şi mai ales creşterea vertiginoasă a industriei de petrol-chimie în anii socialismului cînd ţara noastră produce utilaje moderne viu apreciate şi peste hotare.

Conţinutul muzeului, expunerea modernă, rigurozitatea cercetării ştiinţifice, fac din muzeul republican al petrolului o unitate apreciată, fiind unul din cele mai reuşite muzee tehnice din ţara noastră. Numai în cursul primelor 6 luni ale anului 1964, el a fost vizitat de peste 30 000 de persoane printre care şi numeroşi străini.

Cartea de impresii a muzeului exprimă satisfacţia grupurilor de muncitori, studenţi şi elevi, pentru organizarea unei astfel de instituţii care contribuie la îmbogăţirea cunoştinţelor cu date deosebit de interesante şi instructive, încadrîndu-se în marea operă de răspîndire a cunoştinţelor cultural-ştiinţifice în rîndul maselor populare.

G. MAKSUTOVICI

EVOCARE A PERSONALITĂŢII LUI TUDOR VLADIMIRESCU

La 3 km nord-est de Turnu-Severin, pe apa Topolniţei, se află Cerneţii, vechea reşedinţă a fostului judeţ Mehedinţi înainte de 1833, data înfiinţării actualului oraş Turnu-Severin. În aceeaşi direcţie, la 6 km de Cerneţi, înspre poalele dealului Curila, la locul zis în vechime Poiana Hoţească, se află cula fostei aşezări gospodăreşti a lui Tudor Vladimirescu, devenită în anii puterii populare muzeul memorial.

Arhitectonic, cula este de tipul oltenesc dinspre sfîrşitul secolului al XVIII-lea şi prima jumătate a celui de al XIX-lea. Casa era întărită de apărare, tip impus de împrejurările tulburi şi nesigure ale epocii. Un brîu de cărămizi aparente o înconjoară despărţind etajul de parter. Intrarea dă într-o încăpere de 2 pe 3 m. Ea precede beciul a cărui boltă e susţinută de două arcuri dubloui. În pereţii exteriori se deschid şapte firide-crenele. În dreapta, intrarea dă într-o odaie boltită, de acelaşi dimensiuni de 2 pe 3 m, iar în stînga o altă uşă dă în casa scării ce urcă la etaj, în

https://biblioteca-digitala.ro

cerdac. Scara, construită pînă la întorsură, din bîrne de stejar în vîrtej circular, e cea originală.

Cerdacul este străjuit în față de opt coloane și la capete de către o coloană liberă și o semicoloană angajată zidului de deschidere. Fusul coloanelor la bază e direct aderent cerdacului. Sus, coloanele prezintă capiteluri simple, pătrate, în secțiune străbătute de tiranți de stejar. Arcadele sînt simple, într-un semicerc, deasupra cărora apar în exterior trilobări decorative din cărămidă. Chiar la avanscară, cerdacul, printr-o ușă, dă într-un coridor care duce într-un turn poligonal, cu firide înguste în vertical pe toate laturile. Exterior cula ca și turnul n-au fost tencuite, ci lăsate la roșu.

Rostul culei nu s-a mărginit însă numai la o așezare gospodărească cu vic și livadă, ea a slujit drept punct de sprijin în perioada de pregătire și desfășurare a mișcării revoluționare. Tudor, strînsese și ascunsese aci [1], ca și la Cloșani, unde era vătaf de plai, arme pentru „treaba știută", cum obișnuia el să numească răscoala în răvașele către Dumitru Gîrbea, vechilul său la vătăfie, și către alți luptători de încredere.

După uciderea conducătorului răscoalei de către grecii eteriști la Tîrgoviște și reprimarea mișcării de către turci, rămasurile lui din Cerneți trec printr-o situație de provizorat pînă în 1838 cînd sînt scoase la mezat pentru datorii, și cula cu terenul din juru-i o obține cu suma de lei 5 951 Ion Gărdăreanu, unul din cernățenii foști prieteni ai lui Tudor. Drept semn de adîncă prețuire a conducătorului răscoalei, a jertfirii lui și a prietenului, Gărdăreanu hotărăște să-i facă chipul și să i-l așeze în fosta lui culă. El găsește pe un meșter sculptor Marian [2], care izbutește să execute în teracotă un Vladimirescu cît mai aidoma. Atît de aidoma ca cel care-i fusese prieten. O socotim cea mai izbutită dintre înfățișările portetiste cunoscute ca și dintre monumentele și statuile ridicate. Inedită pînă în prezent, o reproducem cu acest prilej [3]. Sub regimul puterii populare, cula cu parte din terenul din jur a devenit monument istoric, organizîndu-se aci un muzeu memorial deschis oficial la 24 august 1959.

Tematica expoziției este concepută astfel : În prima parte, prin fotocopii de pe documente originale, este exemplificată situația extrem de împovărată și pauperă în care se zbătea țărănimea. Un document din 29 aprilie 1814 arată obligațiile și dările la care erau supuși locuitorii din satul Calafat — Mehedinți de către administrația locală, pe lîngă asuprirea turcească. Este o plîngere a lor către căimăcămia Craiovei. O altă jalbă din 15 mai 1812 din satul Melinești — Gorj arată năpăstuirea adusă asupra moșnenilor de către Dumitrache Bibescu logofăt și N. Glogoveanu biv vel clucer, boieri care le răpiseră moșia. Tema este completată prin reproducerei asupra stării economice a țărănimii.

În partea a doua sînt expuse texte reflectînd împrejurările istorice care au generat mișcarea revoluționară condusă de Tudor Vladimirescu. Un întreg perete din prima încăpere a muzeului prezintă viața și activitatea lui înainte de 1821 prin fotocopii. Într-o reproducere e înfățișat în momentul decorării lui cu crucea „Sf. Gheorghe", pentru bravurile ostășești din războiul ruso-turc de la 1806—1812. Urmează un portret al lui Tudor, de pictorul Theodor Aman și un bust executat de Florica Anastasescu. În

[1] C. D. Aricescu : *Istoria revoluției de la 1821*, pag. 25—26.

[2] Al cărui nume, pînă la degradarea statuetei sub ocupația germană din războiul 1916—1918, se vedea pe o margine a piedestalului.

[3] După degradarea din primul război mondial, a fost reconstituită de noi : în timpul celui de-al doilea război a fost îngropată, iar în 1946 a fost predată Muzeului din Turnu-Severin, în patrimoniul căruia se află.

https://biblioteca-digitala.ro

continuare sînt expuse fotocopii de pe unele scrisori ale lui Tudor către N. Glogoveanu şi N. Zoican. Vitrine cu arme de epocă completează prezentarea temelor din prima încăpere.

Cea de-a doua sală, rezervată desfăşurării mişcării revoluţionare, prezintă în primul rînd o copie de pe originalul proclamaţiei de la Padeş însoţită de transcrierea ei. Un crochiu prelucrat de I. Neacşu prezintă drumul parcurs de oastea pandurilor de la Padeş pînă la Bucureşti. Ilustraţii în tuş arată asediul mănăstirii Gura Motrului şi tabăra de la Ţînţăreni, iar un tablou în ulei de G. D. Popilian înfăţişează trecerea Oltului la Slatina. Toate acestea sînt însoţite de texte explicative. În continuare, o imagine cu intrarea lui Tudor în Bucureşti în fruntea oastei pandurilor, ţinînd în mînă o pîine, semnul belşugului pe care îl cere şi-l va aduce mişcarea revoluţionară. Texte alăturate arată nemulţumirile boierilor şi acţiunile lor împotriva mişcării, încheind cu sfîrşitul ei, prin asasinarea mişeleaşcă a lui Tudor, uneltită de boieri cu căpeteniile eteriste, de asemenea, fotografia foişorului de la Goleşti, de unde a fost ridicat de eterişti ; mai este, de aseme-

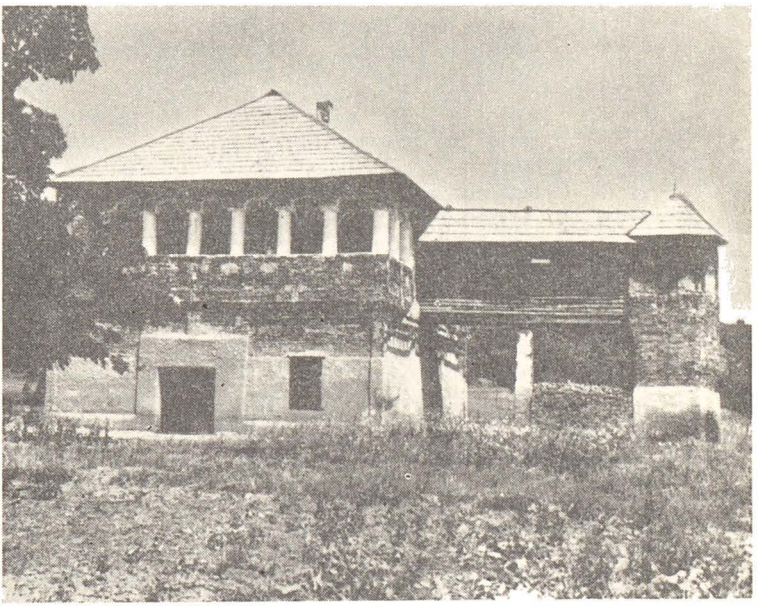

Muzeul memorial Tudor Vladimirescu, din Cerneţi

nea, prezentată încercarea celor doi căpitani de panduri din oastea lui Tudor, Simion Mehedinţeanu şi Ghiţă Cuţui — fugiţi la reprimarea răscoalei în Austria şi apoi reîntorşi — pentru a reaprinde focul mişcării revoluţionare în 1826. Fotografia schitului Topolniţa înfăţişează ultimul punct de rezistenţă al celor doi căpitani, de unde n-au putut fi scoşi decît printr-o odioasă înşelare, prin mincinoase făgăduinţi, ca apoi să fie trimişi la Bucureşti şi asasinaţi în închisoare.

Muzeul memorial Tudor Vladimirescu a fost organizat de Muzeul Regiunii Porţilor de Fier din Turnu-Severin, împreună cu

https://biblioteca-digitala.ro

Muzeul Olteniei cu sprijinul organelor regionale de partid și de stat, cum și al organelor raionale locale. Un deosebit aport l-a dat Comitetul Executiv al Sfatului popular Cerneți.

An de an, deși accesul este destul de dificil din cauza așezării sale, muzeul a fost vizitat de nenumărați oameni ai muncii și tineret, dornici de a cunoaște locurile și evenimentele anului 1821, în care s-a impus prin activitatea sa revoluționară eroul de la Vladimiri.

M. GUȘIȚĂ

Muzeul comunal din Orlea

În comuna Orlea, situată la extremitatea estică a lacului Potelu (raionul Corabia) există un muzeu sătesc, ale cărui bogate colecții prezintă interes nu numai pentru miile de vizitatori ce-l văd anual, ci și pentru oamenii de știință.

Primele piese au fost adunate de cîțiva învățători, în anii premergători celui de-al doilea război mondial, însă dorința lor de a forma un muzeu, care să reflecte trecutul comunei și fauna variată a luncii Dunării, constituind un focar de cultură pentru săteni, nu a fost luată în seamă de autorități.

Numai în anii puterii populare gîndul lor a putut fi realizat. Actul de înființare a muzeului datează din 1952, iar din 1960 colecțiile sînt expuse într-un local nou, special construit în acest scop. Piesele arheologice, descoperite în preajma acestei comune, constituie atît prin numărul cît și prin valoarea lor cele mai importante materiale din colecție. Aici a existat o așezare neolitică, documentată prin peste 600 piese, apoi o bogată așezare rurală romană. Au fost găsite frumoase piese ceramice din prima epocă a fierului, precum și materiale din epoca romană-bizantină (amfore și geme de o deosebită valoare artistică). Orînduirea sclavagistă este reprezentată prin peste 1 400 piese. Din feudalismul timpuriu se păstrează ceramică și o fibulă digitată din secolul VI—VII — conservată întreagă.

Colecția de științele naturii, mai puțin numeroasă, este totuși valoroasă prin caracterul său de autenticitate, ea constînd exclusiv din piese colectate în zona comunei mai ales la marele lac Potelu. Fauna locală, în special păsări și mamifere acvatice, este bogată. În acest mic muzeu este expusă și o mare raritate ornitologică: un flaming, unicul exemplar adult cunoscut din țara noastră (în total se cunosc 4 exemplare).

În ultimii ani a fost începută și o acțiune de colectare a unor materiale etnografice, printre care și costume populare, reputate prin frumusețea modelelor și gustul cu care sînt îmbinate culorile.

Împlinirea rolului educativ al acestui muzeu comunal este oglindită în creșterea an de an a numărului de vizitatori, cifra înregistrată în ultimul an fiind de 5 000.

G. POPILIAN

https://biblioteca-digitala.ro

INSEMNĂRI DESPRE MUZEELE DIN REGIUNEA ARGEŞ

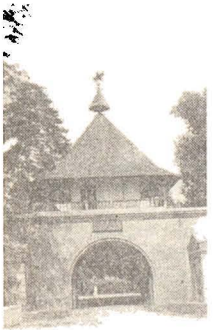

Poate mai mult decît în oricare altă regiune a ţării, în regiunea Argeş, nivelul activităţii muzeografice poartă amprenta unor eforturi colective susţinute, exclusiv actuale. Dacă am vrea să consemnăm, pentru această regiune, realităţi demne de reţinut sub raportul valorii muzeografice, aparţinînd vremurilor ce preced momentul istoric din august 1944, fie chiar şi destul de sumar, ne-am afla într-o evidentă dificultate. Fiindcă din cele 12 unităţi muzeale existente, doar 3 îşi au începuturile dincolo de limitele celor 20 de ani (cele din Cîmpulung Muscel, Curtea de Argeş si Topoloveni). Asa dar, moştenirea unui teren aproape nedesţelenit a invitat la iniţiativă şi spirit de discernămînt, pentru realizarea voinţei de a determina schimbări radicale, acolo unde era absolut necesar.

Activitatea sistematică, exigentă şi pasionată depusă de lucrătorii muzeografi ani în şir, a dat roade. Astăzi, în jurul fiecărui muzeu se desfăşoară o calificată muncă ştiinţifică, fără de care, de fapt, este de neconceput existenţa unor asemenea instituţii.

Numeroase şantiere, periegheze şi studii de arhivă au dus la acumularea de colecţii şi la clasificări care aruncă o nouă lumină într-o serie întreagă de probleme ale istoriei patriei şi istoriei locale.

În mai toate muzeele şi secţiile de profil istoric, volumul şi valoarea colecţiilor ca şi posibilităţile pe care le oferă continuarea cercetărilor înlesnesc elaborarea unor tematici şi ilustrarea mereu mai cuprinzătoare a problematicii comunei primitive şi perioadei de trecere la feudalism. În acest sens se disting colecţiile rezultate din cercetările arheologice de pe Valea Dîrjovului şi Dîmbovnic (pentru paleolitic), de la Teiu (pentru neolitic), Ferigile-Milostea (pentru epoca fierului), Castrul Jidava (pentru ilustrarea importanţei Limesului Transalutan în legătură cu stăpînirea romană în Dacia), Mătăsaru şi Ipoteşti (pentru perioada trecerii la feudalism).

Pe măsura avansării cercetărilor, probleme de maximă importanţă capătă contur şi este demonstrat rolul pe care zona Cîmpulungului cu Limesul şi Pasul Bran, Curtea de Argeş şi Valea Oltului, l-au avut în procesul de formare a culturii şi statului dacilor, în procesul sintezei daco-romane, al formării statului feudal Ţara Romînească şi în legăturile permanente dintre Ţara Romînească şi Transilvania de-a lungul epocii feudale.

O serie de lucrători ai muzeelor din Goleşti, Piteşti, Slatina, Cîmpulung, şi Rîmnicu Vîlcea au acumlat în această direcţie o apreciabilă experienţă, aproape contingentă cu cea a cercetărilor institutelor Academiei R.P.R., cu care s-au aflat în strînsă şi rodnică colaborare.

https://biblioteca-digitala.ro

Este de la sine înțeles că susținerea financiară de stat și sprijinul organelor locale au ajutat la îndeplinirea cuvenită a obiectivelor propuse (fondurile prevăzute în acest scop se cifrează la sute de mii de lei anual).

Organizarea sistematică a cercetărilor și extinderea și adîncirea lor după un plan tematic prealabil preconizează o rezolvare corespunzătoare și pentru problematica celorlalte perioade, folosindu-se fondurile documentare, date și aspecte privind monumentele istorice (și cele ale naturii), în care regiunea excelează, ca și alte izvoare istorice și literare.

Din partea muzeului din Goleşti s-a efectuat o documentare analitică amplă (cercetările continuă) asupra răscoalei poporului sub conducerea lui Tudor Vladimirescu și a Revoluției din 1848 în Țările Romîne, precum și în legătură cu începuturile școlii în Țara Romînească și cu istoricul moșiei și casei Goleștilor.

Teme importante privind epoca respectivă se află și în studiul colectivelor celorlalte muzee de istorie (Rîmnicu Vîlcea, Slatina, Cîmpulung).

O egală și susținută preocupare se acordă pentru cercetarea și înfățișarea în expoziții a transformărilor esențiale ce se produc necontenit în viața actuală a poporului, în procesul complex al construcției socialiste. Anual aceste expoziții sînt reactualizate prin introducerea unor aspecte locale noi, dintre cele mai semnificative.

Consemnarea cu totul sumară a realizărilor muzeografice din regiunea Argeș ar fi neconcludentă dacă am face abstracție de ceea ce reprezintă unitatea de la Goleşti, organizată de curînd, la un nivel care o situează alături de cele mai bune muzee din țară. Este vorba în primul rînd de secția de etnografie, cu o expoziție remarcabilă, care concentrează obiecte de o reală valoare documentară și artistică din domeniul ocupațiilor (cules, vînătoare agricultură, pomicultură, viticultură, păstorit), al meșteșugurilor, arhitecturii, portului popular și alte valori din creația artistică a maselor. Pe lîngă valoarea obiectelor autentice și bogăția de conținut sînt de apreciat aici realizarea tehnico-muzeografică, calitatea materialului grafic-auxiliar și a mobilierului, aranjamentul și nota modernă, asigurate expunerii, ceea ce oferă un plus de atractivitate și interes întregului ansamblu și satisface exigențele mereu sporite ale publicului vizitator și specialiștilor.

Chiar dacă expozițiile unor muzee ca cele din Goleşti si în bună măsură Slatina sînt considerate în prezent ca fiind realizate la un bun nivel științific și tehnico-muzeografic, există preocuparea continuării și amplificării cercetărilor, în vederea (cunoașterii și reflectării mai depline a aspectelor specifice regiunii, ca de exemplu aprofundarea corespunzătoare a prezentării viticulturii și pomiculturii la Goleşti.

Se află în curs de elaborare proiectul unui al doilea mare muzeu etnografic, în culele de la Mălădărești-Horezu avînd ca rază de activitate zona raioanelor Rîmnicu Vîlcea, Horezu și Drăgășani cu problematica lor specifică.

Treptat și sigur se realizează deziderатul ca activitatea muzeografică din regiunea Argeș să fie așezată pe baza unei temeinice documentări.

Se poate afirma, că drumul bătătorit prin activitatea de pînă acum a muzeelor, a creat premizele unei laborioase munci de viitor, în cadrul căreia cercetările și concepția tematică se condiționează și se completează reciproc, asigurîndu-se finalitatea oricărei manifestări specific muzeale.

N. UNGUREANU

https://biblioteca-digitala.ro

LA MUZEUL BRUKENTHAL

O NOUĂ EXPUNERE LA GALERIA DE ARTĂ

În anul 1949, cînd s-a trecut la reorganizarea radicală a Muzeului Brukenthal, galeria sa de artă se afla într-o situaţie dificilă. Depozite necorespunzătoare şi insuficiente, săli de expunere supraaglomerate de lucrări, catalogul epuizat de 50 de ani, numărul personalului de specialitate extrem de redus, iar clădirea serios şubrezită de cei peste 150 de ani de existenţă. După 7 ani de reparaţii generale, în 1956, galeria a putut fi redeschisă în condiţii muzeografice excelente. Nici o cheltuială nu a fost precupeţită. Altădată, în 1912, cînd s-a pus problema reparaţiilor generale s-a ajuns la propunerea vînzării tablourilor de Van Eyck şi Memling.

Intrarea, făcîndu-se acum pe poarta principală, a permis o mult mai bună circulaţie a publicului. Circuitul în anfiladă al celor 23 de săli rezervate operelor de artă (etajul II) a fost împărţit în două sectoare distincte : artă străină şi artă românească.

În noua expunere, tablourile au fost rînduite după criteriul istoric, pe şcoli de pictură, în general pe un singur registru, la intervale suficiente spre a fi percepute izolat ; pe alocuri, lucrările de dimensiuni mai mici au fost prezentate pe două registre sau expuse în vitrine-pupitru fără geam, de obicei în dreptul ferestrelor. În repartizarea şcolilor de pictură s-a căutat să se obţină un acord între specificul lor şi arhitectura sălilor. Astfel, tablourilor din şcoala italiană şi cea flamandă, ale căror dimensiuni sînt în general mari şi al căror stil este mai decorativ, li s-au afectat camerele cele mai spaţioase care au şi plafoane bogat decorate. Dacă pictura flamando-olandeză reclamă o expunere aproape exclusiv cu tablouri, pictura celorlalte şcoli se pretează mai bine la o combinare a tablourilor cu sculptura, ţesăturile şi mobilierul de epocă. De altfel, această discretă combinare se armonizează cu însuşi stilul palatului — care nu este numai un monument istoric ci şi artistic — sălile lui neavînd aspectul ceremonios, frecvent în palatele de acest gen ale timpului, ceea ce dă expoziţiei noastre şi un caracter mai intim. De aceea s-a renunţat la crearea cu orice preţ a „atmosferei istorice", ţelul acesta rezervîndu-se fastuoaselor saloane particulare ale fondatorului care au un mai pronunţat stil rococo.

Galeria Brukenthal fiind, înainte de toate, o galerie de pictură, primul loc în expoziţie a revenit tablourilor, ele exprimînd conţinutul de bază tematic. În organizarea sălilor locul de „prim plan" s-a acordat operelor celor mai reprezentative, unele fiind expuse pe draperii din pluş, cu o triplă intenţie : a atrage atenţia vizitatorilor asupra lor, a le reliefa calităţile plastice prin culoarea adecvată a pluşului şi a evita monotonia expoziţiei. Faptul că galeria este instalată într-un monument istoric ne-a limitat însă întrebuinţarea inovaţiilor moderne de expunere. Arhitecţii s-au re-

https://biblioteca-digitala.ro

zumat la unele adaptări pur funcționale și la unele soluții tehnice care nu concurcază conținutul, atît la introducerea încălzirii centrale și a iluminatului electric direct, cît și în conceperea mobilierului auxiliar : rilogă cu cîrlige mobile, vitrine-pupitru și centrale, unele cu dublă expunere ca în cazul prețioaselor paramente florentine cu broderii în stilul lui Baldovinetti, Botticelli și Ghirlandajo, socluri și console din furnir lustruit intens spre a obține contrastul necesar cu opera de artă.

Dar oricît de „frumos" s-ar aranja o expoziție, valoarea ei depinde, în primul rînd, de originalitatea și importanța exponatelor.

Dacă în trecut au fost expuse, cu scop didactic, numeroase copii, de data aceasta ele au fost așezate în noile depozite dotate cu panouri glisante, fiind eliminate și mulajele din ghips care-și vor găsi utilitatea într-o viitoare gliptotecă.

Noile depozite ne-au ușurat mult cercetarea tablourilor. În trecut ea nu se putea desfășura în condiții bune, numeroase tablouri fiind așezate la înălțimi accesibile doar cu scara.

Trierea și clasificarea tablourilor a ridicat concomitent problema atribuirii lor corecte.

Verificarea vechilor atribuiri și, totodată, restaurarea și examinarea tablourilor mai valoroase în Atelierul central de restaurare de la Muzeul de artă al R.P.R. au dus la descoperirea mai multor iscăliturl dintre care cea mai prețioasă este aceea a lui Van Dyck. Complexitatea problemelor de identificare ridicate de cele șase școli de pictură din muzeu și mulțimea atribuirilor conjecturale din vechiul catalog ne-au determinat la un intens și util schimb de informații și confruntări de opinii cu numeroase muzee, institute de artă, cu cei mai avizați cunoscători ca : Leo van Puyvelde din Bruxelles, Benedict Nicolson din Londra, Roberto Longhi din Florența, Victor Lasarev din Moscova și V. Loevinson-Lessing din Leningrad, Friedrich Winkler din Berlin, Georges Wildenstein din Paris. În modul acesta am ajuns la atribuirea mai corectă a peste 250 tablouri, dintre care unele de mari sau importanți maeștri ca Andrea del Sarto, Tiziano, Veronesse, Rubens, Van Dyck, Jordaens ș.a. Drept prim rezultat al acestor cercetări, în cursul acestui an va apare un album al galeriei cu 200 ilustrații.

În ceea ce privește expoziția de artă romînească au existat impedimente de altă natură. Principala greutate a constat în înzestrarea galeriei cu opere reprezentative de artă romînească modernă și contemporană, întrucît în colecțiile muzeului nu existau decît lucrări realizate pînă în secolul al XIX-lea. Cu fonduri de achiziție suficiente și cu sprijinul colegilor noștri de la Galeria națională a Muzeului de artă al Republicii Populare Romîne, am început să căutăm și să achiziționăm din întreaga țară o serie de lucrări semnificative pentru mișcarea artistică din țara noastră în secolul trecut, în special din creația marilor noștri clasici Nicolae Grigorescu, Ion Andreescu și Ștefan Luchian. Concomitent cu desfășurarea acestei acțiuni, care este o sarcină permanentă, ne-am deplasat în atelierele artiștilor și în expozițiile acestora, de unde am achiziționat numeroase lucrări, astfel că pe simezele expoziției noastre se află la loc de cinste realizări importante ale artiștilor noștri contemporani C. Baba, Al. Ciucurencu, D. Ghiață, H. H. Catargi, I. Jalea, I. Irimescu, I. Vlad ș.a.

Cît privește munca de educare și difuzare, ea a luat o dezvoltare fără precedent, ținîndu-se legătura cu sindicatele, școlile, armata, organizațiile de tineret și cu gospodăriile colective din raion. În afară de ghidajele obișnuite s-au ținut ghidaje speciale anunțate prin afiș, mai ales duminica, cînd se arată și opere din depozite. În cluburile întreprinderilor și fabricilor din Sibiu s-a prezentat primul diafilm al galeriei, iar în sala de conferințe s-au ținut, pe lîngă comunicări academice, conferințe despre arta ro-

Vida Geza. *Portret de țăran*

https://biblioteca-digitala.ro

Anton van Dyck. *Moartea Cleopatrei*

mînească şi universală, precum şi conferinţe de iniţiere în pictură ca „Tehnica şi limbajul picturii", „Cum se priveşte un tablou". Deşi muzeul nu dispune încă de spaţiul necesar pentru expoziţii periodice, s-au deschis totuşi în incinta muzeului unele expoziţii retrospective ale artiştilor Şt. Dimitrescu, Gh. Petraşcu şi Jenö Servatzius, una închinată picturii austriace din muzeu, precum şi cîteva expoziţii de grafică romînească, acestea din urmă fiind apoi prezentate în zeci de cămine culturale sătleşti. Prin satele din raion circulă de trei ani două expoziţii itinerante cu excelente reproduceri colorate : „Maeştrii picturii universale în muzeele din Romînia" şi „Clasicii picturii romîneşti", care determină un număr din ce în ce mai mare de ţărani să viziteze muzeul.

Descoperirile de tablouri de maeştri celebri au constituit un mare punct de atracţie, chiar şi peste hotare. Presa şi televiziunea belgiană au închinat articole şi emisiuni speciale identificării celor două tablouri de Rubens şi celor trei de Van Dyck. De asemenea şi presa sovietică. Pe tema tabloului de Tiziano s-a turnat în ţară un film colorat de scurt metraj, „Secretul unui tablou", primit cu interes şi în străinătate. Articolele publicate în ultimii ani, despre galerie, în reviste din U.R.S.S., Belgia, Olanda, Franţa, Anglia, Italia, Austria şi Spania au repus în circulaţie numele muzeului, uitat o bună bucată de vreme.

TEODOR IONESCU

SECŢIA DE ETNOGRAFIE ŞI ARTĂ POPULARĂ

Dacă secţia de etnografie şi artă populară a Muzeului Brukenthal este considerată astăzi o unitate ce se situează la nivelul marilor noastre muzee etnografice, aceasta se datoreşte, neîndoios, dezvoltării sale din anii puterii populare. Faptul acesta se oglindeşte în primul rînd, în creşterea continuă a colecţiilor, atît în ceea ce priveşte numărul pieselor pe genuri, cît şi dinamica acestei creşteri. Acest fapt, care dă secţiei un caracter activ şi cuprinzător în ce priveşte conţinutul colecţiilor, este însoţit de o preocupare permanentă pentru valorificarea documentelor privind

https://biblioteca-digitala.ro

istoria modului de viață și creația populară prin studii și prin organizări de expoziții.

Originile colecțiilor etnografice de la Sibiu se situează la începutul celei de a doua jumătăți a secolului al 19-lea, cînd s-a înființat Muzeul Astrei și Muzeul carpatin. Dar abia din 1949, cînd Muzeul Brukenthal se constituie ca o mare și complexă unitate muzeală, putem vorbi de o activitate muzeistică sistematică în legătură cu etnografia și arta populară. Începînd din anul 1953 se desfășoară cercetări sistematice, pe teme, la început în zonele din sudul Transilvaniei, apoi pe ambele versante carpatice și, în ultima vreme, în toată țara.

Creșterea colecțiilor de obiecte de la 6 740 (cîte erau în 1949) la peste 19 250 (pînă în august 1964) a urmărit cîteva principii fundamentale, cum ar fi cel al istorismului, cel al unității în varietate ș.a.m.d., ceea ce a avut drept rezultat faptul că aceste colecții au devenit astăzi suficient de reprezentative.

Considerînd expoziția de bază drept oglindă principală a activității unui muzeu, se poate afirma că cele 15 săli în care se desfășoară expoziția de artă populară a Muzeului Brukenthal (75% din piese fiind achiziționate în ultimii 10 ani), demonstrează, pe lîngă o înaltă exigență în selecționarea pieselor, și un nivel muzeografic superior.

În prezentarea fiecărui gen s-au avut în vedere condițiile istorico-sociale în care a apărut și s-a dezvoltat creația respectivă. În afară de genurile principale (ceramică, textile, port, lemn etc.) expoziția oferă și unele imagini de sinteză, cum este cazul cu cele două interioare de case țărănești. Pe de altă parte, grafica complimentară folosește, pe lîngă fotografii și desene, cîteva hărți documentare, realizate decorativ, pentru a arăta răspîndirea și frecvența fenomenelor.

An de an, activitatea Secției de etnografie și artă populară de la Muzeul Brukenthal a crescut în toate direcțiile, întemeindu-se consecvent pe cercetare științifică. De la cercetarea tematică s-a trecut la cercetări monografice complexe de localități și zone. Ca atare, rezultatele s-au reflectat în toate activitățile: îmbunătățirea continuă a expoziției de bază, organizarea a numeroase expoziții temporare speciale, ținerea de conferințe și simpozioane, efectuarea unor diafilme și chiar a unor filme etnografice documentare, publicarea de lucrări științifice și a unor materiale de popularizare ș.a.m.d.

Aparatul documentar al acestei secții s-a format tocmai ca urmare a unei activități de cercetare științifică permanentă. El cuprinde zeci de mii de fișe de obiecte, o fototecă cu peste 20 000 piese noi, o secție de desen și planșe cu peste 4 000 lucrări de grafică documentară realizate pe teren, sute și chiar mii de chestionare completate cu ocazia cercetărilor directe sau prin colaboratori etc.

Unul din cele mai importante rezultate ale activității din ultimii ani este desigur și formarea unui colectiv de muncă cu oameni de specialitate, colectiv care a îmbinat permanent munca practică cu cea teoretică.

Pornind de la metoda schimbului de experiență și mergînd spre colaborare cu toate muzeele și cu institutele de specialitate ale Academiei R.P.R., Secția de etnografie și artă populară a Muzeului Brukenthal a reușit să-și apropie sprijinul și colaborarea celor mai bune forțe etnografice și, în același timp, să fie prezentă, cu contribuția sa, la toate acțiunile importante privind acest domeniu de muncă științifică. În felul acesta, activitatea de cercetare și de organizare muzeistică în domeniul etnografiei, desfășurată la Sibiu, s-a situat la nivelul celor mai bune unități, contribuind și ea să îmbogățească experiența generală.

Condițiile create de statul nostru, în general, și larga înțelegere a forurilor locale au făcut posibilă trecerea la organizarea

https://biblioteca-digitala.ro

unui nou sector, în aer liber, pe o mare suprafață de teren, în Dumbrava Sibiului. Potrivit tematicii, acest sector va reprezenta meșteșugurile și instalațiile tehnice populare, pe ramuri, în dezvoltarea lor istorică, de pe întreg teritoriul patriei noastre. Va fi deci un muzeu al tehnicii populare, care va ilustra munca și uneltele create și folosite de poporul nostru pentru satisfacerea celor mai variate nevoi de viață.

Pentru realizarea acestei noi unități, care se organizează sub directa îndrumare a Comisiei muzeelor științifice din Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, își dau concursul la cercetări științifice (mai ales sub forma de expediții colective) și la munca de organizare propriu zisă, cele mai bune cadre de la muzee și de la Academia R.P.R.

Transformările adînci petrecute în viața țării noastre fac ca vechile metode și unelte de muncă să fie înlocuite cu tehnica nouă, fapt care impune cu necesitate și urgență „salvarea" în sens muzeistic a ultimelor obiective prin care se poate ilustra în mod corespunzător istoria tehnicii populare, în care se reflectă ingeniozitatea și puterea de creație a poporului nostru. Înțelegînd acest lucru, conducerea Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă a aprobat și dispus ca lucrările să se desfășoare într-un ritm cît

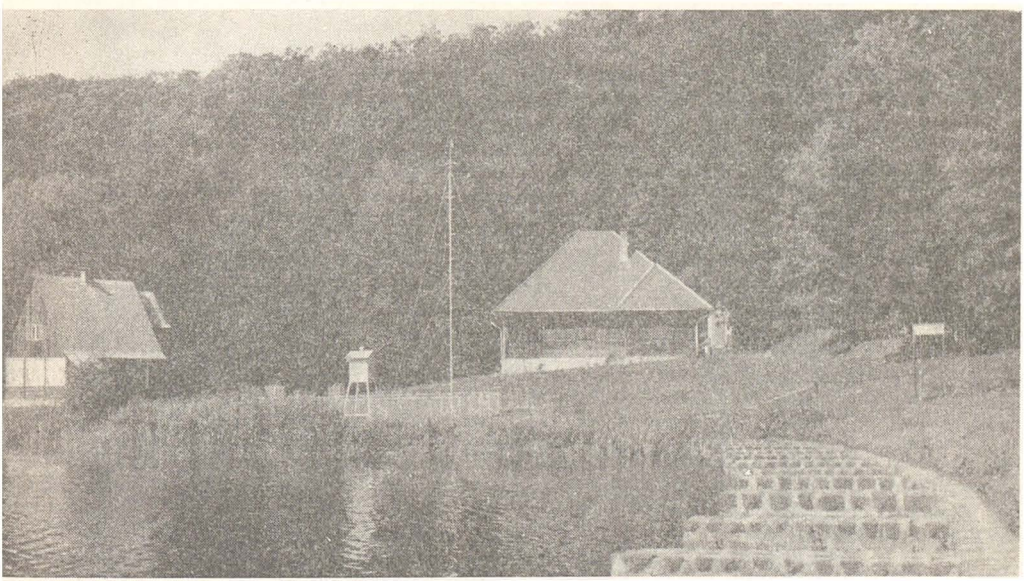

Sediul sectorului în aer liber din Dumbrava Sibiului, cu stațiunea meteorologică montată între cele două construcții

se poate de viu, pentru ca, în cîțiva ani, această mare expoziție în aer liber, în care se vor conserva și înfățișa documente privind unul din cele mai importante capitole ale istoriei culturii materiale, să completeze nu numai profilul Muzeului Brukenthal, ci și seria muzeelor etnografice în aer liber, în fruntea cărora se situează Muzeul satului din București.

Bilanțul succint al realizărilor pe care le-am prezentat ne îndreptățește să afirmăm că Secția de etnografie și artă populară de la Muzeul Brukenthal, prin dinamismul crescînd al activității sale, contribuie tot mai mult la întărirea muncii muzeistice și a științei etnografice din țara noastră.

CORNEL IRIMIE

https://biblioteca-digitala.ro

MUZEUL REGIONAL HUNEDOARA

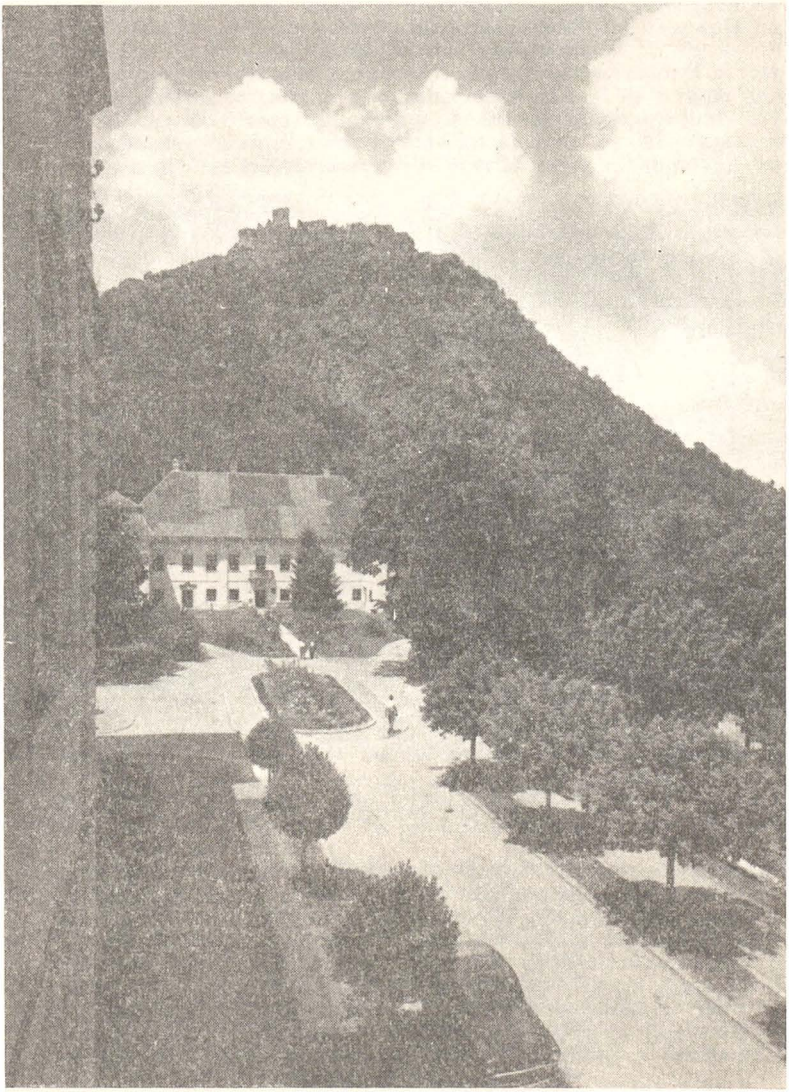

Clădirea Muzeului regional din Deva

https://biblioteca-digitala.ro

Muzeul regional Hunedoara, amplasat la poalele cetății Deva, deși cu o existență de aproape opt decenii, abia în anii puterii populare s-a ridicat la nivelul și rostul ce se desprinde din profilul și calitatea pe care o deține.

Una din colecțiile cele mai valoroase ale muzeului, care îi asigură prestigiu și peste hotare, este cea arheologică. Din cele cîteva mii de obiecte ale acestei colecții o atenție deosebită reclamă uneltele de piatră și os din prima epocă a pietrei (paleolitic), descoperite în peșterile regiunii (Cioclovina, Nandru, Ohaba), adăpost al oamenilor din acele vremuri îndepărtate. La fel, obiectele privind cultura materială a societății dacice din cele două veacuri, premergătoare cuceririi Daciei de către romani, formează o adevărată podoabă a muzeului. Variatele unelte meșteșugărești și agricole, ceramică, pietre cu urme de scriere, monede, obiecte de podoabă ș.a., provenite de la cetățile dacice din munții Orăștiei ca și de la Bănița, Cîmpuri etc., rezultat al cercetărilor din ultimii ani, nu numai că aruncă o vie lumină asupra traiului strămoșilor daci din perioada de la Burebista la Decebal dar, corelate cu altele din timpul stăpînirii romane și cu prezența unor materiale documentare atribuite autohtonilor daci (Cinciș, Obreja), toate aceste descoperiri formează elemente îndepărtate, dar prețioase, în urmărirea problemei originii limbii și a poporului romîn.

O mare valoare numismatică și științifică atribuim achiziționării unor tezaure monetare precum și altor descoperiri de obiecte de podoabă, din aceeași epocă veche, ca tezaurul monetar de la Cugir, Sălașul de Sus, Inuri, Bozeș, descoperirea de obiecte de podoabă de la Sărăcsău și altele.

Vastul lapidar roman, mereu în creștere, cu o serie de monumente epigrafice și sculpturale — altare votive, monumente funerare, publice sau private, statui ș.a. — conținînd multe piese rare, unele unice prin forma și conținutul lor, este socotit, pe drept, ca unul dintre cele mai mari și valoroase din țară. Pe lîngă lapidar, colecția romană mai cuprinde o serie de obiecte referitoare la toate aspectele culturii materiale romane în Dacia : diferite unelte, materiale de construcție, ceramică, obiecte de uz casnic, de podoabă etc.

Reprezentative sînt exponatele prezentate la orînduirea feudală. Amintim uneltele de muncă ale iobagului, uneltele privitoare la dezvoltarea meșteșugurilor și a breslelor meșteșugărești. O remarcă aparte solicită uneltele — „ateliere" complete — pentru extragerea primitivă a aurului din stînca munților sau, prin spălare, din nisipul rîurilor.

În expoziția muzeală și în arhivă se păstrează o serie de documente originale privitoare la desfășurarea răscoalei țărănești de la 1784—85, condusă de Horia, Cloșca și Crișan, pe pămîntul hunedorean, ca și cele privind revoluția din 1848—1849.

Pe baza diferitelor obiecte, documente de arhivă și a unui intuitiv material complimentar — grafice, planuri, hărți, fotografii — expoziția muzeală reușește să prezinte vizitatorilor această perioadă istorică.

Pentru perioada descompunerii feudalismului și a începuturilor capitalismului, interesante sînt mașinile-unelte folosite în agricultură ; cele legate de apariția și dezvoltarea manufacturilor și altele.

Orînduirea capitalistă este oglindită prin materiale și fotocopii ale întreprinderilor hunedorene din cea de a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, grafice cu producția acestor întreprinderi, cu creșterea numerică a proletariatului, fotocopii după documentele vremii, grăitoare mărturii despre apariția și dezvoltarea mișcării muncitorești, aspecte mai importante din lupta muncitorimii condusă de P.C.R. În muzeu sînt prezentate materiale privind greva minerilor de la Lupeni din 1929, acordul de front popular antifascist încheiat la Țebea în

https://biblioteca-digitala.ro

1935, manifeste ale P.C.R. adresate muncitorilor mineri și feroviari și alte documente care vorbesc despre lupta eroică a clasei muncitoare condusă de partid pentru eliberarea socială și națională.

Un obiectiv principal în activitatea muzeală a fost acela de a prezenta prin expoziția de bază nu numai trecutul istoric ci și prezentul, viața de azi a regiunii, cu realizările oamenilor muncii în cei douăzeci de ani de viață liberă ; realitățile istorice care au stat la baza transformărilor caracteristice zilelor noastre pe plan economic, politic și social-cultural. Secția de construirea socialismului cuprinde sectoarele : industrial (electrificarea regiunii, industria extractivă și siderurgică, industria constructoare de mașini-unelte, forestieră etc.), agricol, social-cultural.

Astăzi, Muzeul regional Hunedoara-Deva, cu expoziția sa istorică, oferă vizitatorilor o puternică imagine asupra dezvoltării societății omenești din cele mai îndepărtate epoci pînă în actualitate.

Pe lîngă secția istorică — secție de bază — muzeul mai posedă o valoroasă colecție etnografică și de artă populară, deosebit de reprezentativă pentru regiunea Hunedoara, organizată ca depozit științific.

Tot sub formă de depozit științific este organizată și secția de științe naturale care dispune de un bogat și reprezentativ material din regiune. De o reală valoare este colecția de mineralogie care reflectă bogățiile subsolului regiunii, colecția ornitologică, ca și insectarul cu aproape 30 de mii de exemplare din această microfaună.

Pentru viitor este prevăzut ca acest bogat material să fie valorificat într-o cuprinzătoare expoziție permanentă, organizată potrivit celor mai moderne principii de prezentare a unor astfel de piese muzeale.

O preocupare permanentă a personalului de specialitate încadrat la muzeu este munca științifică de cercetare și publicare a rezultatelor obținute, fie în revista muzeului Contribuții la cunoașterea regiunii Hunedoara, fie în publicații periodice centrale. Nu e lipsit de interes a menționa cu acest prilej cîteva titluri din lucrările elaborate : Contribuții la cunoașterea tezaurelor de argint dacice, Regiunea Hunedoara. Ghid turistic, Îndrumarea oamenilor muncii în timpul vizitării muzeelor, Breslele meșteșugărești în regiunea Hunedoara, Contribuții la istoria mișcării muncitorești din fostul județ Hunedoara, condusă de P.C.R., în perioada 1929—1933, Activitatea desfășurată de Frontul plugarilor în anii 1933 — februarie 1938 pentru apărarea intereselor țărănimii muncitoare, împotriva fascizării țării și a pregătirilor de război, Greva muncitorilor mineri din Valea Jiului din aprilie 1941 ș.a.

Unele din cercetările pe teren — fie că este vorba de importantele săpături arheologice de la cetățile și așezările dacice din munții Orăștiei, efectuate de Institutul de istorie din Cluj al Academiei R.P.R. la care a colaborat și Muzeul regional Hunedoara, fie că ne referim la descoperirile de la Bănița, Cineiș, Cîmpuri, Simeria ș.a. — nu numai că au adus o contribuție însemnată la lămurirea unor probleme de istorie locală sau generală, ci ele au contribuit și la îmbogățirea fondului muzeal, a colecțiilor muzeului, cu o serie de piese, importante documente de istorie locală.

Astfel, Muzeul regional Hunedoara-Deva, cuprinzînd colecții de mare valoare științifică, tezaur al culturii multimilenare de pe teritoriul regiunii, contribuie, prin sarcinile ce-i revin, pe plan regional, la înflorirea culturii noastre noi, socialiste, la opera de desăvîrșire a construcției socialiste în patria noastră.

Dr. OCTAVIAN FLOCA

https://biblioteca-digitala.ro

La „Expoziția Realizărilor Economiei Naționale a R.P.R.“

https://biblioteca-digitala.ro

Colț dintr-un interior de locuință (satul Drăguș, regiunea Brașov) aflată la Muzeul satului

https://biblioteca-digitala.ro

MUZEUL REGIONAL DE ARTĂ TIRGU-MUREŞ

Muzeul regional de artă din Tîrgu-Mureş, situat în Palatul Culturii, a fost înfiinţat de primăria oraşului în anul 1913. Colecţiile sale extrem de reduse cuprindeau îndeosebi lucrări de pictură şi sculptură ale artiştilor din localitate.

Avîntul mişcării culturale din patria noastră, în anii regimului democrat-popular, a determinat reorganizarea muzeului nostru pe baze ştiinţifice pentru a corespunde rolului şi rostului pe care asemenea instituţii de artă îl au în acţiunea de educare patriotică şi estetică a oamenilor muncii.

Astfel, în 1953, cu sprijinul Muzeului de artă al R.P.R., care ne-a împrumutat mai multe lucrări importante, cum sînt Printre dealuri şi muncele de N. Grigorescu, Crizanteme de cîmp şi Trandafiri albi de Şt. Luchian, am reuşit să prezentăm, într-o expunere aerată, în ordine cronologică, arta romînească de-a lungul secolelor XIX şi XX. De-a lungul anilor, expoziţia de bază a fost mereu îmbunătăţită calitativ şi îmbogăţită cantitativ prin noile achiziţii. Numai în ultimii doi ani muzeul nostru a cumpărat 73 de lucrări de pictură şi sculptură.

Datorită acestor achiziţii putem prezenta în expoziţia noastră — ceea ce nu se întîmpla pînă la această dată — creaţia unor artişti ca: Şt. Luchian, N. Tonitza, Th. Pallady prin unele din lucrările lor cele mai reprezentative.

Paralel cu asidua muncă desfăşurată pentru îmbogăţirea patrimoniului şi cu îndrumările efectuate în cadrul expoziţiei de bază, activitatea noastră este îndreptată şi asupra popularizării artei plastice pe tot cuprinsul regiunii noastre.

În acest scop am ţinut mai multe cicluri de conferinţe — dintre care de mare popularitate s-a bucurat ciclul intitulat „Genurile artei plastice" — şi am organizat numeroase expoziţii. Numai în primul semestru al acestui an, de exemplu, în muzeu am prezentat cîteva expoziţii (Expoziţia de pictură contemporană, Expoziţia de sculptură Balogh Petre, Expoziţia de pictură Ion Sima, Expoziţia de grafică Vasile Dobrian, Expoziţia de acuarele Iulia Hălăucescu), dintre care una, Expoziţia de pictură contemporană, a mai fost expusă şi în alte 5 localităţi din regiune.

Pentru sărbătorirea zilei de 23 August, colectivul muzeului nostru a lucrat la organizarea expoziţiei festive în cinstea acestei aniversări şi a redactat pentru studioul de radio regional reportajul „Realizările muzeului nostru în anii regimului democrat-popular".

ANDRAS BORDI

https://biblioteca-digitala.ro

OMAGIU LUI IOSIF VULCAN

Deschis în urmă doar cu cîteva luni, Muzeul memorial „Iosif Vulcan" din Oradea numără, zi de zi, zeci de vizitatori dornici să cunoască sub aspectele sale multiple, viaţa şi activitatea lui Iosif Vulcan. Situat în vechea casă a marelui om de litere, muzeul înfăţişează rolul pe care l-a jucat Iosif Vulcan, timp de aproape o jumătate de secol, în promovarea activităţii ştiinţifice şi literare a romînilor din Transilvania. Este un omagiu adus omului, literatului şi militantului pe tărîm cultural — Iosif Vulcan.

Urmărindu-se redarea cît mai completă a activităţii lui Iosif Vulcan, s-a realizat într-un mod interesant o privire de ansamblu asupra întregii mişcări culturale din Transilvania din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, întrucît Iosif Vulcan a strîns în jurul său pe toţi literaţii, oamenii de cultură şi ştiinţă transilvăneni şi o bună parte a celor din restul Romîniei.

Prezentarea exponatelor s-a făcut în 4 săli, în care materialul este grupat tematic, pe probleme.

În sala I-a este prezentată viaţa şi creaţia artistică a lui Iosif Vulcan. Născut în 1841 în comuna Holod, urmează la Oradea Liceul Premostratens, iar studiile superioare şi le face la Budapesta, urmînd dreptul şi ştiinţele de stat.

De pe băncile şcolii şi-a dat seama de importanţa presei în dezvoltarea culturii şi în lupta contra nedreptăţilor sociale, participînd din anul 1861 la editarea revistei Umoristul, **a cărei conducere integrală o preia în 1864. Programul revistei enunţă şi scopul acesteia :** „de a corecta obiceiurile şi moravurile rele ale vieţii sociale într-un mod umoristic în proză sau în versuri". **Sînt expuse mai multe numere ale acestei interesante reviste, care la 9 decembrie 1866 îşi schimbă numele în** Gura satului.

Se remarcă în această sală panoul şi vitrina dedicate lucrării Panteonul romîn, **tipărită la Budapesta în 1869. Cartea lui Iosif Vulcan cuprinde portretele şi biografiile unor înaintaşi ai literaturii, culturii, ştiinţei şi luptei revoluţionare, realizînd un tablou general al dezvoltării culturii romîne din prima jumătate a secolului al XIX-lea. Organizatorii expoziţiei înfăţişează, pe bază de portrete şi extrase din carte, părerile lui Iosif Vulcan asupra vieţii şi creaţiilor lui Ţichindeal, Timotei Cipariu, Costache Negri, Avram Iancu, Matei Millo, Haşdeu, George Barit etc.**

Panoul şi vitrina ilustrînd activitatea lui Iosif Vulcan în cadrul Academiei Romîne, care în 1879 l-a ales membru corespondent iar din 1891 membru activ, sînt frumos alcătuite şi ilustrează rolul său de vehiculator de idei între Romînia de dincolo şi de dincoace de Carpaţi. După fiecare şedinţă de lucru a Academiei publica în coloanele revistei Familia **ample dări de seamă în care aducea la cunoştinţa cititorilor ardeleni discuţiile, dezbaterile şi problemele**

https://biblioteca-digitala.ro

care preocupau pe oamenii de cultură din Romînia. Mergînd pe linia manifestării unității naționale și culturale a romînilor transilvăneni cu cei de peste Carpați, populariza în Romînia realizările literare, culturale și științifice ale transilvănenilor. Este semnificativ în această privință discursul său de recepție la primirea în Academia Romînă consacrat activității și creației lui Țichindeal.

Materialele expuse îl prezintă pe Iosif Vulcan ca pe un notoriu sprijinitor al tinerilor talentați. Exemplificativă este fotocopia scrisorii pe care i-o adresează Alexandru Vlahuță: „D-ta ești unul din puținii care ne iubesc pe noi, cîțiva tineri urgisiți și priviți ca primejdie pentru literatură de ceilalți colegi ai d-tale. Academia n-are premii pentru nimeni din noi. Caragiale a fost respins, Gherea a fost respins, eu am fost respins, Delavrancea va fi, probabil, respins".

În centrul sălii, în vitrine moderne, sînt prezentate creațiile sale literare, ilustrîndu-se concret vastitatea problemelor și domeniilor pe care le-a abordat. Menționăm versuri ca: Lira mea, romane: Ranele națiunii, Sclavul amorului, nuvele, piese de teatru ca: Ștefan Vodă cel Tînăr, culegeri de folclor (doine, colinde, jocuri de copii etc.). O mare parte din aceste culegeri și-au găsit locul în revista Siedietórea, pe care o conducea în 1875.

Sala I-a prezentînd aspectele variate ale activității lui Iosif Vulcan constituie de fapt preambulul sălii a doua care devine centrul de greutate al expoziției muzeului, tratînd tema importanței revistei Familia în dezvoltarea mișcării literare și culturale românești și rolul lui Iosif Vulcan în coordonarea acestei mișcări.

Este binevenită soluția de prezentare tematică și nu cronologică a activității revistei. Panouri și vitrine tratează problemele mari pe care acesta le-a dezbătut. Astfel, este expusă poziția revistei — și implicit a lui Iosif Vulcan — în diferite probleme de ordin social și istoric, cum este originea poporului romîn și continuitatea locuirii lui pe teritoriul actual al țării noastre. Tratînd problema colonialismului și a luptelor popoarelor pentru independența națională, arată esența politicii coloniale a țărilor occidentale — lupta pentru acumularea primitivă de capitaluri și pentru obținerea de piețe de desfacere.

Sînt expuse numere în care se comentează situația grea a romînilor transilvăneni în timpul dominației austro-ungare, cum este cazul informației publicate în Familia privitoare la maltratarea țăranilor romîni din Tofalu-Mureș-Odorhei de baronul Carol Apor. Semnificativ este următorul fragment referitor la soarta țăranilor din Sălaj: „Din Sălaj primii o scrisoare prin care mi se descrie starea deplorabilă a bietului popor de acolo. Colera și recolta cea rea a stîrnit așa stare demnă de plîns încît cei rămași în viață exclamă: «Mai bine murim azi de ciumă decît mîine de foame»".

Revista cuprinde și articole despre mișcarea muncitorească mondială, despre Comuna din Paris etc.

Apărută la 3/12 iulie 1865 la Budapesta (din 1880 redacția se mută la Oradea), revista Familia își propune, prin programul său de răspîndire a cunoștințelor de cultură generală, să publice portrete și scurte biografii, descrieri și povestiri cu caracter peisagistic, articole de artă, lingvistică, istorie, literatură etc.

De la apariție, Familia devine una din cele mai importante publicații cultural-științifice din Transilvania, înmănunchind în paginile ei creațiile celor mai valoroși literați romîni. Astfel, în 1866, debutează în paginile revistei poetul Mihai Eminescu, apoi George Coșbuc (1884), Octavian Goga etc. Sînt expuse aici numărul cu debutul lui Eminescu și numărul cu necrologul marelui poet, în care sînt retipărite toate lucrările publicate de Eminescu în Familia.

https://biblioteca-digitala.ro

Un colţ al sălii este închinat lui Vasile Alecsandri ; cu ocazia comemorării a 10 ani de la moartea poetului revista publica un număr închinat lui.

Numeroşilor colaboratori ai revistei Familia le este dedicată o parte din sala a III-a, expunîndu-se aspecte din activitatea lui V. Ranta-Butescu, George Bariţ, Ilarie Chendi, Timotei Cipariu, Petre Dulfu, Al. Macedonschi, Veronica Micle, Ion Pop-Reteganu, Al. Vlahuţă, Duiliu Zamfirescu etc. Un panou aparte este dedicat colaboratorilor bihoreni ai revistei, printre care îi aflăm pe Maria Bosco Suciu, Vasile Budescu, Miron Pompiliu unul din cei mai de seamă colaboratori ai revistei şi care a debutat împreună cu M. Eminescu.

Aproape toţi colaboratorii revistei, în frunte cu Iosif Vulcan, au făcut serioase culegeri de folclor pe care le-au răspîndit prin filiera Familiei. Iosif Vulcan, datorită muncii sale de culegere a folclorului romîn şi maghiar, a fost ales membru al Societăţii Kisfaludi.

Tot în sala a III-a este ilustrată lupta lui Iosif Vulcan pentru înfiinţarea teatrului romînesc, fiind prezentate peste 20 de piese originale şi aspecte din activitatea „Societăţii pentru fond de teatru naţional". Printre piesele expuse se află drama istorică „Ştefan Vodă cel Tînăr", care a fost jucată pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti la 1894.

Dîndu-şi seama de importanţa socială şi culturală a mişcării teatrale, Vulcan deschide paginile revistei Familia susnumitei societăţi, al cărei organ devine încă din 1870. Activitatea „Societăţii pentru fond de teatru naţional" este ilustrată prin fotografii, broşuri, almanahuri etc.

În continuare expoziţia cuprinde materiale referitoare la sfîrşitul animatorului vieţii culturale romîneşti din Transilvania — Iosif Vulcan (1907) — şi aprecierile posterităţii.

Pentru a fi sugerat mediul de viaţă şi de lucru al lui Iosif Vulcan s-a amenajat o cameră cu mobilierul original.

Muzeul memorial „Iosif Vulcan", pe lîngă ilustrarea vieţii şi activităţii marelui om de cultură, redă o sinteză a vieţii cultural-artistice din Transilvania, constituind o valorificare critică a moştenirii noastre culturale. Organizatorii expoziţiei au dovedit o temeinică şi nuanţată înţelegere a epocii şi activităţii lui Iosif Vulcan, selecţionînd cele mai semnificative materiale.

Realizat prin procedee moderne, cu vitrine şi panouri plasate cu mult gust, acest muzeu constituie una din frumoasele realizări muzeistice de la noi din ţară.

M. SFÎRLEA

La Tinca, pe malul Crişului Negru

Ni se pare firesc ca din această trecere în revistă a realizărilor obţinute de muzeele din R.P.R. în ultimii 20 de ani, făcînd cunoscută cititorilor noştri cel puţin prezenţa sa semnificativă pe harta instituţiilor muzeale din ţara noastră, să nu omitem Muzeul de ştiinţele naturii din Tinca.

Ce înseamnă Muzeul din Tinca pentru vizitatorii săi ?

Pentru şcolarii de aici şi din satele vecine, o admirabilă posibilitate de a studia structura solului şi fauna de pe valea Crişului Negru, concentrate şi sistematizate în două săli.

https://biblioteca-digitala.ro

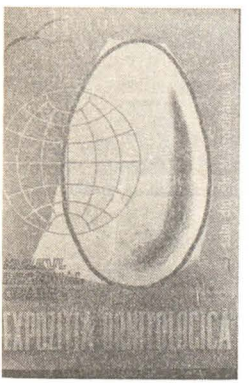

Afișe de expoziții temporare ale Muzeului regional din Oradea

Pentru țăranii muncitori din Tinca, un mijloc de completare a cunoștințelor necesare în procesul muncii lor.

Pentru specialiști — și nu puțini vin la Tinca tocmai pentru a vizita muzeul — o hartă geologică și faunistică restrînsă, dar bogată, a văii Crișului Negru, al cărei studiu e mult înlesnit de prezența materialului divers din muzeu.

Pentru vizitatorii de toate categoriile, de toate vîrstele din comună și împrejurimi, un mijloc de cunoaștere a locurilor natale.

La începuturile sale, muzeul se rezuma la un număr de 3 100 piese ; astăzi colecția a ajuns la 18 318 piese.

Expoziția de bază este organizată în două săli ; o sală prezintă evoluția geologică a bazinului Crișului Negru, iar o altă sală fauna din bazinul Crișului Negru. Muzeul realizează o expunere clară, sugestivă și armonioasă a temelor, găsind, deseori, soluții surprinzătoare, care merită o popularizare mai largă.

În sala consacrată faunei, urmînd riguros o expunere sistematică, științifică, expoziția oferă vizitatorului vitrine și diorame foarte atrăgătoare.

Dioramele Iarna pe Crișul Negru, Primăvara pe brațul mort al Crișului Negru, **și** Vara pe Crișul Negru **sînt rodul unor observări atente, stăruitoare a naturii, a vieții păsărilor și altor animale, a obiceiurilor lor.**

Diorama Primăvara... **reconstituie un tablou cuprinzător, o imagine complexă a vieții în natură, a felului de trai al păsărilor și animalelor, în mediul lor de viață ; bizamul stă pe lîngă coliba sa, pîndit de aproape de hermelină, care se pregătește să-l atace ; broaște țestoase pașnice se confundă aproape cu pietrele lucioase ; corcodelul se oglindește în „apa" neclintită a dioramei.**

Vara pe Crișul Negru, **diorama ingenios realizată din cîteva bucăți de pămînt detașabil, cuprinde un mal abrupt de pămînt cu cuiburi de prigorii (nu cuiburi imitate, ci luate așa cum și le-au făcut păsările).**

Nimic nu e făcut la întîmplare sau cu aproximație, ci cu exactitate științifică, cu multă fantezie și dragoste.

Într-o vitrină sînt grupate mamiferele ; două diorame, cercetate cu interes de agricultori, reprezintă prima — Dăunătorii grîului **— așezați pe un snop de grîu, de la rădăcină pînă la spic, pe diferite nivele — cărăbușii grîului, ploșnițele cerealelor, șobolanul de cîmp, șoarecele de pădure etc. — iar a doua,** Dăunătorii stejarului.

Ar fi, fără îndoială, deosebit de interesantă, relatarea soluțiilor, le-am spune, de amănunt, adoptate în expoziție. Cum realizează, de pildă, muzeograful, impresia de apă adîncă într-o diorama ? Sau de pietre peste care abia a trecut un val de apă ? Sau de gheață, în diorama Iarna ? **Și cum conservă frunzele de copac ?**

Expoziția Evoluția geologică... **oferă de asemenea, ilustrînd o temă oarecum aridă și complexă, soluții interesante, prin folosirea de fotografii, de hărți, de ilustrații, grafice, toate însă cu trimitere la materialul natural, adunat și expus la un nivel corespunzător.**

Nu îi lipsește muzeului, evident, nici laboratorul, populat de șopîrle, broaște țestoase, insecte etc., atelierul viu al muzeului, în care sînt încercate și elaborate soluții de conservare a materialului.

Este un muzeu în continuă mișcare, în continuă transformare și perfecționare. Și acesta este un motiv pentru care localnicii se întorc mereu aici, cu siguranța că vor găsi, de fiecare dată, ceva nou.

TIBERIU IURCSAK

https://biblioteca-digitala.ro

MUZEUL REGIONAL AL BANATULUI

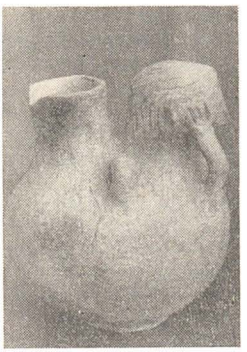

Vasul antropomorf găsit la Parța

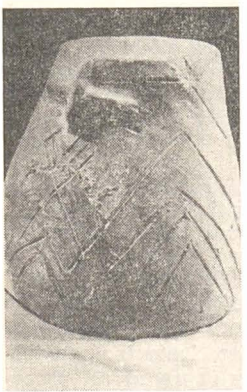

Vas-capac zoomorf (Cultura Turdaș-Vinća)

Muzeul regional al Banatului, una dintre cele mai mari instituții muzeale mixte din țara noastră, a fost înființat în 1872 cînd s-au pus bazele primei colecții de istorie, alcătuită din donații și descoperiri întîmplătoare.

Acestor colecții de istorie, încă în cel de-al optulea deceniu al secolului trecut li se adaugă cele de științele naturii, iar pînă la sfîrșitul secolului al XIX-lea se pun bazele și pentru secțiile de etnografie și de artă.

Ani de zile aceste colecții, sporite și prin achiziții, au fost adăpostite în diverse localuri, improprii și insuficiente. Strădaniile depuse de unii dintre aceia care s-au perindat pe la conducerea muzeului bănățean — dar mai ales acelea ale lui Ioachim Miloia — de a adăposti aceste valoroase colecții într-un local propriu și potrivit, s-a izbit de neînțelegere și chiar rea voință.

Problema aceasta vitală pentru orice instituție muzeală și-a găsit rezolvarea abia după 1944, respectiv în anul 1946, cînd, cel mai impunător monument istoric al Timișoarei, Castelul Huniade, situat în centrul orașului de pe Bega, a fost atribuit exclusiv pentru scopuri muzeale.

Era necesar ca odată cu organizarea muzeului pe bazele principiilor marxiste, să se desfășoare și o campanie susținută de colectare și achiziționare.

Noile condiții create instituțiilor muzeale din țara noastră, îndrumarea permanentă de către organele de partid și de stat, au permis completarea majorității golurilor existente în vechile colecții și crearea unei instituții care în 60 de săli de expoziție să prezinte, pe baze cu adevărat științifice, bogatul material muzeal.

Spațiul nu ne permite să prezentăm aci pe larg rezultatele obținute pe tărîm muzeal de secțiile muzeului nostru. A încerca să le trecem pe toate în revistă ar însemna să dăm doar o imagine palidă a activității muzeale, desfășurată în instituția noastră în cei 20 de ani care s-au scurs de la eliberarea de sub jugul fascist.

În consecință, ne vom mărgini deocamdată la o singură secție, aceea de istorie.

În domeniul istoriei, muzeul nostru, ca de altfel toate muzeele din țara noastră avea o mulțime de goluri, pagini întregi din istoria acestui colț de țară nu puteau fi prezentate decît incomplet. De fapt, în fondul vechi, exceptînd materialele de la Periam și acelea descoperite în cercetările lui I. Miloia la Parța, restul nu avea decît foarte vagi date. În această situație, evident că trebuia să se înceapă cu descoperirea așezărilor străvechi și cu cercetarea acestora.

https://biblioteca-digitala.ro

În recunoașterile, dar mai ales în cercetările întreprinse, s-a urmărit în mod permanent completarea golurilor constatate cu prilejul verificării vechiului fond muzeal.

Cercetările de teren au dus la descoperirea unor serii întregi de noi așezări necunoscute pînă atunci sau incerte în ceea ce privește încadrarea.

Dacă în trecut, cultura Criș era cunoscută doar dintr-o singură așezare, astăzi o avem atestată în încă patru așezări noi, una dintre acestea dînd la iveală frumoase fragmente ceramice pictate.

Pentru aceeași vreme, de început a neoliticului, cercetările întreprinse în hotarul comunei Hodoni, raionul Timișoara, au dat la iveală un foarte frumos material aparținînd culturii Tisa I. Această descoperire a permis încadrarea mai precisă a unor materiale găsite, anterior, în mod întîmplător, în alte părți ale Banatului.

Așezarea de la Hodoni, prin resturile de cultură materială scoase la iveală și prin plastica descoperită, demonstrează, în mod convingător, rolul pe care vînătoarea îl are în cadrul culturii căreia îi aparține așezarea.

O foarte cunoscută așezare neolitică din Banat despre care s-a scris relativ destul de mult, este aceea de la Parța, raionul Timișoara. În cursul anilor, fie datorită lucrărilor de îndiguire a apelor Timișului, fie cercetărilor întreprinse de I. Berkeszi și apoi de I. Miloia, această așezare a dat la iveală un bogat material litic și ceramic. S-a considerat, în general, că această așezare aparține culturii Turdaș-Vinča.

Poziția așezării, pe malul Timișului, la un cot foarte periclitat atît primăvara cît și toamna, ne-a determinat să întreprindem noi cercetări de salvare. Rezultatul acestor cercetări constă în descoperirea a două nivele de cultură materială Turdaș-Vinča și Tisa II. Dintre materialele recent descoperite trebuie amintite, pe lîngă mulțimea formelor ceramice, frumoasele capace zoomorfe, dintre care unul pictat în două culori, roșu și galben, aplicate în cadrul motivelor incizate.

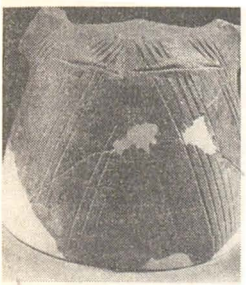

Vas-capac cu cap de bufniță (Cultura Tisa II)

Una dintre cele mai importante descoperiri de la Parța este însă, fără îndoială, vasul antropomorf, piesă fără analogie deocamdată. Strămoș al ulciorului de mai tîrziu, el are, drept orificiu de evacuare a lichidului, un cap de om cu gura deschisă.

Vas cu ornamentații în stil textil găsit la Hodoni (cultura Tisa I)

Una dintre primele cercetări întreprinse în domeniul istoriei vechi de muzeul nostru este aceea din peștera Romînești, raionul Făget. Scopul inițial al cercetării întreprinse în această peșteră a fost descoperirea nivelului paleolitic. Cercetările noastre, ca de altfel și acelea făcute de Institutul de arheologie al Academiei R.P.R., în colaborare cu Muzeul raional din Lugoj nu au dat încă la iveală materiale care să aparțină acestei epoci. În schimb, în cercetările noastre, a ieșit la iveală, pentru prima oară în Banat, cultura Tisa II reprezentată printr-o serie de forme ceramice deosebite de ceea ce se cunoștea din alte așezări aparținînd aceleiași culturi. Peste cultura Tisa II, la intrarea în peșteră, se suprapun resturile materiale ale culturii Coțofeni. Din această cultură cea mai importantă descoperire este brățara din aramă, cu secțiune dreptunghiulară, făurită prin batere, aflată lîngă un vas dublu și grîne carbonizate.

Peștera de la Romînești, cu toate rezultatele obținute pînă acum,

https://biblioteca-digitala.ro

nu este lipsită de importanță pentru cunoașterea paleoliticului din acest colț de țară.

Cu foarte puțină vreme în urmă, la începutul verii acestui an, cu sprijinul G.A.S. Jebel, am reușit să identificăm o așezare Otomani. Fiind vorba doar de o recunoaștere de suprafață și nu de o cercetare propriu-zisă putem spune că această cultură descoperită la Păuliș, raionul Lipova de Dorin Popescu prin anii 1940—1943 coboară și la sud de Mureș. Prima descoperire în sudul Mureșului a fost făcută tot de muzeul nostru în 1948 la Sînpetru-German, raionul Arad, iar descoperirea de la Jebel vine să mărească și mai mult aria de răspîndire a acestei culturi. Este, fără îndoială, vorba de o interpătrundere a culturilor Periam-Pecica și Otomani la nord, respectiv la sud de Mureș.

Cea mai importantă descoperire în domeniul arheologiei, făcută de muzeul bănățean, este însă aceea referitoare la cîmpurile de urne funerare din epoca bronzului și prima epocă a fierului. Cele trei cîmpuri de urne funerare cercetate pînă astăzi, Cruceni, Bobda și Parța, toate în raionul Timișoara, ne oferă un material deosebit de important pentru înțelegerea genezei acestei culturi și pentru prefacerile sociale care au loc în aceste vremuri. Pe lîngă probleme teoretice legate de originea culturii Villanova, de rolul pe care Dunărea de mijloc l-a jucat în acele vremuri, cîmpul de urne funerare de la Cruceni ne oferă date prețioase în legătură cu stările sociale, stratificarea societății omenești și organizarea socială. În același timp ridicarea atentă a celor peste 80 de morminte a dat la iveală și o seamă de date legate de suprastructură, obiceiuri și credințe.

Cîmpul de urne funerare de la Cruceni, aparținînd unei alte culturi decît Gîrla mare, cum a fost greșit încadrat, este, deocamdată, prima dovadă materială a existenței uniunilor de triburi.

Ca durată, cîmpul de urne funerare de la Cruceni se întinde pînă în Hallstatt-ul A. Continuarea acestei culturi o avem în cîmpul de urne funerare de la Bobda, unde, pe lîngă materialul ceramic foarte variat, apar obiectele de podoabă din fier. În același cîmp de urne funerare, atît în formele ceramice cît și în ritul de înmormîntare, se întrevede cultura strămoșilor noștri daci. Vasele fructiere, ca și cele ritual sparte la înmormîntare, ne înclină să afirmăm acest lucru.

Cîmpul de urne funerare de la Parța, care va fi cercetat în continuare în cursul acestui an, continuă cîmpul de la Bobda oferindu-ne noi elemente susceptibile de a lămuri și mai bine dezvoltarea societății omenești din această regiune.

Strîns legat de descoperirile de la Bobda în special, este materialul ceramic, aparținînd tot primei epoci a fierului, aflat la Pădurea Verde din Timișoara. Recipientele mari dar mai ales fructiera ce reprezintă soarele contribuie deopotrivă la cunoașterea genezei culturii primei epoci a fierului.

Am trecut, în mod sumar, în revistă doar cîteva dintre descoperirile mai importante făcute în ultimii 20 de ani de secția de istorie a muzeului nostru. Ele vor fi completate cu altele noi care vor rezulta în urma cercetărilor care, încă din acest an, se vor întinde și asupra orînduirii sclavagiste.

Rezultatele obținute pînă astăzi, sprijinul permanent pe care-l avem atît din partea organelor de partid și a celor de stat, sînt o chezășie că, într-un timp relativ scurt, multe dintre paginile albe ale istoriei vechi a colțului sud-vestic al țării vor fi completate.

MARIUS MOGA

https://biblioteca-digitala.ro

CASA MUZEU DIN PĂULEȘTI

De curînd la Păulești, sat în care a luat ființă cea dintîi gospodărie colectivă din regiunea Maramureș, s-a inaugurat prima casă-muzeu din țară. Ziua inaugurării, 28 august 1964, reprezintă un moment semnificativ în viața acestei unități socialiste fruntașe: la această dată gospodăria colectivă din Păulești a împlinit 15 ani de la înființare.

Realizată din inițiativa conducerii gospodăriei, cu concursul muzeului raional Satu-Mare și cu sprijinul organelor regionale de partid și de stat, casa-muzeu din Păulești a fost deschisă într-o locuință de țăran sărac cu o vechime de aproape 100 de ani. De altfel, aceasta era singura casă veche care mai rămăsese în Păulești, — imagine a mizeriei și înapoierii în care trăia țărănimea muncitoare în trecut. Ea ilustrează contrastul izbitor între trecutul „pitoresc" și „patriarhal" al satului Păulești și înfățișarea lui actuală cu case mari, confortabile și luminoase construite din cărămidă și acoperite cu țiglă, cu lumină electrică, radio etc.

Construită din chirpic și acoperită cu paie, casa are dimensiunile de 9,50×3,60 m, fiind alcătuită în plan din 3 încăperi: casa dinainte (camera curată), tindă și o mică încăpere înspre curte, folosită vara pentru locuit iar în timpul iernii drept cămară. În prelungirea casei, sub același acoperiș, este grajdul construit din nuiele bătute cu lut. Casa-muzeu din Păulești a fost realizată ca o unitate muzeală cu caracter istorico-etnografic. În camera dinspre stradă s-a reconstituit un interior de locuință țărănească cu piesele strict necesare: pat, masă, ladă cu spătar și cîteva scaune, obiecte de industrie casnică și o sobă de gătit din cărămidă. Atmosfera generală a acestui interior evocă în mod pregnant condițiile de cumplită mizerie ale traiului din trecut din Păulești, sat de „jeleri" (slugi boierești), victime ale cruzimii și bunului plac al proprietarului moșiei. În tindă, în afara cuptorului, sînt expuse vase de pămînt și de lemn, precum și alte cîteva obiecte de folosință gospodărească. În ultima încăpere sînt prezentate cîteva panouri cu texte, grafice, fotocopii referitoare la istoricul satului, mișcarea populației, la condițiile grele de trai ale țărănimii muncitoare din Păulești, din perioada feudală și capitalistă. Sînt redate, de asemenea, în cifre statistice, succesele dobîndite de gospodăria colectivă din comună și felul în care aceste succese se reflectă în viața și cultura țărănimii colectiviste din Păulești.

Prima unitate de acest fel deschisă la noi în țară, casa-muzeu din Păulești, realizează în bună măsură scopul pe care și l-au propus inițiatorii: acela de a prezenta tinerei generații și generațiilor viitoare o imagine concretă asupra trecutului întunecat, gradul de exploatare la care era supusă țărănimea săracă în anii regimului burghezo-moșieresc.

T. BADER

https://biblioteca-digitala.ro

20
1944
1964

EXPOZIȚIA
REALIZĂRILOR
ECONOMIEI
NAȚIONALE
A R. P. R.

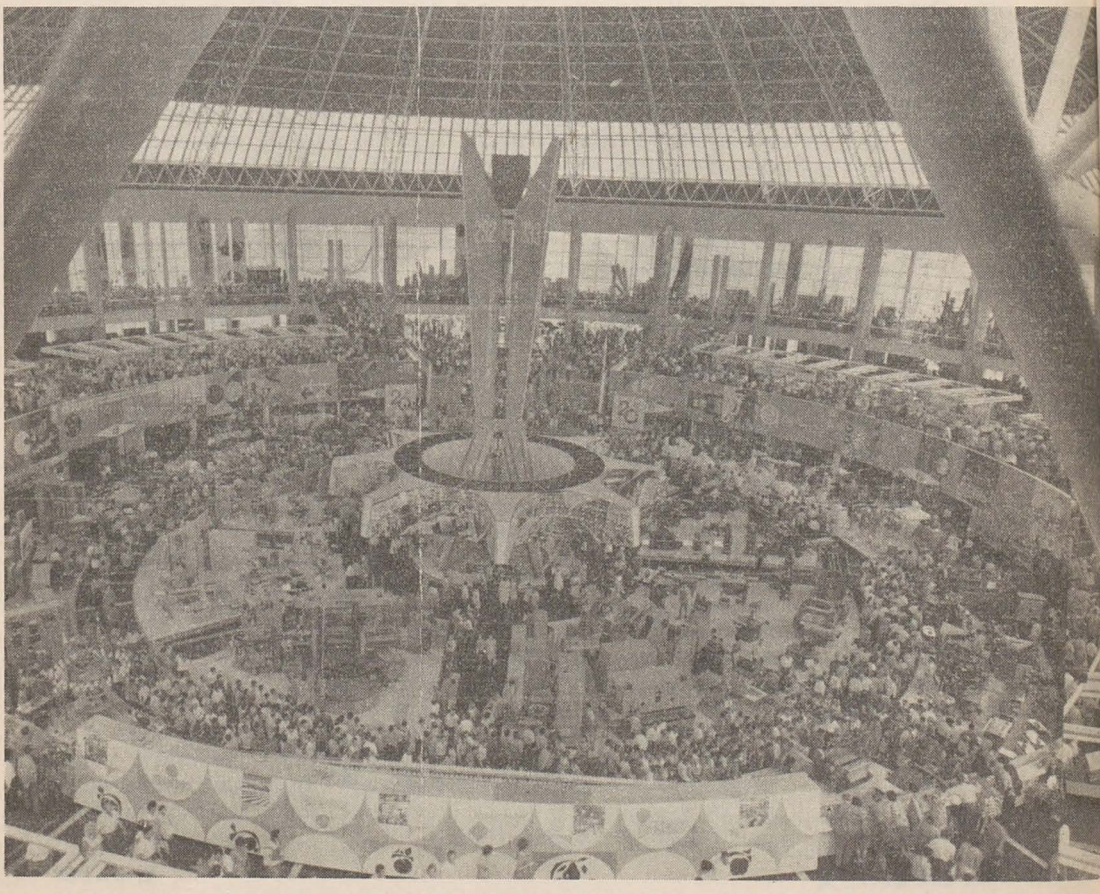

https://biblioteca-digitala.ro

MAREA EXPOZIȚIE NAȚIONALĂ

Marea expoziție, care și-a deschis porțile în cinstea zilei de 23 August, închinată realizărilor economiei naționale a Republicii Populare Romîne, reprezintă unul dintre cele mai importante evenimente ale sărbătorii noastre din acest an.

Vastul complex de pavilioane, săli, construcții-anexe și spații de expunere, se desenează în harta orașului București între Casa Scînteii, Muzeul satului și noile cartiere de locuințe din semicercul nord-vestului urban, cu creștetul cel mai înalt al cornișelor reflectat în legănarea apelor lacului Herăstrău.

Expoziția, împărțită pe trei grupuri mari de construcții și distribuită între boschetele de trandafiri, pîlcurile de copaci tineri și drumeaguri ocolite de asfalt, oglindește toate sectoarele economiei noastre naționale, oferind publicului vizitator sute și mii de variate exponate, de la mașinile grele și brațele puternice ale macaralelor gigantice pînă la corzile cîntătoare ale viorilor și frumusețea delicată a minusculelor produse de podoabă ale omului și ale casei.

Pentru vizitatorul avertizat ca și pentru vizitatorul care ia contact pentru prima dată cu expoziția, se stabilesc dintru început niște relații de ordin sufletesc între care emoția, bucuria și entuziasmul ocupă locul cel mai important.

În marele ei ansamblu și în valoroasele ei standuri fragmentate, expoziția confruntă pe orizontala planurilor și pe verticala înfăptuirilor potențialul muncii, bogăția spirituală și materială a țării și a poporului ei.

Datorită complexității și bogăției de exponate sub diverse forme și moduri de prezentare, expoziția poate fi vizitată și interpretată pe variate planuri, după cum interesul și curiozitatea îl conduc pe vizitator pe etaje, prin pavilioane și printre obiecte. Ne-am permite să ne îndreptăm cu precădere atît condeiul cît și privirile asupra unor grupe de probleme care alcătuiesc de fapt baza materială și spirituală a expoziției.

Dominantele ei esențiale se pot cuprinde de pe cîteva coordonate de sinteză : Expoziția ca document al politicii partidului și guvernului în cei 20 de ani de la eliberare încoace, expoziția ca factor generator și reprezentativ al valorilor artistice și culturale ale poporului, Expoziția ca tezaur al ingeniozității și înfăptuirilor materiale ale poporului muncitor, Expoziția, punct de plecare spre noi și variate viitoare realizări; drumul spre poezie, poemă și vis rămînînd deschis fiecărui vizitator în parte...

Jocul multicolor al unor cifre bătute în piatră, scrise sau vorbite, stabilesc săgeata ascendentă a tuturor ramurilor de producție, pe grafice comparate, pe echivalențe, valori și cantități. În raport cu producțiile anilor dinaintea războiului, cifrele anului 20 au nu numai nivelul mult superior, dar ele înscriu, pe tabela de aur a producției naționale, nume care n-au existat niciodată, echivalente fabricilor, uzinelor și întreprinderilor noi: fibre și mase plastice, anvelope și obiecte de cauciuc, peniciline și streptomicine, utilaje petroliere moderne de mare randament, coloranți, mașini, motoare, agregate, automobile, avioane, mașini electronice, surse atomice pașnice, textile, încălțăminte, aparate de radio, televizoare, frigidere etc., etc.

Cîteva date: producția chimică a crescut la sfîrșitul anului 1963 de 23 de ori față de anul 1938 — producția de energie electrică și termică e de 17 ori mai mare ca în 1938 — 184 609 tone de îngrășăminte chimice livrate în anul 1963 agriculturii noastre — 4 000 de sortimente alimentare pentru cumpărători — medalii de aur acordate la Leipzig instalației romînești de foraj 3DH chiar în primăvara anului de sărbătoare, export de mașini agricole în toate colțurile lumii, 18,9 miliarde alocate în 1963 pentru acțiunile social-culturale, cel mai ridicat procent din Europa, după statisticile O.N.U., în privința construcțiilor de locuințe îl are țara noastră...

Cînd cifrele vorbesc la bilanțul unei perioade de timp și cînd ele reprezintă cantitate și calitate sporită, concluziile nu pot decît să sublinieze justețea punctelor de vedere și să exprime global și sintetic unanimele eforturi ale întregului popor. Datele expoziției, statisticile, machetele ca și totalitatea obiectelor expuse nu sînt altceva decît expresia planurilor de producție și planificare, rezultatele în volume și proporții ale prevederilor Directivelor Congresului al III-lea al P.M.R. și ale măsurilor succesive de îmbunătățire a producției, a procesului muncii, a condițiilor generale de trai.

Sutele de produse romînești noi, din diferitele domenii de activitate reprezintă în modul cel mai concret și elocvent adevărurile asupra capacităților fabricilor, îndemînării muncitorilor, creației și realizării, precum și buna gospodărire a bogățiilor naturale și averilor țării ca și folosirea la nivelul cel mai înalt a tehnicii moderne în diferitele sectoare ale economiei noastre socialiste.

Una dintre problemele de bază în organizarea oricărei expoziții de o amploare mai mică sau mai mare este modul în care trebuie

https://biblioteca-digitala.ro

MAREA EXPOZIȚIE NAȚIONALĂ

înfățișate obiectele publicului, ținîndu-se seama atît de punerea în evidență a caracteristicilor respective, cît și de raportul de vecinătate cu alte exponate. O serie de idei bune, dublate de o gamă întreagă de rezolvări îndrăznețe, au dat soluțiile practice și eficiente expoziției, atît în ansamblu cît și în amănuntul cel mai mic. Pornindu-se de la concepția inelară suprapusă a pavilionului central care este și cel mai complex, forțele economice sînt reprezentate etajat și concentric ținînd cont de spațiu, lumină și de cerințele unei etalări corespunzătoare. Dacă, aparent, un sector apare încărcat din punct de vedere al privirii de ansamblu, ca de pildă miezul pavilionului central unde sînt grupate mașinile grele, agregatele și aparatura masivă, o împărțire interioară pe zone mici, pe spații colorate în raport cu volumele și profilurile marilor exponate, organizează vizita și oferă cele mai bune posibilități de studiu pe elemente. In raport direct cu peisajul interior, iluminat ziua de soare sau scăldat noaptea de neon, culoarea generală pentru tot acest miez metalic a fost aleasă în nuanțele unui verde de iarbă proaspătă, bine armonizată, strălucitoare și totuși discretă.

Urmărită linia circulară a unui etaj, se constată o judicioasă succesiune a standurilor care, cu toate că fiecare în parte prezintă alte obiecte, au o unitate de principiu și o înlănțuire armonioasă care nu rupe, în ochii și sensibilitatea vizitatorilor, cursivitatea privelиștilor treptat. Datorită folosirii mijloacelor majore de expresie plastică, de la pictura pe sticlă de tipul vitraliilor, de la panoul ilustrativ fotografic, la ceramică, lemn, metal sau plastic și la folosirea unor materiale proprii standului respectiv sub formă de panouri sau platforme decorative, ca în cazul compartimentului economiei forestiere, al produselor din plastic sau al materialelor de construcție ori al apartamentelor finite, pavilioanele se bucură de o atmosferă agreabilă, de un bun simț artistic și dau replici noi unor moduri clasice de expunere.

Dacă ne-am opri numai la modul în care a fost concepută și realizată prezentarea exterioară a întregului spațiu de clădiri și grădini, nu am putea decît să elogiem arhitecții și peisagiștii care au dat o linie de ansamblu modernă și proprie expoziției. Prezența unor mari piese de artă completează portretul ei modern, pe jocul subtil dintre idee și realizarea ei materială. Balerinele de ceramică ale lui Patriciu Mateescu, — inspirate din frăgezimile dansului popular, — profilurile metalice, simbolice și decorative dintre pavilioane, rezolvările de suprafețe jucate frumos în figuri geometrice ca, de pildă, cabina cinematografică de proiecție, marele stîlp de aluminiu echivalent bîrnei țărănești cioplite și amintitor al Coloanei fără sfîrșit a lui Brîncuși, sînt elemente de fină decorațiune pe ansamblul mare al expoziției, ele înseși fiind integrale opere de artă.

Un acord de bun gust interior și exterior, între exponate și standuri, între obiect și spațiu, precizează grija deosebită care s-a acordat pregătirii și realizării complexe și intime a expoziției.

Un exemplu de interpretare și de acord a particularităților unui obiect expus, cu fenomenelă și evoluția vieții, ni-l oferă unul dintre standurile economiei forestiere, prin prezența unui fragment de trunchi gros de copac. Se știe din popor și apoi e constatat științificește, că cercurile din secțiunea unui arbore arată vîrsta acestuia. Cîteva indicatoare stabileau, pe cercurile trunchiului expus, vîrsta copacului legată de cîteva date importante ale existenței poporului nostru. Prima inscripție arăta anul 1644 timpul cînd copacul se ridica abia vlăstar în codrii suceveni. Urmează cercul anului 1821, anul răscoalei lui Tudor Vladimirescu, apoi 1848 data revoluției burghezo-democrate, 1859 Unirea Principatelor, 1877 Indepedența națională, 1944 Eliberarea de sub jugul fascist și, ultimul cerc, 1964 anul celei de a 20-a aniversări și anul expoziției... Un brad pe sub cetinile căruia s-au scurs trei secole, un copac în umbra căruia s-au scurs epoci de suferință și luptă, un copac-document și un izvor bogat de inspirații pentru poezia timpului nostru.

Expoziției realizărilor economiei naționale nu-i lipsesc nici fantezia creatoare, nici cutezanțele, nici frăgezimile sufletești, paralelele unor autentice și valoroase rezolvări pe toate planurile, orizonturile și compartimentele existente. Document important al dezvoltării țării, expoziția deschide noi perspective spre evoluția complexă și deschide porți largi gîndului, inspirațiilor, ideilor, inovațiilor, invențiilor și perfecționărilor. Ca oglindă a timpului, ca reflex al realităților, ca eveniment al contemporaneității, expoziția este cartea de vizită și un certificat al nostru dintre cele mai de preț.

BARUȚU T. ARGHEZI

https://biblioteca-digitala.ro

A III-a expoziție bienală de artă populară

Mișcarea artistică de amatori, mișcare ce a cuprins largi mase de oameni ai muncii de la orașe și sate, a devenit una din formele cele mai eficace de ridicare culturală a poporului nostru. Actvitatea creatoare a artiștilor populari a prilejuit una din acele manifestări remarcabile prin care poporul nostru a marcat în mod festiv aniversarea a 20 de ani de la eliberare: a III-a expoziție bienală de artă populară.

Organizată de Casa centrală a creației populare, pe etape, prin casele regionale ale creației populare și cu ajutorul caselor raionale de cultură, a căminelor culturale sătești, această manifestare a început prin sute de mici expoziții comunale și intercomunale ale cercurilor de artă populară și ale creatorilor individuali pe genuri ca: port popular, țesături, cusături, cojocărit, ceramică, crestături în lemn, os, metalo-plastie, împletituri etc., genuri cu o bogata tradiție pe teritoriul patriei noastre. Selecționarea acestor obiecte, pentru expozițiile raionale și regionale, ca și organizarea unor ample expoziții republicane, investește această manifestare cu caracter de concurs, în care numeroase premii răsplătesc talentul, priceperea și gustul ales, într-un cuvînt, măiestria creatorilor.

O dată cu desfășurarea etapelor de expoziții ies la iveală noi și noi creatori, unii deosebit de înzestrați, care posedă cunoștințe temeinice și care, ajutați să se orienteze judicios, pot atinge realizări surprinzătoare.

Este cazul lui Costa Aurel din Muncelul Mare, regiunea Hunedoara, a cărui tehnică de turnare a cositorului pe încrustații de fuliere și alte instrumente muzicale este deosebit de interesantă, sau a tînărului Stelian Ogrezeanu, de altfel „veteran" al expozițiilor de artă populară, care dezvoltă cu multă inteligență și maiestrie vechile tradiții ale ceramicii de Horezu.

O interesantă activitate de preluare a tradițiilor artei populare, în cel mai bun sens al cuvîntului, o desfășoară secțiile de artă populară ale școlilor populare de artă. Elevii acestor școli expun numeroase piese în cadrul expoziției republicane, piese ce se remarcă printr-o bună înțelegere a caracteristicilor zonale ale artei populare și printr-un rafinament de execuție deosebit. Subliniem în acest sens activitatea Școlii populare de artă din Sibiu condusă de profesorul Popovici Nicoleta, care a prezentat în expoziție un bogat material, în special piese de costum și textile de casă. În cadrul acestei secții lucrează una din cele mai apreciate creatoare din expoziție, Maria Spiridon din Avrig. De bună ținută artistică este materialul trimis de Școala populară de artă din Petroșani, de la care menționăm tipicul costum de Valea Jiului, ca și covorul maramureșean de la Școala populară de artă din Satu-Mare.

Expoziția reflectă cum nu se poate mai pregnant nu numai bogăția și varietatea artei populare de pe teritoriul diferitelor regiuni, ci și felul cum casele regionale ale creației populare au știut să antreneze și să îndrume creatorii. Descoperirea unui mare număr de creatori, antrenarea lor în concursuri legate de desfășurarea bienalei a făcut ca regiunea Crișana să prezinte expoziției un mare număr de costume, textile de casă, ceramică etc. Bine pregătite s-au prezentat și regiunea Brașov, regiunea Maramureș care a adus în expoziție un fragment de poartă în mărime naturală ca și costume și piese de costum cu deosebite calități plastice; Argeș și Ploiești ale căror marame delicate, expuse între pereții de cristal ai vitrinelor, amintesc de pictura lui Pallady; regiunea Bacău ale cărei costume cu cojoace brumării au atîta farmec rustic, ca și costumele ceangăiești, pe deplin păstrătoare ale celor mai autentice tradiții ale vechilor costume românești din Moldova. Din aceeași regiune avem și un frumos dar, realizat special pentru expoziție: Cartea de onoare, din plăci de lemn, încrustate de muncitorul Hutanu Alexandru. Vom menționa și regiunile: Banat cu piesele sale de costum, deosebit de luxoase, și cu un admirabil costum de cărbunari, acesta mai sobru, cu covoare viu colorate și ornamentate; regiunea Suceava din care notăm cojoacele cu blană de dihor, cunoscuta ceramică neagră de Marginea ca și ceramica meșterului Colibaba la care vom lăuda, de astă dată, ceramica tradițională din Rădăuți, mai măiestrit realizată decît cea de Kuty, pe care acest creator o practică; remarcăm împletiturile din cîrpe și rogojină, materie primă ce capătă prețiozitate și efect în mîna creatorilor din regiunea Mureș-Autonomă Maghiară, precum și Casa regională a creației populare Iași care a reușit să înviroreze centrul de ceramică Tansa.

Merită subliniat efortul Casei regionale a creației populare București, care, explorînd zone unde arta populară părea apusă, a adus note originale în expoziție cu costumul cu bosscea sau peșteman, încă întîlnit în Teleorman, precum și cu ceramiștii din Pisc, raionul Răcari,

https://biblioteca-digitala.ro

care, pe lîngă obișnuite ulcioare și strachini, expun o variată gamă de figurine, jucării pline de haz.

Pentru că spațiul nu ne permite o descriere mai amănunțită a expoziției ne vom mărgini doar să ilustrăm prin cîteva cifre amploarea manifestărilor care au precedat expoziția republicană deschisă în cadrul fastuos al complexului de pavilioane de la Expoziția economiei naționale.

Comparativ cu ultima bienală la care în etapa intercomunală au fost deschise 119 expoziții, actuala expoziție bienală include 599 expoziții intercomunale, 124 expoziții raionale și 15 expoziții deschise în centrele de regiuni. În aceste condiții selecția a putut fi mult mai riguroasă, atît în ce privește respectarea caracteristicilor de stil ale zonelor respective, cît și în ce privește calitățile plastice, frumusețea exponatelor. Din cauza unui spațiu, în chip firesc limitat, în expoziția republicană figurează doar jumătate din cele 2 115 obiecte selecționate din expozițiile regionale, pentru că juriul a propus spre etalare peste 80 la sută din obiecte.

Toate acestea dovedesc că activitatea caselor regionale de creație, a etnografilor, care au colaborat cu aceste instituții, și a activiștilor culturali a reușit să cuprindă din ce în ce mai mulți creatori, să-i mobilizeze și să-i îndrume judicios; toate acestea mai dovedesc nețărmurita dragoste cu care creatorii populari de pe meleagurile patriei au înțeles să închine talentul și priceperea lor marii sărbători a eliberării — zilei de 23 August.

NICOLAE NISTOR

https://biblioteca-digitala.ro

Sumarul

G. SARAFOLEAN şi S. POPESCU — Expoziţia „20 de ani de la eliberarea patriei“ 195

Dr. MIHAI BĂCESCU, membru corespondent al Academiei R.P.R. — Muzeul de istorie naturală „Gr. Antipa“, între anii 1944—1964 205

VLADIMIR DUMITRESCU — Cel mai vechi muzeu din Capitală : Muzeul Naţional de Antichităţi 208

M. H. MAXY — Muzeul de Artă al R.P.R. 211

A. MOLDOVEANU — Muzeul Militar Central 215

FLORIAN GEORGESCU — Manifestări sărbătoreşti ale Muzeului de istorie a oraşului Bucureşti 218

GHEORGHE FOCŞA — Muzeul satului, astăzi 220

TANCRED BĂNĂŢEANU — Realizări şi sarcini ale Muzeului de artă populară al R. P. R. 226

CONSTANDINA BREZU — Muzeul literaturii romîne 229

SÎRBU IULIAN — In memoria lui George Enescu 231

CONSTANTIN FLOREA — Muzeul Unirii 233

GHEORGHE BODOR — Muzeul etnografic al Moldovei, din Iaşi 235

GEORGETA HAMRICH — Cinstire memoriei luminoase a lui Ilie Pintilie . 238

GEORGE PROTOPOPESCU şi POP CONSTANTIN — Muzeul de istorie din Cluj 240

GHEORGHE DĂNCUŞ — Muzeul etnografic al Transilvaniei 243

PAMFIL ALBU — Popas la Lupşa . . . 246

OCTAV MONORANU — Realizări muzeale din regiunea Suceava, în anii puterii populare 247

IULIAN ANTONESCU — Ani de muncă rodnică în muzeele regiunii Bacău . 252

C. NAGLER — Muzeul de ştiinţele naturii din Focşani 254

RADU FLORESCU — Urme străvechi şi istoria lor 255

FLORICA POSTOLACHE — Muzeul de artă din Constanţa 261

VASILE IACOB — Muzeul „Delta Dunării“ 262

I. ARDELEANU — Muzeul Doftana . . 263

G. MAKSUTOVICI — O prezentare muzeală a istoriei petrolului romînesc 273

M. GUŞIŢA — Evocare a personalităţii lui Tudor Vladimirescu 275

G. POPILIAN — Muzeul comunal din Orlea 278

N. UNGUREANU — Însemnări despre muzeele din regiunea Argeş . . . 279

TEODOR IONESCU — O nouă expunere la galeria de artă 281

CORNEL IRIMIE — Secţia de etnografie şi artă populară 283

Dr. OCTAVIAN FLOCA — Muzeul regional Hunedoara 286

ANDRAS BORDI — Muzeul regional de artă Tîrgu-Mureş 289

M. SFÎRLEA — Omagiu lui Iosif Vulcan . 290

TIBERIU IURCSAK — La Tinca, pe malul Crişului Negru 292

MARIUS MOGA — Muzeul regional al Banatului 294

T. BADER — Casa muzeu din Păuleşti . 297

BARUŢU T. ARGHEZI — Marea Expoziţie Naţională 299

NICOLAE NISTOR — A III-a expoziţie bienală de artă populară 301

Г. САРАФОЛЯН и С. ПОПЕСКУ — Выставка «Двадцатилетие освобождения родины» 195

Д-р МИХАЙ БЭЧЕСКУ чл. корр. Академии РНР. — Музей естественных наук имени «Григоре Антипа» в 1944—1964гг, 205

ВЛАДИМИР ДУМИТРЕСКУ — Старейший музей столицы: Национальный музей древностей 208

М.Х. МАКСИ — Музей искусств РНР . . . 211

А. МОЛДОВЯНУ — Центральный военный музей 215

ФЛОРИАН ДЖОРДЖЕСКУ — Празднование XX ой годовщины освобождения родины в Музее истории города Бухареста 218

ГЕОРГЕ ФОКША — Музей села, сегодня 220

ТАНКРЕД БЭНЭЦЯНУ — Достижения и задачи Музея народного искусства РНР 226

КОНСТАНДИНА БРЕЗУ — Музей румынской литературы 229

СЫРБУ ЮЛИАН — Памяти Джордже Енеску 231

КОНСТАНТИН ФЛОРЯ — Музей Объединения румынских княжеств 233

ГЕОРГЕ БОДОР — Этнографический музей Молдовы в Яссах 235

ДЖОРДЖЕТА ХАМРИХ — Чествование светлой памяти Илие Пынтилие 238

ДЖОРДЖЕ ПРОТОПОПЕСКУ и ПОП КОНСТАНТИН—Исторический музей в Клуже 240

ГЕОРГЕ ДЭНЭШУШ — Этнографический музей Трансильвании 243

ПАМФИЛ АЛБУ — Привал в Лупше 246

ОКТАВ МОНОРАНУ — Достижения музеев области Сучава в годы народной власти 247

ЮЛИАН АНТОНЕСКУ — Годы плодотворной работы в музеях области Бакэу 252

К. НАГЛЕР — Музей естественных наук в Фокшанах 254

РАДУ ФЛОРЕСКУ — Древние следы и их история 255

ФЛОРИКА ПОСТОЛАКЕ — Музей искусств в Констанце 261

ВАСИЛЕ ЯКОБ — Музей «Дельта Дуная» 262

И. АРДЕЛЯНУ — Музей Дофтана 263

Г. МАКСУТОВИЧ — Представление, в музее, истории румынской нефти 273

М. ГУШИЦА — Мемориальный музей «Тудор Владимиреску» 275

Г. ПОПИЛИАН — Сельский музей в Орле 278

Н. УНГУРЯНУ — Заметки о музеях области Арджеш 279

ТЕОДОР ИОНЕСКУ — Новое экспонирование Галлереи искусств 281

КОРНЕЛ ИРИМИЕ — Отдел этнографии и народного искусства 283

Д-р ОКТАВИАН ФЛОКА — Областной музей в Хунедоаре 286

АНДРАШ БОРДИ — Областной музей искусств в Тыргу-Муреш 289

М. СФЫРЛЯ — В честь Иосифа Вулкана 290

ТИБЕРИУ ЮРЧАК — В Тинке, на берегу реки Кришул Негру 292

МАРИУС МОГА — Областной музей Баната 294

Т. БАДЕР — Дом-музей в Пэулешть 297

БАРУЦУ Т. АРГЕЗИ — Выставка достижений народного хозяйства Р.Н-Р. 299

НИКОЛАЕ НИСТОР — III-я двухгодичная выставка народного искусства 301

★

G. SARAFOLEAN et S. POPESCO — L'exposition „Vingt années de Libération de la Patrie“ 195

Dr. M. BACESCO, membre correspondant de l'Académie de la République Populaire Roumaine — Le Muséum d'Histoire Naturelle „Grigore Antipa“ de 1944 à 1964 205

VLADIMIR DUMITRESCO — Le Musée National des Antiquités, le musée le plus ancien de la Capitale 208

https://biblioteca-digitala.ro

M. H. MAXY — Le Musée d'Art de la République Populaire Roumaine . . 211
A. MOLDOVEANU — Le Musée Militaire Central 215
FLORIAN GEORGESCO — Manifestations festives du Musée de l'Histoire de la ville de Bucarest 218
GHEORGHE FOCŞA — Le Musée du Village, aujourd'hui 220
TANCRED BĂNĂŢEANU — Réalisations et tâches du Musée d'Art Populaire de la R.P.R. 226
CONSTANDINA BREZU — Le Musée de la Littérature Roumaine 229
SÎRBU IULIAN — A la mémoire de Georges Enesco 231
CONSTANTIN FLOREA — Le Musée de l'Union 233
GHEORGHE BODOR — Le Musée ethnographique de la Moldavie, de Jassy . 235
GEORGETA HAMRICH — Hommage à Ilie Pintilie 238
GEORGE PROTOPOPESCO et POP CONSTANTIN — Le musée d'histoire à Cluj 240
GHEORGHE BĂNCUŞ — Le Musée ethnographique de la Transylvanie . . . 243
PAMFIL ALBU — Arrêt à Lupşa . . . 246
OCTAV MONORANU — Reálisations des musées dans la région de Suceava sous la pouvoir populaire 247
IULIAN ANTONESCO — Des années de travail fécond pour les musées de la région de Bacău 252
C. NAGLER — Le Musée des Sciences Naturelles à Focşani 254
RADU FLORESCO — Des traces anciennes et leur histoire 255
FLORICA POSTOLACHE — Le Musée d'art de Constanţa 261
VASILE IACOB — Le Musée „Delta du Danube" 262
I. ARDELEANU — Le Musée de Doftana 263
G. MAKSUTOVICI — Une présentation muséographique de l'histoire du pétrole roumain 273
M. GUŞIŢA — Evocation de la personnalité de Tudor Vladimiresco 275
G. POPILIAN — Le Musée communal d Orlea 278
N. UNGUREANU — Notes sur les musées de la région d'Argeş 279
TEODOR IONESCO — Une nouvelle présentation de la Galerie d'Art 281
CORNEL IRIMIE — La section d'ethnographie et art populaire 283
Dr. OCTAVIAN FLOCA — Le Musée régional de Hunedoara 286
ANDRAS BORDI — Le Musée régional d'Art à Tîrgu Mureş 289
M. SFÎRLEA — Hommage à Iosif Vulcan 290
TIBERIU IURCSAK — A Tinca, sur les bords du Criş Negru 292
MARIUS MOGA — Le Musée régional du Banat 294
BARUŢU T. ARGHEZI — L'Eposition des Réalisations de l'Economie Nationale de la République Populaire Roumaine 299
T. BADER — La maison — musée de Păuleşti 297
NICOLAE NISTOR — La III-e exposition biennale d'art populaire 301

★

G. SARAFOLEAN and S. POPESCU — The exhibiton „Twenty yoars of Homeland Liberation" 195
Dr. M. BĂCESCU, corresponding member of the R.P.R. Academy — The „Grigore Antipa" Museum of Natural History between 1944 and 1964 . . . 205
VLADIMIR DUMITRESCU — The oldest museum of the Capital : National Museum of Antiques 206
M. H. MAXY — The Roumanian People's Republic Art Museum 211
A. MOLDOVEANU — The Central Military Museum 215
FLORIAN GEORGESCU — Festive events at the Museum of History of the City of Bucharest 218
GHEORGHE FOCŞA — The Village Museum today 220
TANCRED BĂNĂŢEANU — Achievements and Tasks of the R. P. R. Museum of Folk Art 226
CONSTANDINA BREAZU — The Rumanaian Literature Museum 229
SÎRBU IULIAN — In memoriam George Enescu 231
CONSTANTIN FLOREA — The Union Museum 233
GHEORGHE BODOR — The Ethnographic Museum of Moldavia in Jassy . . . 235
GEORGETA HAMRICH — In memoriam Ilie Pintilie 238
GEORGE PROTOPOPESCU and POP CONSTANTIN — The Museum of History in Cluj 240
GHEORGHE DĂNCUŞ — The Ethnographic Museum of Transylvania . . . 243
PAMFIL ALBU — A stop at Lupşa . . 246
OCTAV MONORANU — Museum achievements in Suceava Region under People's ruling 247
IULIAN ANTONESCU — Years of fruitful work fot the museums of Bacău Region 252
C. NAGLER — The Natural Sciences Museum in Focşani 254
RADU FLORESCU — Ancient tracks and their history 255
FLORICA POSTOLACHE — The Art Museum in Constanţa 261
VASILE IACOB — The Danube Delta Museum 262
I. ARDELEANU — The Doftana Museum 263
G. MAKSUTOVICI — A museal exhibition of the history of Rumanian Oil . . 273
M. GUŞIŢA — Evoking Tudor Vladimirescu's personality 275
G. POPILIAN — The Communal Museum in Orlea 278
N. UNGUREANU — Notes on the museum of Argeş Region 279
TEODOR IONESCU — A new displaying of the Art Gallery 281
CORNEL IRIMIE — The Ethnographic and Folk Art Division 283
Dr. OCTAVIAN FLOCA — The Hunedoara Regional Museum 286
ANDRAS BORDI — The Regional Art Museum in Tîrgu Mureş 289
M. SFÎRLEA — Hommage to Iosif Vulcan 290
TIBERIU IURCSAK — At Tinca, on Crişul Negru river 292
MARIUS MOGA — The Banat Regional Museum 294
T. BADER — The Museum — House in Păuleşti 297
BARUŢU T. ARGHEZI — The Exhibition of Achievements of National Economy of the R. P. R. 299
NICOLAE NISTOR — The Third Bi-annual Exhibition of Folk Art 301

Universitatea Bucureşti
SEMINARUL DE ARHEOLOGIE
„VASILE PÂRVAN"

https://biblioteca-digitala.ro

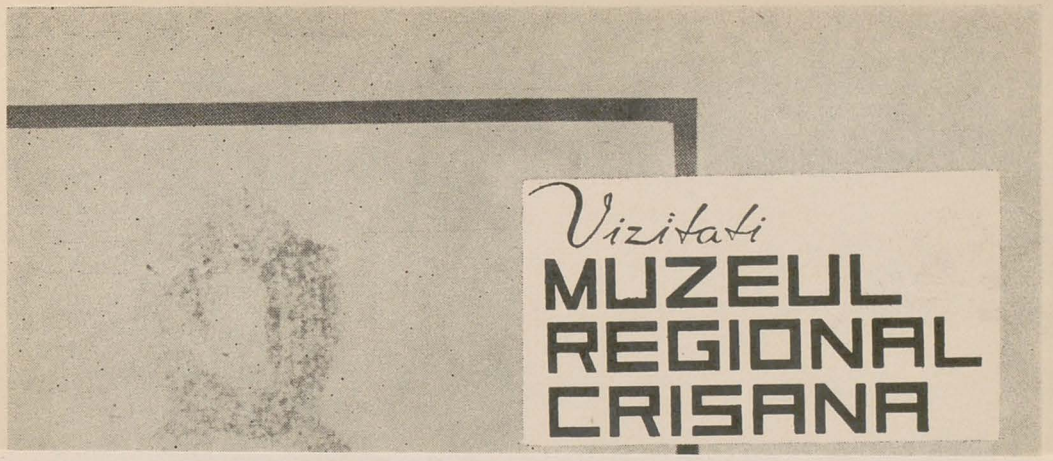

E R A T Ă

pag.	rîndul	se va citi	în loc de	din vina
209	24	depozitul de la Apa	depozitul de apă	redacției
225	17	raportul	forțele	,,
248	16	instituție	inscripție	,,
248	2 de jos	slavilor	sclavilor	,,

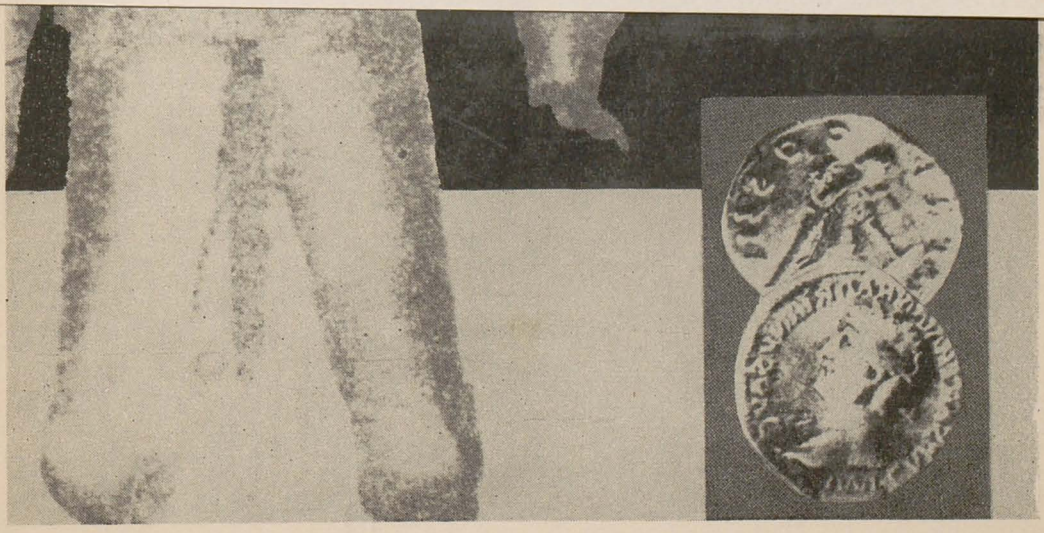

https://biblioteca-digitala.ro

M. H. MAXY — Le Musée d'Art de la République Populaire Roumaine . . 211
A. MOLDOVEANU — Le Musée Militaire Central 215
FLORIAN GEORGESCO — Manifestations festives du Musée de l'Histoire de la ville de Bucarest 218
GHEORGHE FOCŞA — Le Musée du Village, aujourd'hui 220
TANCRED BĂNĂŢEANU — Réalisations et tâches du Musée d'Art Populaire de la R.P.R. 226
CONSTANDINA BREZU — Le Musée de la Littérature Roumaine 229
SÎRBU IULIAN — A la mémoire de Georges Enesco 231
CONSTANTIN FLOREA — Le Musée de l'Union 233
GHEORGHE BODOR — Le Musée ethnographique de la Moldavie, de Jassy . 235
GEORGETA HAMRICH — Hommage à Ilie Pintilie 238
GEORGE PROTOPOPESCO et POP CONSTANTIN — Le musée d'histoire à régional de Hunedoara 286
ANDRAS BORDI — Le Musée régional d'Art à Tîrgu Mureş 289
M. SFÎRLEA — Hommage à Iosif Vulcan 290
TIBERIU IURCSAK — A Tinca, sur les bords du Criş Negru 292
MARIUS MOGA — Le Musée régional du Banat 294
BARUŢU T. ARGHEZI — L'Eposition des Réalisations de l'Economie Nationale de la République Populaire Roumaine 299
T. BADER — La maison — musée de Păuleşti 297
NICOLAE NISTOR — La III-e exposition biennale d'art populaire 301

★

G. SARAFOLEAN and S. POPESCU — The exhibiton „Twenty yoars of Homeland Liberation" 195
Dr. M. BĂCESCU, corresponding member of the R.P.R. Academy — The „Grigore Antipa" Museum of Natural History between 1944 and 1964 . . . 205
VLADIMIR DUMITRESCU — The oldest museum of the Capital : National Museum of Antiques 208
M. H. MAXY — The Roumanian People's Republic Art Museum 211
A. MOLDOVEANU — The Central Military Museum 215
FLORIAN GEORGESCU — Festive events at the Museum of History of the City of Bucharest 218
GHEORGHE FOCŞA — The Village Museum today 220
TANCRED BĂNĂŢEANU — Achievements and Tasks of the R. P. R. Museum of Folk Art 225
CONSTANDINA BREAZU — The Rumanaian Literature Museum 229
SÎRBU IULIAN — In memoriam George Enescu 231
CONSTANTIN FLOREA — The Union Museum 233
GHEORGHE BODOR — The Ethnographic
N. UNGUREANU — Notes on the museum of Argeş Region 279
TEODOR IONESCU — A new displaying of the Art Gallery 281
CORNEL IRIMIE — The Ethnographic and Folk Art Division 283
Dr. OCTAVIAN FLOCA — The Hunedoara Regional Museum 286
ANDRAS BORDI — The Regional Art Museum in Tîrgu Mureş 289
M. SFÎRLEA — Hommage to Iosif Vulcan 290
TIBERIU IURCSAK — At Tinca, on Crişul Negru river 292
MARIUS MOGA — The Banat Regional Museum 294
T. BADER — The Museum — House in Păuleşti 297
BARUŢU T. ARGHEZI — The Exhibition of Achievements of National Economy of the R. P. R. 299
NICOLAE NISTOR — The Third Bi-annual Exhibition of Folk Art 301

Universitatea Bucureşti
SEMINARIUL DE ARHEOLOGIE
https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

43474

https://biblioteca-digitala.ro